

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 324

49 tomas

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

2006 m. gruodžio 30 d.

Pranešimo Nr.

Turinys

Puslapis

I Informacija

.....

II Parengiamieji aktai

Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

430-ojoje plenarinė sesija, 2006 m. spalio 26 d.

2006/C 324/01	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Žaliosios knygos — Ieškiniai dėl žalos, patirtos pažeidus EB antimonopolines taisykles COM(2005) 672 <i>final</i>	1
2006/C 324/02	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (kodifikuota versija) COM(2006)226 <i>final</i> — 2006/0073(COD)	7
2006/C 324/03	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų (kodifikuota redakcija) COM(2006) 219 <i>final</i> — 2006/0071(COD)	8
2006/C 324/04	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos COM(2006) 222 <i>final</i> — 2006/0070 (COD)	10
2006/C 324/05	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl dviračių arba triračių motorinių transporto priemonių galinio registracinio numerio ženklo tvirtinimo vietos COM(2006) 478 <i>final</i> — 2006/0161 (COD)	11

LT

Kaina:
18 EUR

(Tėsinys kitame puslapyje)

2006/C 324/06	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl alkoholinių gėrimų apibrėžimo, pateikimo ir ženklavimo etiketėmis COM(2005) 125 <i>final</i> — 2005/0028 (COD)	12
2006/C 324/07	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl svetimų ir vietovėje nerandamų rūšių naudojimo akvakultūrai COM(2006) 154 <i>final</i> — 2006/0056 CNS	15
2006/C 324/08	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Bendrijos veiksmų plano dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės 2006–2010 m. COM(2006) 13 <i>final</i>	18
2006/C 324/09	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos sprendimą iš dalies keičiantį Sprendimą 90/424/EEB dėl išlaidų veterinarijos srityje COM(2006) 273 <i>final</i> — 2006/0098 CNS	22
2006/C 324/10	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl vandenų, kuriuose veisiasi vėžiagyviai, kokybės (kodifikuota redakcija) COM(2006) 205 <i>final</i> — 2006/0067 (COD)	25
2006/C 324/11	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą, nustatančią būtiniausius veršelių apsaugos standartus (kodifikuota redakcija) COM(2006) 258 <i>final</i> — 2006/0097 (CNS)	26
2006/C 324/12	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl riboto genetiškai modifikuotų mikroorganizmų naudojimo (kodifikuota redakcija) COM(2006) 286 <i>final</i> — 2006/0100 (COD)	27
2006/C 324/13	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos gyvūnų tam tikrų ligų likvidavimo ir monitoringo kriterijus (kodifikuota redakcija) COM(2006) 315 <i>final</i> — 2006/0104 (CNS)	28
2006/C 324/14	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui dėl miškams skirto ES veiksmų plano COM(2006) 302 <i>final</i>	29
2006/C 324/15	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, pataisantį Direktyvą 2002/2/EB, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 79/373/EEB dėl kombinuotųjų pašarų apyvartos COM(2006) 340 <i>final</i> — 2006/0117 (COD)	34
2006/C 324/16	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti sprendimą dėl valstybių narių numatomų priimti tam tikrų transporto įstatymų ir kitų teisės aktų išankstinio nagrinėjimo ir konsultacijų tvarkos COM(2006) 284 <i>final</i> — 2006/0099 (COD)	36
2006/C 324/17	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį bendros įmonės „Galileo“ įstatus, pateiktus Tarybos reglamento (EB) Nr. 876/2002 priede COM(2006) 351 <i>final</i> — 2006/0115 (CNS)	37
2006/C 324/18	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1321/2004 dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programų valdymo struktūrų sukūrimo COM(2006) 261 <i>fin</i> — 2006/0090 (CNS)	41

2006/C 324/19	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Bendrijoje, iš dalies keičiantį Direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos COM(2006) 382 <i>final</i> — 2006/0133 (COD)	42
2006/C 324/20	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl kontrolės, atliekamos valstybių narių pasienyje kelių ir vidaus vandenų transporto srityje, panaikinimo (kodifikuota redakcija) COM(2006) 432 <i>final</i> — 006/0146(COD)	47
2006/C 324/21	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Bendrųjų ekonominės politikos gairių ir ekonomikos valdymo — Sąlygos didesnei sanglaudai formuojant Europos ekonominę politiką	49
2006/C 324/22	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos centriniam bankui „Trečiasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai“ COM (2006) 322 <i>final</i>	57
2006/C 324/23	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką COM(2006) 16 <i>final</i> — 2006/0006 (COD)	59
2006/C 324/24	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl naujos daugiakalbystės pagrindų strategijos COM(2005) 596 <i>final</i>	68
2006/C 324/25	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Žaliosios knygos „Europos skaidrumo iniciatyva“ COM(2006) 194 <i>final</i>	74
2006/C 324/26	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos muitinių veiksmų programą (Muitinė 2013) COM(2006) 201 <i>final</i> — 2006/0075 (COD)	78

II

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

430-OJOJE PLENARINĖ SESIJA, 2006 M. SPALIO 26 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Žaliosios knygos — Ieškiniai dėl žalos, patirtos pažeidus EB antimonopolines taisykles

COM(2005) 672 final

(2006/C 324/01)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. gruodžio 19 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Žaliosios knygos — Ieškiniai dėl žalos, patirtos pažeidus EB antimonopolines taisykles*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja M. C. Sánchez Miguel.

Kadangi Komitetas pradėjo naują kadenciją, plenarinė asamblėja nusprendė dėl šios nuomonės balsuoti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindine pranešėja paskirti M. C. Sánchez Miguel.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 99 nariams balsavus už, 28 — prieš ir 22 susilaikius.

1. Santrauka

1.1 Žaliaja knyga Ieškiniai dėl žalos, patirtos pažeidus EB antimonopolines taisykles, Komisija kviečia plačiu mastu diskutuoti dėl būtinybės nustatyti Bendrijos gaires, kad įmonės, vartotojai ir dirbantieji galėtų lengviau pateikti ieškinius dėl atsakomybės tiems, kurie savo verslo veikloje nesilaiko EB sutarties 81 ir 82 straipsnių.

1.2 Visų pirma EESRK nori pabrėžti, kad siekiama užtikrinti veiksmingą visų Europos vidaus rinkos dalyvių apsaugą. Kadangi vyksta laisvas prekių judėjimas, reikia, kad visose šalyse būtų suvienodintas su sutartimis ir paslaugomis susijusių teisių ir pareigų turinys. Tarpvalstybinio verslo atveju derėtų sudaryti sąlygas visų nacionalinių teisės aktų suderinimui.

1.3 Antra, svarbu nepamiršti, kad egzistuoja ir Europos, ir nacionalinės valstybinės konkurencijos institucijos (NKI), kurios yra kompetentingos nustatyti, kokia veikla yra draudžiama, ir numatyti ekonomines sankcijas, kurios galėtų būti taikomos taisykles pažeidžiančioms įmonėms. Žaliosios knygos tema yra privačiam sektoriui padarytos žalos atlyginimas, kurį įgyvendintų teismai, o tai reiškia, kad šiuos veiksmus reikia suderinti su NKI jau atliekama veikla.

1.4 Kalbant apie svarbesnius Žaliojoje knygoje nagrinėjamus klausimus, reikia pabrėžti, kad EESRK neturi vienareikšmės pozicijos kiekvienu iš šių klausimų, bet, nagrinėdamas juos, pateikia argumentus, kurie padės Komisijai priimti sprendimus siekiant nustatyti būsimų teisėkūros veiksmų gaires. Nuomonės penktoje dalyje pateikiami argumentuoti atsakymai į visus pateiktus klausimus.

2. Įžanga

2.1 Buvo atlikti esminiai Europos vidaus rinkos pertvarkymai atsižvelgiant į konkurencijos taisykles. Tai, viena vertus, padėjo parengti šiai rinkai skirtas taisykles, kuriomis siekiama užtikrinti, kad įmonės veiktų pagal laisvos konkurencijos taisykles. Kita vertus, toks pertvarkymas padėjo valstybėms narėms tarpusavyje suderinti nacionalines konkurencijos taisykles, kad įmonės galėtų vienodomis sąlygomis lengviau pasinaudoti įmonių įsisteigimo laisve.

2.2 Vienas iš klausimų, su kuriuo susiduria vidaus rinka — kaip užtikrinti veiksmingą kitos rinkos dalies apsaugą, kitaip tariant, apsaugą vartotojų pačia plačiausia prasme, kurių teisės apribojamos, kai sutartys ir paslaugos įgyja tarpvalstybinį

pobūdį. Kai įmonės yra įsikūrusios kitoje valstybėje narėje, vartotojai gali naudotis tik savo šalies jiems suteiktomis nacionalinėmis vartotojų teisėmis, o konkurencijos taisyklės taikomos visai vidaus rinkai.

2.3 Bendrijos konkurencijos teisės aktuose nėra veiksmingos žalos, patirtos pažeidus EB sutarties 81 ir 82 straipsniuose nustatytas taisykles, išieškojimo vidaus rinkoje sistemos. Naujas Komisijos požiūris į konkurencijos politiką ir vartotojų apsaugą lėmė, kad buvo parengta Žalioji knyga. Šioje knygoje išdėstomi pagrindiniai tos srities klausimai, kuriais siekiama inicijuoti įstatymų leidybos procesą, kad būtų galima apsaugoti teises tų, kurie patyrė nuostolius dėl laisvos konkurencijos trūkumo vidaus rinkoje.

2.4 Reikia neužmiršti, kokia svarbi yra EB sutarties 153 straipsnio 3 dalis ⁽¹⁾, kuri suteikia galimybę vykdyti horizontalią vartotojų apsaugos politiką visose politikos srityse.

2.5 Atsižvelgiant į šį kontekstą, Žaliojoje knygoje keliami patys svarbiausi klausimai siekiant sukurti apsaugos priemones ir įvesti ieškinius dėl žalos, patirtos pažeidus Bendrijos antimonopolinius įstatymus, ir ypač, kai tai susiję su EB sutarties 81 ir 82 straipsniais ir jų įgyvendinimo taisyklėmis. Tačiau dera žinoti, kad Žalioji knyga yra susijusi su sudėtinga teisėkūros sritimi, ir gali reikėti atlikti nacionalinių procesinių taisyklių reformą, dėl kurios kyla tam tikrų abejonių, pirmiausia susijusių su subsidiarumo klausimais ir turinčių įtakos kitiems civilinės teisės klausimams.

2.6 Žaliosios knygos išeities taškas — konkurencijos įstatymo dvejetainis taikymas. Viena vertus, valdžios institucijos, t. y. ne tik Komisija, bet ir nacionalinės institucijos (NKI), taisykles taiko individualiai, naudodamosi joms suteiktomis galiomis. Pirma, konkurencijos institucijos įgaliotos tiek pranešti apie taisyklių pažeidimus, tiek paskelbti neteisėtus susitarimus, ribojančius konkurenciją. Antra, remdamosi konkurencijos įstatymų įgyvendinimo reglamentais, jos turi teisę taikyti finansines sankcijas.

2.7 Kita vertus, paprastais teismams leidžiama konkurencijos įstatymus taikyti privatiems asmenims, kadangi teismai turi teisę tiesiogiai taikyti šį įstatymą. Taikant įstatymą privačiam sektoriui, ypatingas dėmesys skiriamas reikalavimams imtis atsargumo priemonių, kurias įmonės verčiamos nutraukti bet kokią neteisėtą veiklą, kad būtų sumažintas nuostolingą poveikį konkurentams ir vartotojams.

2.8 Nepaisant to, tikslas visiškai apsaugoti Sutartyje įtvirtintas teises reiškia, kad turi būti užtikrinama, jog patirtą žalą galima būtų užginčyti teisme. Tai yra pagrindinis ieškinių dėl žalos, patirtos pažeidus konkurencijos taisykles, tikslas. Laisvos konkurencijos ribojimas daro poveikį ne tik įmonėms, bet ir vartotojams, kurie sudaro paskutinę rinkos veiklos grandinę grandį.

⁽¹⁾ Žr. OL C 185, 2006 08 08.

2.9 Europos Teisingumo Teismas priėmė svarbų sprendimą suteikdamas privatiems asmenims, kurie patyrė nuostolius dėl Sutarties 81 ir 82 straipsnių pažeidimo, teisę pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Tais atvejais, kai nacionaliniai įstatymai prieštarauja šiai teisei ⁽²⁾, laikoma, kad šie Sutarties straipsniai turi pirmenybę prieš nacionalinius įstatymus.

2.10 Žaliojoje knygoje siūloma apsvaistyti įvairias galimybes, kaip nustatyti galimų ieškinių dėl žalos formas, kurių pagrindą sudaro konkurencijos institucijų pateikti viešieji ieškiniai arba asmenų, patyrusių žalą, pateikti privatus ieškiniai. Šiuo tikslu Žaliojoje knygoje pateikiama daug klausimų, kurie yra laikomi esminiais ir į kuriuos atsakant siūlomi įvairūs sprendimo variantai bei telkiama diskusija, kad būtų pasiekta geriausių rezultatų ir kad šiuos variantus po to būtų galima įgyvendinti bei pritaikyti prie nacionalinių teisinių sistemų, kurios ne visuomet dera tarpusavyje.

3. Žaliosios knygos santrauka

3.1 Žalioji knyga sudaryta klausimų sąrašo pagrindu, kurio tikslas — skatinti diskusijas apie ieškinių dėl žalos teisinį pobūdį pateikiant daugybę variantų, apibrėžiančių ir formuojančių Komisijos teisės aktų leidybos proceso ribas ateityje. Joje bandoma išsiaiškinti, kokiomis aplinkybėmis galima būtų pateikti ieškinį dėl žalos ir kokie veiksniai, atsižvelgiant į kai kuriose valstybėse narėse jau galiojančius įstatymus, galėtų palengvinti šį procesą.

3.2 Komisija iškelia tris klausimus ir siūlo keletą galimybių:

A klausimas: Ar reikėtų specialių dokumentais pagrįstų įrodymų atskleidimo nagrinėjant civilines bylas dėl žalos pagal EB sutarties 81 ir 82 straipsnius taisyklės? Jei taip, kaip turėtų būti atskleidžiama tokia informacija?

B klausimas: Ar specialios galimybės gauti konkurencijos institucijos turimus dokumentus taisyklės yra naudingos teikiant ieškinius dėl žalos, patirtos dėl antimonopolinių teisės aktų pažeidimo? Kaip būtų galima gauti tokius dokumentus?

C klausimas: Ar ieškovo įrodinėjimo pareiga, susijusi su ieškinių dėl žalos, patirtos pažeidus antimonopolinius teisės aktus, pateikimu, turi būti sumažinta ir jeigu taip, tai kaip?

Antrasis sprendžiamas klausimas — kaltės įrodymo reikalavimas, kadangi daugelyje valstybių narių civilinės atsakomybės ieškiniuose reikalaujama įrodyti kaltę. Pateikiamas toks klausimas:

D klausimas: Ar kaltės įrodymo reikalavimas turėtų būti taikomas ieškiniams dėl žalos, susijusios su antimonopolinių įstatymų pažeidimu?

Trečiasis klausimas, nagrinėjantis žalos koncepciją, susideda iš dviejų punktų:

⁽²⁾ Žr. 2001 m. rugsėjo 20 d. teismo sprendimą *Courage Ltd prieš Bernard Crehan*; C-453/99. Bylą perdavė nagrinėti Anglijos ir Velso apeliacinis teismas (Civilinių bylų skyrius) negalutiniam sprendimui priimti.

E klausimas: Kaip reikėtų apibrėžti žalą?

F klausimas: Kokį metodą reikėtų taikyti žalos dydžiui apskaičiuoti?

Taip pat sprendžiamas išlaidų perkėlimo kaip gynybos priemonės ir netiesioginio pirkejo padėties klausimas:

G klausimas: Ar reikėtų išlaidų perkėlimo kaip gynybos priemonės leistinumo ir veikimo taisyklių? Jei taip, kokia forma turėtų būti pateiktos tokios taisyklės? Ar netiesioginis pirkejas turėtų turėti teisę paduoti ieškinį?

Svarbus klausimas — ar šio pobūdžio ieškiniai gali padėti ginti vartotojų interesus turint omenyje, kad manoma, jog sunku teikti pavienius ieškinius. Šiuo atveju būtų tikslinga pateikti kolektyvinius ieškinius, kurie jau egzistuoja kai kuriose ES šalyse.

H klausimas: Ar reikėtų specialios tvarkos kolektyviniams ieškiniams pateikti ir vartotojų interesams apsaugoti? Jeigu taip, kaip tokia tvarka turėtų būti parengta?

Nuo išlaidų labai priklauso siūlomų kelti ieškinių sėkmė, kadangi didelės išlaidos kartais sulaiko ieškovus pateikti ieškinį. Dėl to kyla klausimas:

I klausimas: Ar reikėtų įvesti specialias taisykles, kad būtų sumažinta ieškovo finansinė rizika? Jeigu taip, kokias taisykles?

Siūlomo pateikti ieškinių sėkmė gali priklausyti nuo įstatymų įgyvendinimo viešajame ir privačiajame sektoriuose koordinavimo, todėl kyla toks klausimas:

J klausimas: Kaip galima pasiekti geriausių privačiojo ir viešojo įstatymų įgyvendinimo koordinavimą?

Dar vienas klausimas — teismų jurisdikcija ir taikytina teisė atsižvelgiant į tai, kad daugelis veiksmų, kuriuos draudžia konkurencijos taisyklės, yra tarpvalstybinio pobūdžio:

K klausimas: Kokią materialinę teisę reikėtų taikyti ieškiniams dėl žalos, patirtos pažeidus antimonopolinius įstatymus?

Kiti į pasiūlymą įtraukti klausimai yra šie:

L klausimas: Ar prireikus teismas turėtų skirti ekspertą?

M klausimas: Ar reikėtų sustabdyti senaties terminą? Jeigu taip, nuo kada?

N klausimas: Ar būtinas teisinio priežastingumo reikalavimo išaiškinimas norint palengvinti ieškinių dėl žalos pateikimo procedūrą?

4. Bendrosios pastabos

4.1 Reglamente 1/2003 ⁽³⁾ pripažįstama, kad tiek Komisija, tiek NKI yra atsakingos už stebėseną, kad Bendrijos institucijos ir valstybės narės tinkamai įgyvendintų Bendrijos konkurencijos įstatymą. Naudodamasi joms suteiktais įgaliojimais, jos gali komercinę veiklą paskelbti neteisėta arba pareikšti, kad piktnaudžiaujama dominuojančia padėtimi rinkoje ir skirti padarytą žalą atitinkančio pobūdžio ir dydžio sankcijas.

4.2 Iškyla problema dėl įstatymo taikymo civiliniuose teismuose privatiems asmenims, kuriems dėl neteisėtos konkurencinės veiklos žalą patyrę asmenys, ypač vartotojai, pageidauja pateikti teisinį ieškinį norėdami gauti kompensaciją už žalą, patirtą dėl konkurencijos iškreipimo. Šį ginčą teks spręsti ES lygiu, kadangi laisvam prekių ir paslaugų judėjimui Europos vidaus rinkoje būtinos Bendrijos priemonės, pirmiausia atsižvelgiant į tai, kad padėtis įvairiose valstybėse narėse yra labai skirtinga ir kad šis klausimas, kadangi nėra ES įstatymų, priklauso nacionalinių teismų jurisdikcijai.

4.2.1 Sprendimas, kuris padėtų atlyginti vartotojų patirtus nuostolius, nebūtinai bus tinkamas teisminiams įmonių ginčams spręsti, o jos dažniausiai konfliktuoja dėl konkurencijos apribojimo. Komisija turėtų numatyti šių ginčų sprendimo strategiją. Atsižvelgiant į tuos pačius argumentus, reikėtų pasirūpinti draudžiamą konkurencinę veiklą vykdančių įmonių darbuotojų apsauga.

4.3 Vis dėlto, kadangi nėra Bendrijos įstatymų dėl žalos, patirtos pažeidus Sutarties 81 ir 82 straipsnius, atlyginimo, Europos Teisingumo Teismas ⁽⁴⁾, kuris gavo nacionalinio teismo prašymą priimti negalutinį sprendimą dėl šių taisyklių taikymo, nutarė, kad šiuos EB sutarties straipsnius reikėtų taikyti tiesiogiai. Ieškiniai dėl žalos, patirtos apribojus konkurenciją, priklauso nacionalinių teismų jurisdikcijai. Be to, Europos Teisingumo teismas dar kartą pakartojo principą, kurį jis jau yra pareiškęs daugybėje savo nutarimų ⁽⁵⁾, pagal kurį Sutartis sukūrė savo teisinę sistemą, kuri buvo įtraukta į valstybių narių teisinės sistemas ir yra vienodai privaloma tiek valstybėms, tiek privatiems asmenims.

4.4 Europos Teisingumo Teismas taip pat patvirtino ⁽⁶⁾, kad 81 straipsnio 1 dalis ir 82 straipsnis „daro tiesioginį poveikį asmenų tarpusavio santykiams ir šiems suinteresuotiems asmenims sukuria teises, kurias nacionaliniai teismai turi apsaugoti“ ir pridūrė ⁽⁷⁾, kad, kadangi nėra šių sritį reguliuojančių ES teisės aktų, kiekvienos valstybės narės vidaus teisinės sistemos reikalas yra skirti teismus ir tribunolus, kurių jurisdikcijai priklausytų nustatyti išsamias procesines taisykles ieškiniams valdyti siekiant apsaugoti teises, kurias asmenims tiesiogiai suteikia Bendrijos teisė.

⁽³⁾ 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų Sutarties 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo, OL L 1, 2003 1 4, p. 1. EESRK nuomonė, OL C 155, 2001 5 29, p. 73.

⁽⁴⁾ Žr. 3 išnašoje nurodyto nutarimo 17–19 skirsnius.

⁽⁵⁾ Žr. pirmiau minėto nutarimo 19 skirsnį, kuriame nurodoma gana daug nutarimų, patvirtinančių tą patį taisyklių, numatytų EB sutartyje, tiesioginio taikymo principą.

⁽⁶⁾ Žr. pirmiau minėto nutarimo 23 skirsnį bei daugelį teismų praktikos pavyzdžių.

⁽⁷⁾ Žr. pirmiau minėto nutarimo 29 skirsnį.

4.5 EESRK mano, kad galima būtų parengti Bendrijos strategiją, numatančią ieškinių dėl žalos, padarytos pažeidus Sutartį, pateikimo sąlygas. Šiuo ieškiniu iki tam tikros pagrįstos ribos turi būti atlyginama už ekonominius nuostolius arba už pelno nuostolius tiems, kurie jų patyrė dėl neteisėtos konkurencinės veiklos. Tačiau ieškiniu pirmiausia turi būti suteikiama galimybė vartotojams (pačia plačiausia prasme) naudotis savo ekonominiams teisėms, numatytomis juos ginančiuose įstatymuose. Būtent todėl pritariame šiam klausimui skirtai Žaliajai knygai, tačiau pageidaujame atkreipti dėmesį į poreikį sutrumpinti teismo procesus, kad būtų galima kuo greičiau užtikrinti geriausius rezultatus.

5. Konkrečios pastabos

5.1 EESRK nuomone, prioritetas uždavins — kai tik civilinis teismas pradės nagrinėti tokio pobūdžio privačias bylas, nustatyti būsimus ieškinius dėl žalos, padarytos neteisėta konkurencine veikla.

5.2 Tiek Bendrijos, tiek nacionalinės valstybinės konkurencijos institucijos (NKI) turi priemonę Bendrijos teisei įgyvendinti — Reglamentą (EB) 1/2003⁽⁸⁾, kuris joms suteikia plačius įgaliojimus imtis veiksmų pateikiant ieškinį įmonei, įtariamai pažeidus konkurencijos įstatymus. Nepaisant šių plačių veikimo įgaliojimų, visa, ką gali padaryti valdžios institucijos — pranešti, kad įmonė pažeidė antimonopolinę teisę, o tada skirti baudas.

5.3 Problema tampa sudėtingesnė, kada konkurencijos institucijos Bendrijos lygiu turi nepakankamus įgaliojimus pateikti ieškinius dėl žalos. Be to, Europos Teisingumo Teismas gali veikti tik perdavus bylas negalutiniam sprendimui priimti, kadangi jurisdikcija šioje srityje priklauso tik nacionaliniams teismams. Atsižvelgdamas į tai, Europos Teisingumo Teismas konstatavo, kad reikia, jog valstybės narės numatytų savo priemones ieškiniams dėl žalos pateikti⁽⁹⁾.

5.4 EB sutarties 81 ir 82 straipsnių taikymas privatiems asmenims reiškia, kad šiuos straipsnius gali naudoti nacionaliniai teismai civilinėse bylose norėdami pateikti ieškinius dėl žalos privatiems asmenims. Problema — kaip nustatyti, kokios rūšies ieškinyje yra tinkamiausias, o ypač, ar reikėtų pateikti specialųjį ieškinį. Yra gana didelių problemų ir jas atspindi klausimų, kuriuos Komisija kelia Žaliojoje knygoje, skaičius. EESRK norėtų dalyvauti debatuose pateikdamas kai kurias pastabas nagrinėjamiems klausimams.

5.4.1 **Įrodymų gavimas.** Yra du pagrindiniai klausimai, susiję su įrodymams civilinėse bylose taikomomis taisyklėmis: a) įrodinėjimo pareiga ir b) šių įrodymų įvertinimas. Į šiuos klausimus reikia atsižvelgti vykstant teisminėms procedūroms,

⁽⁸⁾ Reikėtų atkreipti dėmesį į vaidmenį, kurį atlieka Konkurencijos institucijų tinklas (ECN) (OL C 101, 2004 4 27) vystydamas Komisijos ir nacionalinių institucijų (NKI) bendradarbiavimą diegiant konkurencijos įstatymus.

⁽⁹⁾ Žr. anksčiau minėtą *Courage* teismo sprendimą.

kuriuos gali prasidėti įvairiu metu: 1) konkurencijos institucijai priėmus sprendimą, 2) prieš konkurencijos institucijai priimant sprendimą, 3) kompetentingai institucijai nagrinėjant atitinkamą veiklą.

5.4.1.1 Reglamente (EB) 1/2003 yra numatytos visos įmanomos aplinkybės, kurioms esant Bendrijos ir nacionalinės konkurencijos institucijos gali reikalauti įrodymų siekdamas nustatyti, ar yra vykdoma neteisėta veikla⁽¹⁰⁾, todėl galimybė pasinaudoti konkurencijos institucijų turimais duomenimis kaip įrodymais leistų išspręsti privačių asmenų problemą, kaip gauti įrodymus. Klausimas — ar galimybę naudotis duomenimis turėtų tik teismai, kuriems pateikiamas prašymas, ar ir privatūs asmenys, ieškovai, turėtų teisę juos gauti? Europos Teisingumo Teismas⁽¹¹⁾ turi didelę teisminę praktiką šioje srityje, susijusia su Komisijos įsipareigojimu neišduoti trečiosioms šalims byloje naudojamų dokumentų, kol nėra pasibaigęs pagrindinis teisminis procesas.

5.4.1.2 Taigi, taip vadinamų „follow up“ veiksmų atveju galima būtų taikyti tokį principą: konkurencijos institucijai pranešus apie pažeidimą ir žalą patyrusiems asmenims inicijavus ieškinį dėl žalos, konkurencijos institucija, iškėlus bylą dėl žalos, turėtų teismui pateikti įrodymus ir taip susieti viešojo ir privačiojo sektorių veiksmus⁽¹²⁾.

5.4.1.3 Net tuo atveju, kai ieškinyje dėl žalos būtų teikiamas anksčiau, negu kompetentinga institucija priėmė sprendimą, EESRK manymu, ieškovas, norėdamas jį pateikti, privalo turėti pakankamai įrodymų, kuriais remiantis galima įvertinti ieškinio sėkmės (faktų nustatymo) tikėtinumą. Todėl būtina numatyti ne tik specialias taisykles, kuriomis vadovaujantis būtų pateikiami dokumentais pagrįsti įrodymai, bet ir pripažinti aktyvų teismų vaidmenį bei jiems suteikti plačius įgaliojimus, taip pat ir įgaliojimą skirti sankcijas, susijusias su esminiais ieškinio aspektais, o ypač su įrodymų paieška, rinkimu ir pateikimu.

5.4.1.4 Kadangi nacionaliniai teismai, nagrinėsiantys žalą, patirtą dėl antimonopolinių taisyklių nesilaikymo, bylas, taip pat turi įgaliojimus nagrinėti konkurencijos taisyklių nepaisymo bylas (Reglamentas 1/2003), galimybei jiems naudotis šiais dokumentais nepažeidžiant pareigos užtikrinti pirmiau minėtą konfidencialumą neturi iškilti neįveikiamų kliūčių. Naudojimosi informacija taisyklėse visų pirma privaloma paisyti vietos teisės, tačiau konkurencijos institucijos turi būti įpareigosotos pateikti teismams visus dokumentus, kurių jie pageidauja.

⁽¹⁰⁾ Jų įgaliojimai šioje srityje buvo išplėsti, nors kai kuriais atvejais šioms institucijoms reikia gauti nacionalinių teisminių institucijų leidimą, kad galėtų šiuos įgaliojimus vykdyti, pvz., įmonės registravimo atveju.

⁽¹¹⁾ 1982 m. gegužės 18 d. teismo sprendimas, Byla 155/79, AM&S Ltd prieš Komisiją (ECN.1982 m. p. 417).

⁽¹²⁾ Komisijos komunikatas dėl Komisijos ir ES valstybių narių teismų bendradarbiavimo taikant EB sutarties 81–82 straipsnius (DŌ C 101, 2004 4 27).

5.4.1.5 Reikėtų pabrėžti, kad galimybė pasinaudoti dokumentais, kuriais jau buvo naudotasi nagrinėjant bylą dėl baudžiamosios veikos, itin svarbi ieškinių dėl žalos, patirtos dėl antikonkurencinės veiklos, atveju, neatsižvelgiant į tai, kokie organai (administraciniai ar teisminiai) atliko tyrimą, ir į bylos baigtį ⁽¹³⁾.

5.4.1.6 Faktas, jog administraciniai organai, dalyvaujantys byloje dėl baudžiamosios veikos, gali surinkti įrodymus, kuriuos būtų galima panaudoti žalos atlyginimo byloje, gali sukelti įtarimus ir užtraukti atsakomybę dėl kriterijų, kuriais vadovautasi renkant įrodymus.

5.4.1.7 Ir pagaliau, remiantis prielaida, kad teismams šio tipo bylose bus suteikiami specialūs ir platūs įgaliojimai, reikėtų pritarti nuostatai, kad vienai iš bylos šalių atsisakius pateikti įrodymus, tai galėtų turėti neigiamos įtakos jų vertinimui, o teismui bus suteikta galimybė atsižvelgti į šį atsisakymą siekiant nustatyti, ar faktai laikomi įrodytais, ar ne.

5.4.1.8 Kai bylos yra susijusios su vartotojais, kita galimybė būtų keisti įrodinėjimo pareigą perkeliant ją atsakovui. Tai reiškia, kad konkurencijos institucijoms atitinkamus atsakovų veiksmus paskelbus antikonkurenciniais, jie galėtų būti atleisti nuo žalos atlyginimo tik tuo atveju, jei įrodytų, kad tie veiksmai neturėjo poveikio ieškovams. Tai vienas iš pagrindinių vartotojų apsaugos principų. Be to, nors dauguma valstybių narių vadovaujasi taisykle, kad įrodinėjimo pareiga tenka ieškovams, taip pat pripažįstamos išimtys, leidžiančios perkelti šią įrodinėjimo pareigą ⁽¹⁴⁾. Tai liudija kai kurie teismo nutarimai ⁽¹⁵⁾ ⁽¹⁶⁾. Jei egzistuoja pirmesnis nutarimas, kuriame teigiama, kad buvo padaryta nusikalstama veika, ir nagrinėjant ieškinį dėl žalos, padarytos ta veika, neperkeliamą įrodinėjimo pareigą, nepriimtiniu būdu dubliuojami įrodymai, kuriuos šiuo atveju turi pateikti ne institucija, turinti specialius įgaliojimus tyrimams atlikti, bet nukentėjusioji šalis, o tai padidina asimetriją tarp bylos šalių tokio pobūdžio byloje.

5.4.1.9 Su įrodymų pateikimu taip pat susiję ekspertai liudytojai, kurių paslaugų dažnai pririekia esant sudėtingiems ieškiniams dėl žalos. Tačiau reikėtų vengti pasitelkti per daug ekspertų, nes tuomet iškiltų prieštarų nuomonių pavojus, o tai nedidintų pageidaujamo teisminių procesų veiksmingumo. Laikantis plačių įgaliojimų suteikimo teismui principo, už kurių mes jau pasisakėme, kai šalims nepavyksta susitarti, teismas,

⁽¹³⁾ Pavyzdžiui, konkurencijos institucijos priėmė išpareigojimus, kaip tai numatyta Reglamento 1/2003 5 straipsnyje.

⁽¹⁴⁾ Žr. pavyzdžius: *Ieškinių dėl žalos, patirtos pažeidus EB konkurencijos taisykles, sąlygų analizė* — 2004 m. rugpjūčio 31 d. lyginamasis pranešimas, kurį parengė Denis Waelbroeck, Donald Slater ir Gil Even-Shoshan (žr. p. 50 *et tolliau*).

⁽¹⁵⁾ Pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo bei vykdymo užtikrinimo (OL L 12, 2000 1 16, p. 1). EESRK nuomonė OL C 117, 2000 4 26, p. 6.

⁽¹⁶⁾ Įrodinėjimo pareigos ir jos perkėlimo taisyklės jau galima rasti Reglamento 1/2003 2 straipsnyje: „Visuose nacionaliniuose ar Bendrijos procesuose dėl Sutarties 81–82 straipsnių taikymo pareiga įrodyti Sutarties 81 straipsnio 1 dalies ar 82 straipsnio pažeidimą tenka šaliai ar institucijai, pareiškusiai, kad būta tokio pažeidimo. Įmonei arba įmonių asociacijai, pretenduojančiai pasinaudoti Sutarties 81 straipsnio 3 dalies nuostatomis, tenka pareiga įrodyti, kad šios straipsnio dalies sąlygos įvykdytos“.

galbūt bendradarbiaudamas su administracinėmis konkurencijos institucijomis, turėtų paskirti visus reikalingus ekspertus.

5.4.2 **Žalos atlyginimas.** Pagrindinis dalykas yra apsvaistyti asmenų patirtus nuostolius ir kiekybiškai juos įvertinti. Sveikatos ir vartotojų apsaugos generalinis direktoratas (DG SANCO) atliko tyrimą ⁽¹⁷⁾ siekdamas nustatyti žalos vartotojams sąvoką ir parengti apibrėžimą, kurį galima būtų taikyti įvairiose srityse, taip pat ir konkurencijos. Šis klausimas sulaukė didelio dėmesio, kadangi nuostolių įvertinimas priklausys nuo to, kokiai rinkos daliai turėjo poveikį neteisėta veikla. Bet kuriuo atveju nuostolių, kuriuos patiria asmenys, nustatymas yra susijęs su itin sunkiomis įvertinimo problemomis, kadangi buvo pastebėta, kad labai dažnai lengviau įvertinti naudą, kurią gauna įmonės, sudariusios monopolinį susitarimą, nei nuostolius, kuriuos šis susitarimas sukėlė.

5.4.2.1 Nagrinėjantiems šio pobūdžio ieškinius teismams turi būti suteikiami platūs įgaliojimai, bet būtų tikslinga naudoti nešališką strategiją, nors, siekiant sistemos nuoseklumo ir turint omenyje teisminės praktikos vystymąsi tendencijų pagrindu, svarbu pateikti kriterijų (teisingumo įrodymų), kurie turės būti naudojami nustatant žalos apimtį, gaires.

5.4.2.2 Kitas su tuo susijęs klausimas — senatis ⁽¹⁸⁾ teisės reikalauti žalos, patirtos dėl antikonkurencinės veiklos, atlyginimo. Jos negalima pradėti skaičiuoti, ypač teisminiuose procesuose, kurių baigtis priklauso nuo konkurencijos institucijos sprendimo, kol nebuvo gautas jos galutinis sprendimas dėl pažeidimo, kadangi tai gali sukelti tolesnių sunkumų gauti įrodymus.

5.4.2.3 Kitas klausimas, kurį reikia aptarti — ieškinių dėl žalos teisinis pobūdis. Kadangi dažniausiai nėra sudarytos sutarties tarp nusizengiančios įmonės vadovo ir vartotojo, yra sunkiau rasti teisinį pagrindą ieškiniui pateikti. Šiuo atveju, taikant įstatymus dėl nesutartinių išpareigojimų ⁽¹⁹⁾, būtų sudaryta galimybė naudoti ieškinių dėl žalos atlyginimo struktūrą, kuri valstybių narių nacionaliniuose teisės aktuose turi senas tradicijas.

5.4.3 **Kolektyvinių ieškinių dėl žalos palyginimas su individualiais ieškiniiais** ⁽²⁰⁾. Kolektyviniai ieškiniai dėl žalos, patirtos pažeidus antimonopolines taisykles, — tai puikus kai kurių pagrindinių tikslų įgyvendinimo pavyzdys: veiksmingas žalos atlyginimas, palengvinantis organizacijoms žalos atlyginimo ieškinių pateikimą nukentėjusių vartotojų vardu ir taip

⁽¹⁷⁾ Vartotojų patirtos žalos analizė ir tinkamiausi jos įvertinimo metodai (2005/S 60-057291).

⁽¹⁸⁾ 2006 m. liepos 13 d. EBTT sprendimo išvadų 4 punktą dėl senaties termino panaikinimo jungtinėse bylose C-295/04–298/04 (Giudice di Pace di Bitonto (Italija) prašymas pateikti prejudicinį nutarimą). Vincenzo Manfredi/Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito/Fondiarria Sai SpA (C-296/04), Nicolò Tricarico (C-297/04) ir Pasqualina Murgolo (C-298/04)/Assitalia SpA. Atkreipiamas dėmesys į šio naujo EBTT susitarimo dėl minėtos precedentų teisės stiprinimo svarbą.

⁽¹⁹⁾ Pasiūlymas dėl Reglamento dėl įstatymo, taikytino nesutartiniams išpareigojimams („ROME II“) — COM(2003) 427 final.

⁽²⁰⁾ Šiaurės Amerikos teisės aktuose nustatyta vadinamoji *class actions* praktika neatitinka nei Europos teisinės sistemos, nei jos teismų modelio, bent jau daugumoje šalių, turinčių savo tradicinę ieškinių dėl žalos atlyginimo sistemą.

padedantis užtikrinti realią galimybę siekti teisingumo; ii) prevencija ir sulaukymas nuo antikonkurencinės veiklos, kadangi šio pobūdžio ieškinių socialinis poveikis yra stipresnis. Be to, taisyklės pažeidžiančių asmenų požiūriu, galimybė sutelkti gynybą leidžia sumažinti išlaidas ir pasiekti didesnio veiksmingumo.

5.4.3.1 Kolektyvinio ieškinio esmė yra ta, kad juo pripažįstama organizacijų teisė veikti, kaip numatyta Direktyvoje 98/27/EB⁽²¹⁾ dėl teismo draudimų vykdyti veiklą, kuri kenkia konkretiems vartotojų interesams. Nors ši vartotojų apsaugos direktyva, kuri remiasi abipusio organizacijų teisėtumo pripažinimo principu ir informacijos apie jas teikimu Komisijai⁽²²⁾, nenumato žalos arba nuostolių atlyginimo, ji Europos lygiu suteikė galimybę aktyviai reikštis įvairių subjektų ir organizacijų teisėtumui ir kelti ieškinius kolektyvinių interesų vardu⁽²³⁾.

5.4.4 **Ieškinių dėl žalos atlyginimo finansavimas.** Kasdienė ieškinių dėl atlyginimo už patirtą žalą pateikimo praktika rodo, kad teismo išlaidos veikia kaip atgrasomoji priemonė. Visų pirma didelės bylos iškėlimo išlaidos gali trukdyti pateikti ieškinį, antra, civilinių bylų ypatybė užtrukti ilgą laiką padidina jų kainą. Galima būtų apsvarstyti vartotojų interesus ginančių organizacijų galimybę sukurti fondą kolektyviniams ieškiniams paremti.

5.4.4.1 To nepadarius, kyla pavojus, kad nukentėjusios šalys bus išskaidytos, nes jų individualių ieškinių sumos kartais tokios mažos, kad jiems labai sunku rasti lėšų tokio pobūdžio ieškiniams finansuoti, skirtingai negu atsakovų, kurie turi daugiau galimybių skirti savo gynybai dideles lėšas.

5.4.4.2 Praktika parodė, kad dėl išlaidų, kurias patiria žalą patyrusios šalys ir taisyklės pažeidusi įmonė arba įmonių asociacija, skirtumo pirmosios atsiduria nepalankioje padėtyje. Manoma, kad ieškinį dėl žalos, patirtos pažeidus antimonopolines taisykles, pateikusių asmenų atleidimas nuo teismo išlaidų

arba šių išlaidų sumažinimas nepažeidžiant teisės nubausti nesąžiningai besielgiančias bylos šalis, arba nuo išlaidų mokėjimo, jei byla laimėta, — tai priemonė sumažinti asimetriją tarp šalių šio pobūdžio bylose.

5.4.5 **Išlaidų perkėlimas kaip gynybos priemonė ir netiesioginio pirkėjo padėtis** susiję su sudėtinga procedūra, nes nuostolių, patirtų dėl draudžiamos įmonės veiklos, poveikis gali plisti žemyn tiekimo grandine ir paveikti net galutinį vartotoją. Tai dar labiau apsunkina ieškinių dėl žalos pateikimą, visų pirma dėl to, kad sunku įrodyti žalos ir draudžiamos veiklos ryšį. Kadangi sunku pateikti įrodymus, ieškiniuose dėl žalos atlyginimo išlaidų perkėlimas kaip gynybos priemonė yra neleistinas.

5.4.6 **Jurisdikcija ir taikytina teisė.** Briuselio konvencija nustato bylų nagrinėjimo ir teismo sprendimų vykdymo civilinėse ir komercinėse bylose jurisdikciją. Vėliau Reglamentu 44/2001 buvo įvestos taikymo Europos Sąjungoje taisyklės, kuriomis vadovaujamas sprendžiant tarpvalstybinius teisinius ginčus. Tai galėtų išspręsti didžiąją dalį įgyvendinimo sunkumų, su kuriais gali būti susiduriama ieškiniuose dėl žalos, patirtos vykdant neteisėtą antikonkurencinę veiklą. Tik keliose valstybėse narėse yra tradicija imtis kolektyvinių veiksmų teikiant ieškinį dėl žalos, padarytos antikonkurencine veikla, todėl, prieš planuojant teikti kolektyvinius ieškinius, reikia apsvarstyti kai kuriuos konkrečius jų aspektus, pirmiausia, kokia institucija bus kompetentinga šioje srityje ir kokiais teisės aktais bus vadovaujamas. Tiek ieškovų, tiek atsakovų teismo išlaidos sumažės, o ieškiniai taps veiksmingesni tik tuomet, jei bus rasta galimybė nuosekliai taikyti taisykles. Norint to pasiekti, pirmenybė tektų vietos teisei. Informacijos ne tik apie institucijas, kompetentingas teikti tokius ieškinius, bet ir apie nagrinėjamas bylas bei priimtus sprendimus skleidimas, atrodo, yra dar vienas svarbus žingsnis užtikrinant veiksmingą konkurencijos politikos vykdymą privačiame sektoriuje.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

⁽²¹⁾ 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/27/EB dėl draudimų ginant vartotojų interesus (OL L 166, 1998 6 11, p. 51). EESRK nuomonė, OL C 30, 1997 1 30, p. 112.

⁽²²⁾ Žr. Komisijos komunikatą dėl subjektų, kompetentingų pareikšti ieškinį dėl draudimų ginant vartotojų interesus pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/27/EB 2 straipsnį, (jame išvardyti 276 subjektai). (OL C 39, 2006 2 16, p. 2).

⁽²³⁾ „(...) kolektyviniai interesai — tai interesai, kurie nėra vien dėl pažeidimų nukentėjusių asmenų interesų visuma; kadangi tai nepažeidžia individualių ieškinių, kuriuos pateikia dėl pažeidimų nukentėję asmenys“. Žr. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 98/27/EB antrą konstatuojamąją dalį.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (kodifikuota versija)

COM(2006)226 final — 2006/0073(COD)

(2006/C 324/02)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. birželio 6 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (kodifikuota versija)*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Daniel Retureau.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Daniel Retureau.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, vykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 95 nariams balsavus už ir 4 susilaikius.

1. Komisijos pasiūlymas

1.1 Pasiūlyme kalbama apie kodifikavimą; kodifikuojamuose teisės aktuose daromi tik formos pakeitimai, kurie iš esmės nekeičia galiojančios ir kodifikavimo laikotarpiu taikomos teisės.

1.2 Piliečių Europos kontekste labai svarbu nuolat paprastinti ir skaidrinti Bendrijos teisę. Todėl Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, pabrėždami, kad teisės aktus, kurie keletą kartų buvo iš dalies pakeisti, būtina kodifikuoti, sudarė tarpinstitucinių susitarimą, kuriuo nusprendė taikyti pagreitinto kodifikuojamų aktų priėmimo tvarką. Kodifikuojamuose teisės aktuose negali būti daromi esminiai pakeitimai.

2. Bendros pastabos

2.1 EESRK konstatuoja, kad Komisijos pasiūlymai visiškai atitinka pagreitintos tvarkos taikymo kodifikavimui tikslus.

2.2 Tačiau turėtų būti apsvaistytas įstatymų, susijusių su autorių ir gretutinėmis teisėmis, pastovumo užtikrinimo klausimas, kadangi kodifikavimas tikrai bus naudingas tik tuo atveju, jei šios srities teisės nuostatos iš esmės nebus keičiamos.

2.3 Kadangi Bendrijos teisė nuolatos tobulinama (laukiama pasiūlymų dėl baudžiamųjų priemonių), o jos perkėlimo į nacionalinę teisę ypatumai skiriasi, reikia pripažinti, kad nėra tolygiai išlaikyta autorių teisių, o ypač gretutinių teisių, turėtojų ir kūrinių adresatų (visuomenės, mokslininkų ir universitetų bend-

ruomenių ir kitų „kultūros paslaugų vartotojų“) teisių pusiausvyra, kadangi daugelyje valstybių narių vis labiau ribojamos apsaugotų kūrinių naudotojų teisės. Pavyzdžiui, daugeliu atveju mechaninės ar programinių įrangų pavidalo apsaugos priemonės, taip vadinamos DRM (angl. *digital rights management*) draudžia daryti kopiją asmeninio naudojimo tikslais; draudžiama ir apgražos technologija, užtikrinanti programų sąveiką.

2.4 Tokia vartotojams nepalanki padėtis blogėja ir toliau, kadangi griežtinamos baudžiamosios priemonės, kurių imamasi, jei bandoma apeiti DRM ir pasidaryti kopiją asmeniniam naudojimui ar atsarginę kopiją.

2.5 EESRK mano, kad taikyti kodifikavimo priemones autorių ir gretutinių teisių srityje yra per anksti, nes būtina suderinti Bendrijos teisės aktus, ypač atsižvelgiant į Lisabonos strategijos nuostatas. Tuo labiau, kad sprendžiant daugelį svarbių klausimų yra leista vadovautis subsidarumo principu, o perkėlimo Bendrijos teisę į nacionalinę valstybių narių teisę pastebimi skirtumai, kurie gali stabdyti laisvą kūrinių ir kultūrinių paslaugų judėjimą.

2.6 Todėl manome, kad šiame etape, siekiant, kad galiojanti teisė taptų aiškesnė, pakaktų Leidinių biuro atlikto paprasto techninio teisės aktų konsolidavimo. Ir ateityje, kai prireiks iš dalies pakeisti galiojančią teisę, būtų galima naudoti šį metodą vietoje kodifikacijos, kurią pasirinkdami rizikuojame sustabdyti vystymąsi.

3. Specialios pastabos

3.1 Be to, Komitetas norėtų, kad į Bendrijos teisę būtų įtrauktos nuostatos dėl licencijų — tokių kaip GPL (viešoji bendra licencija), arba *Creative Commons* licencija knygoms ir meninei kūrybai — pripažinimo ir jų atitinkamos apsaugos. Tokios licencijos suteikia naudotojams labai daug nevaržomo naudojimo galimybių; pavyzdžiui, GPL reguliuoja daugelį serveriuose naudojamų kompiuterinių programų (maršruto parinktuvoose internetui, administracinėse įstaigose, įmonėse).

3.2 Šios daugiau galimybių teikiančios naudojimo licencijos skatina kūrinių sklaidą, padeda naudotojams ir adresatams leng-

viau juos pasiekti ir visiškai atitinka Lisabonos strategijoje nustatytus greitos žinių ir technologijos sklaidos tikslus.

3.3 Todėl EESRK ragina Komisiją persvarstyti kodifikacijos pasirinkimą ir vietoje jos imtis iniciatyvų, kuriomis, pripažįstant laisvas licencijas ir tolygiai paskirstant teises tarp jų turėtojų ir naudotojų, šiuolaikinėje informacinių technologijų visuomenėje, siekiant stiprinti Europos bendrijos konkurencingumą ir naujovių vystymą, būtų užtikrinta kad kūriniams gali naudotis kuo platesnis pageidaujantių ratas.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitrios DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų (kodifikuota redakcija)

COM(2006)219 final — 2006/0071(COD)

(2006/C 324/03)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. birželio 6 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl autorių ir gretutinių teisių apsaugos terminų (kodifikuota redakcija)*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Daniel Retureau.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Daniel Retureau.

430-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 104 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Komisijos pasiūlymas

1.1 Pasiūlyme kalbama apie kodifikavimą; kodifikuojamuose teisės aktuose daromi tik formos pakeitimai, kurie iš esmės nekeičia galiojančios ir kodifikavimo laikotarpiu taikomos teisės.

1.2 Piliečių Europos kontekste labai svarbu nuolat paprastinti Bendrijos teisę ir suteikti jai aiškumo. Todėl Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, pabrėždami, kad teisės aktus, kurie keletą kartų buvo iš dalies pakeisti, būtina kodifikuoti, sudarė tarpinstitucinį susitarimą, kuriuo nusprendė taikyti pagreitinto kodifikuojamų aktų priėmimo tvarką. Kodifikuojamuose teisės aktuose negali būti daromi esminiai pakeitimai.

2. Bendros pastabos

2.1 EESRK pažymi, kad Komisijos pasiūlymai visiškai atitinka pagreitintos tvarkos taikymo kodifikavimui tikslus.

2.2 Tačiau turėtų būti apsvarstytas įstatymų, susijusių su autorių ir gretutinėmis teisėmis, pastovumo užtikrinimo klausimas, kadangi kodifikavimas tikrai bus naudingas tik tuo atveju, jei šios srities teisės nuostatos iš esmės nebus keičiamos.

2.3 Jei XIX amžiuje pirmą kartą nustatytų šiuolaikinių autorių teisių apsaugos terminas buvo dešimt metų, tai mūsų dienomis šis terminas yra septyniasdešimt metų po autoriaus mirties. Nėra tvirtos garantijos, kad ateityje teisių ir gretutinių teisių turėtojų naujai keliamų reikalavimų įtakoje apsaugos terminai nebus pratęsti dar ilgesniam laikui.

2.4 Mūsų dienomis šiai sričiai būdingas didelis netolygumas — pranašumas yra suteiktas autorių palikuonims (apytikriai trims jų kartoms) ir gretutinių teisių turėtojams, todėl tikslinga persvarstyti terminus, kurie neatitinka vartotojų ir pačių kūrėjų poreikių. Sakykime, jei vienas iš PPO narių, pvz., Jungtinės Amerikos Valstijos, pratęs, kaip jau numatoma, teisių apsaugos terminą iki 90 arba 100 metų (*Disney firmos pakeitimas*), ką reikės daryti Europai? Ar turėsime persvarstyti daugelį sutarčių dėl intelektinės nuosavybės?

2.5 Daugelis literatūros, filosofijos ir kitų sričių kūrinių išleidžiami tik vieną kartą, originalo kalba, ir daugiau nebūna leidžiami, kol gyvas jų autorius ar netgi ir jo palikuonys. Nors savo laiku tai nebuvo skaitomiausios knygos, tam tikri šių kūrinių yra savaip vertingi, o praėjus neilgam laiko tarpui jie tampa nepasiekiami potencialiam skaitytojui. Begalinis teisių apsaugos termino tęsimas naudingas tik nedaugeliui kūrėjų, tuo tarpu ši apsaugos sistema „palaidoja“ daugelį kūrinių, nes pardavus pirmąjį jų tiražą nei skaitytojai, nei studentai nebegalės jų rasti.

2.6 Todėl turėtų būti apsvarstytas įstatymų, susijusių su autorių ir gretutinėmis teisėmis, pastovumo užtikrinimo klausimas, kadangi kodifikavimas tikrai bus naudingas tik tuo atveju, jei šios srities teisės nuostatos iš esmės nebus keičiamos.

2.7 Derėtų nuodugniai apsvarstyti kūrinių sklaidos sąlygas ir visuomenės teisę naudotis pasaulinės kūrybos ir kultūros vaisiais skaitmeninės technologijos eroje. Todėl EESRK mano, kad kodifikaciją atlikti yra per anksti, ir kad pakanka konsoliduoti tekstus ir persvarstyti autorių ir gretutinių teisių apsaugos sąlygas ir terminus taip, kad jie atitiktų Lisabonos strategijos nuostatas.

3. Specialios pastabos

3.1 Be to, Komitetas norėtų, kad į Bendrijos teisę būtų įtrauktos nuostatos dėl licencijų — tokių kaip LGPL (atviroji programinės įrangos licencija techninei dokumentacijai), arba *Creative Commons* licencija knygoms ir meninei kūrybai — pripažinimo ir jų atitinkamos apsaugos. Tokios licencijos suteikia naudotojams dideles naudojimo galimybes; pavyzdžiui, GPL licencija reguliuoja daugelį kompiuterinių programų, naudojamų serveriuose (maršruto parinktuvuose internetui, administracinėse įstaigose, įmonėse).

3.2 Šios daugiau galimybių teikiančios naudojimo licencijos skatina kūrinių sklaidą, padeda lengviau juos pasiekti naudotojams ir adresatams ir visiškai atitinka Lisabonos strategijoje nustatytus greitos žinių ir technologijos sklaidos tikslus.

3.3 Todėl EESRK ragina Komisiją persvarstyti kodifikacijos pasirinkimą ir vietoje jos imtis iniciatyvų, kuriomis, pripažįstant laisvas licencijas ir tolygiai paskirstant teises tarp jų turėtojų bei naudotojų, šiuolaikinėje informacinių technologijų visuomenėje būtų užtikrinta, kad kūrinių galėtų naudotis kuo platesnis pageidaujančiųjų ratas.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitrios DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos

COM(2006) 222 *final* — 2006/0070 (COD)

(2006/C 324/04)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. birželio 6 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 20 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Jean-Paul Westendorp.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Jean-Paul Westendorp. Kadangi Jean-Paul Westendorp nebuvo, nuomonę pristatė Perado Liz.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 86 nariams balsavus ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Piliečių Europoje labai svarbu, kad Bendrijos teisė būtų suprantama ir aiški. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija pabrėžė, kad yra būtina kodifikuoti daugelį kartų keistus teisės aktus ir sudarė tarpinstitucinį susitarimą, kuriuo nusprendė

taikyti pagreitinto priėmimo tvarką. Kodifikuojamuose teisės aktuose negali būti daromi esminiai pakeitimai.

1.2 Šis Komisijos pasiūlymas visiškai atitinka kodifikavimui keliamus tikslus ir jam taikomas taisyklės. EESRK pritaria šiam pasiūlymui.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitrios DIMTRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl dviračių arba triračių motorinių transporto priemonių galinio registracinio numerio ženklo tvirtinimo vietos

COM(2006) 478 final — 2006/0161 (COD)

(2006/C 324/05)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. rugsėjo 27 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl dviračių arba triračių motorinių transporto priemonių galinio registracinio numerio ženklo tvirtinimo vietos

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto biuras pavedė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriui organizuoti darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nusprendė savo 430-ojoje plenarinėje sesijoje 2006 m. spalio 26 d. pagrindiniu pranešėju paskirti Thomas Janson ir priėmė šią nuomonę 104 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Bendrijos teisės aiškumas ir skaidrumas priklauso ir nuo dažnai keičiamų taisyklių kodifikavimo.

1.2 Kodifikavimas turi būti vykdomas griežtai laikantis įprastos Bendrijos teisės aktų priėmimo tvarkos.

1.3 Šiuo pasiūlymu siekiama kodifikuoti 1993 m. spalio 29 d. Tarybos direktyvą 93/94/EEB dėl dviračių arba

triračių motorinių transporto priemonių galinio registracinio numerio ženklo tvirtinimo vietos. Nauja direktyva pakeis įvairius aktus, kurių nuostatos buvo į ją įtrauktos; teisės aktų turinys joje nekeičiamas, šie aktai tik sujungiami atliekant kodifikavimui būtinus formos pakeitimus.

1.4 Šis Komisijos pasiūlymas visiškai atitinka kodifikavimui keliamus tikslus ir jam taikomas taisyklės. EESRK pritaria šiam pasiūlymui.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitrios DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl alkoholinių gėrimų apibrėžimo, pateikimo ir ženklavimo etiketėmis

COM(2005) 125 final — 2005/0028 (COD)

(2006/C 324/06)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 ir 251 straipsniais, 2006 m. sausio mėn. 25 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl alkoholinių gėrimų apibrėžimo, pateikimo ir ženklavimo etiketėmis*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Clive Wilkinson.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Dorda.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 76 nariams balsavus už, 3 — prieš ir 11 susilaikius.

1. Santrauka ir rekomendacijos

1.1 Komitetas pritaria Komisijos iniciatyvai atnaujinti dabartines taisykles dėl spiritinių gėrimų apibrėžimo, apibūdinimo ir pateikimo, o svarbiausia siūlomiems geografinių nuorodų (GN) sistemos pakeitimams, kai atitinkamos nacionalinės valdžios institucijos teikia paraiškas, ir pasiūlytai naujo reglamento keitimo tvarkai.

1.2 Komitetas nepritaria skirstymui į kategorijas, kaip nurodyta pasiūlymo projekte, nes tai galėtų klaidinti.

1.3 Spiritinių gėrimų ingredientų išvardijimui pritariama tik tuo atveju, jeigu išvardijimas bus taikomas ta pačia tvarka visiems alkoholiniams gėrimams.

1.4 „Autentiškumo indikatoriai“ yra svarbūs kovojant su apgaule ir suklastotais produktais, ir projekte turi būti numatytos nuostatos dėl jų taikymo.

1.5 *Vodka* apibrėžtis yra itin ginčytina, pirmiausia dėl žaliavų, iš kurių ji gali būti gaminama. Komitetas siūlo, kad naudojama žaliava turėtų būti tik grūdai, bulvės ir runkelių melasa ir dėl to nebūtina naudotas žaliavas nurodyti etiketėje.

2. Įžanga

2.1 Dabartinės spiritinių gėrimų apibrėžimo, apibūdinimo, ir pateikimo taisyklės yra išdėstytos Tarybos reglamente (EEB) 1576/89 ⁽¹⁾ ir Komisijos reglamente 1014/90 ⁽²⁾. Šiomis taisyklėmis spiritinių gėrimų sektorius buvo sėkmingai reguliuo-

jamas. Tačiau šiuo metu būtina paaiškinti keletą aspektų ir atsižvelgti į raidą nuo tada, kai buvo patvirtintos taisyklės. Dėl to buvo pateiktas dabartinis pasiūlymas dėl reglamento.

2.2 Šiuo pasiūlymu siekiama šiuo metu galiojančius reglamentus (1 ir 2 pateiktos išnašos) padaryti aiškesniais, suderinti juos su naujais techniniais reikalavimais ir atsižvelgti į kitus veiksnius, pvz., PPO reikalavimus. Kitas pasiūlymo tikslas — išlaikyti gerą ES spiritinių gėrimų vardą ir suteikti vartotojams būtiną informaciją.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) pritaria pasiūlymui pakeisti ir atnaujinti šiuo metu galiojančius reglamentus ir pažymi, kad buvo konsultuotasi su ES lygiu spiritinių gėrimų gamintojams atstovaujančiomis organizacijomis ⁽³⁾ ir jos šią iniciatyvą parėmė.

3.2 Komitetas itin palankiai vertina pokyčius siekiant, kad geografinių nuorodų sistema atitiktų PPO reikalavimus, ir pasiūlymą, kuris leidžia paprastai ir skaidriai pakeisti pasiūlymo I ir III priedą.

3.3 Nuostata, kad šis naujas reglamentas pakeis du šiuo metu galiojančius reglamentus, turėtų būti įrašyta pirmoje įžanginės konstatuojamosios dalies pastraipoje, darant nuorodą Reglamente 1014/90 dėl Reglamento 1576/89, kad jis panaikinamas ir pakeičiamas šiuo nauju pasiūlymu.

⁽¹⁾ OL L 160, 1989 6 12. Paskutinį kartą pakeistas 2003 m. Stojimo aktu.

⁽²⁾ OL L 105, 1990 4 25. Paskutinį kartą pakeistas Reglamentu (EB) 2140/98.

⁽³⁾ CEPS — Europos spiritinių gėrimų gamintojų organizacija, atstovaujanti 27 šalių šio pramonės sektoriaus organizacijoms.

3.4 Šis pramonės sektorius yra labai svarbus ES ekonomikai: kiekvienais metais eksportuojama už apytikriai 5 milijardus eurų (*), šiame sektoriuje tiesiogiai dirba apie 50 000 žmonių (netiesiogiai — apie 5 kartus daugiau), metinės kapitalo investicijos viršija 1 milijardą eurų. Šis sektorius taip pat yra pagrindinis žemės ūkio produktų pirkėjas. Prieš paskutinę ES plėtrą, kiekvienais metais šis sektorius sunaudodavo apie 2 milijonus tonų grūdų, 2,5 milijonų tonų cukrinių runkelių, 300 000 tonų vaisių ir 16 milijonų hektolitrus vynuogių; šiuos duomenis reikia atnaujinti atsižvelgiant į ES 25. Nuo tada, kai įstojo dešimt naujų valstybių narių, bulvės turi būti įtrauktos; metinis suvartojamų bulvių kiekis spiritui gaminti yra apie 100 000 tonų.

3.5 ES spiritinių gėrimų pramonė šiuo metu yra viena konkurencingiausių pasaulyje ir visos permainos neturi daryti neigiamos įtakos. Ypač svarbu išlaikyti gerą vardą ir sugebėjimą atsinaujinti.

3.6 Svarbu, kad dėl pakeitimų, padarytų konsoliduojant ir atnaujinant šiuo metu galiojančius reglamentus, išliktų pagrindiniai principai. Ypač svarbios yra šiuo metu galiojančios ženklinimo etiketėmis nuostatos. Komentarai dėl šių nuostatų yra įrašyti į I priede pateiktas išsamias pastabas.

3.7 Atskiri spiritinių gėrimų apibrėžimai yra sudėtingi ir Komitetas aptaria juos tik tada, kai tai labai svarbu.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Šiame pasiūlyme spiritiniai gėrimai skirstomi į „kategorijas“; visus spiritinius gėrimus siūloma skirstyti į kategorijas „A“ (spiritiniai gėrimai), „B“ (ypatingieji spiritiniai gėrimai) ir „C“ (kiti spiritiniai gėrimai). Neaišku, kodėl manoma, kad reikia būtent taip skirstyti į kategorijas; mes manome, kad, atsižvelgiant į taikytą gamybos metodą, tam tikri gėrimai gali būti priskirti daugiau nei vienai kategorijai ir tai gali sukelti painiavą. Komitetas taip pat pažymi, kad aiškinamajame memorandume „A“ kategorija apibrėžiama kaip „išskirtinė spiritinių gėrimų grupė, kuriai priskiriami tik paties gryniausio pavidalo produktai“. Remiantis tokia nuostata galima daryti prielaidą, kad kitoms kategorijoms priklausantys produktai yra negryni, nors vienas iš reglamento tikslų yra užtikrinti, kad visi ES pagaminti spiritiniai gėrimai turėtų gerą vardą.

4.2 EESRK sutinka, kad siūlomas skirstymas į kategorijas neturėtų jokių teisinių pasekmių, bet nemano, kad jis padėtų vartotojams ar kitiems subjektams. Komitetas taip pat nemano, kad toks skirstymas būtinas siekiant dokumento struktūrinio

(*) Šis pramonės sektorius į ES prekybos balansą kiekvienais metais įneša apie 4,2 milijardo eurų.

vientisumo. Komitetas siūlo, kad įvedant kategorijas, jos būtų tinkamai pagrįstos. Be to, EESRK kelia susirūpinimą kiekvienos kategorijos apibrėžimas.

4.3 EESRK susirūpinęs ir dėl to, kad į kategorijas suskirstyti įvairūs spiritiniai gėrimai gali būti nevienodai vertinami, pvz., ženklinant etiketėmis ar apmokestinant. Komitetas pasisako prieš tokį nevienodą vertinimą.

4.4 Iki šiol vykusios diskusijos parodė, kad siūlomas skirstymas į kategorijas yra ginčytinas ir dėl to greičiausia reikėtų jį pakeisti. Jei taip atsitiktų, reikėtų dokumentą papildyti nuostatomis dėl bendrų lengvatų kai kuriems tradiciniams gamybos būdams; be to, II priede reikia aiškiau apibrėžti, kokie produktų gamybos būdai leidžiami.

5. Vartotojų interesai

5.1 EESRK nežino atvejų, kai vartotojų organizacijos dėl spiritinių gėrimų būtų teikusios užklausimus. Jos tikriausiai labiausiai rūpinsis tuo, kad spiritinių gėrimų kokybė būtų labai gera ir kad juos būtų saugu vartoti (tinkamai vartojant).

5.2 Klausimas dėl ingredientų išvardijimo nėra įtrauktas į Komisijos projektą ir EESRK pritaria, kad jis šiuo metu nėra realus ir nebūtinus. EESRK vis tik pritarė, kad ingredientai būtų išvardijami, jeigu tai būtų taikoma visiems alkoholiniams gėrimams ta pačia tvarka ir jei tai būtų galima padaryti taip, kad būtų naudinga vartotojams.

6. Geografinės nuorodos

6.1 EESRK teigiamai vertina spiritiniams gėrimams taikomą *Geografinių nuorodų* (GI) taisyklių išaiškinimą. Vertėtų aiškiai nurodyti, kad paraiškas dėl geografinių nuorodų Komisijai gali teikti tik valstybės narės ar atitinkamos trečiųjų šalių valdžios institucijos.

6.2 Vertės pasirūpinti, kad geografinės nuorodos, jei siekiama, kad jos ir toliau būtų laikomos naudingomis, nebūtų taikomos pernelyg dideliame produktų skaičiui.

6.3 EESRK mano, kad 5 straipsnio nuostatos, kurios leidžia valstybėms narėms nustatyti ir taikyti griežtesnes taisykles nei numatyta šiame naujajame reglamente, yra pirmiausiai taikytinos produktams, turintiems patvirtintas geografines nuorodas, bet vertėtų išaiškinti, ar šis straipsnis gali būti taikomas bet kokiam produktui (nepaisant to, turi jis geografinę nuorodą ar ne).

7. Kvapiosios medžiagos. Aromatinimas. Saldinimas

7.1 Būtina aiškiai apibrėžti, kas yra „kvapiosios medžiagos“ ir „aromatinimas“⁽⁵⁾ ir kokie procesai kokių produktų gamybos metu gali būti taikomi. Šiuo požiūriu pasiūlymas yra neaiškus.

7.2 Gali būti pateikti reikalavimai apibrėžti dar keletą aromatintų spiritinių gėrimų. Į tai turėtų būti atsižvelgta.

7.3 Kalbant apie saldinimą, Komisija turėtų paaiškinti savo poziciją dėl „galutinio saldimo“, kai, siekiant pakeisti galutinio produkto skonį, naudojamas nedidelis tam tikrų saldiklių kiekis.

8. Reglamento pakeitimas ateityje

8.1 Remiamas Komisijos pasiūlymas priede pateikti atskirų spiritinių gėrimų apibrėžimus ir juos keisti Spiritinių gėrimų vadybos komitetui pritarus, nepradėjus diskusijų dėl viso reglamento teksto. Tokiu būdu reglamentas taptų lankstesnis naujovių požiūriu.

8.2 Reikėtų atsižvelgti į galimybę neleisti Komisijos pasiūlymo II priede atskirų spiritinių gėrimų apibrėžimų keisti, tarkime, penkerius metus po naujojo reglamento įsigaliojimo, kad būtų skirtas stabilumo laikotarpis.

9. Autentiškumo indikatoriai (AR)

9.1 Pasiūlyme nekalbama apie autentiškumo indikatorius. Bet reikėtų. Europos spiritinių gėrimų gamintojų organizacija (CEPS) mano, kad autentiškumo indikatoriai turi būti maistui tinkamos medžiagos (food grade materials), jų masės koncentracija

produkte neturi viršyti 0,1 proc. ir jos produktui neturi suteikti jokio skiriamosios savybės. EESRK šį pasiūlymą remia.

9.2 Autentiškumo indikatoriai tampa vis svarbesni kovojant su sukčiavimu ir padirbtais produktais. Jie taip pat naudojami ir kituose produktuose (ne spiritiniuose gėrimuose); svarbu, kad spiritinių gėrimų gamintojai susitartų dėl jų naudojimo atsižvelgiant į šį pasiūlymą.

10. Vodka

10.1 Nors EESRK nenori išsamiai svarstyti produktų apibrėžimų, *vodka* atvejis yra ypač sudėtingas, kaip parodė vasario 20 d. įvykęs Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdis⁽⁶⁾. Todėl komitetas šį klausimą jau apsvarstė, ar jis galėtų pasiekti bendrą sutarimą šiuo klausimu.

10.2 Todėl Komitetas *vodka* klausimą svarsto savo nuomonės II priede ir daro išvadą, kad esama tam tikrų žaliavų, kurios gali būti naudojamos *vodka* gaminti apribojimais (grūdams, bulvėms ir runkelių melasai). Svarbiausia, kad norint, jog ši svarbiausia kategorija būtų geriau apsaugota, reikia leisti komerciniams subjektams naudotis jos geru vardu ir reputacija. Vis tik reikėtų pasirūpinti, kad šių produktų nebebūtų galima apibūdinti kaip *vodka*; tokie produktai turėtų būti leistini pereinamąjį trejų metų laikotarpį nuo tada, kai buvo pasiektas susitarimas dėl naujojo reglamento, kad būtų pakeista jų kategorija ir pakoreguotas ženklavimas.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ „Natūrali kvapioji medžiaga“ yra kvapioji medžiaga, išgauta iš gamybos procese naudojamų žaliavų ir esanti distiliato sudėtyje; „aromatinimas natūralia kvapiąja medžiaga“ yra natūralios kvapiosios medžiagos įdėjimas į distiliatą.

⁽⁶⁾ Pranešimas spaudai 6083/06 (Presse 39), 2708-asis Žemės ūkio ir žuvininkystės tarybos posėdis, kuris įvyko 2006 m. vasario 20 d. Briuselyje.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl svetimų ir vietovėje nerandamų rūšių naudojimo akvakultūrai

COM(2006) 154 final — 2006/0056 CNS

(2006/C 324/07)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 37 straipsniu, 2006 m. gegužės 2 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl svetimų ir vietovėje nerandamų rūšių naudojimo akvakultūrai

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Markus Tornberg.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Espuny Moyano.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 94 nariams balsavus už, nė vienam nariui nebalsavus prieš ir 2 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 Taryba paprašė EESRK priimti nuomonę dėl pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl svetimų ⁽¹⁾ ir vietovėje nerandamų ⁽²⁾ rūšių naudojimo akvakultūrai.

1.2 Komisijos pasiūlymu siekiama apsaugoti vandens aplinką ir jos biologinę įvairovę nuo rizikos, susijusios su svetimų rūšių naudojimu akvakultūrai. Komisija mano, kad galiojančios nuostatos taip pat ir buveinių direktyva ⁽³⁾ nėra visiškai tinkamos.

1.3 Komisija siūlo priimti reglamentą, besiremiantį galiojančia praktika ir praktikos kodeksais, kuris neapribotų būsimų strategijų.

1.4 Pasiūlyme priimti reglamentą nesvarstomos problemos, susijusios su, pvz., meškeriojimu, dekoratyvinėmis žuvimis ar kitais egzotiškais gyvūnais, bet juo siekiama numatyti ir valdyti problemas, kurias gali ateityje sukelti svetimų rūšių buvimas už jų natūralių buveinių ribų bei joms užkirsti kelią.

1.5 Komitetas mano, kad Europos Sąjungoje vyrauja pernelyg griežto reglamentavimo tendencija. Šis reglamentas turėtų gerinti padėtį.

1.6 EESRK rekomenduoja parengti paplitusių rūšių (t.y. „natūralizuotų“ svetimų rūšių) sąrašą, siekiant sumažinti su jais susijusius administracinius formalumus ir biurokratiją.

1.7 Komitetas siūlo tinkamai apibrėžti „vietovėje nerandamų rūšių“ terminą. Siūlomo reglamento kontekste turi būti apibrėžti ir „zonų“ bei „ekoregionų“ terminai.

1.8 EESRK taip pat mano, kad ES yra bendroji rinka ir kad reikia atskirti svetimas ir vietovėje nerandamas rūšis Europos Sąjungoje ir už ES ribų.

1.9 EESRK pažymi, kad įvedus šį reglamentą, mažieji gamintojai gali susidurti su sunkumais. Ypač jis atkreipia dėmesį į ilgas paraiškų formas, kurių pavyzdį galima rasti siūlomo reglamento I priede.

2. Bendros pastabos

2.1 Iš esmės EESRK labai palankiai vertina pasiūlymą reglamentuoti ES lygmeniu svetimų rūšių importą į Bendrijos teritoriją naudojimui akvakultūrai, kuris apsaugos vietinės vandens faunos ir floros įvairovę ⁽⁴⁾ ir tuo pačiu skatins akvakultūros plėtrą.

2.2 Komitetas pripažįsta, kad yra labai svarbu ir reikalinga reglamentuoti svetimų rūšių naudojimą akvakultūrai, siekiant apsaugoti vandens aplinką ir jos biologinę įvairovę.

2.3 Tuo atveju, jeigu šis pasiūlymas bus priimtas, Komitetas ragina Komisiją pradėti atitinkamą informavimo kampaniją reglamento tema, kad žiniasklaidos priemonės nepasinaudotų juo siekdamas išgąsdinti vartotojus ir parduoti daugiau laikraščių.

⁽¹⁾ „Svetimos rūšys“ apibrėžtos pasiūlyme priimti Tarybos reglamentą COM(2006) 154 final (3 straipsnis).

⁽²⁾ „Vietovėje nerandamos rūšys“ apibrėžtos pasiūlyme priimti Tarybos reglamentą COM(2006) 154 final (3 straipsnis).

⁽³⁾ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos.

⁽⁴⁾ Tyrimo grupė aptarė amerikietiškos varlės kvarkuolės (*rana catesbeiana*) atvejį. Ši varlė, pabėgusi Pietų Prancūzijos Akvitanijos regione ir kitose Europos dalyse, sukėlė neigiamų padarinių. Nors varlė kvarkuolė nėra akvakultūros produktas, galima manyti, kad ji priklausė dekoratyvinių rūšių sektoriui, kuriam šis reglamentas netaikomas.

2.4 EESRK mano, kad yra itin svarbu, kad šis reglamentas skatintų akvakultūros plėtrą Europoje⁽⁵⁾, kadangi tai yra augantis sektorius, kuris suteiks naujų galimybių ateityje, jeigu jam nebus sukliudyta šiuo dabar parengtu pasiūlymu.

2.5 EESRK pažymi sparčią šio sektoriaus pažangą ir plėtrą už ES ribų, tuo pat metu pastebėdamas, kad sektorius yra užpildytas ir reikia vystyti naujas rūšis. EESRK taip pat pabrėžia, kad akvakultūros sektorius turi potencialą tapti sėkminga BŽP (Bendrosios žuvininkystės politikos) žvejybos sektoriaus sritimi.

2.6 EESRK mano, kad ES vidaus prekyba turi būti supaprastinta, joje turi būti mažiau biurokratijos bei formalumų ir ji neturi būti pernelyg griežtai reglamentuojama.

2.7 Komitetas pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad reglamentas nebūtų toks sudėtingas, kad ateityje nekludytų sektoriaus plėtrai ir išreiškia susirūpinimą dėl ekologinio, ekonomikos ir socialinio aspektų vienybės. Be to, Komitetas mano, kad rūšių perkėlimas ES viduje yra pakankamai kontroliuojamas.

2.8 Mūsų regionų vandens aplinkos tikruosius sunkumus lemia egzotiškų arba svetimų rūšių introdukcija į akvakultūrą. Siekiant kiek galima labiau supaprastinti ir sutrumpinti šį pasiūlymą priimti reglamentą, Komitetas siūlytų susitelkti ties šia problema ir svarstyti vietovėje nerandamas rūšis atskirai. Nepanašu, kad vietovėje nerandamų rūšių naudojimas būtų labai svarbus akvakultūrai. Kita problema yra tai, kad Komisija neapibrėžė regionų, kuriuose nėra tam tikros rūšies.

2.9 Dar būtų galima supaprastinti dokumentą atskiriant ES vidaus rūšis ir svetimas arba vietovėje nerandamas rūšis už ES ribų. Kadangi ES siekia vis labiau integruotos bendrosios rinkos, EESRK rekomenduoja į tai atsižvelgti.

2.10 Komitetas pastebi, kad dėl sektoriaus nepastovumo gamintojams, siekiant gauti leidimą importui ir judėjimui, ne visada pavyksta planuoti tokiai tolimai perspektyvai, kurios reikalauja Komisija.

2.11 Pavyzdžiui, jeigu gamintojas veisia tam tikrą rūšį iš Izraelio ir organizmai pražūsta, gamintojas turi skubiai imtis priemonių ir, pavyzdžiui, importuoti organizmus iš JAV, kad neprarastų laiko. Siūlomas reglamentas neleistų gamintojui imtis veiksmų iki naujo leidimo gavimo. Nors mokslininkai sutaria, kad svetimų ar vietovėje nerandamų rūšių auginimo akvakultūroje keliama „rizika“ yra maža, šis reglamentas neturėtų būti taikomas perkėlimui ir judėjimui, ypač prekybinio pobūdžio judėjimui.

2.12 EESRK pažymi, kad sektoriaus specialistai yra nusivylę požiūriu, kurio dažnai laikosi Komisija. Todėl taip pat svarbu

stengtis užtikrinti, kad reglamentas būtų paprastesnis ir praktiškesnis, o suinteresuotų šalių išlaidos būtų minimalios.

2.13 Komitetas pažymi, kad dekoratyvinės ir laišinės žuvis siūlomame reglamente neaptariamos, bet pabrėžia, kad jos gali kelti didelių bendrų problemų.

2.14 EESRK pabrėžia, kad svarbu užtikrinti, kad šio reglamento taikymo sritis, ribos ir tikslai būtų aiškūs. Kadangi nėra visapusiškų ir išsamių šių sektorių reglamentuojančių taisyklių, EESRK siūlo, kad Komisija pateiktų visaapimančią reglamentą arba bent parengtų veiksmų planą, kuris nurodytų sektoriaus ateities vystymosi kryptį.

2.15 EESRK žino, kad šis pasiūlymas priimti reglamentą buvo rengiamas iki ES supaprastinimo iniciatyvos 2005 m., tačiau mano, kad šiame pasiūlyme turėtų būti atsižvelgta į šią iniciatyvą ir reglamentas turėtų būti supaprastintas.

3. Konkrečios pastabos

3.1 Siūlomas reglamentas peržengia būtinas ir pagrįstas ribas. Juo neatsižvelgiama į kai kurių Europos akvakultūroje šimtmečius naudojamų rūšių (pvz., karpį, vaivorykštinius upėtakių, šalvių ir kt.) *status quo*. Iki šiol šių rūšių auginimas nepadare jokios žalos ekosistemoms. Šių rūšių visais vystymosi etapais judėjimo rizikos įvertinimas ir ilga leidimo išdavimo tvarka yra nutolę nuo tikrovės ir nepraktiški. Bendrijos teritorijoje skirtingų valstybių akvakultūros įmonėms įprasta bendradarbiauti laikantis veterinarinių reikalavimų ir per trumpą laikotarpį perkelti karpis, upėtakius ir kitas paplitusias žuvų rūšis.

3.2 Komitetas ragina, kad paplitusioms žuvų rūšims⁽⁶⁾ nebūtų taikomos reglamento projekto nuostatos, valstybėms narėms sudarant pozityvų arba išimčių sąrašą. Reglamentas taip pat neturėtų būti taikomas vietovėje nerandamoms rūšims. Nesuprantama, kaip galima sieti kontroliuojama akvakultūrą su vietinių, bet vietovėje nerandamų žuvų ar kitų rūšių veisimu ar perkėlimu.

3.3 Vietovėje nerandamų rūšių klausimą jau reglamentuoja atitinkami valstybių narių teisės aktai. Siūlomame reglamente pagrindinis dėmesys turi būti skirtas ES vandens biologinei įvairovei apsaugoti nuo rizikos, susijusios su svetimų rūšių importavimu. Iš tiesų, būtų labai sudėtinga įgyvendinti siūlomą reglamentą dėl vietovėje nerandamų rūšių, kadangi nėra visuotinai priimtos vietos regionų apibrėžties. Išbraukus nuostatas dėl vietovėje nerandamų rūšių siūlomas Tarybos reglamentas taptų labiau suprantamas ir jį būtų paprasčiau ir pigiau įgyvendinti.

⁽⁵⁾ Kaip teigiama EESRK nuomonėje dėl darnaus akvakultūros vystymosi, CESE 595/2003, OL C 208, 2003 9 3.

⁽⁶⁾ Keli pavyzdžiai: karpis (*cyprinus carpio*) ir vaivorykštinis upėtakis (*oncorhynchus mykiss*) Lenkijoje.

3.4 Komitetas pabrėžia, kad laikotarpis iki vienerių metų sprendimui priimti dėl paraiškos dėl judėjimo (10 straipsnis) labai uždelstų gamybos sprendimus ir lemtų didelius ekonomikos sutrikimus, todėl rekomenduoja šį laikotarpį sutrumpinti.

3.5 EESRK taip pat pabrėžia, kad 10 straipsnyje reikia išnagrinėti visus galimus atvejus, ką daryti, jeigu į paraišką išduoti leidimą nebus atsakyta. Pavyzdžiui, Ispanijos teisėje tyla reiškia sutikimą, jeigu per siūlomą vienerių metų laikotarpį negaunama atsakymo. EESRK mano, kad jeigu tai yra teisiškai įmanoma, Ispanijos pavyzdys turėtų būti taikomas šiam siūlomo reglamento straipsniui.

3.6 Paraiškos kartotiniam judėjimui per penkerių metų laikotarpį (6 straipsnis) nėra naudingos, kadangi dažnai reikia priimti trumpalaikius neplanuotus sprendimus dėl žuvies pirkimo, pardavimo ir keitimo įvairiais jos vystymosi etapais. Siūlomas reglamentas tiesiogiai prieštarautų nuostatomis dėl nustatytų tisklų skatinti akvakultūrą ir veisiamų rūšių įvairovę.

3.7 Sprendimai dėl paraiškų dėl importavimo ir vandens organizmų judėjimo yra svarbūs; jie turėtų būti pagrįsti moksliniais argumentais ir kuo greičiau skelbiami.

3.8 Kompetentingoms institucijoms, numatomam konsultaciam komitetui ir akvakultūros įmonėms dėl plataus pobūdžio taisyklių reikėtų daug daugiau darbuotojų ir susidarytų didesnės išlaidos, kurios turint dabartinį darbuotojų skaičių yra per didelės. Tai prieštarautų bendram siekiui biurokratiją mažinti valstybėse narėse ir ES lygmeniu.

3.9 EESRK mano, kad pernelyg didelį taisyklių skaičių reikia sumažinti tiek, kiek būtina. Ypač reikėtų sumažinti siūlomo reglamento I priedo kriterijų skaičių.

3.10 Svetimų žuvies rūšių importas ir judėjimas gali lemti didelę riziką. Šiai rizikai įvertinti reikia gilių mokslinių žinių. Pareiškėjai iš savo darbo praktikos (kaip tai siūloma I priede) negali turėti būtinų mokslinių duomenų, jiems reikėtų ekspertų pagalbos.

3.11 Komitetas mano, kad norint padėti gamintojams, reikia parengti reikalingas žinias turinčių ES mokslininkų sąrašą. Tuo pat metu gamintojams turi būti teikiama informacija apie paraiškų teikimo tvarką arba vykdomas apmokymas šia tema.

3.12 Siūloma vietoj numatomų pavienių įvertinimų įvesti kompetentingos mokslinės institucijos atliekamą atrankinį kiekvieno ekoregiono arba valstybės narės rizikos įvertinimą. Jeigu toks atrankinis įvertinimas parodė mažą riziką, bet kokia būsima paraiška dėl įprasto judėjimo tame ekoregione gali apsiriboti vietos, darbuotojų ir datų nurodymu. Jeigu šis pasiūlymas bus įgyvendintas, jis lems aukštesnę rizikos įvertinimo kokybę ir tuo pat metu leis akvakultūros įmonėms ir valdžios institucijoms sutaupyti biurokratinėms išlaidoms skirtas didžiules sumas. Mokslinės institucijos atliekamo atrankinio įvertinimo išlaidas turėtų atlyginti Europos žuvininkystės fondas (EŽF).

3.13 Komitetas dar sykį pabrėžia, kad, siekiant valstybių narių suderinimo, Tarybos reglamente turi būti apibrėžti ekoregionai.

3.14 EESRK mano, kad būtų naudingas bent vienerių metų laikotarpis nuo reglamento paskelbimo iki jo įsigaliojimo, siekiant pritaikyti nacionalinius teisės aktus ir pranešti sektoriui ir suinteresuotiems asmenims apie įvedamus pakeitimus.

3.15 Komitetas atkreipia dėmesį į savo ankstesnes nuomones dėl BŽP (⁷), akvakultūros (⁸) ir biologinės įvairovės (⁹) visiškai palaiko jose išreikštą poziciją šios nuomonės aplinkybių ir taikymo srities atžvilgiu.

3.16 Komitetas atkreipia Komisijos dėmesį į GMO ir polioidus. Nereikėtų nepakankamai neįvertinti jų potencialiai keliamo pavojaus vandens aplinkai. Būtinai griežtesnis genetiškai modifikuotų organizmų, lašišinių žuvų akvakultūroje bei dekoratyvinių rūšių introdukcijos ir perkėlimo reglamentavimas.

3.17 Komitetas ragina Komisiją atsižvelgti į šią ir pirmiau minėtas nuomones, siekiant sukurti geresnę darbo aplinką akvakultūros sektoriui naudojant svetimas it vietovėje nerandamas rūšis.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

(⁷) BŽP supaprastinimas, CESE 961/06, pranešėjas Sarró Iparraquirre (priimta 2006 m. liepos 5 d.).

(⁸) Žr. 4-ąją išnašą.

(⁹) Biologinės įvairovės išsaugojimas, CESE 752/2006, pranešėjas Lutz Ribbe (priimta 2006 m. gegužės 18 d.).

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Bendrijos veiksmų plano dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės 2006–2010 m.

COM(2006) 13 final

(2006/C 324/08)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. balandžio 5 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Bendrijos veiksmų plano dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės 2006–2010 m.*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Leif E. Nielsen.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Leif E. Nielsen.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 92 nariams balsavus už ir vienam susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Daugelyje ES šalių ir kai kuriose ES nepriklausančiose šalyje auga susidomėjimas gyvūnų apsauga ir gerove. Todėl tikslinga remti rinkos dalyvių pastangas ir atlikti būtinus ES minimalių standartų pakeitimus. Nebūtina tai reikėtų sutapatinti su griežtesniais reikalavimais, šiuo atveju daugiau kalbama apie geresnius ir naujesnius teisės aktus, kurie būtų paremti mokslinių ir socialinių bei ekonominių tyrimų išvadomis. Be to, svarbu įvesti bendrą produktų, kurie atitiktų konkrečius gyvūnų gerovės reikalavimus, kokybės ženklavimo sistemą. Taip pat būtina iš esmės pagerinti moksliniams tyrimams ir bandymams bei įstatymo nustatytiems toksikologinio saugumo tyrimams naudojamų gyvūnų padėtį.

1.2 Komisijos veiksmų plane iš esmės atsižvelgiama į šiuos reikalavimus ir juo galima remtis nustatant tolesnius šios srities prioritetus. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas iš esmės pritaria pasiūlymui parengti strategiją, tačiau dar norėtų įvertinti, ar konkrečiuose Komisijos pasiūlymuose tinkamai atsispindi gyvūnų apsaugos ir socialinių bei ekonominių aspektų santykis. Labai svarbu, kad dėl importo iš trečiųjų šalių, kuriose taikomi ne tokie griežti standartai, nebūtų išstumti ES produktai. Dėl to gyvulininkystė būtų vystoma šalyse, kuriose taikomi žemesni standartai, o ES gamintojai turėtų nutraukti gamybą. EESRK nemano, kad Komisijos veiksmų planas galėtų šioje srityje užtikrinti pakankamai ilgalaikius sprendimus.

1.3 EESRK labai apgailėstauja, kad šio klausimo nebus galima svarstyti dabartiniame Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) derybų raunde. Nepaisant to, tolimoje perspektyvoje turi būti pripažinta, kad žemės ūkio produktų prekybos atžvilgiu gyvūnų gerovė nėra prekybos politikos klausimas. Kitaip Europos Sąjunga, siekdama supratimo, kodėl teisinę padėtį būtina keisti, gali būti priversta imtis vienašališkų veiksmų. Trumpalaikė

perspektyvoje Komisija ir pilietinė visuomenė privalo daryti spaudimą ES mažmeninės prekybos sektoriui bei maisto pramonei ir naudojant sertifikavimo schemas bei panašias garantijas užtikrinti, kad importuojant iš trečiųjų šalių būtų laikomasi atitinkamų standartų.

1.4 Mokslinių tyrimų veikla turi būti koordinuojama ir plečiama, kad būtų galima kuo geriau bendrai išnaudoti išteklius. Be to, atsižvelgiant į technologijų vystymąsi ir naujausias žinias, nuostatos turi būti nuolat persvarstomos.

1.5 Komitetas pritaria pasiūlymui įsteigti Europos gyvūnų apsaugos ir gerovės centrą arba laboratoriją. Tačiau reikėtų apsvarstyti, ar nevertėtų geriau įsteigti pasaulinį centrą, kuris padėtų spręsti su gyvūnų apsauga ir gerove susijusias problemas ir skatintų OIE ⁽¹⁾ ir Europos Tarybos bei dvišaliuose ES susitarimuose numatytą veiklą.

1.6 Be to, Komisija, bendradarbiaudama su OIE ir Europos Taryba, turėtų imtis iniciatyvos surengti tarptautinę konferenciją, kuria būtų siekiama sukurti ilgalaikį tinklą su trečiųjų šalių tyrinėtojais ir skatinti aktyvesnę neoficialų tarptautinį bendradarbiavimą.

1.7 Kalbant apie gyvūnų naudojimą bandymams ir toksikologiniams tyrimams, Komitetas mano, jog būtina strategiją išplėsti ir į ją įtraukti poreikio kriterijų, kad gyvūnai šiam tikslui būtų naudojami tik pateikus visuomenės poreikio tam tikram produktui įrodymą.

2. Veiksmų plano santrauka

2.1 Veiksmų planu pirmiausia siekiama užtikrinti gyvūnų gerovę ES ir pasaulyje, nustatyti būsimų veiksmų poreikį ir užtikrinti veiksmingą turimų išteklių koordinavimą. Pagal šį

⁽¹⁾ Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacija (anksčiau Tarptautinis epizootijų biuras).

planą 2006–2010 m. laikotarpiu, greičiausiai ir po 2010 m., bus stebimos ir vertinamos šios penkios pagrindinės gyvūnų gerovės veiksmų sritys:

- galiojančių minimalių standartų pakeitimas atsižvelgiant į naujus mokslinių tyrimų rezultatus ir socialinius bei ekonominius vertinimus;
- būsimų mokslinių tyrimų skatinimas;
- standartizuotų rodiklių nustatymas;
- iniciatyvų, susijusių su informavimu apie galiojančius standartus, įgyvendinimas;
- naujų tarptautinių iniciatyvų siekiant atkreipti visuomenės dėmesį į gyvūnų apsaugą ir siekiant didesnio sutarimo gyvūnų gerovės klausimais įgyvendinimas.

2.2 Plane taip pat numatytos 28 iniciatyvos, kurias Komisija ketina įgyvendinti iki 2010 m. Iš jų 21 iniciatyva sudaro veiksmų, kurie jau yra įgyvendinti arba yra paskelbta apie jų įgyvendinimą, arba jie jau yra numatyti specialiuose Bendrijos teisės aktuose, rinkini.

2.3 Tuo pačiu metu Komisija pateikė darbo dokumentus, kurie sudaro strateginį iniciatyvų pagrindą ir kuriuose aprašytas veiksmų plane rekomenduojamas veiksmų pagrindas. Komisijos nuomone, labai svarbi veiksmų plano dalis — 2005 m. priimtos deklaracijos dėl bandymų su gyvūnais ⁽²⁾ laikymasis.

2.4 Komisijos vertinimu, jos darbas gyvūnų gerovės srityje palengvėtų, jei atsakingos tarnybos tarpusavyje veiksmingiau koordinuotų savo veiklą. Tai taip pat padėtų užtikrinti nuoseklesnes ir labiau suderintas Komisijos pastangas visose jos politikos srityse. Su gyvūnų gerove susijusios priemonės taip pat turi būti įvertintos vadovaujantis Europos bendrijos steigimo sutarties priedu — Protokolu dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės ir atsižvelgiant į socialinį ir ekonominį jų poveikį.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Atstovaudamas pilietinei visuomenei ir atsižvelgdamas į savo narių reprezentatyvumą, EESRK neabejotinai prisiima dalį atsakomybės už gyvūnų gerovės nuostatų, kurios yra Europos socialinio modelio dalis, rengimą ⁽³⁾. Svarbu, kad būtų išsaugota

⁽²⁾ 2005 m. lapkričio 7 d. Briuselyje buvo priimta Deklaracija dėl bandymų su gyvūnais. Ji skirta įgyvendinti veiksmų programą taikant **3R principą**: bandomųjų gyvūnų skaičiaus sumažinimas (angl. *reduction*), bandomųjų su gyvūnais modelių tobulinimas siekiant sumažinti krūvį bandomiesiems gyvūnams (angl. *refinement*) ir pakeitimas — alternatyvių bandymų su gyvūnais metodų kūrimas (angl. *replacement*).

⁽³⁾ Todėl gaila, kad Komiteto buvo paprašyta pateikti nuomonę tik praėjus trimis mėnesiams po veiksmų plano pateikimo.

dabartinė kryptis ir užtikrintas tinkamas ir priimtinas gyvūnų gerovės Europos Sąjungoje lygis neiškreipiant konkurencijos ir nesumenkinant gyvūnų apsaugos dėl importo iš trečiųjų šalių, kuriose standartai yra žemesni. Bendras strateginis planas suteikia šiam darbui daugiau skaidrumo ir sukuria geresnes sąlygas visiems dalyviams konstruktyviai bendradarbiauti. Tai taikoma ir žemės ūkio produkcijos gamintojams, kurie, atsižvelgiant į jų ilgalaikes investicijas, motyvaciją ir įmonės valdymą, turėtų dalyvauti rengiant būsimą strategiją.

3.2 Apskritai, ES žemės ūkio sektorius palankiai vertina tinkamas ir suderintas gyvūnų gerovės nuostatas, tačiau atkreipia dėmesį į tai, kad gali būti iškreipta konkurencija, viena vertus, dėl papildomų valstybių narių keliamų reikalavimų, kita vertus, dėl importo iš trečiųjų šalių, kuriose nėra nustatytų standartų, arba jie yra žemesni. Be to, konkurencijos iškreipimo dėl papildomų nacionalinių nuostatų pavojų dar labiau didina BŽŪP reikalavimas kompleksiskai susieti paramą. Tai lemia teisinį neapibrėžtumą valstybėse narėse ir poreikį išaiškinti šią teisinę padėtį.

3.3 Kalbant apie importą iš trečiųjų šalių, bendrų ES taisyklių taikymas vidaus rinkoje ⁽⁴⁾, apimančioje 30 valstybių ir 500 mln. gyventojų, turėtų skatinančio poveikio ir ES nepriklausančioms valstybėms bei jų eksportui į ES. Pasaulio bankui priklausanti Tarptautinė finansų korporacija neseniai atkreipė dėmesį į pasaulyje didėjantį susidomėjimą gyvūnų gerove ir būtinybę prisitaikyti prie pokyčių šioje srityje, tiek pirminėje gamyboje, tiek ir pramoninio perdirbimo sektoriuje ⁽⁵⁾.

3.4 Artimiausiu metu ES mažmeninės prekybos tinklams ir perdirbamosios pramonės sektoriui reikėtų išaiškinti, kad importuodami žemės ūkio produktus ir perdirbtus gyvūninės kilmės produktus iš trečiųjų šalių — jie savo pačių labui ir dėl savo įvaizdžio visuomenėje — turėtų būti įsitikinę, kad gamintojo šalyje laikomasi tinkamo elgesio kodekso, kuriam priklauso ir gyvūnų gerovės reikalavimai, atitinkantys šios srities ES taisykles. Tai gali vykti, pvz., privalomo bendradarbiavimo su tiekėjais forma ⁽⁶⁾. Komisija bet kuriuo atveju turi imtis veiksmų, o pilietinė visuomenė, pasitelkusi žiniasklaidos priemones, turėtų į šią problemą atkreipti dėmesį. ES mažmeninės prekybos tinklai ir maisto pramonės įmonės turi suprasti, kad

⁽⁴⁾ Įskaitant Norvegiją, Islandiją ir Lichtenšteina, kurios taip pat priklauso ES vidaus rinkai (Europos ekonominė erdvė), bei Rumunija ir Bulgarija.

⁽⁵⁾ *Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare* — Pasaulio banko Tarptautinė finansų korporacija (IFC), 2006 m. balandis. IFC priklauso 178 valstybėms; raginimas taikomas pirmiausia dėl investicijų į besivystančias šalis siekiant skatinti eksportą į išsivysčiusias šalis.

Daugelyje šalių gyvūnų gerovės srityje taikomas elgesio kodeksas, o ne konkretūs teisės aktai. Tai taikytina, pvz., Šveicarijai, Australijai, Naujajai Zelandijai, Argentinai ir Brazilijai.

⁽⁶⁾ Privalomas bendradarbiavimas gali būti, pvz., bendri gamintojo (trečiojoje šalyje) ir ES importuotojo veiksmai skatinant mokslinius tyrimus, technologijų vystymą ir sertifikavimą, kad produktai atitiktų gamybos ir perdirbimo standartus, kaip tai vis dažniau daroma ES.

ateityje daugiau dėmesio bus skiriama iš trečiųjų šalių importuotų žemės ūkio produktų ir perdirbtų gyvūninės kilmės produktų gamybos sąlygoms. Vartotojų ir ūkininkų asociacijos turėtų kartu vykdyti šios srities užduotis nacionaliniu lygiu. Greta to, taip pat labai svarbu, kad ilgalaikės trukmės laikotarpiu prekiaujant žemės ūkio produktais būtų pripažinta, kad gyvūnų gerovė nėra prekybos politikos klausimas.

3.5 Kalbant apie ES vidaus konkurencijos iškreipimą, būtų nelogiška suderinti nuostatas kartu uždraudžiant griežtesnius nacionalinius standartus, be to, daugelio valstybių narių visuomenė tam nepritartų. Jei ateityje minimalūs standartai ES lygiu bus labiau paremti objektyvesniais moksliniais tyrimais ir studijomis grindžiamais kriterijais, galima tikėtis, kad supratimas bei pritarimas didės, todėl nereikės nustatyti išsamesnių nacionalinių nuostatų. Siekiant tinkamo reguliavimo, naujosios priemonės būtinai turi būti grindžiamos moksliniais duomenimis bei tinkamais socialiniais ir ekonominiais vertinimais. Tuo pačiu metu būtina užtikrinti kompetentingą mokslinių tyrimų rezultatų įvertinimą ir panaudojimą, nes tai yra siūlomų rodiklių nustatymo dalis. Kartu valstybėms narėms, atsižvelgiant į aplinkos ir klimato sąlygas, turi būti sudarytos galimybės lanksčiai veikti.

3.6 Komisijos nuomone, įsteigus Europos gyvūnų apsaugos ir gerovės centrą arba laboratoriją, būtų galima lengviau šiuos standartus pritaikyti, valdyti ir perduoti, taip pat atlikti susijusius socialinius ir ekonominius tyrimus ir poveikio vertinimus. EESRK pasisako už tai, kad būtų apsvarstytas platesnis sprendimas, pvz., įsteigti pasaulinį centrą, kuris padėtų tarptautiniu lygiu spręsti su gyvūnų apsauga ir gerove susijusius klausimus ir remtų Pasaulio gyvūnų sveikatos organizacijos (OIE) ir Europos Tarybos bei galimuose dvišaliuose ES susitarimuose numatytą veiklą.

3.7 Kalbant apie bandomuosius gyvūnus, Komitetas taip pat laikosi nuomonės, kad reikia siekti Komisijos ir pramonės sektoriaus bendradarbiavimo, pvz., dėl centro steigimo ir dėl vadinaimo 3R principo, kuris gali tapti gaire ES naudojant bandomuosius gyvūnus tyrimams, taikymo strategijos (7). Komisijos iniciatyva gali turėti teigiamo poveikio veiklai, skirtai skatinti alternatyvius metodus, kurie jau taikomi kitose srityse (8). Komitetas mano, jog vis dėlto būtina išplėsti strategiją ir įtraukti poreikio kriterijų, nustatantį, kad dėl tam tikro produkto, kuriam pagaminti turi būti naudojama cheminė ar kitokia

(7) Apie 90 proc. bandomųjų gyvūnų naudojama moksliniams tyrimams ir technologijų vystymui, 10 proc. — atliekant įstatymo nustatytus naujų vaistų ir cheminių medžiagų toksikologinius saugumo bandymus. Didėjantis dėmesys bandomiesiems gyvūnams atsispindi ES kosmetikos direktyvoje, kurioje iš pramonės įmonių reikalaujama rasti bandymų su gyvūnais alternatyvas.

(8) Įskaitant Europos alternatyvių tyrimo metodų patvirtinimo centrą (ECVAM) ir Europos susitarimo dėl bandymų su gyvūnais alternatyvų programą (ECOPA).

medžiaga, bandymas su gyvūnais bus atliktas tik tada, jei bus įrodyta, kad visuomenei tas produktas yra reikalingas.

Konkurencijos iškreipimas dėl importo iš trečiųjų šalių

3.8 Stiprus konkurencinis spaudimas ir ES rinkos atvėrimas yra susijęs su didele rizika, kad produktai iš trečiųjų šalių, kuriose nėra nustatytų standartų arba jie yra žemesni, pamažu išstums ES gamybą ir prekybą, taip pat ir iš rinkų, esančių už Europos Sąjungos ribų. Kadangi papildomos išlaidos gyvūnų gerovei, palyginti su labai riboto dydžio pelno skirtumu žemės ūkyje, yra didelės, šios išlaidos gali lemti, ar ūkininkas galės tęsti gamybą. Be to, ūkininkams daugeliu atvejų gali būti pernelyg rizikinga nukreipti gamybą į nedidelę vartotojų grupę, kuri yra pasirengusi mokėti daugiau (9).

3.9 Taigi, importas iš trečiųjų šalių, kuriose gyvūnų gerovės standartai yra žemesni, kelia labai sudėtingų problemų, ir Komitetas nėra tikras, jog Komisijos veiksmų plano pakaks norint užtikrinti atitinkamus ilgalaikius sprendimus. Komitetas apgailestaudamas pastebi, kad ši problema negali būti apsvarstyta dabartiniame Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) derybų raunde. Nepaisant to, Europos Sąjunga turi ir toliau primygtinai reikalauti, kad žemės ūkio produktų prekybos atžvilgiu būtų pripažinta, jog gyvūnų gerovė nėra prekybos politikos klausimas.

3.10 Jei tokiu būdu nebus galima rasti nei pakankamai ilgalaikių sprendimų, nei pasiekti pakankamo PPO supratimo, Europos Sąjunga turėtų — nepaisant to, kad trūksta tarptautinio pritarimo — reikalauti laikytis atitinkamų taisyklių importuojant produktus iš trečiųjų šalių. Taigi, tam tikra provokacija gali būti naudinga siekiant atkreipti dėmesį ir skatinti supratimą, jog būtina keisti teisinę padėtį.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Atitinkamų ES nuostatų laikymasis reiškia, kad ES institucijos ir valstybės narės, pateikdamos, priimdamos ir įgyvendindamos konkrečias nuostatas, pačios privalo laikytis savo nustatytų terminų, deja, ne visada terminų buvo laikomasi. Taigi, atsižvelgiant į ankstesnius sprendimus, nebuvo laikomasi ir daugelio veiksmų plane numatytų iniciatyvų įgyvendinimo termino.

4.2 Veiksmų planas neapima su gyvūnų vežimu dideliu atstumu susijusių problemų, kurias lėmė ES vidaus rinka ir veterinarinių sienų pašalinimas. 2004 m. Taryba priėmė sprendimą dėl gyvūnų apsaugos juos vežant nuostatų pakeitimo, kuris įsigalios 2007 m. (10) Komisija paskelbė apie savo ketinimą po 2010 m. pateikti pasiūlymą. Kaip ir kitose srityse,

(9) Nors visuomenė gali būti ir palankiai nusiteikusi su gyvūnų gerovės priemonėmis susijusių aukštesnių kainų atžvilgiu, tačiau praktikoje vartotojai dažnai reaguoja kitaip.

(10) 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičiantis Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97.

šioje srityje taip pat svarbu, kad taisyklės būtų pagrįstos mokslinėmis išvadomis, o esminės nuostatos dėl vežimo trukmės ir vietos reikalavimų vežant būtų veiksmingiau kontroliuojamos.

4.3 Patirtis rodo, kad svarbiausias gyvūnų gerovės veiksnys yra valdymas. Rengiant būsimas gyvūnų apsaugos ir gerovės nuostatas, daugiausia dėmesio reikėtų skirti šiam aspektui, taip pat mokymo ir konsultavimo reikalavimams, kuriuos būtina derinti su nuolatine gyvūnų gerovės kontrole gamybos sistemoje. Kartu gamybos sistemoms taikomos taisyklės neturėtų būti pernelyg išsamios, o teisės aktai turėtų būti taip parengti, kad juos būtų galima lengviau taikyti.

4.4 Dėl struktūrinių gyvulininkystės pokyčių, kai sukuriama vis didesni ir labiau specializuoti gamybos vienetai ir naudojamos naujos technologijos, galima geriau nei iki šiol kontroliuoti gyvūnų gerovę, pvz., nustatant gyvūnų gerovės veiksnius. Be to, nauji gamybos pastatai gali būti projektuojami remiantis vis tikslesnėmis žiniomis apie objektyvius ir išmatuojamus gyvūnų gerovės rodiklius. Vystymąsi šioje srityje paskatintų etalonai, kuriuos, remdamasis mokslinėmis išvadomis, nustatytų siūlomas centras. Žinoma, nauji reikalavimai turėtų būti taikomi atsizvelgiant į ilgą žemės ūkio investicijų atsipirkimo laikotarpį.

4.5 EESRK pritaria specialios gyvūnų gerovės „informacinės platformos“, skirtos skatinti vartotojų, gamintojų, mažmenininkų ir pramonininkų dialogą ir profesinės patirties pasikeitimą, sukūrimui ⁽¹⁾. Žinoma, yra ir esminių apribojimų; praktiškai vartotojai negali suprasti įvairių gamybos sistemų skirtumų, jų privalumų bei trūkumų. Todėl vartotojų organizacijos pageidauja, kad nustatydamos minimalius standartus, ES ir valstybės narės prisiimtų atsakomybę.

4.6 EESRK taip pat pritaria, kad būtų sukurta bendra rinkodaros sistema, kuri galėtų skatinti taikyti gyvūnų gerovės standartus, kurie būtų aukštesni už minimalius. Ypač svarbu, kad sistema remtųsi bendrais objektyviais kriterijais ir dokumentuose patvirtintomis išvadomis. ES gali parengti tokią ženklinimo sistemą gamintojams ir prekybininkams, tačiau svarbu, kad produktų, kurie atitiktų aukštesnius standartus, vystymą skatintų

rinkos jėgos. Tačiau sėkmė bus garantuota tik tada, jei tokia ženklinimo sistema bus taikoma kartu su kontrolės priemonėmis ir tiksline informacine kampanija, tuo užtikrinant ženklinimo sistemos patikimumą.

4.7 Ženklinimo sistemos, pagal kurią privaloma nurodyti importuojamų prekių kilmės šalį, įvedimo klausimai apskritai svarstomi kitame dokumente. Tokia sistema yra ypač svarbi gyvūninės kilmės produktams ir pramoninio perdirbimo metu iš jų pagamintiems produktams. Taikant šią sistemą būtų galima gauti informacijos apie tai, kad tam tikras produktas galėjo būti pagamintas nesilaikant ES gyvūnų gerovės standartų.

4.8 Remiantis Komisijos veiksmų planu, ekologinės gamybos sektoriui būdinga siekti aukštų standartų, todėl, Komisijos nuomone, ekologinė gamyba turėtų būti pavyzdžiu siekti aukščiausių standartų gyvūnų gerovės srityje ⁽¹²⁾. Patirtis rodo, kad kai kuriose srityse pradėjus ekologinę gamybą galima pagerinti gyvūnų gerovę, bet tuo pačiu metu vis dar yra netinkamų sąlygų ir reikia papildomų žinių.

4.9 Bet kuriuo atveju labai svarbu kuo geriau panaudoti Europos Sąjungos išteklius. Tai taikytina ne tik moksliniams tyrimams ir studijoms; siekiant kuo didesnės naudos, turėtų būti koordinuojama, kaip naudoti šiems tyrimams valstybių narių skirtus išteklius. Įsteigus jungtinį konsultacinį ekspertų komitetą, kuris koordinuotų išteklius, juos būtų galima panaudoti geriau. Be to, Komisija, bendradarbiaudama su OIE ir Europos Taryba, turėtų imtis iniciatyvos surengti tarptautinę konferenciją siekiant sukurti ilgalaikį tinklą su trečiųjų šalių tyrinėtojais ir sustiprinti neoficialų tarptautinį bendradarbiavimą šioje srityje.

4.10 ES lygiu taikomos veterinarijos priemonės ir kovos su gyvulių ligomis priemonės sukelia socialinei valstybei nemažai padarinių, net jei ši sąsaja ne visuomet yra aiški. Be to, tai, kad kilus pavojingoms užkrečiamoms gyvulių ligoms naikinama ir likviduojama daug sveikų gyvūnų, visuomenei kelia susirūpinimą. Todėl svarbu skirti pagrindinį dėmesį prevencijai ir, bendradarbiaujant su mokslininkais ir veterinarijos gydytojais, kurti alternatyvius kovos su naminių gyvulių ligomis būdus.

2006 spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Tinklavietė, kurioje būtų nurodomi standartai ir rodikliai, ir ką jie reiškia, galėtų, pvz., būti informacinės platformos, ypač susijusios su ženklinimo schema, dalis.

⁽¹²⁾ Komisijos pasiūlymas dėl ekologiškų produktų apibrėžimo pateikiamas dokumente COM(2005) 671. Tai yra Pasiūlymas priimti Tarybos reglamentą dėl ekologinės gamybos ir ekologiškų produktų ženklinimo ir Pasiūlymas priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EEB) Nr. 2092/91 dėl ekologinės žemės ūkio produktų gamybos ir nuorodų apie tokią gamybą ant žemės ūkio ir maisto produktų.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos sprendimą iš dalies keičiantį Sprendimą 90/424/EEB dėl išlaidų veterinarijos srityje

COM(2006) 273 final — 2006/0098 CNS

(2006/C 324/09)

2006 m. birželio 22 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 37 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos sprendimą, iš dalies keičiantį Sprendimą 90/424/EEB dėl išlaidų veterinarijos srityje

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Leif E. Nielsen.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Leif E. Nielsen.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Veterinarinės prevencijos ir kontrolės priemonių ES bendrojo finansavimo mechanizmas susiformavo laipsniškai per ilgesnį laiką ir buvo atnaujintas remiantis ligi šiol šioje srityje sukaupta patirtimi. Tačiau šį mechanizmą reikėtų giliau ir iš esmės persvarstyti siekiant atsižvelgti į būsimus pokyčius, ypač į augančią prekybą. EESRK stebės, kaip vyksta šis procesas, ir sieks atlikti konstruktyvų vaidmenį suteikiant minėtam procesui formą ir praktinį turinį.

1.2 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui, kuriame šiuo metu pateikiami tik nedideli pakeitimai ir taikymas. Jie yra susiję su pasiūlymais, pateiktais atliekant parengtinį šioje srityje vykdomos bendrosios politikos įvertinimą. Be to, administraciniai susitarimai ir daugiamečio planavimo galimybės supaprastinimas bet kuriuo atveju yra pageidautini tikslai. EESRK taip pat remia pasiūlymą teikti finansinę pagalbą prekybos ir importo procedūrų kompiuterizavimui ir integruotoms kompiuterinėms veterinarijos sistemoms. Siūlomas ligų ir zoonozių sąrašas bei supaprastinta šio sąrašo keitimo tvarka taip pat atrodo naudingi.

2. Paaiškinimas

2.1 Komisija pradėjo vertinti bendrąją ES gyvūnų sveikatos politiką. Tai apima dabartinių finansinių priemonių, kurios yra sukurtos gyvūnų ligų ir zoonozių monitoringui, kontrolei ir likvidavimui, ekonomiškumo įvertinimą. Taip pat yra svarstomi veiksmingiausi būdai, kurie skatintų gamintojus imtis reikalingų

prevencinių priemonių. Remiantis šio vertinimo rezultatais, gali būti siūlomos alternatyvos dabartiniam Bendrijos finansinės paramos skyrimo valstybėms narėms būdai⁽¹⁾. Šiuo metu Komisija nusprendė pasiūlyti tik keletą nedidelių pakeitimų, kurie nekeičia politikos, susijusios su gyvūnų ligų ir zoonozių monitoringu, kontrole ir likvidavimu. Šiuo pasiūlymu yra siekiama įgyvendinti tik tuos tiesiogiai taikomus ir akivaizdžiai būtinus pakeitimus, kurie, būdami toliau vykdomo vertinimo dalimi, pasirodė esantys naudingi.

2.2 Komisijos pasiūlyme supaprastinamos gyvūnų ligų ir zoonozių monitoringo, kontrolės ir likvidavimo nacionalinių programų patvirtinimo ir finansavimo procedūros. Remiantis šiuo pasiūlymu, vienu kartu būtų galima patvirtinti ir finansuoti programas, kurios truktų iki šešerių metų. Nors ligi šiol valstybės narės turėjo teisę teikti daugiamečių programas, Komisija negalėjo vienu kartu patvirtinti tokių programų finansavimo ilgesniam nei vienerių metų laikotarpiui. Taip pat yra siūloma išplėsti finansinių nuostatų taikymo sritį siekiant pagerinti informacijos politiką, susijusią su gyvūnų sveikata ir gyvūninės kilmės produktų maisto sauga bei integruotų kompiuterinių veterinarijos sistemų naudojimu⁽²⁾.

2.3 Laikantis esamų taisyklių, finansinę pagalbą galima teikti norint padengti valstybių narių išlaidas, patirtas finansuojant nacionalines programas, susijusias su 23 endeminių gyvūnų ligų ir 8 zoonozių arba epizootinių ligų likvidavimu, kontrole

⁽¹⁾ Šis vertinimas yra grindžiamas kviestųjų ekspertų parengtu plataus masto pranešimu (1995–2004 m. Bendrijos gyvūnų sveikatos politikos vertinimas ir alternatyvos ateityje, 2006 m. liepos 25 d., http://ec.europa.eu/food/animal/diseases/strategy/final_report_en.htm).

⁽²⁾ Sprendimo 90/424/EEB 37a straipsnyje numatoma Bendrijos finansinė parama veterinarinių importo procedūrų kompiuterizavimui. Šis vadinamasis *Shift* projektas ir atitinkama veterinarijos tarnybas jungianti kompiuterinė priemonė (*Animo*) buvo pakeisti integruota sistema *Traces*, kuri nuo 2005 m. sausio 1 d. tapo privaloma visoms valstybėms narėms.

ir monitoringu⁽³⁾. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, šį sąrašą gali papildyti ar pakeisti kvalifikuota balsų dauguma. Siekdama užtikrinti griežtesnį prioritetų teikimą, Komisija siūlo trumpesnį ligų, dėl kurių suteikiama teisė į bendrąjį finansavimą, sąrašą. Komisija aiškina, kad sąrašas buvo sudarytas daugiausiai remiantis ligų poveikiu tiek visuomenės sveikatai, tiek ir tarptautinei bei Bendrijoje vykstančiai prekybai. Taip pat yra siūloma sujungti ligų ir zoonozijų sąrašus ir jiems taikyti tą pačią bet kurio finansinio įnašo suteikimo procedūrą⁽⁴⁾. Komisijos teigimu, kuriant šią priemonę siekiama geriau naudoti išteklius ir užtikrinti, kad valstybių narių prioritetai būtų susieti su ES prioritetais ir derėtų su kitomis nacionalinėmis programomis. Taip pat siūloma, kad bet kokie būsimieji sąrašo pakeitimai būtų patvirtinti laikantis reguliavimo komiteto nustatytos tvarkos. Komisija mano, kad tai yra ypač svarbu atsižvelgiant į atsirandančias lig šiol nežinomas ligas, kurios kelia grėsmę gyvūnų ir visuomenės sveikatai.

3. Bendros pastabos

3.1 Užkrečiamų gyvūnų ligų ir zoonozijų likvidavimo, kontrolės ir monitoringo priemonių bendrasis finansavimas Bendrijoje visada kelė didelį susidomėjimą dėl sudėtingos minimų ligų prigimties ir jų poveikio bei didelių išlaidų, susidarančių dėl tokios veiklos. Siekiant kontroliuoti rimtas užkrečiamas gyvūnų ligas, reikia įdiegti aiškias finansines procedūras ir nuo pat pradžios ir visada suteikti garantijas, kad tais atvejais, kai, pavyzdžiui, reikės skersti gyvūnus arba naikinti produktus, bus išmokėta visa kompensacija. Kitaip atsiras rizika, kad prasidėjus bet kokiam ligos protrūkiui arba įtarus rimtos užkrečiamos gyvūnų ligos protrūkį atliekami veiksmai neduos jokių rezultatų, todėl tokio protrūkio poveikis sukels pernelyg rimtus padarinius nei galima tikėtis tokiu atveju. Tai ypač taikytina nacionalinės politikos formavimui šioje srityje. Bet koks rimtos užkrečiamos gyvūnų ligos protrūkis taip pat dažnai patraukia visuomenės dėmesį sukeldamas stiprią vartotojų reakciją netgi tais atvejais, kai nėra jokio tiesioginio ir negincijamo ryšio su maisto sauga.

3.2 Geresnės galimybės patekti į rinką ir prekyba, ilgesnis transportavimo laikas ir didžiulė naminių gyvulių koncentracija įvairiais būdais padidina ligų plitimo riziką ir ekonominę prevencijos ir kontrolės poveikį. Dėl šios priežasties reikia atlikti Bendrijos gyvūnų sveikatos politikos visa apimančią vertinimą, taip pat išsamiau įvertinti, ar dabartinės finansinės priemonės, skirtos

⁽³⁾ Nacionalinių kontrolės priemonių ir programų įnašas paprastai padengia 50 proc. išlaidų arba 60 proc. išlaidų snukio ir nagų ligos atveju.

⁽⁴⁾ Į esamą sąrašą yra įtrauktos šios su gamyba susijusios ligos: infekcinis galvijų rinotracheitas/infekcinis pustulinis vaginitas (IBR/IPV), enzootinė galvijų leukozė, Aujeskio liga, salmonella pullorum, salmonella gallinarum, Maedi-Visna liga ir avių infekcinio artrito virusas (CAEV), Johnes liga (paratuberkuliozė), mycoplasma gallisepticum ir kai kurios ligos, kurių užkratą Prancūzijos užjūrio departamentuose platina vabzdžiai.

gyvūnų ligų monitoringui, kontrolei ir likvidavimui bei bandose reikalingų prevencinių priemonių įgyvendinimui, yra veiksmingos. EESRK siekia atlikti aktyvų vaidmenį kuriant reikalingus nacionalinių programų bendrojo finansavimo modelius, visų pirma siekiant parengti darnesnę ir efektyvesnę maisto saugos politikos sistemą ir užtikrinti aukštą skaidrumo lygį.

3.3 Turėdamas tai omenyje, EESRK apgailestauja dėl esamų taisyklių neaiškumo ir sudėtingumo, todėl kitą kartą jas persvarstant Komitetas ragins sukurti suprantamesnę ir darnesnę sistemą bei geresnę bendrojo finansavimo taisyklių klasifikaciją. Todėl reikia nustatyti, kokiais svarbiais teisės aktais plačioje gyvūnų sveikatos ir maisto saugos srityje reikia remtis visoje Bendrijoje, ir palengvinti jų taikymą. Tai suteiktų galimybę paremti Komisijos ir valstybių narių veiklą tarptautiniame kontekste, nes ES teisės aktai būtų skaidresni ir geriau suprantami ES kaimynams ir prekybos partneriams. Informacijos rinkimas ir sklaida taip pat padės užtikrinti veiksmingesnį taisyklių įgyvendinimą.

4. Konkrečios pastabos

4.1 EESRK mano, kad pasiūlymas, suteikiantis galimybę vienu kartu patvirtinti ir finansuoti daugelį metų trunkančias nacionalines programas iš tiesų padės supaprastinti administracines procedūras ir veiksmingiau siekti programos tikslų. Tai sudarys sąlygas geriau ir skaidriau administruoti ir užtikrins geresnį Bendrijos fondų naudojimą.

4.2 Naujausios informacijos apie gyvūnų sveikatą ir maisto saugą rinkimas ir sklaida yra būtini siekiant geriau parengti ir įgyvendinti šios srities teisės aktus. Ateityje bus ypač svarbu įgyvendinti skaidresnius Bendrijos teisės aktus ir juos pateikti suinteresuotoms valdžios institucijoms, gamintojams ir vartotojams.

4.3 EESRK remia pasiūlymą, kad ES įneštų savo finansinį įnašą į informacijos politikos kūrimą tokiose srityse kaip gyvūnų sveikata, gyvūnų gerovė ir gyvūninės kilmės maisto produktų sauga, įskaitant ir informacijos priemonių diegimą ir plėtrą, pavyzdžiui, sukuriant tinkamą duomenų bazę su Bendrijos teisės aktais susijusiai informacijai rinkti ir saugoti.

4.4 Taip pat tikslinga atsižvelgti į techninę pažangą, pasiektą kompiuterizuojant veterinarines procedūras, ir numatyti

išteklius, reikalingus integruotų kompiuterinių veterinarijos sistemų administravimui, valdymui ir priežiūrai.

4.5 Gyvūnų ligų ir zoonozių sąrašas, kuris gali suteikti teisę į bendrąjį finansavimą, be jokių abejonių turėtų atspindėti prioritetus, nustatytus atsižvelgiant į galimą tokių ligų ir zoonozių poveikį visuomenės sveikatai ir tarptautinei bei Bendrijoje vykstančiai gyvūnų ir gyvūninės kilmės produktų prekybai. EESRK pritaria pasiūlymui, kad dėmesys turėtų būti labiau sutelktas į zoonozes ir visuomenės sveikatą, o ne į su gamyba susijusias gyvūnų ligas, ir remia pasiūlymą sujungti ligų ir zoonozių

sąrašus bei numatyti tą pačią Bendrijos finansinio įnašo suteikimo procedūrą.

4.6 Žinoma, techninius ir informacinius reikalavimus, keliamus monitoringo, kontrolės ir likvidavimo programoms, kurias finansuoja Bendrija, reikėtų nuolat ir laiku atnaujinti bei pritaikyti, kad jie atitiktų technikos ir mokslo pažangą ir įgyvendinant programas sukauptą patirtį. Todėl, atsižvelgiant į pasiūlymą, derėtų suteikti Komisijai galimybę patvirtinti tuos techninius kriterijus ir prireikus juos atnaujinti taikant reguliavimo komiteto procedūrą.

2006. m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl vandenių, kuriuose veisiasi vėžiagyviai, kokybės (kodifikuota redakcija)

COM(2006) 205 final — 2006/0067 (COD)

(2006/C 324/10)

2006 m. birželio 6 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 175 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl vandenių, kuriuose veisiasi vėžiagyviai, kokybės (kodifikuota redakcija)*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos apsaugos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Seppo Kallio.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Kallio Seppo.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 111 narių balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 Šiuo pasiūlymu siekiama kodifikuoti 1979 m. spalio 30 d. Tarybos direktyvą 79/923/EEB dėl vandenių, kuriuose veisiasi vėžiagyviai, kokybės. Naujoji direktyva pakeis įvairius aktus, kurių nuostatos buvo į ją įtrauktos; šis pasiūlymas nekeičia kodifikuojamų teisės aktų turinio, nes jame tik sujungiami šie aktai, atliekant kodifikavimui būtinus formos pakeitimus.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Komitetas mano, kad yra labai naudinga visus tekstus sujungti į vieną direktyvą. Kuriant Žmonių Europą, Komitetas,

kaip ir Komisija, didelį dėmesį skiria tam, kad Bendrijos teisė būtų paprastesnė ir aiškesnė siekiant, kad ji taptų suprantamesnė ir prieinamesnė visiems piliečiams, kurie įgytų naujų galimybių ir galėtų pasinaudoti konkrečiomis Bendrijos jiems suteiktomis teisėmis.

2.2 Komiteto nuomone, kodifikavimas turi būti atliktas laikantis įprastos Bendrijos teisėkūros tvarkos.

2.3 Buvo užtikrinta, kad kodifikuojant nebūs daroma jokių esminių pakeitimų ir kad vienintelis kodifikavimo tikslas — pateikti Bendrijos teisės aktus aiškiai ir skaidriai. Komitetas visiškai pritaria šiam tikslui ir, atsižvelgdamas į šiuos patikimumus, sutinka su šiuo pasiūlymu.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitrios DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą, nustatančią būtiniausius veršelių apsaugos standartus (kodifikuota redakcija)

COM(2006) 258 final — 2006/0097 (CNS)

(2006/C 324/11)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 37 straipsniu, 2006 m. birželio 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą, nustatančią būtiniausius veršelių apsaugos standartus (kodifikuota redakcija)*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Leif E. Nielsen.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Leif E. Nielsen.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Prielaidos

1.1 Komisijos dokumente siūloma kodifikuoti Direktyvą 91/629/EEB, nustatančią būtiniausius veršelių apsaugos standartus. Vadovaujantis 1994 m. gruodžio 20 d. tarpinstituciniu susitarimu, kodifikuotai direktyvai turi būti taikoma pagreitinta priėmimo tvarka. Kodifikuojami tie teisės aktai, kurie dėl dažnų keitimų tapo sunkiai suprantami.

1.2 Ši direktyva buvo ne kartą iš esmės taisoma. Be teisinės analizės ir galiojančios dokumento redakcijos patikslinimo, šio teisės akto taikytojams sunku suprasti direktyvą ir jos taikymo sritį.

2. EESRK pastabos

2.1 Atsižvelgdamas į minėtas priežastis, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pritaria pasiūlymui kodifikuoti direktyvą. Sąjungos piliečiams bus sudarytos geresnės galimybės naudotis Bendrijos teisės aktais ir užtikrinta geresnė teisėkūra. Šį pagedavimą Komitetas yra pateikęs savo ankstesnėse nuomonėse ⁽¹⁾.

2.2 Direktyvos 6 straipsnyje teigiama, kad ne vėliau kaip iki 2006 m. sausio 1 d. Komisija, remdamasi Europos maisto saugos tarnybos nuomone, pateikia Tarybai ataskaitą apie intensyvaus ūkininkavimo sistemą (as), kuri (kurios) atitinka patologinio, zootechninio, fiziologinio pobūdžio bei elgsenos gerovės reikalavimus, taip pat nurodo įvairių sistemų socialinę

ir ekonominę reikšmę. Be to, ji turi pateikti pasiūlymus, paremtus ataskaitos išvadomis. Šiuos pasiūlymus Taryba priima kvalifikuota balsų dauguma ne vėliau kaip po trijų mėnesių nuo jų pateikimo dienos.

2.3 Tai nebuvo padaryta. Nors nustatytas terminas jau seniai praėjo, Komisija siūlo kodifikuoti šią datą, o tai gali lemti, kad nebus galima taikyti supaprastintos procedūros, nes norint priimti pakeitimą, reikalingas naujas sprendimas.

2.4 EESRK ne kartą atkreipė dėmesį į tai, jog nepriimtina, kad institucijos ir valstybės narės nustato terminus, kurių pačios nesugeba laikytis. Taip nepaisoma Bendrijos nuostatų ir menkinamas pasitikėjimas jomis, todėl ir kiti suinteresuoti subjektai nenusiteikę laikytis terminų.

2.5 Komisija savo pasiūlyme priimti Bendrijos veiksmų planą dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės pranešė 2008 m. parengianti „Tarybai ir Europos Parlamentui skirtą ataskaitą dėl ūkinės paskirties veršelių apsaugos“ ⁽²⁾. Ši ataskaita remsis 2006 m. birželio mėn. Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) paskelbta ataskaita ⁽³⁾. Dabar Komisija analizuos ataskaitą, surinks papildomų duomenų, įvertins socialinius ir ekonominius aspektus ir, prieš paskelbdama konkrečias rekomendacijas, konsultuosius su ekspertais, valstybėmis narėmis ir kitais suinteresuotais subjektais. EESRK patenkintas atliktu išsamiau parengiamuoju darbu, tačiau apgailestauja, kad nebuvo laikytasi termino.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Žr. 2005 m. EESRK parengtą nuomonę dėl *geresnės teisėkūros*, INT/265, OL C 24, 2006 1 31, p. 39.

⁽²⁾ COM(2006) 13 final, 2006 1 23.

⁽³⁾ http://www.efsa.europa.eu/science/ahaw/ahaw_opinions/1516_en.html.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl riboto genetiškai modifikuotų mikroorganizmų naudojimo (kodifikuota redakcija)

COM(2006) 286 final — 2006/0100 (COD)

(2006/C 324/12)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 37 straipsniu, 2006 m. rugsėjo 4 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl riboto genetiškai modifikuotų mikroorganizmų naudojimo (kodifikuota redakcija)

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas **Franco Chiriaco**.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Franco Chiriaco.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 97 nariams balsavus už ir 3 susilaikius.

1. Įvadas

1.1 Šiuo pasiūlymu siekiama kodifikuoti 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyvą 90/219/EEB dėl riboto genetiškai modifikuotų mikroorganizmų naudojimo. Nauja direktyva pakeis įvairius teisės aktus, kurių nuostatos buvo į ją įtrauktos. Šis pasiūlymas nekeičia kodifikuojamų teisės aktų turinio, nes jame tik sujungiami šie aktai, atliekant kodifikavimui būtinus formas pakeitimus.

2. Bendros pastabos

2.1 Komitetas mano, kad labai naudinga sujungti su šia tema susijusius teisės aktus į vieną direktyvą. Vadovaudamasis Žmonių Europos tikslais, Komitetas kartu su Europos Komisija pripažįsta, kad labai svarbu Bendrijos teisę supaprastinti ir padaryti aiškesnę siekiant, kad ji taptų suprantamesnė ir prieinamesnė piliečiams ir atvertų jiems platesnes galimybes pasinaudoti konkrečiomis jiems suteiktomis teisėmis.

2.2 Siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, būtina imtis visų priemonių galinčių užtikrinti tinkamiausią biotechno-

logijų panaudojimą, ypač maisto gamyboje, o genetiškai modifikuotų mikroorganizmų (GMM) naudojimas turi būti ribojamas, kad būtų išvengta visų neigiamų pasekmių.

2.3 EESRK pabrėžia, kad GMM kontrolė gali būti veiksminga tik tuo atveju, jei ji bus nuosekliai vykdoma visose Bendrijos valstybėse narėse, kadangi naudojant GMM jie gali daugintis ir paplsti už valstybės ribų.

2.4 EESRK primena, kad „genetiškai modifikuotas mikroorganizmas“ (GMM) — „tai mikroorganizmas, kuriame genetinė medžiaga yra pakeista tokiu būdu, kuris natūraliai nepasitaiko“, todėl pritaria Komisijos pozicijai dėl darbo saugos ir higienos, nelaimingų atsitikimų prevencijos ir emisijų kontrolės.

2.5 Komitetas įsitikino, kad nagrinėjamo kodifikavimo atveju nebūtini esminiai konsoliduotų nuostatų pakeitimai, kodifikavimu siekiama suteikti aiškumo ir skaidrumo Bendrijos teisės aktams. Komitetas visiškai pritaria šiam tikslui ir, remdamasis pirmiau pateiktomis pastabomis, pritaria šiam pasiūlymui priimti direktyvą.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos gyvūnų tam tikrų ligų likvidavimo ir monitoringo kriterijus (kodifikuota redakcija)

COM(2006) 315 final — 2006/0104 (CNS)

(2006/C 324/13)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 24 straipsniu, 2006 m. liepos 11 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos gyvūnų tam tikrų ligų likvidavimo ir monitoringo kriterijus (kodifikuota redakcija)*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Hervé Coupeau.

Atsižvelgdama į naują Komiteto sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė dėl šios nuomonės balsuoti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Hervé Coupeau.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Įžanga

1.1 Komisijos pasiūlymu siekiama kodifikuoti 1990 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimą 90/638/EEB, nustatantį Bendrijos gyvūnų tam tikrų ligų likvidavimo ir monitoringo kriterijus. Naujas sprendimas pakeis įvairius aktus, kurių nuostatos buvo į jį įtrauktos. Šis pasiūlymas nekeičia kodifikuojamų teisės aktų turinio, nes šie aktai tik sujungiami, atlikus kodifikavimui būtinus formos pakeitimus.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Komitetas pritaria pasiūlymui kodifikuoti sprendimą, kuriuo piliečiams sudaromos geresnės sąlygos suprasti galiojančią teisę ir prisidedama prie geresnės teisėkūros.

3. Konkrečios pastabos

3.1 Kartu reikėtų apsvarstyti galimybę taikyti kitas paprastinio procedūras, nepažeidžiant gyvūnų ligų monitoringo ir likvidavimo sistemos veiksmingumo.

3.2 Vis daugiau patogeninių faktorių, sukeliančių gyvūnų ligas, į Europos Sąjungą patenka iš jai nepriklausančių šalių. Artimiausioje ateityje Europos Sąjungai ir valstybėms narėms teks sustiprinti budrumą ir sutelkti pajėgas kovai su gyvūnų ligomis siekiant apsaugoti piliečių sveikatą ir užtikrinti vartotojams saugius mėsos gaminius.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui dėl miškams skirto ES veiksmų plano

COM(2006) 302 final

(2006/C 324/14)

2006 m. liepos 19 d. Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui dėl miškams skirto ES veiksmų plano*

Komiteto biuras 2006 m. liepos 4 d. pavedė Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., pagrindiniu pranešėju paskyrė Hans-Joachim Wilms ir priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) nurodo, kad miškams skirtas ES veiksmų planas turi būti rengiamas laikantis ekonominio, aplinkos, ekologinio, socialiai (tvaraus) subalansuoto ir ekvivalentiško principo. Tas pats principas yra taikomas praktiniam svarbiausių funkcijų įgyvendinimui.

1.2 Komitetas mano, kad pagrindinių tikslų skaičius turėtų būti padidintas nuo 4 iki 5, įrašant tikslą „Miško kaip darbo vietos populiarinimas“, kuris apimtų miške dirbančių asmenų profesinių įgūdžių užtikrinimą ir ugdymą bei kaimo vietovių stiprinimą ir išsaugojimą.

1.3 Komitetas siūlo, kad, svarstant klausimą dėl miško kaip darbo vietos, būtų atsižvelgta ir į miške dirbančių asmenų profesinių įgūdžių užtikrinimą ir ugdymą. Tai tinkamas pasiūlymas, kadangi tikimasi, kad būtent miško įmonių darbuotojai, valstybių narių ministerijos ir administracijos kartu su miškų savininkais galiausiai praktiškai įgyvendins veiksmų planą kaimo vietovėse.

1.4 EESRK mano, kad kaimo vietovių stiprinimas ir išsaugojimas yra svarbus veiksnys užtikrinant, kad miškams skirtas ES veiksmų planas valstybėse narėse bus sėkmingai įgyvendintas vietoje. Kaimo vietovėms skirtame veiksmų plano skyriuje užtikrinama, kad šios Europos vietovės turi ateitį, kad jos nesunyks ir netaps ekologinėmis ir socialinėmis dykvietėmis.

1.5 Komitetui svarbu, kad miškams skirtas ES veiksmų planas būtų visiškai patikimas projektas, o ne tik valios pareiškimas. Patikimumas yra labai svarbus veiksnys, kad miškams skirtam ES veiksmų planui būtų pritariama ir juo tikima.

2. Įžanga

2.1 Rengdamos miškams skirtą ES veiksmų planą, Komisija ir valstybės narės sukūrė bendrą miškininkystės ir miškų bei miškų ūkio vaidmens šiuolaikinėje visuomenėje viziją.

2.2 Miškai ir visuomenė: ilgalaikis įvairiapusis miškų ūkis, atitinkantis dabartinius ir būsimus visuomenės poreikius, palaikantis su mišku susijusius pragyvenimo šaltinius.

2.3 Daugiafunkcinis miškų ūkis yra naudingas ekonomikos, aplinkos, socialiniu ir kultūros požiūriais. Iš jos gaunamos atsinaujinančios ir ekologiškos žaliavos; ji svarbi Europos, ypač kaimo vietovių, ekonomikos vystymuisi, užimtumui ir klestėjimui. Miškai gerina gyvenimo kokybę — teikia malonią gyvenamąją aplinką, galimybes pailsėti ir praleisti laisvalaikį, kartu saugo gamtą ir ekologines vertybes. Miškų dvasinis ir kultūrinis paveldas turi išlikti.

2.4 Atsižvelgiant į pirmiau minėtą viziją, veiksmų planu siekiama keturių tikslų:

— didinti ilgalaikį konkurencingumą;

— gerinti ir saugoti aplinką;

— kelti gyvenimo kokybę;

— skatinti koordinavimą ir bendravimą.

2.5 Penkerių metų (2007–2011 m.) veiksmų plane numatomi pagrindiniai veiksmai, kuriuos Komisija norėtų įgyvendinti kartu su valstybėmis narėmis. Jame taip pat nurodomi papildomi veiksmai, kuriuos, atsižvelgdamos į savo konkrečias sąlygas ir prioritetus, gali įgyvendinti valstybės narės pasinaudamos esamomis Bendrijos priemonėmis. Šiems veiksams įgyvendinti gali prireikti ir nacionalinių priemonių.

2.6 Siekiant praktiškai įgyvendinti miškams skirtą ES veiksmų planą, Bendrijos ir valstybių narių lygiu reikia skaidrios su mišku susijusių priemonių ir sprendimų sistemos.

2.7 Veiksmų planas turėtų būti skirtas informuoti ir vystyti tolesnę tikslingą miškų politikos veiklą, Bendrijos priemonės derinant su valstybių narių miškų politika.

2.8 Miškams skirtu ES veiksmų planu siekiama išsaugoti, paremti ir sustiprinti ekonominę, ekologinę ir socialinę (tvarią) miškotvarką ir įvairiapusį miškų vaidmenį.

2.9 Reikėtų išdėstyti miškų programas, kurias būtų galima palyginti nacionaliniu lygiu ir kurios būtų parengtos laikantis privalomos sandaros, su mišku susijusiems tarptautiniams išpaieigėjimams ir taisyklėms įgyvendinti. Didėjanti miškų politikos svarba pasauliniams ir įvairius sektorius apimantiems klausimams, pavyzdžiui, medienos kaip energijos šaltinio naudojimas, reikalauja didesnio nuoseklumo, informacijos ir koordinavimo.

2.10 Esant didelei ekologinių, socialinių, ekonominių ir kultūros ypatumų įvairovei bei skirtingoms miško nuosavybės formoms Europos Sąjungoje, EESRK yra įsitikinęs, kad veiksmų plane derėtų atsižvelgti į konkrečių regioninių iniciatyvų ir priemonių, skirtų įvairių rūšių miškotvarkai ir nuosavybės santykiams, poreikį. Jis pabrėžia svarbų miškų savininkų, miškotvarkos darbuotojų ir kaimo vietovių vaidmenį tvarios ES miškotvarkos srityje.

2.11 Komitetas rekomenduoja Komisijai atsižvelgti į šiuos penkis miškams skirto ES veiksmų plano tikslus:

- didinti ilgalaikį konkurencingumą;
- gerinti ir saugoti aplinką;
- kelti gyvenimo kokybę taikant tvarią miškotvarką;
- skatinti koordinavimą ir bendravimą;
- populiarinti mišką kaip darbo vietą.

3. Veiksmai

3.1 „Didinti ilgalaikį konkurencingumą“

3.1.1 Komitetas mano, kad, svarstant šį tikslą, derėtų atsižvelgti ir į kitus galimus miško produktus, išskyrus medieną, pavyzdžiui, aprūpinimą geros kokybės geriamu vandeniu arba ryšį tarp CO₂ ir prekybos apyvartinais taršos leidimais.

3.1.2 II pagrindinis veiksmas — skatinti mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą siekiant didinti miškų sektoriaus konkurencingumą.

3.1.2.1 Be skatinimo, bendras keitimasis žiniomis ir mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros rezultatų perdavimas, vykstantis tarp Europos mokslinių tyrimų centrų, taip pat turėtų padėti stiprinti miškų sektoriaus konkurencingumą.

3.1.2.2 Siekiant pagerinti bendrą miškininkystės konkurencingumą, Veiksmų plane, kartu su atskiromis valstybėmis narėmis, derėtų mokslškai paaiškinti, kiek atitinkamą kvalifikaciją turinčių darbuotojų valstybėms narėms reikia tvariai miškotvarkai ekonomiškai gyvybingu būdu vykdyti, vadovaujantis nacionaliniais įstatymais ir teisės aktais.

3.1.3 III pagrindinis veiksmas — dalytis patirtimi, kaip nustatyti kitų miško prekių (ne medienos) ir paslaugų vertę bei kaip juos parduoti, ir vertinti tokią patirtį.

3.1.3.1 EESRK mano, kad miškų savininkams nereikėtų kompensuoti išmokant subsidijas už šiuo metu neparduodamas miško prekes ir paslaugas. Mokėjimus už paslaugas atskiri naudotojai ir naudos gavėjai turėtų sumokėti tiesiogiai miško savininkui.

3.1.3.2 Komitetas pataria Komisijai siūlyti Miškų nuolatiniam komitetui sudaryti *ad hoc* darbo grupę, kuri išsiaiškintų ir dokumentais pagrįstų, kokios veiklos imasi atskiros valstybės narės ir kokią patirtį jos yra sukaupusios miškininkystės produktų ir paslaugų papildomų prekybos galimybių srityje. Toks keitimasis informacija bus naudingas visiems miškų savininkams ir valstybėms narėms.

3.1.4 IV pagrindinis veiksmas — skatinti naudoti miškų biomasę energijos gamybai

3.1.4.1 Naudojant medienos atliekas kaip energijos šaltinį būtina užtikrinti, kad toks naudojimas nelemtų dirvos kokybės prastėjimo ir dėl šios priežasties atsirandančio gyvūnų rūšių įvairovės mažėjimo.

3.1.4.2 Kai chemiškai apdorotos medienos atliekos yra naudojamos kaip energijos šaltinis, reikėtų užtikrinti, kad pavojingos atliekos degimo proceso metu nepatektų į atmosferą ir dirvą.

3.1.4.3 EESRK įsitikinęs, kad Europos sprendimus reikia priimti remiantis moksliskai pagrįstais tyrimų rezultatais, nustatančiais kas (iš valstybių narių) naudoja medieną kaip energijos šaltinį, kaip ir kur ji yra naudojama tvariai. Vien tik besivystančiose valstybėse 50 proc. medienos yra sunaudojama kaip nepakeičiamas kuras (energijos šaltinis), be jokios papildomos naudos. Negalima leisti, kad tai vyktų ES valstybėse narėse. Tokiai veiklai derėtų užkirsti kelią. Ekologiniu, ekonominiu ir socialiniu požiūriu palankiausias strateginis sprendimas dėl Europos energijos gamybos naudojant medieną turėtų būti įvertintas atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą ir įgyvendintas praktiškai.

3.1.4.4 Prieš naudojant genetiškai paveiktas sėklas arba augalinę medžiagą miškininkystės srityje, būtina užtikrinti, kad ji būtų ekologiškai priimtina.

3.1.5 V pagrindinis veiksmas — skatinti miškų savininkų bendradarbiavimą ir gerinti švietimą ir mokymą miškų ūkio srityje

3.1.5.1 Reikėtų skatinti ne tik miškų savininkų, bet ir miškų ūkio srityje dirbančių asmenų bendradarbiavimą. Šiuo atveju, miškininkystės darbuotojai ir vidurinės grandies darbuotojai turi atlikti ypatingą vaidmenį, palaikydami ryšį tarp pramonės įmonių ir miškų savininkų. Šį vaidmenį derėtų išsaugoti ir skatinti naudojantis atitinkamomis struktūromis. Miško išteklių sutelkimas ir miškotvarka priklauso nuo to, ar yra kvalifikuotų vadovų vietoje.

3.1.5.2 Susidarius tokioms aplinkybėms, EESRK tvirtina, kad valstybės narės turėtų skatinti profesinį mokymą ir tolesnius miškų savininkų, miškotvarkininkų, miško darbuotojų ir miškininkystės įmonių atstovų mokymus. Valstybės narės, įsteigdamos konsultacines tarnybas, turėtų skatinti ne tik miškų savininkų, bet ir darbuotojų profesines organizacijas. Šis skatinimas yra sudėtinė darnios (socialinės) plėtros dalis, kuri yra itin reikalinga kaimo vietovėse.

3.1.5.3 Siekdamas padidinti miškininkystės konkurencingumą ir ekonominį gyvybingumą, valstybės narės, nenukrypdamas nuo savo prioritetų, taip pat gali:

- remti profesinių organizacijų vystymą;
- įtraukti profesines miškininkystės asociacijas į sprendimų priėmimo procesą miškų politikos srityje;
- skatinti individualų darbo pobūdį miškininkystėje, vadovaujantis miškams skirtu ES veikslių planu;

— remti savanorišką miškų sertifikavimą naudojantis pripažintomis sistemomis.

3.2 „Gerinti ir saugoti aplinką“

3.2.1 Komitetas mano, kad norint pasiekti šį Komisijos siūlomą tikslą, miškininkystės ekologinio tvarumo išsaugojimas, apsauga ir vystymas bei jo išsaugojimas yra labai svarbūs.

3.2.2 EESRK mano, kad savanoriškas miškininkystės įmonių sertifikavimas naudojantis pripažintomis miškų sertifikavimo sistemomis yra labai naudingas tvarumui užtikrinti, skatinti ir vystyti.

3.2.3 VIII pagrindinis veiksmas –kurti Europos miškų stebėsenos sistemą

3.2.3.1 EESRK pritaria Europos miškų stebėsenos sistemos koncepcijai. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų pamiršti svarbūs dalyviai ir įdirbis, reikėtų išvardyti susijusias, dalyvauti ketinančias tarptautines organizacijas.

3.2.3.2 Europos miško duomenų centras sukaupus ir pagal duomenų apsaugos direktyvas moksliskai įvertintus duomenis turi paskelbti viešai ir prirėikus pateikti juos naudoti.

3.2.4 IX pagrindinis veiksmas — stiprinti ES miškų apsaugą

3.2.4.1 Svarbus naujausios informacijos apie miškų būklę šaltinis — kasmet rengiamos ir skelbiamos kiekvienos valstybės narės miškų ūkio ataskaitos. Todėl Komitetas mano, kad atskirų ataskaitų rengimas turėtų būti remiamas naudojantis EŽŪFKP ir Life+ priemone.

3.2.4.2 Perėjimas nuo želdinimo viena medžių rūšimi, dėl kurio miškas tampa neatsparus gaisrui, prie mišrių medynų, siekiant apsaugoti nuo gaisrų, turėtų būti dažniau naudojamas ir skatinamas.

3.3 Kalbant apie Komisijos siūlomo veiksmų plano trečią tikslą („Gyvenimo kokybės gerinimas“), Komitetas siūlo tokią naują redakciją: „**Gyvenimo kokybės gerinimas vystant tvarią miškotvarką**“.

3.3.1 Savo komunikate Komisija nurodo, kad valstybės narės gali skatinti investicijas siekdamas miškuose gerinti visuomeninius patogumus. Komitetas mano, kad EŽŪFKP taip pat turėtų teikti paramą kaimo vietovių išsaugojimui ir stiprinimui, kadangi miškai joms yra labai svarbūs.

3.3.2 X pagrindinis veiksmas — skatinti aplinkosauginį švietimą ir informacijos sklaidą

3.3.2.1 Mokymo ir informavimo priemonių skatinimas neturėtų apsiriboti aplinkosaugos sritimi; taip pat reikėtų propaguoti ir socialinę sritį. Šios dvi sritys yra tarpusavyje susijusios, pavyzdžiui, mokytojų socialinė atsakomybė arba kultūrinis aspektas reikalauja maksimaliai daug lavinimo ir informacijos socialinėje srityje.

3.3.3 XII pagrindinis veiksmas — ištirti miesto ir užmiesčio miškų potencialą

3.3.3.1 Visų valstybių narių miestuose ir miestų telkiniuose miškingų vietovių ir medynų akivaizdžiai mažėja. Miškingoms vietovėms kyla pavojus dėl didėjančios taršos žalos ir ypač dėl miškų kirtimo. Kompensuojamasis plotas tame pačiame areale retai būna randamas dėl vidurkį viršijančio gyvenamosios ir pramoninės paskirties žemės sklypų poreikio ir pastovaus infrastruktūros plėtimo. Keliai, geležinkeliai ir oro uostų plėtimas labai prisideda prie šios tendencijos.

3.4 Koordinavimo ir ryšių puoselėjimas

3.4.1 XIII pagrindinis veiksmas — didinti Miškų nuolatinio komiteto svarbą

3.4.1.1 EESRK mano, kad įgyvendinant veiksmų planą reikėtų organizuoti jungtinius posėdžius, kuriuose visos Europos tvarios miškotvarkos asociacijos ir veikėjai atstovautų savo atitinkamai sričiai. Tai taikytina ir *ad hoc* darbo grupių sudarymui. Šios priemonės užtikrintų, kad Veiksmų planui pritarę ir jį remtų daug miškotvarkos veikėjų.

3.4.2 XVI pagrindinis veiksmas — didinti ES svarbą su miškais susijusiuose tarptautiniuose procesuose

3.4.2.1 Kaip priemonė pasauliniam miškų naikinimui mažinti galėtų būti priimtas europinis pirmąsčių miškų apsaugos įstatymas, kuriame, be kita ko, būtų nustatytos teisinės sąlygos medienos iš tropinių miškų ir pirmąsčių miškų vežimui į ES ir tokios medienos perdirbimui ir naudojimui ES. Komisija turėtų išnagrinėti tinkamo teisės akto iniciatyvą ir pasiekti, kad europinis pirmąsčių miškų apsaugos įstatymas būtų priimtas iki 2012 m. EESRK norėtų pabrėžti, kad vykstantis ES FLEGT procesas galėtų būti priemonė kovojant su pasauliniu miškų naikinimu ir pirmąsčių miškų būklės blogėjimu. FLEGT teisės aktai turėtų veikti kaip sistema, užkertanti kelią neteisėtai paruoštai medienai patekti į ES rinkas ir perdirbimo pramonę.

3.4.3 XVIII pagrindinis veiksmas — daugiau keistis informacija ir bendrauti

3.4.3.1 Kad būtų pasiektas daugialypis poveikis, visi miškotvarkos suinteresuoti subjektai turėtų dalyvauti ir gauti finansinę paramą organizuojant renginius, kurie gali turėti didelės įtakos valstybių narių visuomenei.

3.5 EESRK mano, kad siekiant garantuoti tvarią miškotvarką ES reikia užtikrinti miške dirbančių asmenų profesinius įgūdžius. Šiuo požiūriu lemiamos reikšmės turi ir kaimo vietovių stiprinimas ir išsaugojimas. Todėl EESRK ragina Komisiją apsvarstyti šį naują tikslą: „**Miško kaip darbo vietos propagavimas**“.

3.5.1 Komitetas pabrėžia, kad miškas gali atlikti savo funkcijas ir socialines užduotis tik tada, kai miškų tvarkymo ir priežiūros srityje dirba pakankamai žmonių (miškų ūkio darbuotojų, mašinų operatorių, miškų urėdai ir miškų valdytojai). Šie darbuotojai turėtų būti įgiję pagrindinį specializuotą išsilavinimą ir nuolat kelti kvalifikaciją. Žinoma, tai taip pat taikytina miškų savininkams, dirbantiems su savo darbuotojais. Išsilavinimas turėtų būti pritaikytas prie darbo vietos ekonominių, ekologinių ir socialinių reikalavimų. Tai ypač taikytina užtikrinant miškų būklės išsaugojimą.

3.5.2 Kad būtų pasiektas šis tikslas, EESRK siūlo šiuos naujus pagrindinius veiksmus:

— XIX pagrindinis veiksmas — mokymų ir kvalifikacijos kėlimo skatinimas

— XX pagrindinis veiksmas — sąsajos tarp tvarios miškotvarkos ir profesinio mokymo bei kvalifikacijos kėlimo miškų sektoriuje tyrimas

— XXI pagrindinis veiksmas — kaimo vietovės

3.5.3 XIX pagrindinis veiksmas — mokymų ir kvalifikacijos kėlimo skatinimas

3.5.3.1 Komisijos ir valstybės narės turėtų intensyviau skatinti mokymus ir kvalifikacijos kėlimą, mokslinius tyrimus, technologijų plėtrą ir perdavimą miškininkystės, medienos ir miškų būklės išsaugojimo srityje.

3.5.3.2 Komitetas gina poziciją, kad Komisija privalo pritarti pripažintoms miškotvarkos sertifikavimo sistemoms, kurios padeda užtikrinti ir didinti užimtumą pateikdamos tvaraus personalo planavimo ir vystymo rodiklius miškų ūkio įmonėse.

3.5.4 XX pagrindinis veiksmas — sąsajos tarp tvarios miškotvarkos ir profesinio mokymo bei kvalifikacijos kėlimo miškų sektoriuje tyrimas

3.5.4.1 Komisija turėtų remti mokslinius tyrimus nagrinėjant sąsają tarp tvarios miškotvarkos ir miškų savininkų ir darbuotojų profesinio mokymo bei kvalifikacijos kėlimo miškotvarkos srityje (reikalavimų išaiškinimas).

3.5.4.2 EESRK rekomenduoja Komisijai atlikti tyrimą, kokių konkrečių pareigybių reikia užtikrinant ilgalaikį miškų sektoriaus konkurencingumą.

3.5.5 XXI pagrindinis veiksmas — kaimo vietovės

3.5.5.1 Valstybių narių miškingi plotai dažniausiai būna struktūriškai silpnose kaimo vietovėse. Šiose vietovėse miškų sektorius užtikrina infrastruktūros išsaugojimą ir miškų savininkų ir kaimo gyventojų užimtumą ir pajamas. Be ekonomiškai sveikos miškininkystės šios ekologiškai vertingos turizmo zonos būtų atsietos nuo bendro šalies vystymosi. Tikėtinos tokios padėties padariniai būtų gyventojų migracija iš vietovės, gyventojų senėjimas, apleisti miškų masyvai ir infrastruktūros nykimas. Naikinant kaimo struktūras neišvengiamai kyla

sunkumų naudojant medieną kaip žaliavą, kai tuo tarpu jos pasaulinė paklausa auga.

3.5.5.2 Komisija turėtų skatinti ir remti miškininkystės svarbos kaimo vietovėms nagrinėjimą ir tyrimą.

3.5.5.3 EESRK mano, kad valstybes nares reikėtų raginti užtikrinti ir gerinti darbo rinkos padėtį kaimo vietovėse. Reikia vengti socialinių sunkumų, atsirandančių dėl nuolatinių struktūrinių permainų. Prireikus tokie padariniai turėtų būti neutralizuojami vykdamas suderintas programas. Kaimo vietovių patrauklumas gyventojams, ypač jaunimui, turėtų būti didinamas.

3.5.5.4 Komitetas ragina Komisiją remti kaimo vietovės finansiškai naudojantis EŽŪFKP. Gavus prašymą, finansinė parama turėtų būti teikiama tiesiogiai miškų savininkams/įmonėms arba miško ūkio įmonių grupėms.

4. Įvertinimas

4.1 Komisija turėtų užtikrinti, kad Miškininkystės ir kamštienos patariamojoje grupėje būtų atstovaujama visiems Europos miškininkystės suinteresuotiems subjektams.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, pataisantį Direktyvą 2002/2/EB, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 79/373/EEB dėl kombinuotųjų pašarų apyvartos

COM(2006) 340 final — 2006/0117 (COD)

(2006/C 324/15)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 152 straipsniu, 2006 m. liepos 10 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, pataisantį Direktyvą 2002/2/EB, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 79/373/EEB dėl kombinuotųjų pašarų apyvartos

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Leif E. Nielsen.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Leif E. Nielsen.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 85 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Prielaidos

1.1 1979 m. taisyklės dėl gyvuliams skirtų kombinuotųjų pašarų gamybos ir apyvartos buvo ne kartą keistos, pavyzdžiui, ženklinimo ir informacijos dėl sudėties teikimo srityse⁽¹⁾. Todėl pusiausybra tarp konfidencialumo (kurio pageidauja pašarų gamybos pramonė) ir visiško kiekybinės sudėties atskleidimo (už kurį pasisako žemės ūkio sektorius) keletą kartų keitėsi.

1.2 Ženklinimo taisyklės buvo suderintos 1990 m. Jose nustatyta, kad turi būti pateiktas atitinkamo pašaro sudėtinių dalių sąrašas mažėjančia tvarka pagal masės dalį, tačiau nurodyti tikslaus kiekio neprivaloma. Po GSE (galvijų spongiforminės encefalopatijos) ir užteršimo dioksinu krizės, 2002 m. buvo nuspręsta įvesti vadinamąjį „atvirąjį ženklinimą“, nurodant kiekybinius duomenis apie pašaro sudėtį ir naudotus kiekius. Pagal šias taisykles reikalaujama nurodyti pašaro sudėtinių dalių kiekį mažėjančia tvarka pagal masės dalį, leidžiant 15 proc. nuokrypį nuo deklaruojamosios vertės. Be to, buvo numatyta, klientui paprašius, paskelbti kombinuotųjų pašarų gamybai naudotų žaliavų tikslią procentinę svorio dalį⁽²⁾.

1.3 Dėl šio reikalavimo buvo kreiptasi į Teisingumo Teismą, prašant priimti prejudicinį sprendimą dėl pašarų gamybos pramonės prašymų panaikinti arba sustabdyti atitinkamas nacionalines taisykles. 2005 m. gruodžio 6 d. priimtu sprendimu⁽³⁾ Teisingumo Teismas iš esmės palaikė ES institucijų ginamą poziciją, ypač dėl direktyvos galiojimo. Tačiau, remdamasis proporcingumo principu, Teismas paskelbė negaliojančia pareigą

informuoti vartotojus, šiems pageidaujant, apie kombinuotųjų pašarų tikslią sudėtį pagal masės dalį. Be kita ko, Teismas nusprendė, kad minėta pareiga negali būti pagrįsta siekiu apsugoti visuomenės sveikatą ir akivaizdžiai viršija būtinas priemones.

1.4 Atsižvelgdama į minėtas aplinkybes, Komisija siūlo „pataisomąjį sprendimą“, taikydama principą, kad kitus aktus iš dalies keičiantys aktai neturėtų būti patys iš dalies keičiami, tačiau, nepaisant to, jie gali būti pataisyti. Pasak Komisijos, tai garantuos „Bendrijos teisės skaidrumą ir aiškumą, kartu nepriemant tiesioginės prievolės valstybėms narėms keisti savo nacionalinės teisės aktus, kadangi jos bet kuriuo atveju yra įpareigos imtis visų deramų priemonių savo nacionalinėse teisinėse sistemose, kad užtikrintų Teismo sprendimo vykdymą“.

2. EESRK pastabos

2.1 ES pašarų gamybos pramonė yra susipažinusi su Teisingumo Teismo sprendimu ir, turint omenyje pirmiau cituotą pastabą, Komisija pripažįsta, kad pataisymas neturi praktinių pasekmių. Vis dėlto EESRK mano, kad taisyklės privalo atspindėti dabartinę teisinę padėtį, ir todėl pritaria Komisijos siūlomam pataisymui.

2.2 EESRK taip pat remia „atvirojo ženklinimo“ principą, kuris yra naudingas vartotojams ir skatina konkurenciją. Žemės ūkio produktų gamintojams svarbu kiek įmanoma tiksliau žinoti, iš ko sudaryti kombinuotieji pašarai, ne tik jų faktinę sudėtį, bet ir dėl galimybės palyginti kainas ir kokybę. Atsižvelgiant į šiuo metu sukauptą patirtį kombinuotųjų pašarų rinkoje, pašarų pramonės pateikiami argumentai — įskaitant konfidencialumo reikalavimą siekiant geresnės konkurencijos rinkoje ir galimo patentavimo — atrodo mažiau svarbūs.

⁽¹⁾ Tarybos direktyva 79/373/EEB dėl prekybos kombinuotaisiais pašarais ir jos pakeitimai.

⁽²⁾ 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/2/EB, kuri valstybėse narėse įsigaliojo 2003 m. lapkričio mėn.

⁽³⁾ Sujungtos bylos C-453/03, C-11/04, C-12/04 ir C-194/04.

2.3 Vis dėlto EESRK pripažįsta, kad tam tikrais atvejais ir tam tikriems kombinuotiesiems pašarams, pavyzdžiui, žuvų auginimui skirtiems pašarams ⁽⁴⁾, taikomas specialus režimas. Siekiant konfidencialumo technologijų plėtros srityje, EESRK norėtų paprašyti Komisijos apsvarstyti galimybę netaikyti nedideliam specialių kombinuotųjų pašarų skaičiui reikalavimo skelbti sudėtinių dalių procentinę masės dalį mažėjančia tvarka, kad būtų galima užtikrinti pasitikėjimą technologijų plėtra. Tačiau ši išlyga turėtų būti taikoma tik išimtiniais atvejais, kai ji yra neišvengiama.

2.4 Praktiniu požiūriu nuostata nurodyti pašaro sudėtinių dalių procentinę masės dalį mažėjančia tvarka, leidžiant 15 proc. nuokrypį nuo deklaruojamosios vertės, yra pagrįstas. Paaiškėjus, kad praktiškai neįmanoma labai tiksliai patikrinti mažesnių kiekių (t. y. 10 proc.), nacionalinės kontrolės institucijoms turėtų

būti suteikta galimybė atlikti patikrinimus remiantis įmonės dokumentais.

2.5 Kartais teigiama, kad praktiškai neįmanoma ištirti kombinuotojo pašaro sudėties. Leidžiant taikyti pirmiau nurodytą išimtį, minėtas teiginys nėra teisingas, kadangi visose valstybėse narėse veikia laboratorijos, kurios gali tinkamai atlikti šią užduotį.

2.6 Pagaliau nemažiau svarbu ir tai, kad, EESRK nuomone, tenkinant Bendrijos vidaus prekybos interesus ir užtikrinant ES taisyklių laikymąsi šioje srityje, labai svarbu, kad valstybių narių institucijos stebėtų ir sektų atitinkamas nuostatas, — ką anksčiau jos ne visada darė. Todėl šiuo klausimu Komisija, padedama Maisto ir veterinarijos tarnybos (FVO), turėtų ryžtingiau nei iki šiol įgyvendinti savo įsipareigojimus.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽⁴⁾ Pavyzdžiui, žuvų auginimo sektoriuje privaloma laikytis specialių reikalavimų, taikomų konkrečioms žuvų rūšims. Be to, labai skiriasi kombinuotiesiems pašarams gaminti naudojamų žvejybos sektoriaus šaltinių produktų ir pašarų pramonės žaliavų sudėtis.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti sprendimą dėl valstybių narių numatomų priimti tam tikrų transporto įstatymų ir kitų teisės aktų išankstinio nagrinėjimo ir konsultacijų tvarkos

COM(2006) 284 final — 2006/0099 (COD)

(2006/C 324/16)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 157 straipsnio 3 dalimi, 2006 m. birželio 23 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti sprendimą dėl valstybių narių numatomų priimti tam tikrų transporto įstatymų ir kitų teisės aktų išankstinio nagrinėjimo ir konsultacijų tvarkos*

2006 m. liepos 4 d. Komiteto biuras pavedė Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., pagrindiniu pranešėju paskyrė Janos Tóth ir priėmė šią nuomonę 110 narių balsavus už ir 5 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 Siūlomą sprendimu ⁽¹⁾ siekiama atšaukti 1962 m. kovo 21 d. Tarybos sprendimą ⁽²⁾, nustatantį išankstinio nagrinėjimo ir konsultacijų dėl valstybių narių pasiūlytų tam tikrų transporto įstatymų ir kitų teisės aktų tvarką.

1.2 Pateikto pasiūlymo tikslas — kodifikuoti 1962 m. kovo 21 d. Tarybos sprendimą ir todėl šis pasiūlymas nekeičia kodifikuojamų teisės aktų turinio, nes jame tik sujungiami šie aktai, atliekant kodifikavimui būtinus formos pakeitimus.

1.3 Svarstomas pasiūlymas dėl kodifikavimo yra susijęs su 1987 m. balandžio 1 d. Komisijos sprendimu ⁽³⁾, kuriame Komisijos padaliniais nurodoma kodifikuoti visus teisės aktus, kurie buvo pakeisti ne daugiau nei 10 kartų, siekiant užtikrinti, jog Bendrijos taisyklės būtų aiškios ir lengvai suprantamos.

2. Bendros pastabos

2.1 Komitetui itin didelį susirūpinimą kelia pastarojo meto tendencijos, atitolinančios Europos piliečius nuo Europos idėjos

ir, dar svarbiau, nuo Europos teisėkūros ir sprendimų priėmimo proceso. Komiteto užduotis — padėti mažinti vis didėjantį atotrūkį tarp Europos ir organizuotos pilietinės visuomenės, kitais žodžiais tariant — jos piliečių.

2.2 Be abejonės, jeigu tam tikros teisinės nuostatos buvo keletą kartų pakeistos ir yra išdėstytos ne nuoseklia tvarka, dėl kurios dalies teksto reikia ieškoti pradiniam teisės akte, o kitos dalies — jį pakeičiančiame dokumente, toks didelės apimties tiriamasis darbas neleidžia paprastiems piliečiams ir daugeliui pilietinės visuomenės organizacijų lengvai rasti reikalingos teisinės informacijos.

2.3 Todėl Komitetas visiškai pritaria svarstomam pasiūlymui, visų pirma tikėdamasis, kad jis padės visiems piliečiams ir pilietinės visuomenės interesų grupėms gauti geresnės ir tikslesnės informacijos apie atitinkamą Europos teisės aktą.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽¹⁾ COM(2006) 284 final.

⁽²⁾ OL 23, 1962 4 3, p. 720-721.

⁽³⁾ COM(87) 868 PV.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį bendros įmonės „Galileo“ įstatus, pateiktus Tarybos reglamento (EB) Nr. 876/2002 priede

COM(2006) 351 final — 2006/0115 (CNS)

(2006/C 324/17)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 171 straipsniu, 2006 m. liepos 19 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti dėl Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį bendros įmonės „Galileo“ įstatus, pateiktus Tarybos reglamento (EB) Nr. 876/2002 priede

Komiteto biuras 2006 m. liepos 4 d. pavedė Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., pagrindiniu pranešėju paskyrė Antonello Pezzini ir priėmė šią nuomonę 116 narių balsavus už ir 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) dar kartą patvirtina, kad teikia didžiulę reikšmę palydovinės radijo navigacijos sistemos GALILEO sėkmei. Įvairiose savo nuomonėse ⁽¹⁾ šia tema EESRK pabrėžė, kad GALILEO yra labai svarbus, prestižinis Europos Sąjungos mokslinis ir techninis projektas. Civilių valdoma Europos palydovinės radijo navigacijos sistema turi strateginę reikšmę ne tik pasaulinei palydovinės radijo navigacijos ir judančių objektų padėties nustatymo sistemai, bet ir įmonių paslaugoms, piliečiams, visuomenei ir Europos pramonės konkurencingumui pasauliniu mastu.

1.2 Komiteto nuomone, reikia siekti, kad būtų visuotinai pripažinta strateginė GALILEO programos svarba, nes tai yra didžiausias viešosios ir privačios partnerystės projektas, kuris pirmą kartą įgyvendinamas Europos lygmeniu, ir pirmoji vieša infrastruktūra, kurios sistemą sudaro 30 palydovų, skriejančių trijose skirtingose orbitose. Sistema, būdama Europos organizacijų nuosavybė, siūlo naują, visame pasaulyje viešai prieinamą paslaugą sparčiai augančioje rinkoje ⁽²⁾, kuri leidžia nustatyti tikslią judančių objektų padėtį laiko ir erdvės atžvilgiu visoje planetoje.

⁽¹⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos palydovinės radijo navigacinės sistemos programos (GALILEO), OL C 311 2001 11 07, p. 19.
Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą dėl bendros įmonės GALILEO įkūrimo, OL C 48 2002 02 21, p. 42.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai — dėl mokslinių tyrimų programos GALILEO įgyvendinimo 2004 m. pradžioje, OL C 302 2004 12 07, p. 35.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programos parengimo darbu ir veikimo etapų įgyvendinimo, OL C 221 2005 09 08, p. 28.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl GALILEO programos — sėkmingas Europos priežiūros institucijos įsteigimas.

⁽²⁾ Iki 2020 metų GALILEO rinkų apyvarta pasauliniu mastu sudarys apytikriai 300 milijardų eurų, pradės veikti maždaug trys milijardai imtuvų. Tikimasi, kad vien tik Europos Sąjungoje tai leis sukurti arti 150 000 darbo vietų. Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai — GALILEO programos padėties įvertinimas, COM(2006) 272 final.

1.3 Komitetas negali nuslėpti savo susirūpinimo dėl vėlavimo baigiant sistemos palydovų ir antžeminės dalies kūrimą ir suderinimą orbitoje. Šis etapas turėjo būti baigtas 2006 m., vadovaujant bendrai įmonei GALILEO, tačiau užtruks iki 2009 metų pradžios. Todėl kiti etapai — palydovų masyvo išskleidimas ir galutinis sistemos antžeminės dalies įrengimas ir veikimas, visų pirma komercijoje, negali būti baigti anksčiau nei 2010 metų pabaigoje.

1.4 Komitetas visiškai pritaria nuomonei, kad reikia vengti lėšų ir gebėjimų eikvojimo, kurį lemia bendros įmonės GALILEO veiklos pratęsimas. 2004 metų liepos 12 d. Tarybos reglamentu ⁽³⁾ įsteigus Europos priežiūros instituciją GNSS, kuri pradėjo veikti 2006 metų viduryje, ji turėtų būti atsakinga už visą kūrimo ir suderinimo orbitoje etapą.

1.5 Tačiau Komitetas savo neseniai pateiktoje nuomonėje pabrėžia, „kad būtina užtikrinti sklandų pereinamąjį laikotarpį nuo bendros įmonės GALILEO (GJU) uždarymo iki GALILEO priežiūros institucijos (GSA) įsteigimo“. Todėl būtina:

— užtikrinti teisinį aiškumą perduodant GJU veiklą GSA;

— suteikti priežiūros institucijai (GSA) įsikišimo teisę kūrimo etape;

⁽³⁾ OL L 246, 2004 07 20, Priežiūros institucijos uždavinys — valdyti viešuosius interesus, susijusius su Europos GNSS programomis, ir būti šių programų valdymo institucija. Priežiūros institucijos organai yra administracinė taryba ir vykdančysis direktorius. Administracinę tarybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės paskirtą atstovą ir vienas Komisijos paskirtas atstovas.

- bendrai spręsti problemas, kurios kyla dėl susitarimo tarp Europos kosmoso agentūros (EKA) ir bendros įmonės GJU, taip pat dėl GJU trečiųjų šalių ⁽⁴⁾ vykdytos veiklos perdavimo priežiūros institucijai;
- pasitelkti kompetentingą ir patyrusį personalą;
- nustatyti aiškią valstybių tarptautinės atsakomybės už palydovų paleidimą tvarką.

1.6 Komitetas pritaria GJU įstatų ⁽⁵⁾ pakeitimo pasiūlymo principams (pagal EB steigimo sutarties 171 str. jo nuomonė šiuo klausimu yra privaloma), tačiau norėtų pabrėžti šiuos dalykus ir pateikti toliau išdėstytas rekomendacijas.

1.6.1 Kalbant apie pirmiau minėto reglamento pakeitimus, EESRK nors ir pritaria jiems, tačiau mano, jog nepakanka teikti tik įstatų pakeitimus. Komiteto nuomone, dar reikėtų:

- pakeisti reglamento 1 straipsnį: „Siekiant, kad būtų įgyvendinti GALILEO programos *kūrimo etapai* ir kad jie būtų perduoti GSA vadovaujantis EB sutarties 171 straipsniu, iki 2006 m. gruodžio 31 d. įkuriama bendra įmonė“;
- įrašyti naują reglamento 1 straipsnio paskutinę dalį: „Nuo 2007 metų sausio 1 dienos GSA pakeičia ankstesnę bendrą įmonę, perimdama visas jos teises ir pareigas, tarp jų ir kylančias iš susitarimo su Europos kosmoso agentūra“;
- bendros įmonės įstatų 21 straipsnyje įrašyti naują nuostatą: „Prieš pradėdant likvidavimo procedūrą, su Bendrija sudaromi susitarimai dėl trečiųjų šalių, kurios įeina į bendros įmonės administracinę tarybą arba EKA, bet nėra ES šalys, dalyvavimo GSA veikloje sąlygų.“

1.6.2 Kalbant apie GALILEO priežiūros instituciją (GSA), EESRK nuomone, būtina (teikti) GSA reglamento pataisais, „kuriomis GJU perduos GSA tokias savo užduotis: vadovauti kūrimo ir suderinimo skrydžio metu etapui, veiklai, susijusiai su Europos mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos pagrindų programomis, valdyti ir prižiūrėti operacinės sistemos techninę raidą.“

1.6.2.1 GSA buvo įsteigta 2004 m. liepos 12 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1321/2004 ir veikia nuo 2006 metų vidurio; jos tikslas — administruoti viešuosius interesus, susijusius su Europos palydovinėmis radijo navigacijos sistemų EGNOS ir GALILEO programomis ir atlikti koncesiją suteikiančios institucijos vaidmenį būsimam radijo navigacijos paslaugų koncesininkui. Tačiau šiame reglamente nenumatyta,

⁽⁴⁾ Kinijos organizacija National Remote Sensing Centre of China, ir Izraelio bendrovė MATIMOP yra bendros įmonės administracinės valdybos narės ir turi joje balsų skaičių, proporcingą jų įnašų dydžiui. Jų įnašai į bendros įmonės fondą sudaro po penkis milijonus eurų.

⁽⁵⁾ Reglamento 876/2002 priedas.

kad GSA turi imtis įgyvendinti kūrimo etapą, vykdyti mokslinių tyrimų veiklą arba su ja ar vėlesniais etapais susijusius darbus, taip pat nenumatyta jai skirti finansinių ir žmogiškųjų išteklių, būtinų šių užduočių įgyvendinimui.

1.6.2.2 Su Komitetu nebuvo konsultuojamasi dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 1321/2004 dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programų valdymo struktūrų sukūrimo. Todėl šio klausimo svarstymas formaliai išeina už šios nuomonės tikslo ribų.

1.7 Tačiau Komitetas mano, kad būtina pakeisti Reglamentą 1321/2004/EB, siekiant užtikrinti GALILEO programos tęstinumą ir sklandžiai perduoti bendros įmonės GALILEO veiklą priežiūros institucijai, o pasibaigus bendros įmonės likvidavimo procedūrai, užtikrinti optimalų baigiamąjį programos kūrimo etapą. Taip pat reikia išsiaiškinti teisinius, techninius ir finansinius aspektus ir klausimus, susijusius su laikotarpiu po 2006 metų gruodžio 31 d., siekiant palengvinti pavienių etapų užbaigimą ir užtikrinti kuo geresnį sistemos veikimą.

1.8 Komitetas pabrėžia, jog labai svarbu, kad Komisija, bendra įmonė GALILEO, Europos priežiūros institucija GNSS ir Europos kosmoso agentūra dėtų visas įmanomas pastangas siekdamas užtikrinti, kad GALILEO sistema būtų visiškai parengta eksploatacijai 2010 m. pabaigoje, kaip nurodyta Transporto, telekomunikacijų ir energetikos tarybos 2006 m. spalio 12 d. išvadose. Taryba taip pat pritarė Komisijos siūlomiems teisės aktų projektams, kuriais siekiama 2006 m. patikėti likusias bendros įmonės GALILEO veiklos sritis priežiūros institucijai.

1.9 Komitetas prašo nuolat jį informuoti apie GALILEO programos raidą ir apie Europos kosmoso agentūros esminį vaidmenį planuojant ir kuriant Europos GNSS programas. Be to, EESRK norėtų, kad su juo būtų konsultuojamasi dėl Žaliosios knygos dėl GALILEO programos taikomosios veiklos, kurią Komisija ketina paskelbti iki 2006 m. pabaigos ⁽⁶⁾.

2. Paaiškinimas

2.1 EESRK nuo pat pradžių stebėjo palydovinės radijo navigacijos ir judančių objektų padėties nustatymo programos GALILEO kūrimą bei vystymą ir pripažino, kad ji turi esminę strateginę reikšmę Europos sistemos konkurencingumui, kadangi GALILEO teikiamos naujos daro įtaką pramonei, užimtumui bei visuomenei ir gali pagerinti piliečių gyvenimo kokybę.

⁽⁶⁾ Žr. Tarybos išvados dėl GALILEO programos pažangos, 2006 m. spalio 12 d.

2.2 GALILEO programą sudaro keturi etapai:

- apibrėžimo etapas (1999–2001 m.) — buvo sukurta visos sistemos struktūra ir apibrėžti penki toliau išvardyti paslaugų tipai Šis etapas buvo daugiausia finansuojamas 5-osios Bendrosios 1998–2002 m. mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programos lėšomis;
- kūrimo ir vertinimo etapas, kuris apima palydovų ir sistemos antžeminės infrastruktūros kūrimą bei sistemos vertinimą orbitoje, prasidėjo 2002 metais ir turėjo tęstis iki 2005 metų, tačiau dėl vėlavimo užtruks iki 2009 metų pradžios. Viešosios lėšos, kurias skyrė ES ir EKA, iš pradžių turėjo sudaryti 1,2 mlrd. eurų, dar 100 mln. eurų buvo skirta iš 6-osios bendrosios 2002–2006 m. mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programos, tad šiuo metu bendra suma sudaro 1,5 mlrd. eurų, kuriuos iki 2006 metų gruodžio 31 d. valdys bendra įmonė GALILEO, o nuo 2007 metų sausio 1 dienos — priežiūros institucija. Pirmasis eksperimentinis palydovas GIOVE-A jau atliko savo pagrindinę užduotį; šiuo metu dar reikia baigti spręsti keletą techninių klausimų, kurie svarbūs toliau vystant šį projektą;
- parengimo darbui etapas, kuris apima palydovų gamybą ir paleidimą, taip pat sistemos antžeminės dalies užbaigimą. Šis etapas turėjo trukti nuo 2006 iki 2007 metų, tačiau tęsis nuo 2009 iki 2010 metų. Iš pradžių numatyta bendra finansavimo suma siekė 2,1 mlrd. eurų: trečdalis šios sumos (700 mln. eurų) bus skirtas iš Bendrijos biudžeto, du trečdaliai (apie 1,4 mlrd. eurų) turės skirti privatūs konsorciumai. Parengimo darbas ir po to prasidėsiantis komercinio naudojimo etapas bus tvarkomi koncesijos būdu, kurios trukmė 20 metų. Priežiūros institucija bus licencijas išduodanti įstaiga;
- komercinio naudojimo etapas prasidės ne anksčiau kaip 2010 metais. Jam numatytos sistemos eksploatacijos ir priežiūros metinės išlaidos sudaro apie 220 mln. eurų, kurias padengs privatus sektorius. Europos Sąjunga pirmaisiais šio etapo metais išimtinai skirs 500 mln. eurų, atsižvelgiant į būsimus Bendrijos 2007–2013 metų biudžeto finansinės perspektyvos sprendimus.

2.3 Komitetas reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad vėluojama užbaigti sistemos palydovų kūrimo ir derinimo orbitoje bei po to numatytus komercinio naudojimo etapus. Dėl to nukenčia bendras projekto grafikas ir atidedamos vėlesniam laikui ypatingos priemonės, apibendrinančios Europos mokslinių tyrimų patirtį ir rezultatus, kurios galėtų užtikrinti sėkmingą dalyvavimą pasaulinėje radijo navigacijos sistemos produktų ir paslaugų rinkoje. 2005 metais ši rinka siekė

60 mlrd. eurų, jos metinis prieaugis sudarė 25 proc., vien tik ES buvo sukurta 150 000 darbo vietų, daugiausia aukštųjų technologijų, mokslinių tyrimų ir paslaugų srityje.

2.4 Dar didesnę susirūpinimą EESRK kelia dabartinis neapibrėžtumas, susijęs su teisinių, techninių ir finansinių klausimų sprendimu. Jį Komitetas išdėstė neseniai pateiktoje nuomoneje (7). Jei iki 2006 metų pabaigos nebus pašalinti šie neaiškumai, susiję tiek su bendra įmone GALILEO (GJU), tiek su bendra priežiūros institucija (GSA), iškyla pavojus, kad nebus tinkamai pagal numatytą tvarką užbaigti pavieniai etapai, turintys užtikrinti tinkamą sistemos, galinčios atlikti esminį vaidmenį įgyvendinant konkurencingesnę Europos žinių visuomenę pasauliniu lygiu, eksploataciją.

2.5 EESRK anksčiau yra atkreipęs dėmesį į tai, kad privatus sektorius turėtų tiesiogiai dalyvauti kuriant ir eksploatuojant sistemą nuo pat pradėdant bendros įmonės GALILEO įkūrimo, siekiant užtikrinti įgyvendinimo etapuose nuolatinę paramą, nes GALILEO yra didžiausias Europos viešosios ir privačios partnerystės projektas.

2.6 2002 metų gegužės mėnesį baigiantis apibrėžimo etapui, pagal EB steigimo sutarties 171 straipsnį Reglamentu Nr. 876/2002/EB buvo įkurta bendra įmonė GALILEO, o ES ir EKA (8) ketverių metų laikotarpiui paskirtos steigėjomis, norint „užtikrinti projekto administravimo ir finansinės kontrolės vienovę „Galileo“ programos tyrimo, rengimo ir demonstravimo etape ir, to siekiant, mobilizuoti šiai programai skirtas lėšas“.

2.7 Bendra įmonė buvo įkurta, siekiant sėkmingai užbaigti kūrimo etapą ir pasirengti kitų GALILEO programos etapų įgyvendinimui. Dvi pagrindinės įmonės užduotys yra šios:

- vadovauti ir koordinuoti būtinius kūrimo ir mokslinių tyrimų darbus, numatytus susitarime su Europos kosmoso agentūra, kuri įgaliota įgyvendinti atitinkamas priemones;

- vadovauti būsimų koncesininkų atrankos procedūrai.

2.8 2004 metų sausio 29 dienos rezolucija dėl veiksmų plano įgyvendinant Europos kosmoso programos politiką (9) Europos Parlamentas taip pat pabrėžė didžiulę GALILEO programos svarbą pramonės, transporto, aplinkosaugos vystymui ir Lisabonos tikslų įgyvendinimui ir paragino Komisiją bei Tarybą įsteigti priežiūros instituciją ir aprūpinti GALILEO veiksmingomis struktūromis, leidžiančiomis užtikrinti skaidrią sistemos veiklą ir saugumą (10).

(7) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl GALILEO programos — sėkmingo Europos priežiūros institucijos įsteigimo, CESE 1179/2006, 2006 09 13.

(8) Europos kosmoso agentūra (EKA).

(9) P5_TA(2004)0054, 2004 m. sausio 29 d.

(10) Priežiūros institucija ir saugos nuostatai, 2004 m. liepos 12 d. Tarybos sprendimai.

2.9 GSA buvo įsteigta 2004 m. liepos 12 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1321/2004 ir veikia nuo 2006 metų vidurio. Jos tikslas — administruoti viešuosius interesus, susijusius su Europos palydovinėmis radijo navigacijos sistemų EGNOS ir GALILEO programomis ir atlikti koncesiją suteikiančios institucijos vaidmenį būsimam palydovinių radijo navigacijos paslaugų koncesininkui.

2.10 Dabartinis GSA reglamentas jai nesuteikia teisės dalyvauti įgyvendinant kūrimo etapą, mokslinių tyrimų veikloje šiame arba kituose etapuose ir nenumato skirti šių užduočių įgyvendinimui žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

2.11 Be to, GJU reglamentas ⁽¹¹⁾ numato ketverių metų laikotarpį, kuris pasibaigė 2006 metų viduryje. Todėl reikėtų pratęsti šio reglamento galiojimo laiką, kad būtų galima užbaigti derybas dėl būsimo sistemos koncesininko ir visą palydovų ir sistemos antžeminės dalies kūrimo ir jos vertinimo orbitoje etapą.

2.12 Siekiant ateityje išvengti vėlavimo užbaigiant šį projektą ir netikrumo, pasireiškiančio pavienių veikėjų santykiuose, Komiteto nuomone reikėtų atlikti greitą ir skaidrią GJU ir GSA reglamentų peržiūrą, norint užtikrinti aiškų kompetencijų perdavimą ir aiškiai apibrėžti abiejų institucijų santykius.

2.13 Komitetas pritaria Komisijos pasiūlymo tikslams, kuriais siekiama vengti lėšų ir gebėjimų švaistymo pratęsus bendros įmonės GALILEO veiklą įkūrus priežiūros instituciją GSA, kuri pradėjo savo veiklą 2006 m. viduryje.

2.14 Tačiau šis pasiūlymas, EESRK nuomone, turinio požiūriu nepakankamas, nes jis apsiriboja GJU įstatais, pateiktais Reglamento Nr. 876/2002/EB priede. Reikėtų taip pat pakeisti GSA reglamentą, bet su Komitetu lig šiol nebuvo konsultuojamasi dėl šio pasiūlymo peržiūros.

2.15 Dabartinė padėtis rodo, kad GALILEO programos kūrimo etapas nebus baigtas iki 2008 m. pabaigos. Tik tada bus parengti eksploatacijai keturi palydovai, kuriuos Europos kosmoso agentūra sukonstruos ir paleis į orbitą vadinamajame veikimo orbitoje patvirtinimo etape. Tačiau pagal galiojančius įstatus bendra įmonė nutrauks savo veiklą tik 2008 metų pabaigoje, tad ji veiks trejus metus ilgiau nei iš pradžių buvo numatyta.

2.16 GSA buvo įsteigta administruoti viešuosius interesus, susijusius su Europos palydovinėmis radijo navigacijos sistemų EGNOS ir GALILEO programomis ir atlikti koncesiją suteikiančios institucijos vaidmenį būsimam radijo navigacijos paslaugų koncesininkui, tačiau ji neturėjo valdyti kūrimo etapo ar mokslinių tyrimų veiklos, šių užduočių įgyvendinimui jai nebuvo skirta būtinų žmogiškųjų ir finansinių išteklių.

2.17 Komitetas sutinka su Tarybos teiginiais, kad svarbu remti navigacijos palydovų sistemą siekiant užtikrinti jos komercinę sėkmę, ypač atliekant mokslinius tyrimus. Pasak Tarybos, didžiausia GALILEO ekonominės naudos dalis tenka „praktinei taikomajai veiklai“ ⁽¹²⁾.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitrios DIMITRIADIS

⁽¹¹⁾ GJU, bendra įmonė GALILEO.

⁽¹²⁾ Žr. Tarybos išvados dėl GALILEO programos pažangos, 2006 m. spalio 12 d., Liuksemburgas.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1321/2004 dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programų valdymo struktūrų sukūrimo

COM(2006) 261 fin — 2006/0090 (CNS)

(2006/C 324/18)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 171 straipsniu, 2006 m. rugsėjo 29 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1321/2004 dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programų valdymo struktūrų sukūrimo

2006 m. spalio 25 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto biuras pavedė Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., pagrindiniu pranešėju paskyrė Stéphane Buffetaut ir priėmė šią nuomonę 111 narių balsavus už, 1 — prieš ir 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ne kartą pareiškė, kad jam labai svarbus programos GALILEO sėkmingas įgyvendinimas.

1.2 Komitetas nuomonėje savo iniciatyva „GALILEO programa — sėkmingas Europos priežiūros institucijos sukūrimas“ pabrėžė, kad būtina užtikrinti sklandų ir teisiškai saugų pereinamąjį laikotarpį nuo bendros įmonės GALILEO uždarymo iki GALILEO priežiūros institucijos įsteigimo.

1.3 Komitetas pritaria Tarybos teisiniam požiūriui iš dalies pakeisti reglamentą (EB) Nr. 1321/2004 dėl Europos palydovinės radijo navigacijos programų valdymo struktūrų sukūrimo siekiant užtikrinti GALILEO programos tęstinumą ir tinkamai perduoti bendros įmonės GALILEO veiklą Priežiūros institucijai.

1.4 Jis mano, kad siūlomas pakeitimas Reglamento (EB) Nr. 1321/2004 2 straipsnio pirmajai daliai, kurioje apibrėžiami Priežiūros institucijos uždaviniai, suteiks Priežiūros institucijai galimybę užbaigti programos kūrimo etapą ir pradėti Europos GNSS programoms naudingus ir būtinus mokslinius tyrimus.

1.5 Komitetas taip pat mano, kad siūloma Tarybos reglamento (EB) Nr. 1321/2004 3 straipsnio pirmos dalies nauja redakcija sudarys sąlygas užtikrinti teisinį saugumą, būtiną tiek sistemos nuosavybės teisių srityje (iki kūrimo etapo pabaigos), tiek materialaus ir nematerialaus turto, sukurto ar išplėto iki bendros įmonės veiklos laikotarpio pabaigos bei kūrimo laikotarpiu po įmonės veiklos pabaigos, klausimu.

1.6 Jis pritaria Taryba, kad būtina kaip galima labiau vengti nereikalingo ir daug kainuojančių struktūrų dubliavimosi ir užtikrinti darnų struktūrų bendradarbiavimą pereinamuoju laikotarpiu.

1.7 EESRK džiaugiasi, kad pateiktame dokumente atsižvelgiama į Komiteto nuomonės savo iniciatyva TEN 246 rekomendacijas.

2. Tarybos pasiūlymas

2.1 Tarybos pasiūlymu priimti reglamentą siekiama išspręsti teises ir nuosavybės problemas, kurios galėtų kilti nutraukus bendros įmonės veiklą ir ją perdavus Europos priežiūros institucijai besibaigiant kūrimo etapui, jei būtų vadovaujama šiuo metu galiojančiais teisės aktais.

2.2 Siekiant išvengti šių problemų, pasiūlyme priimti reglamentą siūloma papildyti Reglamento (EB) Nr. 1321/2004 2 straipsnio pirmą dalį, o 3 straipsnio pirmą dalį pakeisti nauju tekstu.

3. Bendros pastabos

3.1 Prieš pradėdant vykdyti GALILEO programą, bendros įmonės ir Europos priežiūros institucijos uždaviniai skyrėsi tiek savo pobūdžiu, tiek įgyvendinimo grafiku. Šiuo metu, kadangi beveik dvejais metais vėluoja kūrimo etapo darbai ir Europos priežiūros institucijos kūrimas, dėl ekonominių, teisinių ir techninių priežasčių buvo būtina sudaryti galimybę Priežiūros institucijai imtis veiksmų iki kūrimo etapo pabaigos ir likviduoti bendrą įmonę. Todėl reikėjo iš dalies pakeisti šiuo metu galiojančius teisės aktus, konkrečiai Reglamentą (EB) Nr. 1321/2004.

3.2 Siekiant sklandaus veiklos perdavimo, būtina, kad neišvengiamu pereinamuoju laikotarpiu šios dvi struktūros glaudžiai bendradarbiautų.

3.3 Veiklos ir patirties perdavimas gali būti sklandus tik tuo atveju, jei teisinis pagrindas yra aiškiai apibrėžtas ir užtikrintas teisinis saugumas.

3.4 Konkretus pasiūlymo priimti reglamentą tikslas — sukurti tokį teisinį pagrindą ir užtikrinti teisinę apsaugą sprendžiant šiuos labai svarbius klausimus:

- bendros įmonės veiklos, šiuo metu nepriklausančios Europos priežiūros institucijos kompetencijai, perdavimas kol vyksta kūrimo etapas;
- galimybė Europos priežiūros institucijai vystyti mokslinių tyrimų veiklą;

— teisiškai spręsti klausimus, susijusius su sistemos nuosavybe, materialiu ir nematerialiu turtu, kurie turi būti perduoti Europos priežiūros institucijai.

3.5 Pasiūlymas priimti reglamentą padės išspręsti šiuos klausimus, todėl reiktų teigiamai įvertinti aiškų Tarybos norą išvengti nereikalingo ir daug kainuojančio struktūrų dubliavimo.

3.6 Taryba turėtų spręsti klausimą dėl valstybių tarptautinės atsakomybės už GALILEO sistemos palydovų paleidimą, vadovaudamasi kitu teisiniu aspektu, tiesiogiai nesusijusiu su čia nagrinėjamu reglamentu.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Bendrijoje, iš dalies keičiantį Direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos

COM(2006) 382 final — 2006/0133 (COD)

(2006/C 324/19)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. rugsėjo 4 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Bendrijoje, iš dalies keičiantį Direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos

Komiteto biuras 2006 m. rugsėjo 12 d. pavedė Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., pagrindiniu pranešėju paskyrė Bernardo Hernández Bataller ir priėmė šią nuomonę 131 nariui balsavus už, 7 — prieš ir 12 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Komitetas sutinka su Komisijos nuomone, kad tarptautinio tarptinklinio ryšio vartotojai už naudojimąsi mobiliųjų telefonų paslauga moka dideles kainas, ir pritaria jos sprendimui pateikti pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo būtų suderinta teisinė veiksmų sistema, sudarysianti palankias sąlygas sukurti elektroninių ryšių vidaus rinką ir tuo pat metu didžiausią dėmesį Bendrijos politikoje sutelkti į piliečius.

1.2 Pasiūlymas yra reikalingas ir darnus: jame numatoma labiau apsaugoti vartotojų teises, nes į skaidrumą orientuotomis

priemonėmis realiai išplečiama vartotojų teisė gauti informaciją, be to, ginami vartotojų ekonominiai interesai (siūlomas mechanizmas, pagal kurį bus taikomos didžiausios tarptinklinio ryšio paslaugų teikimo balso telefonijos skambučiams tarp valstybių narių kainų ribos didmeniniu ir mažmeniniu lygiu).

1.3 Komitetas rekomenduotų Komisijai, persvarstant Reglamento įgyvendinimą, savo tolesniuose pasiūlymuose vadovautis principu „moka skambinančioji šalis“ ir vidaus kainodaros principu, pagal kurį tarptautinio tarptinklinio ryšio kainos būtų panašios į tas, kurios taikomos skambučiams savame tinkle.

2. Įžanga

2.1 Europiečiai vis dažniau išvyksta iš savo šalies ir vis daugiau juda ES erdvėje, todėl telefoninių ryši tenka užtikrinti nuolat augančiam mobiliųjų telefonų naudotojų skaičiui. Skirtingų šalių operatoriams sudarius susitarimus, vartotojai gali skambinti ir priimti skambučius keliaudami užsienyje. Ši paslauga vadinama tarptinkliniu ryšiu.

2.1.1 Ji apima paslaugas, kurias nacionalinio judriojo ryšio tinklo operatorius (pasirinkto lankomos šalies operatoriaus tinklas) teikia kitos šalies judriojo ryšio tinklo operatoriumi (savasis tinklas). Rinkoje paprastai teikiamos šios paslaugos:

- kitos valstybės narės arba trečiosios šalies, į kurią skambinama iš judriojo ryšio vietovės, judriojo ryšio operatoriams;
- judriojo ryšio operatoriams valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, iš kurios skambinama būnant judriojo ryšio vietovėje;
- judriojo ryšio operatoriams valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, iš kurios duomenys siunčiami būnant judriojo ryšio vietovėje;
- judriojo ryšio operatoriams tranzitinėje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, kurioje judriojo arba fiksuoto ryšio naudotojams nacionaliniais arba tarptautiniais tinklais siunčiami balso skambučiai ir duomenys.

2.1.2 Apytikriai apskaičiuota, kad šia paslauga naudojasi jau beveik 150 milijonų europiečių, kurie ja naudojasi ne tik atostogų metu, bet daug dažniau darbo reikalais (maždaug trys ketvirtadaliai visų naudojimosi atvejų).

2.2 Nors tarptinklinis ryšys, be jokios abejonės, naudotojams yra naudingas tiek ekonominiu, tiek ir socialiniu požiūriu, naudotojai, vartotojų organizacijos, reguliavimo institucijos ir politikai jį ne kartą yra kritikavę dėl kainų, kurios yra daug didesnės nei tos, kurios mokamos už nacionalinius skambučius. Kritikai taip pat nurodo, kad tarptinklinio ryšio kainos galutiniam naudotojui neatrodo skaidrios; jos yra didesnės už šios paslaugos išlaidas, be to, skirtingų šalių ir operatorių kainos taip pat labai skiriasi: nesukonkretinant, kainos svyruoja nuo 0,20 euro už Suomijos naudotojo skambutį į namus iš Švedijos iki 13,05 euro už Maltos naudotojo skambutį iš Latvijos. Atlikus keletą šio sektoriaus tyrimų nustatyta, kad bendrovės visoje ES už šią paslaugą per metus gauna 8,5 milijardų eurų pajamų, sudarančių 3–7 proc. jų apyvartos, ir ši suma vis didėja.

2.3 Komisija nuo praėjusio dešimtmečio pabaigos yra parengusi ne vieną iniciatyvą, kurioje išreiškė susirūpinimą aukštomis tarptinklinio ryšio kainomis po Europą keliaujantiems judriojo ryšio naudotojams:

- 1999 m. viduryje Komisija nusprendė atlikti sektoriaus tyrimą, kuris apimtų nacionalinio ir tarptautinio tarptinklinio ryšio paslaugas, ir iškėlė bylas kai kuriems Jungtinės Karalystės ir Vokietijos judriojo ryšio operatoriams.
- 2002 m. priėmus elektroninių ryšių reguliavimo paketą ⁽¹⁾, 2003 m. vasario 11 d. Komisijos rekomendacijoje ⁽²⁾ dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų elektroninių ryšių sektoriuje buvo kalbama ir apie nacionalinę didmeninių tarptautinio tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus paslaugų rinką ir kad šioms paslaugoms gali pririekti *ex ante* reguliavimo.
- 2005 m. gegužės mėn. Europos reguliuotojų grupė ⁽³⁾ pažymėjo, kad mažmeniniai mokesčiai buvo nepagrįstai labai dideli; kad tokią padėtį lėmė dideli didmeniniai mokesčiai, kuriuos taiko užsienio priimančiojo tinklo operatorius, o daugeliu atvejų ir dideli mažmeniniai antkainiai, kuriuos nustatė tinklo, kuriam priklauso vartotojas, operatorius; kad sumažinus didmeninius mokesčius, mažmeniniams vartotojams mokesčiai nebuvo sumažinti; ir kad vartotojai dažnai neturėjo aiškios informacijos apie tarptinklinio ryšio mokesčius.

⁽¹⁾ 2002 m. kovo 7 d. Direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva), OL L 108, 2002 4 24, p. 33. Tą pačią dieną tai pat priimta: Direktyva 2002/19/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir susijusių priemonių sujungimo ir prieigos prie jų (Prieigos direktyva), OL L 108, 2002 4 24, p. 7; Direktyva 2002/20/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų leidimo (Leidimų direktyva), OL L 108, 2002 4 24, p. 21; ir Direktyva 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis (Universaliųjų paslaugų direktyva), OL L 108, 2002 4 24, p. 51. Į šį sąrašą derėtų įtraukti ir 2002 m. liepos 12 d. Direktyvą 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (OL L 201, 2002 7 31, p. 27).

⁽²⁾ 2003 m. vasario 11 d. Komisijos rekomendacija dėl tam tikrų produktų ir paslaugų rinkų elektroninių ryšių sektoriuje, kuriems gali pririekti *ex ante* reguliavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos, C(2003) 497, OL L 114, 2003 5 8, p. 45. Joje įvardijama 18 rinkų, kurios laikomos apibrėžtomis pagal Bendrijos teisės nuostatas.

⁽³⁾ Žr. 2002 m. liepos 29 d. Komisijos sprendimą 2002/627/EB dėl Europos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliuotojų grupės įsteigimo (OL L 200, 2002 7 30, p. 38) su pakeitimais, padarytais 2004 m. rugsėjo 14 d. Komisijos sprendimu 2004/641/EB (OL L 293, 2004 9 16, p. 30).

- 2005 m. spalio mėn. Komisija atkreipė dėmesį į didelių tarptautinio tarptinklinio ryšio mokesčių problemą ir kainų skaidrumo stoką, pristačiusi vartotojams skirtą tinklavietę, kurioje patvirtinta, kad mokesčiai daugeliu atvejų akivaizdžiai per dideli, ir parodytas kainų svyravimas Bendrijoje, kurio negalima pateisinti, nes skambučiai yra vienodo pobūdžio.
- 2005 m. gruodžio 1 d. Europos Parlamentas savo rezoliucijoje (*) dėl Europos elektroninių ryšių reguliavimo ir rinkų 2004 m. pritarė Komisijos iniciatyvai dėl skaidrumo tarptautinio tarptinklinio ryšio sektoriuje ir paragino Komisiją rengti naujas iniciatyvas, kad būtų sumažintos didelės tarpvalstybinio judriojo telefono ryšio srauto išlaidos.
- 2005 m. gruodžio mėn. Europos reguliuotojų grupė atkreipė Europos Komisijos dėmesį į susirūpinimą keliantį dalyką, kad nacionalinių reguliavimo institucijų įgyvendinamos priemonės neišspręs aukštų kainų problemos, ir pažymėjo, kad tarptinklinis ryšys yra išskirtinis atvejis, nes taikant šią sistemą nepavyks pašalinti akivaizdžios vartotojams daromos žalos.
- 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba pabrėžė tarptinklinio ryšio mokesčių sumažinimo svarbą konkurencingumui ir nurodė, kad tik vykdant tikslingą, veiksmingą ir integruotą informacijos ir ryšių technologijų (IRT) politiką tiek Europos, tiek nacionaliniu lygiu, bus galima įgyvendinti atnaujintos Lisabonos strategijos ekonominio augimo ir našumo tikslus (**).

2.4 Nepaisant aiškios, kritikų nustatytos diagnozės, Europos institucijų iniciatyvų, priemonių, kurių ėmėsi kai kurios valstybės narės, ir netgi kai kurių operatorių sumažintų mokesčių, iki šiol dar nesudarytos sąlygos, leidžiančios imtis priemonių, kurios veiksmingai ir greitai iš esmės ir suderintu būdu sumažintų tarptinklinio ryšio kainas Europos Sąjungoje.

2.5 Išanalizavusi įvairias reguliavimo galimybes ir jų pasekmes, 2006 m. liepos 12 d. Komisija galiausiai pateikė pasiūlymą priimti reglamentą dėl tarptinklinio ryšio per viešuosius judriojo ryšio tinklus Europos Sąjungoje, kuriuo siekiama sumažinti kainas, kurias operatoriai nustato vienas kitam už judriojo ryšio skambučius, ir mokesčių naudotojui už skambinimą ar priimtus skambučius užsienyje, tačiau Europos Sąjungos teritorijoje. Reglamentu būtų iš dalies pakeista dabartinė elektroninių ryšių tinklų bendroji reguliavimo sistema, nustatyta Direktyvoje 2002/21/EB.

(*) EP rezoliucija 2005/2052 (INI).

(**) Pranešimas pavasario Europos Vadovų Tarybai „Dirbti kartu augimo ir darbo vietų labui. Nauja Lisabonos strategijos pradžia“, COM(2005) 24, 2005 2 2 ir Briuselio Vadovų Tarybos pirmininkaujančiosios valstybės išvados, 2005 m. kovo 22–23 d.

3. Komisijos pasiūlymas

3.1 Siūlomu reglamentu Komisija siekia nustatyti suderintą, objektyvią, nuoseklią ir proporcingai darnią teisinę bazę, kuri padėtų sukurti elektroninio ryšio paslaugų vidaus rinką, taip pat laikytis atnaujintos Lisabonos strategijos dėl augimo ir užimtumo skatinimo užtikrinant didesnę konkurencingumą; šis pasiūlymas taip pat parengtas atsižvelgiant į susijusią Komisijos 2010 iniciatyvą.

3.2 Turint tokią bazę būtų galima nustatyti didžiausias mokesčių ribas, kurias antžeminio judriojo ryšio operatoriai taikytų Europos Sąjungoje teikiamoms tarptinklinio ryšio paslaugoms — balso telefonijos skambučiams tarp valstybių narių, šias ribas taikant tiek kainoms, kurias tinklų operatoriai nustato vieni kitiems didmeniniu lygiu, tiek kainoms, kurias paslaugų teikėjas nustato mažmeniniu lygiu. Nustatant didžiausias kainų ribas reikėtų atsižvelgti į skirtingus veiksnius, susijusius su skambinimu naudojantis tarptautiniu tarptinkliniu ryšiu (įskaitant pridėtines išlaidas, signalų perdavimą, skambučio iniciavimą, persiuntimą ir užbaigimą), ir į pagrindinių išlaidų, kurios patiriamos teikiant šias paslaugas, skirtumus.

3.3 Europos vidaus rinkos principo tikslas — užtikrinti aukštą viešųjų judriojo ryšio tinklų naudotojų, keliaujančių Bendrijoje, apsaugos lygį, kartu paliekant operatoriams laisvę konkuruoti diferencijuojant savo siūlomas paslaugas ir derinant kainodaros struktūras prie rinkos sąlygų ir vartotojų pageidavimų.

3.4 Kainų ribos nustatomos taip:

- Didmeninės skambučių į paskirties vietą lankomoje šalyje kainos negali būti didesnės nei judriojo ryšio tinklų operatoriams, kurie paskelbti turintys didelę įtaką rinkoje, nustatytas vidutinis Bendrijos skambučių užbaigimo judriojo ryšio tinkluose mokeskis, padaugintas iš dviejų. Vidutinė judriojo ryšio skambučio užbaigimo kaina laikoma patikimu rodikliu, nes skambučio užbaigimo kainoms jau taikoma reguliavimo institucijų priežiūra pagal 2002 m. elektroninių ryšių reguliavimo sistemą ir todėl jos turėtų būti nustatomos pagal orientavimosi į išlaidas principą.

- Skambučių iš lankomos šalies į savo šalį ar į trečiąją Bendrijos šalį kaina negali būti didesnė nei pirmiau nurodytas vidurkis, padaugintas iš trijų.

- Mažmeninė kaina, neįskaitant PVM, už tos pačios kategorijos tarptinklinio ryšio skambučius negali būti didesnė nei 130 proc. tam skambučiui taikytinos didžiausios didmeninės kainos. Į šias kainų ribas įskaičiuojamos bet kokios fiksuotos kainos dalys, susijusios su reguliuojamų skambučių naudojantis tarptinkliniu ryšiu paslaugos teikimu, pavyzdžiui, skambučio sudarymo mokesčiai arba mokesčiai už pasirenkamą paslaugą. Reguluojamų skambučių naudojantis tarptinkliniu ryšiu mažmeninių kainų ribos išgalios praėjus šešiams mėnesiams nuo siūlomų priemonių įsigaliojimo dienos, kad šios paslaugos teikėjai galėtų atlikti reikiamus pritaikymus.

— Pasiūlyme taip pat nurodoma, kad tarptautinio ryšio naudotojui nustatytas mokestis, neįskaitant PVM, už skambučius, priimamus Bendrijai priklausančioje, bet ne savo šalyje, negali būti didesnis nei 130 proc. vidutinės judriojo ryšio skambučio užbaigimo kainos. Į šią kainą įskaičiuojamos bet kokios fiksuotos kainos dalys, susijusios su reguliuojamų skambučių naudojantis tarptinkliniu ryšiu paslaugos teikimu, pavyzdžiui, skambučio sudarymo mokesčiai arba mokesčiai už pasirenkamas paslaugas.

3.5 Reglamento projekte taip pat skatinamas kainų skaidrumas, įpareigojant judriojo ryšio teikėjus teikti tarptinklinio ryšio vartotojams, jiems pageidaujant, asmeninę informaciją apie mažmeninius tarptinklinio ryšio mokesčius. Tokia informacija turi būti teikiama nemokamai, o vartotojai gali pasirinkti, kaip šią informaciją pageidautų gauti — naudodamiesi trumpųjų pranešimų paslauga (SMS) ar žodžiu mobiliuoju telefonu. Be to, judriojo ryšio tiekėjai yra įpareigoti teikti informaciją apie tarptinklinio ryšio mokesčius, kai pasirašoma paslaugos teikimo sutartis, taip pat reguliariais laikotarpiais ir tuomet, kai tarptinklinio ryšio mokesčiai keičiami iš esmės.

3.6 Siūlomame reglamente nustatyti kainodaros reikalavimai turėtų būti taikomi nepaisant to, ar tarptinklinio ryšio vartotojai yra sudarę išankstinio mokėjimo ar apmokėjimo po paslaugos suteikimo sutartį su paslaugų savajame tinkle teikėju, taip užtikrinant, kad reglamento nuostatos būtų naudingos visiems judriosios balso telefonijos vartotojams.

3.7 Reglamento projekte taip pat suteikiama teisė nacionalinėms reguliavimo institucijoms įgyvendinti atitiktį, ir jos už tai atsako vykdydamos pareigas, joms numatytas remiantis Bendrijos elektroninių ryšių reguliavimo pagrindais. Jos taip pat turi informuoti apie vidutinę judriojo ryšio skambučio užbaigimo kainą, kurią Komisija turi reguliariai skelbti. Be to, jos turi stebėti mažmeninių ir didmeninių balso ir duomenų perdavimo, įskaitant SMS ir daugiaformačių pranešimų (MMS), paslaugų, teikiamų varotojams, besinaudojantiems tarptinkliniu ryšiu Bendrijoje, kainų pokyčius. Tai visų pirma taikytina atokiausiems regionams, kuriuose reikia įvertinti operatorių sąnaudų perspektyvumą ir galimybę jas susigrąžinti, o prireikus, nustatyti nuobaudas už pažeidimus.

3.8 Šio reglamento įgyvendinimui būtinos priemonės turėtų būti priimtos pagal 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką⁽⁶⁾. Sprendimo 1999/468/EB 5 straipsnio 6 dalyje nustatytas laikotarpis — trys mėnesiai. Komisijai padeda Direktyvos 2002/21/EB 22 straipsniu įsteigtas Ryšių komitetas.

3.9 Pasiūlyme numatyta reglamentą persvarstyti po dvejų metų. Tai reiškia, kad jei dėl tuo metu rinkoje vykstančių pokyčių reglamentas taptų nebereikalingas, Komisija, atsižvelgdama į geresnio reguliavimo principus, siūlytų jį panaikinti.

(6) OLL 184, 1999 7 17, p. 23.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Komitetas palankiai vertina Komisijos pastangas sukurti teisinę bazę, leisančią veiksmingomis priemonėmis sumažinti mokesčius už tarptinklinio ryšio balso judriosios telefonijos paslaugas Europoje. Pažymėtina, kad, Komisijos skaičiavimu, tarptinklinio ryšio paslaugų kainas būtų galima sumažinti iki 70 proc., o tai reiškia, kad vartotojai sutaupytų apie 5 milijardus eurų.

4.1.1 Komiteto nuomone, siūlomas reglamentas garantuotų aukštą vartotojų teisių apsaugos lygį, kadangi visų pirma būtų atsižvelgiama į vartotojų ekonominius interesus, nes būtų sumažintos tarptinklinio ryšio kainos; kita vertus, būtų padidintas kainų nustatymo skaidrumas, nes dokumente pabrėžiama naudotojų teisė gauti informaciją. EESRK supranta, kokie kriterijai paskatino Komisiją pateikti šį pasiūlymą, ir su jais sutinka.

4.2 Komitetas, matydamas kai kurių reguliavimo institucijų ir operatorių pasipriešinimą, suvokia, kad bus sunku susitarti dėl priemonių sumažinti tarptinklinio ryšio paslaugų kainas. Labiausiai kritikuojamas Komisijos siekis šiuo pasiūlymu per daug reguliuoti; per mažai konsultuotasi su atitinkamais veikėjais; taikymui nustatyti terminai yra per trumpi ir neleidžia operatoriams prisitaikyti; suinteresuotoms bendrovėms turėtų būti suteikta galimybė tvarkytis savarankiškai; būtų galima keisti mažmenines kainas, bet ne didmeninius mokesčius; ši iniciatyva gali ypač pakenkti tų šalių operatoriams, kuriose lankosi daug žmonių, arba gali turėti kitų nepageidaujamų pasekmių — padidinti kitų telekomunikacijų paslaugų kainas ir kelti pavojų būsimoms investicijoms į reikalingą elektroninių ryšių vystymą (3G, plačiajuosčio ryšio ir pan.).

4.3 Kita vertus, reikėtų pažymėti, kad tinklo operatorių pajamos yra tokios didelės, kad jų ekonominės veiklos tęstinumas būtų užtikrintas net ir sumažinus tarptinklinio ryšio paslaugų įkainius; tai pripažįsta ir pačių operatorių atlikti sektoriaus tyrimai.

4.3.1 Reglamentas pasirinktas pagrįstai, ir nors pripažįstama, kad kai kurie operatoriai stengiasi sumažinti tarptinklinio ryšio paslaugų kainas, iš patirties matyti, kad tokios iniciatyvos arba negarantuoja greitų rezultatų, arba neužtikrina šiai problemai išspręsti reikalingos darnos.

4.3.2 Komitetas mano, kad reglamentą priimti reikia, nes jį valstybės narės taikys tiesiogiai. Kadangi tarptinklinis ryšys yra tarptautinio pobūdžio reiškinys, reglamentas būtų veiksmingesnis nei paprasčiausias rinkos saviregulavimas ar valstybių narių priimtos priemonės. Tai tarptautinis klausimas, kurio nacionalinės reguliavimo institucijos negali išspręsti.

4.4 Be to, jei ateityje rastųsi virtualių operatorių, gali būti rizikinga skirtingoms ES dalims priimti skirtingus sprendimus, nes taip būtų pakenkta bendram visos Europos elektroninių telekomunikacijų vystymuisi.

4.5 Papildydamas pirmiau išsakytus argumentus, EESRK apgailestauja, kad Komisijos iniciatyvos atimti iš operatorių galimybę nustatyti nepagrįstai dideles kainas už šią paslaugą, deja, nepateisina naudotojų lūkesčių ir netgi neprilygsta ankstesnėse Komisijos priemonėse numatytiems siekiams.

4.6 Komiteto nuomone, reikėtų panaikinti visus valstybėse narėse nustatytų tarptinklinio ryšio mokesčių skirtumus, tačiau neatimti iš skirtingų operatorių galimybės konkurencijos sąlygomis kurti produktus. Iš tikrųjų tai reiškia, kad vartotojai moka tokią pat kainą kaip savo šalyje, kur jie bebūtų (vidaus kainodaros principas). Reglamento projektu, net ir sumažinus mokesčius, nepasiektas tikslas sulygtinti vietinio ir tarptinklinio ryšio paslaugų kainas.

4.7 Siūlomame reglamente nustatomos kainų, kurias tarptinklinio ryšio paslaugų naudotojai moka už priimamus skambučius, ribos, tačiau nepanaikinami patys mokėjimai, nors to seniai reikalauja naudotojų bendrovės ir vartotojai, o ir pati Komisija pradžioje tai buvo numačiusi. Komitetas mano, kad ateityje reikėtų įvesti „moka skambinantysis“ principą, nes jis yra teisingesnis.

4.8 Komitetas apgailestauja, kad Komisija neįvertino galimo priimamo teisės akto socialinio poveikio užimtumui, ir tikisi, kad reglamento įgyvendinimas nepakenks užimtumo ar darbo sąlygoms šiame sektoriuje; priešingai, jis viliasi, kad bus patenkinti Europos socialinės politikos darbotvarkės ⁽⁷⁾ lūkesčiai.

4.8.1 Komitetas mano, kad nustatytas šešių mėnesių laikotarpis, kuriam praėjus įsigalios mažmeninių mokesčių ribos

(galutinių naudotojų mokama kaina), yra pernelyg ilgas, nes operatoriams yra visiškai nesudėtinga prisitaikyti prie naujos padėties, todėl reikalauja šį vilkinimą panaikinti.

4.8.2 Galbūt reglamento projekte reikėtų šešių mėnesių laikotarpiui numatyti pereinamojo laikotarpio priemones, kuriomis būtų išlyginti neatitikimai, kuriuos kai kurie operatoriai (visų pirma naujųjų valstybių narių) gali patirti įgyvendindami šį reglamentą, tačiau šiomis pereinamojo laikotarpio priemonėmis negali būti diskriminuojami minėtų šalių vartotojai.

4.9 Komitetas tikisi, kad įgyvendinant šį reglamentą nebus koreguojami judriojo ryšio paslaugų mokesčiai, t.y. operatoriai tam tikromis aplinkybėmis nemėgins prarastų pajamų atgauti didindami kitų paslaugų kainas. Todėl didmeninių ir mažmeninių paslaugų mokesčių nustatymo mechanizmuose turi būti numatytos visų paslaugų kainos.

4.9.1 Tačiau, turint omenyje tai, kad elektroninių ryšių rinka yra labai dinamiška, Komitetas pritaria Komisijos ketinimui ne vėliau kaip po dvejų metų nuo reglamento įsigaliojimo persvarstyti, kaip jis yra įgyvendinamas. Planuojamoje parengti ataskaitoje Komisija turi argumentuotai paaiškinti, ar ir toliau bus reikalingas reglamentas, ar jį, atsižvelgiant į rinkos pokyčius ir konkurencijos sąlygas, galima panaikinti.

4.9.2 Persvarstant, kaip reglamentas yra įgyvendinamas, reikėtų įvertinti jo poveikį užimtumui, darbo sąlygoms ir operatorių investicijoms, ir tik po to bus galima nustatyti jo įtaką.

4.10 Komitetas mano, kad reikėtų pasinaudoti tuo, kad priimamas reglamentas, ir pamėginti išspręsti ne vien nesąžiningos paslaugų kainodaros, bet ir kitas, su tarptinkliniu ryšiu susijusias problemas, pavyzdžiui, dėl tokio pat nesąžiningo tarptinklinio ryšio paslaugų veiklinimo ES šalių pasienio vietovėse.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽⁷⁾ COM(2005) 33 final. Komisijos komunikatas dėl Socialinės politikos darbotvarkės.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl kontrolės, atliekamos valstybių narių pasienyje kelių ir vidaus vandenų transporto srityje, panaikinimo (kodifikuota redakcija)

COM(2006) 432 final — 006/0146(COD)

(2006/C 324/20)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 71 straipsniu, 2006 m. rugsėjo 27 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl kontrolės, atliekamos valstybių narių pasienyje kelių ir vidaus vandenų transporto srityje, panaikinimo*

2006 m. rugsėjo 12 d. Komiteto biuras pavedė Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nusprendė savo 430-ojoje plenarinėje sesijoje (2006 m. spalio 26 d.) pagrindiniu pranešėju paskirti Jean-Paul Simons ir priėmė šią nuomonę 133 nariams balsavus už ir 3 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Komitetas pritaria svarbai, kurią Europos Vadovų Tarybai pirmininkaujanti valstybė teikia kodifikacijai, kadangi pastaroji suteikia teisinio apibrėžtumo konkrečiu metu tam tikroje srityje taikomai teisei ir padeda didinti Bendrijos teisės skaidrumą ir prieinamumą Europos visuomenei.

1.2 Šiuo pasiūlymu siekiama kodifikuoti 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 4060/89 su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EEB) Nr. 3356/91 dėl kontrolės, atliekamos valstybių narių pasienyje kelių ir vidaus vandenų transporto srityje, panaikinimo. Komiteto nuomone, reikėtų ištirti, ar galima kodifikuoti ir su kitomis transporto rūšimis, pvz., geležinkeliais, tarpmodaliniu transportu, artimojo susisiekimu laivyba ir oro transportu susijusius teisės aktus.

1.3 Komitetas pritaria siūlomai kodifikuotai redakcijai su sąlyga, kad kodifikuojamų teisės aktų turinys yra visiškai išsaugomas, ir kad jie yra tik sujungiami, atliekant kodifikavimui būtinus formalius pakeitimus.

1.4 Atsižvelgdamas į tai, kad yra svarbu, jog Europos piliečiams būtų prieinami skaidrūs Bendrijos teisės aktai, Komitetas ragina Komisiją ištirti, ar būtų galima kodifikuoti ir kitus teisės aktus, ir jeigu taip, koku mastu.

1.5 Valstybės narės turėtų koordinuoti atliekamus patikrinimus. Jeigu šie tikrinimai nebus koordinuojami, valstybės narės turėtų bent jau keistis tikrinimų išvadomis, kad užtikrintų laisvą transporto judėjimą ir išvengtų kiekvienos šalies iš naujo atliekamų tų pačių patikrinimų. Sukūrus Upių informacijos sistemą (RIS), vidaus vandenų transportui tai neturėtų kelti jokių problemų.

2. Įvadas

2.1 Didžiulė Bendrijos teisės apimtis ir dažni teisės aktų pakeitimai reiškia, kad informacija yra labai išsklaidyta ir todėl visuomenei labai sunku sekti teisės aktų raidą.

2.2 Europos Komisija rodo savo didelį suinteresuotumą supaprastinti Bendrijos teisę ir padaryti ją aiškesne, o tuo pačiu prieinamesne piliečiams.

2.3 Dėl to ji nusprendė pavesti savo tarnyboms kodifikuoti visus teisės aktus, kuriems buvo padaryta ne daugiau nei dešimt pakeitimų.

2.4 1992 m. gruodžio mėn. Edinburgo Europos Vadovų Tarybos išvadosse pabrėžiama kodifikavimo svarba, kadangi tokiu būdu konkrečiu metu tam tikroje srityje taikomai teisei suteikiamas apibrėžtumas ir tokiu būdu teisės aktai tampa skaidresni.

2.5 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija, atsižvelgdami į tai, kad kodifikuojamuose teisės aktuose negali būti daromi esminiai pakeitimai, sudarė tarpinstitucinį susitarimą, kuriuo nusprendė tokiu atveju taikyti pagreintą procedūrą.

2.6 Šiuo Pasiūlymu siekiama kodifikuoti 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 4060/89 dėl kontrolės, atliekamos valstybių narių pasienyje kelių ir vidaus vandenų transporto srityje, panaikinimo. Naujasis reglamentas sujungia į vieną dokumentą Reglamentą (EEB) Nr. 4060/89 ir jo įvairius pakeitimus.

2.7 Komisijos pasiūlyme išlieka pakeitimų turinys ir jame nedaroma nieko, išskyrus tai, kad pakeitimai sujungiami ir atliekami tik kodifikavimui būtinai formalūs pakeitimai.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Komitetas pažymi, kad šiuo Komisijos pasiūlymu siekiama kodifikuoti tik Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 4060/89 dėl kontrolės, atliekamos valstybių narių pasienyje kelių ir vidaus vandenų transporto srityje, panaikinimo, bet jis neapima kitų transporto rūšių, pvz., geležinkelių, tarpmodalinio transporto, artimojo susisiekimo laivybos ir oro transporto, kurioms pasienio kontrolė ir toliau taikoma. Komiteto nuomone, reikėtų pagalvoti ir apie šias transporto rūšis.

3.2 Komitetas norėtų pabrėžti, kad Reglamentu (EEB) Nr. 4060/89 ir pasiūlymu priimti kodifikuotą versiją siūloma panaikinti sistemingą kontrolę valstybių narių pasienyje. Tačiau iš siūlomo reglamento 3 straipsnio aišku, kad kontrolė bus vykdoma kaip įprastų kontrolės procedūrų, taikomų be jokios diskriminacijos visoje valstybės narės teritorijoje, dalis.

3.3 Komitetas palankiai vertina Komisijos pasiūlymą kodifikuoti. Kuo skaidresni bus Bendrijos teisės aktai, tuo bus geriau

visuomenei. Todėl Komitetas ragina Komisiją ištirti, ar būtų galima kodifikuoti ir kitus teisės aktus, ir jeigu taip, kokių mastu.

3.4 Nors pagal Pasiūlymo konstatuojamosios dalies 4 pastraipą pagal galiojančius Bendrijos teisės aktus valstybės narės gali organizuoti ir atlikti minėtus patikrinimus bet kurioje jos pageidaujamoje vietoje. Tačiau jos turėtų koordinuoti šiuos patikrinimus; jeigu šie tikrinimai nebus koordinuojami, valstybės narės turėtų bent jau keistis tikrinimų išvadomis, kad užtikrintų laisvą transporto judėjimą ir išvengtų kiekvienos šalies iš naujo atliekamų tų pačių patikrinimų. Sukūrus Upių informacijos sistemą (RIS), vidaus vandenų transportui tai neturėtų kelti jokių problemų.

4. Konkrečios pastabos

Nėra.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Bendrųjų ekonominės politikos gairių ir ekonomikos valdymo — Sąlygos didesnei sanglaudai formuojant Europos ekonominę politiką

(2006/C 324/21)

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2006 m. sausio 19 d. nutarė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl *Bendrųjų ekonominės politikos gairių ir ekonomikos valdymo — Sąlygos didesnei sanglaudai formuojant Europos ekonominę politiką*.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas **Lars Allan Nyberg**.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 86 nariams balsavus už, 9 — prieš ir 10 susilaikius.

Santrauka ir rekomendacijos

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) nusprendė šiais metais pateiktoje nuomonėje dėl ekonomikos politikos nesvarstyti bendrųjų ekonominės politikos gairių trejų metų laikotarpiui, bet analizuoti formalųjį bendrųjų gairių pagrindą. Bendrijos pinigų ir finansinė politika dėl bendrosios Bendrijos valiutos formuojama atsižvelgiant į Mastrichto sutartį, o dėl bendrųjų ekonominės politikos gairių — remiantis Stabilitumo ir augimo paktu bei Sutarties nuostatomis. Būtina apibrėžti nuostatas, padedančias geriausiai įgyvendinti svarbiausius tikslus — kainų stabilumo, augimo ir užimtumo.

Siekiant išvengti per didelio vienos iš šių dviejų ekonominių ir politinių veiksmų erdvių dominavimo, Europos centrinis bankas (ECB) ir Europos Sąjungos ekonomikos ir finansų ministrų taryba (ECOFIN) turi siekti tų pačių politinių tikslų. Ypač svarbu, kad ECOFIN euro grupės nariai ir ECB laikytųsi tų pačių nuostatų.

Nuomonėje analizuojamos įvairios temos: pinigų politika, Stabilitumo ir augimo paktas, bendrosios ekonominės politikos gairės, darbo užmokesčių formavimas bei infliacijos ir augimo santykis. Rekomendacijose taip pat turi būti nurodyta, kokių veiksmų tikimasi iš įvairių suinteresuotųjų šalių, tai ECOFIN, ECB, Komisijos ir socialinių partnerių.

Europos centrinis bankas (ECB)

- Siekiant tolygaus kainų stabilumo, turi būti nustatyta nauja leistina svyravimo riba, pvz., 2 proc. +/- 1 procentinis punktas. Toks vidutinės siektinos ribos nustatymas padėtų tiksliai įvertinti esamą padėtį ir, mažėjančiai arba didėjančiai paklausai veikiant kainų stabilumą, leistų ECB taikyti reguliuojančias priemones.
- Labiau į pinigų ir finansų politikos priemonių sąsajas nukreiptoje politikoje taikytinas bazinės infliacijos matas. Čia

neatsižvelgiama į ECB įtakos nedarančius ir atsitiktinius kainų pokyčius. Į šią infliaciją derėtų labiau atsižvelgti nustatant kainų tendencijų pokyčius. Be to, įvertindamas kainų raidą, ECB turėtų atkreipti dėmesį į tai, kaip šią raidą veikia mokesčių reforma.

- Valstybėms narėms, norinčioms įvesti bendrąją ES valiutą, turi būti peržiūrėtas kainų stabilumo reikalavimas. Tam būtina formaliai pakeisti Sutartį. Atsižvelgiant į tai, kad toks pakeitimas netgi neįteisintų Sutartyje dėl Konstitucijos Europai, reikėtų lanksčiau interpretuoti Sutartį, pagrindinį dėmesį, įvedant bendrąją valiutą, skiriant reikalavimais pagrįstam tikslui, bet ne esamai padėčiai. Būtų prasminga, jeigu norintiems įvesti eurą, *in puncto* galiotų tas pats kainų stabilumo reikalavimas, kaip ir euro zonos narėms.
- Stabilitumas ir pasitikėjimas pinigų politika susijęs ne tik su mažesniu negu 2 proc. infliacijos lygiu. Siek tiek aukštesnis infliacijos lygis kaip kainų stabilumo kriterijus neturėtų pakenkti stabilumui. Siekiant tikslo, daug svarbiau ryžtas ir galimybė kontroliuoti infliaciją.
- ECB turėtų skelbti savo posėdžių protokolus.

ECOFIN

- Kol gamybos pajėgumai neturės įtakos infliacijos augimui, nekils procikliškos politikos pavojus. Nedarbo lygis vis dar per aukštas ir yra daug galimybių gerinti užimtumą. Įgyvendinant ekonominę politiką palankiais ekonomikos plėtros metais, didesnę dėmesį reikėtų skirti kovai su ateityje iškiliančiomis demografinėmis problemomis planuoti. Sparčios ekonominės raidos laikotarpiu nepakanka siekti vien tik bendrųjų valstybių biudžetams ir valdžios sektoriaus skolai keliamų ES reikalavimų. Valstybės narės, kurios jau įgyvendino šiuos tikslus, neturėtų ilsėtis ant laurų.

- EESRK mano, kad ir toliau turėtų būti laikomasi subalansuoto biudžeto ir valdžios sektoriaus skolos kriterijų, tačiau turėtų būti diskutuojama ir apie šiuo metu aktualius ekonominės politikos tikslus.
- Trejiems metams apibrėžtose bendrosiose ekonominės politikos gairėse, be Lisabonos strategijoje užimtumo kvotai numatytų procentiniais dydžiais nurodytų siektinų verčių, turėtų būti numatyti ir privalomi ekonomikos augimo ir procentiniais dydžiais nurodyto nedarbo mažinimo reikalavimai. Atskirų valstybių numatyti siektini tikslai neturėtų būti menkesni už Bendrijos tikslus.
- Finansų ministrai turi būti nuoseklūs ir savo šalyse laikytis Briuselyje deklaruotų įsipareigojimų.

Darbo rinkos politika. Kelno procesas

- Laikotarpiu tarp Kelno proceso susitikimų turėtų būti atliekami bendri ekonominių sąsajų, įvairių politinių priemonių poveikio ir panašūs tyrimai.
- Kelno procesas yra politiškai gana svarus ir gali pasirūpinti, kad visos suinteresuotosios šalys tinkamai pateiktų statistinius ekonominius duomenis.
- Prieš kiekvieną susitikimą Parlamentas turėtų pateikti rezoliuciją apie ekonominę padėtį ir siektiną politiką.
- Čia turėtų dalyvauti ECOFIN ir euro grupė, kad į darbą būtų įtraukta ne tik jungtinė finansų ministrų institucija, bet ir tiesiogiai už finansų politiką, kurią būtina derinti su ECB vykdoma pinigų politika, atsakingi finansų ministrai.

Komisija

- Ir toliau turi būti atliekama bazinės infliacijos analizė. Lyginamoji analizė (angl. *Benchmarking*) ateityje turėtų remtis nuodugnesne politinių priemonių, kurios buvo įgyvendintos šalyse ir kurioms būdingas geras žemos infliacijos ir tinkamų augimo tempų santykis, studija.
- Tyrimai turėtų padėti išsiaiškinti, kaip, pvz., skirtingi augimo tempai veikia gamybos našumą. Kaip skirtingi našumo augimo tempai veikia investicijas ir naujoves? Kaip dar būtų galima padidinti našumą? Todėl EESRK norėtų paraginti Komisiją išanalizuoti pagrindinius augimo ir užimtumo tikslus, atsižvelgiant, pvz., į našumo augimą ir infliacijos lygį.

Išvada

Būtinai geresnis pinigų ir finansų politikos koordinavimas, siekiant įgyvendinti visiems priimantiems ekonominius ir politinius sprendimus, tai ECB, Komisijai, ECOFIN, socialiniams partneriams, svarbius tikslus — išlaikyti kainų stabilumą, užtikrinti ekonomikos augimą ir užimtumą. Siūlydamos priemones,

skirtas šiems trimis tikslams įgyvendinti, visos suinteresuotosios šalys privalės atsižvelgti į savo pasiūlymų padarinius. Tai lems vieningesnę politiką ir geresnį bendrą rezultatą.

1. Įžanga

1.1 Bendrosios ES ekonominės politikos gairės (angl. *Broad Economic Policy Guidelines*) nustatomos trejų metų laikotarpiui. Šių metų bendrosios gairės nepakankamai suderintos su 2005 m. gairėmis.

1.2 Todėl EESRK nusprendė šiais metais pateiktoje nuomėne dėl ekonominės politikos nesvarstyti bendrųjų ekonominės politikos gairių trejų metų laikotarpiui, bet analizuoti formaliuosius bendrųjų gairių pagrindus. Tokia analizė negali apsiriboti vien tik bendrosiomis ekonominės politikos gairėmis, bet privalo apimti ir pinigų politiką bei jos santykį su finansų politika.

1.3 Bendrijos pinigų ir finansinė politika dėl bendrosios Bendrijos valiutos formuojama remiantis Mastrichto sutartimi, o dėl bendrųjų ekonominės politikos gairių — remiantis Stabilumo ir augimo paktu bei Sutarties nuostatomis. Atsižvelgiant į 2005 m. padarytus pakeitimus, užimtumas turi būti derinamas su šiomis bendrosiomis gairėmis atsižvelgiant į kasmet atnaujinamą Lisabonos procesą.

1.4 Tikslas — analizuoti šių nuostatų tarpusavio ryšius ir jų poveikį pasirenkant praktines politines priemones Europos Sąjungos ir nacionaliniu lygmeniu. Tokia analizė bus labiau teorinė, kad paskatintų diskusijas ir patobulintų vykdomą politiką. Norint atlikti išsamią analizę, būtina nagrinėti darbo užmokesčių klausimą. Turi būti analizuojama šių nuostatų įtaka svarbiausiems tikslams: kainų stabilumui, ekonomikos augimui ir užimtumui.

1.5 Mūsų rekomendacijose atsižvelgiama ne tik į dabartinę politiką, bet ir į aktualius nuostatų pakeitimus, turinčius įtakos priimančiųjų sprendimams ir požiūriui. Tik dėl vieno mūsų pasiūlymo reikėtų keisti Sutartį.

2. Mastrichto sutartis ir bendroji pinigų politika

2.1 Pagrindinis ECB tikslas — palaikyti kainų stabilumą. Kitas Mastrichto sutarties nuostatose apibrėžtas ECB tikslas — įtvirtinus kainų stabilumą skatinti augimą. Šiuo klausimu dažnai atliekamas palyginimas su JAV Federalinių rezervų (angl. *Federal Reserve*) vykdoma politika, kuri labiau orientuota į bendrąją kainų stabilumą, užimtumo ir augimo priežiūrą. Šie skirtumai yra labiau laipsniški; jie išryškėja įgyvendinant pinigų politiką. Federaliniai rezervai palūkanų normą paprastai keičia atsižvelgdami į užimtumo raidą. ECB nuomone, vienintelė prielaida keisti palūkanų normas yra kainų stabilumo palaikymas.

2.2 Todėl svarbios ne tik šiuo metu aktualios pinigų politikos priemonės, bet ir bendrosios ekonominės politikos tikslai.

2.3 Kadangi plačiąja prasme ekonominė politika apima pinigų ir finansinę politiką, todėl įgyvendinant finansinę politiką svarbi ne tik palūkanų politika, bet ir pasirinkti pinigų politikos tikslai. Finansų ministras galėtų samprotauti: „Galbūt į mano pasiūlymą dėl atitinkamos priemonės įgyvendinimo nebus atsižvelgta, nes padariniams neutralizuoti bus keičiamos palūkanų normos?“ Siekiant išvengti per didelio vienos šių dviejų ekonominių ir politinių veiksmų erdvių dominavimo, Europos centrinis bankas (ECB) ir ECOFIN turi siekti tų pačių politinių tikslų. Ypač svarbu, kad ECOFIN euro grupės nariai ir ECB laikytųsi tų pačių nuostatų. Pinigų politikos tikslas turėtų būti nustatomas gana ilgam laikotarpiui. ECB dažnai teigėdavo, kad dėl privalomo 2 proc. infliacijos lygio būtina tartis su ECOFIN. Nuomonės dėl siektino infliacijos lygio turbūt nelabai skiriasi, tačiau visi turi siekti tikslo ir laikytis priemonių.

2.4 ECB apibrėžus tikslą — palaikyti kainų stabilumą, buvo pasirinktas mažesnis negu 2 proc. infliacijos lygis. Jau 2003 m. šis tikslas buvo pakoreguotas ir apibrėžta siektina artima 2 proc. infliacijos lygio riba. Dėl to tikslas tapo priimtinesnis, nes ankstesnis apibrėžimas — „mažesnė negu 2 proc.“ galėjo reikšti, kad ir defliacija yra priimtina.

2.5 Tačiau tai negalėjo išspręsti dviejų problemų: beveik neįmanoma nustatyti, kada bus pasiektas tikslas ir kokie nukrypimai leidžiami. Siekiant tolygios ribos, leidžiami atitinkami infliacijos svyravimai. Geriausias sprendimas siekiant įgyvendinti ECB siekiamą 2 proc. tikslą, būtų leistina vieno procentinio punkto svyravimo (+/-) riba. Tokia ribinė vertė padėtų sumažinti tarpusavio įtampą, kuri pastebima esant pavieniams nukrypimams. EESRK nuomone, ECB apibrėžtą tikslą reikia pakeisti tolygumo siekiu. Toks vidutinės siektinos ribos nustatymas padėtų tiksliai įvertinti esamą padėtį ir, mažėjančiai arba didėjančiai paklausai veikiant kainų stabilumą, leistų ECB taikyti reguliuojančias priemones. Atlikus ligšiolinės raidos analizę, galima daryti išvadą, kad praėjusio šimtmečio pabaigoje Europoje susiklosčius palankiai konjunktūrai, palūkanų normos buvo nedelsiant padidintos, o vėlesniais, nepalankiais metais, palūkanų normos buvo mažinamos gerokai lėčiau.

2.6 Antroji problema susijusi su bazinės infliacijos pasirinkimu. Oficialiu ECB apibrėžtu bendrosios infliacijos masteliu laikomas suderintas vartotojų kainų indeksas (SVKI). Siekiant įvertinti infliacijos lygį, kuriam daugiau įtakos turėtų pinigų politika, bet ne objektyvūs veiksniai, galima būtų neatsižvelgti, pvz., į energijos ar maisto produktų kainas. Todėl pirmiausia turi būti kompensuojami laikini, procesą itin veikiantys naftos kainų

kilimo padariniai. Pakeisti kainų indeksą būtina siekiant išvengti laikinų kainų svyravimų įtakos ECB vykdomai politikai. Net ir numatant ilgalaikį naftos kainų kilimą, atsitiktinių naftos kainų pokyčių bus neįmanoma kompensuoti keičiant palūkanų normas, kurių poveikis dažniausiai juntamas tik po vienerių ar dvejų metų.

2.7 Bazinės infliacijos pasirinkimas reikalingas infliacijos tendencijoms vidaus rinkoje (ECB tai traktuoja kaip euro zoną) nustatyti. Nurodyti kainų lygio kitimai labiau laikytini ECB veikiamomis tendencijomis. Taikant šią infliacijos sąvoką, tiesioginis palūkanų normų keitimų poveikis kainų kilimui labiausiai išryškėja analizuojant ECB palūkanų politikos pavyzdį. Jeigu ECB pritarėtų infliacijai nustatytos ribinės vertės viršijimui, tuomet galbūt būtų galima teigti, kad jis atsižvelgė į infliacijos apibrėžimą. Papildoma nuoroda į bazinę infliaciją leistų geriau įvertinti ECB vykdomą politiką. Labiau į pinigų ir finansų politikos priemonių sąsajas nukreiptoje politikoje taikytinas bazinės infliacijos matas. Taip būtų paprasčiau siekti bendrosios ekonomikos politikos tikslų: didesnio augimo ir užimtumo.

2.8 Lyginant pagal SVKI įvertintą oficialiąją infliaciją su pagal bazinę infliaciją nustatytu kainų augimu, dažniausiai pastebimi tik nedideli skirtumai (žr. priedą). Energijos kainos tik 2005 m. pastebimai veikė bendrąjį kainų lygį. Lyginant infliaciją su ECB nustatyta siektina riba, bazinė infliacija tik 2000 m. ir 2005 m. buvo labai nukrypusi nuo šios ribinės vertės. Taikant bazinės infliacijos matą, pvz., tik 2005 m. buvo vykdoma ne tokia griežta politika.

2.9 Kitas infliaciją veikiantis, bet tiesioginės įtakos vidaus rinkos paklausai neturintis veiksnys yra mokesčių reforma. Jeigu valstybės narės, siekdamos sumažinti biudžeto deficitą, padidina pridėtinės vertės mokesčių (PVM), tuomet padidėja ir infliacija. ECB gali padidinti palūkanų normas pagal SVKI įvertindamas kainų stabilumą. PVM padidinimas sumažina paklausą, todėl atsižvelgiant į bendrąjį ekonomikos kontekstą tai turi būti derinama su palūkanų normos mažinimu. Vokietijoje, pvz., 2007 m. sausio 1 d. pridėtinės vertės mokesčių padidinus nuo 16 proc. iki 19 proc., ECB turės labai atidžiai įvertinti ir kainų augimo priežastis, ir pavienių atvejų įtaką infliacijos augimui. Kitas aspektas: jeigu ECB neprieštaraus tokio mokesčių padidinimo įtakai šalies pinigų politikai, tai turės neigiamus padarinius visoms kitoms euro šalims.

2.10 Norinčios įvesti eurą valstybės narės turi įvykdyti Sutartyje nurodytus infliacijos kriterijus, t. y. kad jose infliacijos lygis atitiktų trijų geriausių šių rodiklių turinčių valstybių narių kainų stabilumo lygio vidurkį. „Atitiktų“ reiškia, kad neviršytų daugiau negu 1,5 procentinio punkto. Geriausias rodiklis —

žemiausias infliacijos lygis. Šis tikslas šiandien jau nėra toks savaime suprantamas kaip devintojo dešimtmečio pradžioje. Jeigu analizuotume naujausias vystymosi tendencijas, paaiškėtų, kad reikalaujama žemesnio infliacijos lygio už tą, kuris šiuo metu yra kai kuriose euro šalyse. Ši sąlyga tampa dar absurdiškesnė, kadangi ji orientuota į visų ES valstybių narių, o ne tik eurą įsivedusių šalių infliacijos lygį. Pastaraisiais metais toms trims šalims, į kurias, įgyvendindamos kainų stabilumui keliamus reikalavimus, turi lygiuotis prie euro zonos norinčios prisijungti valstybės, priskiriamos ir euro zonai nepriklausančios ES 15 valstybės narės. Todėl, norinčioms įvesti bendrąją ES valiutą, turi būti peržiūrėtas kainų stabilumo reikalavimas. Tam būtina formaliai pakeisti Sutartį. Atsižvelgiant į tai, kad toks pakeitimas netgi neįteisintas Sutartyje dėl Konstitucijos Europai, reikėtų lanksčiau interpretuoti Sutartį ir pagrindinį dėmesį, įvedant bendrąją valiutą, skirti pagrįstam tikslui, bet ne esamai padėčiai. Būtų prasminga, jeigu norintiems įvesti eurą, *in puncto* galiotų tas pats kainų stabilumo reikalavimas, kaip ir euro zonos nariams. Nustačius naują siektiną 2 proc. ribą su leistiniais vieno procentinio punkto svyravimais (+/-), ją reikėtų taikyti ir euro zonos kandidatėms.

2.10.1 Valstybėse, kurioms būdingas aukštas ekonomikos augimo lygis, gali reikėti lankstesnės pozicijos kainų stabilumu atžvilgiu. Airijos pavyzdys rodo, kad šiek tiek didesnė infliacija yra susijusi su suderinimais, kuriuos būtina atlikti dėl sparčiai augančios ekonomikos.

2.11 Infliacija — tai statistinis matas, kuriuo grindžiama ekonominė politika. Tačiau piliečiai kainų augimą traktuoja kitaip. Jie tai ypač pajunta padidėjus nuomos, maisto produktų, benzino kainoms ir pan. Tuo tarpu tam tikrų prekių kainų sumažėjimą pastebi tik nedaugelis. Dar didesnį rūpestį kelia tai, kad tai nevienodai veikia žmones. Kasdienio vartojimo prekių kainų padidėjimą labiausiai pajunta vargingai gyvenantys žmonės, nes bendrasis 2-3 proc. kainų pakilimas lemia jų pragyvenimo išlaidų augimą. Politikai turėtų atsižvelgti į tai ir imtis tinkamų priemonių. Tai ne tik biudžeto politikos plačiąja prasme, bet konkretnesnio jo turinio klausimas.

3. 2005 m. Stabilumo ir augimo paktas

3.1 Ar naujai suformulavus Stabilumo ir augimo pakto pakeitė valstybių narių ekonominė politika ir ar Komisija, o vėliau Taryba, pradėjo kitaip vertinti šalis? Atrodo, kad tik Lietuva vienareikšmiškai atsižvelgė į naujojoje Stabilumo ir augimo pakto redakcijoje apibrėžtą deficito sąvoką. Naujoji Stabilumo ir augimo pakto redakcija lėmė, kad visos valstybės narės valstybės finansų srityje nustatė savuosius vidutines trukmės tikslus. Šie tikslai susiję su esama kiekvienos atskiros šalies padėtimi.

3.2 Be abejo, Pakto pakeitimas negalėjo turėti labai didelės įtakos ekonominei raidai. Daugumą pakeitimų lėmė ypač aštrios ekonominės problemos. Po to sekęs konjunktūros pagyvėjimas ir ekonomikos augimas paveikė net ir pakte apibrėžtus rodiklius.

3.3 2005 m. ekonominė raida ir 2006 m. prognozės, ypač atsižvelgiant į teigiamą Vokietijos raidą, leidžia daryti išvadą, kad iš esmės galima sėkmingiau geriau įgyvendinti Stabilumo ir augimo pakto kriterijus. Tai, kad ši raida prasidėjo smarkaus naftos kainų kilimo laikotarpiu, patvirtina didelę konjunktūrinio pakilimo jėgą. Naftos kainų kilimas, susijęs su priklausomybės nuo naftos importo laipsniu, gali skirtingai paveikti atskiras šalis. Net ir palankios konjunktūros laikotarpiu atsiranda šalių, kurioms sunku subalansuoti biudžetą. Joms turėtų pasimokyti iš kitų ES valstybių narių.

3.4 Pasiiektas arba prognozuojamas daugelio šalių augimas vis dar nėra tokio lygio, kad, stengiantis pagerinti biudžeto situaciją palankios konjunktūros sąlygomis, būtų galima griežčiau taikyti Pakte biudžetui keliamus reikalavimus. Kol gamybos pajėgumai neturės įtakos infliacijos augimui, nekils procikliškos politikos pavojus. Nedarbo lygis vis dar pernelyg aukštas ir egzistuoja dideli užimtumo gerinimo rezervai. Finansų ir pinigų politikos sąveikai keliami nauji reikalavimai, kurie skiriasi nuo tų, kurie buvo keliami sudėtingos, ankstesniais metais egzistavusios konjunktūros sąlygomis. Palankiais ekonomikos vystimosi metais, įgyvendinant ekonominę politiką, didesnę dėmesį reikėtų skirti kovai su ateityje iškiliančiomis demografinėmis problemomis planuoti.

3.5 Sparčios ekonominės raidos laikotarpiu nepakanka siekti vien tik bendrųjų valstybių biudžetams ir valdžios sektoriaus skolai keliamų ES reikalavimų. Valstybės narės, kurios jau įgyvendino šiuos tikslus, neturėtų ilsėtis ant laurų. Daug svarbiau, siekiant pagerinti ekonominę padėtį, įgyvendinti atskirų valstybių narių tikslus, apibrėžtus atsižvelgiant į naująją Stabilumo ir augimo pakto redakciją.

3.6 Problemas, susijusias su Stabilumo ir augimo pakto kriterijų įgyvendinimu, lėmė ne vien tik iki 2005 m. susiklosčiusi nepalanki ekonominė padėtis, bet ir statistinės priežastys, į kurias dažnai nekreipiama dėmesio. Esant žemai infliacijai, reali valdžios sektoriaus skolų vertė nesikeičia. Susiklosčius tokiai padėčiai, sunku rasti paprastą sprendimą — būtina taikyti praktinius skolos sumažinimo būdus. Visai kitokia padėtis susiklosto sustojus augimui. Esant sparčiam augimui, nieko nedarant, sumažėja valdžios sektoriaus skolos dalis BVP. Panaši situacija būdinga ir biudžeto deficito srityje. Esant aukštam

infliacijos lygiui, sumažėja valdžios sektoriaus dalis BVP, biudžeto padėtis statistiškai pagerėja. Augant ekonomikai, nedidinant mokesčių, didėja valstybės pajamos. Šiuo metu teigiami statistiniai efektai atitinkamai padeda įveikti neigiamus statistinius padarinius valdžios sektoriaus skolai ir biudžetui.

3.7 Sudėtingu laikotarpiu, be kita ko, buvo pastebimas ir nepaprastai aukštas taupymo lygis. Dėl netinkamų investicinių sąlygų Europoje, kapitalas persikėlė į JAV. Atsižvelgiant į geresnės padėties nulemtą išaugusį ekonominį pasitikėjimą, galima tikėtis geresnių perspektyvų ir žemesnio taupymo lygio. Vis didėjanti paklausa gali paspartinti teigiamą procesą.

3.8 Įgyvendinant finansų politiką, Bendrijoje susiduriama su ypatinga problema: nuolatos keičiasi politiką formuojantys ir už jos įgyvendinimą atsakingi asmenys. Kartais kas metai pasikeičia ketvirtadalis finansų ministrų. Atsakomybės jausmas už pirmą apibrėžtos politikos įgyvendinimą nėra labai išugdytas. Todėl ECOFIN dažniau turėtų būti priimamos ilgalaikės rezoliucijos, kad naujo finansų ministro numatyta strategija nesužlugdytų jau pradėtos įgyvendinti politikos. Dėl nuolatinės ministrų kaitos kyla narystės ECOFIN, kuri politiškai atsakinga už bendrosios politikos įgyvendinimą, problemų.

4. Bendrosios ekonominės politikos gairės ir Lisabonos procesas

4.1 Bendrosios ekonominės politikos gairės buvo patvirtintos 1993 m. Iš pradžių jos buvo susijusios tik su finansų politika, po to buvo įtraukti ir užimtumo klausimai. Siekiant koordinuoto proceso, nuo 2005 m. jos buvo susietos su užimtumo politikos gairėmis ir Lisabonos programa. Tai sietina ir su Komisijos bei Tarybos direktyvomis suderinta atskirų valstybių vykdoma politika. Kitaip nei Stabilumo ir augimo pakte, čia nenumatytos jokios sankcijos.

4.2 Jau nuo pat Europos valiutų sąjungos (EVS) įsteigimo diskutuojama apie bendrosios pinigų politikos ir atskirose valstybėse įgyvendinamos finansų politikos skirtumus. Į Stabilumo ir augimo pakta įtraukti bendrosios, sankcijomis grindžiamos politikos elementai, o bendrosios gairės pagrįstos rekomendacijomis.

4.3 Kaip galima patobulinti bendrąsias ekonominės politikos gaires? Tam būtina griežtai atskirti ekonominius ir politinius tikslus nuo jų įgyvendinimui skirtų priemonių.

4.4 Kalbant apie Stabilumo ir augimo pakta, viešosiose diskusijose dažniausiai akcentuojamas siektinas subalansuotas biudžetas ir nustatyta valdžios sektoriaus skolos dalis BVP. Abu šie kriterijai vis dėlto nėra tikrasis tikslas, tai daugiau išieities taškas pasirenkant ekonominės politikos kryptį. Subalansuotumas ar valdžios sektoriaus biudžeto perviršis sukuria veiklos

galimybę ekonominės recesijos laikotarpiu. Perviršis sudaro galimybę vėliau, panaudojant finansines lėšas, spartinti ekonomikos raidą. EESRK mano, kad turėtų būti laikomasi subalansuotam biudžetui ir valdžios sektoriui nustatytų kriterijų. Diskusijose turėtų būti aptariami tikrieji ekonominės politikos tikslai.

4.5 Pagrindiniai bendrosios ekonominės politikos, apimančios pinigų ir finansų politiką, tikslai yra kainų stabilumas, augimas ir užimtumas. Šie tikslai turi būti aiškiai įvardyti. Kainų stabilumo tema jau buvo nagrinėta. Pagrindinės ekonominės politikos gairės turėtų padėti ES lygmeniu tiksliai apibrėžti siektiną augimą ir visišką užimtumą. Tą įgyvendinant susiduriama su didelėmis problemomis. Siekiant apibrėžti tinkamus tikslus, būtina atsižvelgti į esamą ekonominę padėtį. Tai reiškia, kad jie dažnai gali būti keičiami, o siektinas kainų stabilumas yra ilgalaikis tikslas.

4.6 Nėra vieningos nuomonės apie augimo poveikį ekonomikos raidai. Taikant tradicinį metodą, neatsižvelgiama į socialinius ir aplinkosaugos padarinius. Čia analizuojamas tik ekonomikos augimas, kuriam įvertinti taikomi du tradiciniai metodai: realaus BVP augimas vienam gyventojui arba perkamosios galios paritetai (PGP). Taikant pastarąjį metodą galima palyginti realiąją ekonominę skirtingų šalių padėtį. Kadangi tai susiję su augimo tempų įvertinimu, rodiklių pasirinkimas nėra labai svarbu. Metiniai nukrypimai, atsižvelgiant į BVP pobūdį, nėra dideli. Prieš keletą metų buvo atlikti tyrimai siekiant nustatyti, kokį augimo lygį pasiekus pradeda mažėti nedarbas. Paaiškėjo, kad turi būti siekiama minimalaus augimo lygio (apie 3 proc.). Tokia ribinė vertė ilgainiui gali kisti ir skirtis priklausomai nuo šalies ūkio padėties. Atsižvelgiant į sunkumus nedarbo mažinimo srityje, beveik neįmanoma remtis vien tik mažesniu augimo lygiu, kuriam esant nedarbas pradeda mažėti. Pastaraisiais metais tik nedaugelis šalių realiai pasiekė šį būtina augimo lygį.

4.7 Lyginant šalis ir pasirenkant augimo spartinimo politiką, reikia atskirti du svarbius augimą skatinančius būdus. Spartesnę augimą galima pasiekti plečiant gamybą tų pačių technologijų dėka (dažnai padidinus darbuotojų skaičių) arba didinant našumą, kai nepadidinus darbuotojų skaičiaus pagaminama daugiau. Artimiausiu metu taikytinas pirmasis būdas. Tačiau dėl demografinės raidos vidutinės trukmės laikotarpiu tikriausiai bus pasirinktas antrasis metodas.

4.8 Užimtumo srityje yra gerokai sunkiau nustatyti ribinę vertę. Tikslas apima du aspektus, viena vertus, tai susiję su dirbančių žmonių dalimi tarp darbingo amžiaus gyventojų (užimtumo kvota), kita vertus — su nedarbo kvota. Lisabonos strategijoje numatyta: užimtumo vidurkis (70 proc.), moterų (60 proc.) ir asmenų nuo 55-erių iki pensinio amžiaus užimtumo kvota (50 proc.).

4.9 Analizuojant nedarbo kvotą, nenurodomos privalomos procentinės ribinės vertės. Pirmiausia būtina pabrėžti, kad egzistuoja daug įvairių nedarbo įvertinimo metodų. Atsižvelgiant į tai, kad egzistuoja oficialusis nedarbas ir į tai kad kai kurie asmenys įtraukiami į įvairių darbo rinkos politinių priemonių įgyvendinimą, būtina nurodyti bent dvi privalomas ribines vertes. Tik labai nedaugelyje šalių priartėjama prie vadinamojo visiško užimtumo (nurodomas vos kelis procentinius punktus siekiantis nedarbas, kurį, esant sparčiam ekonomikos vystymuisi, lemia būtinos nuolatinės reformos). Todėl daug prasmingiau apibrėžus procentines ribas siekti ilgalaikio nedarbo mažinimo.

4.10 Todėl trejiems metams apibrėžtose bendrosiose ekonominės politikos gairėse turėtų būti pasiūlyta minimali ekonomikos augimo ribinė vertė ir procentinė nedarbo mažinimo riba. Nustatant užimtumo kvotą, turi būti siekiama Lisabonos strategijoje numatytos procentinės ribinės vertės. Siekiant finansų politikos (kaip ir pinigų politikos) tikslų turi būti pasirinktos tinkamos priemonės.

4.11 Bendrosios ekonominės politikos gairės pirmiausia turėtų paskatinti valstybes nares pateikti ataskaitą apie priemones tikslams įgyvendinti, o Komisija ir Taryba turėtų įvertinti, kaip siekiama tikslo. Jeigu tikslai nebus pasiekti, ES turėtų įvertinti taikomas priemones ir pateikti pasiūlymus, pagrįstus palyginimu su sėkmingomis, kitose valstybėse narėse įgyvendinamomis priemonėmis. Kiekvieną šalį reikia vertinti atsižvelgiant į konkrečias sąlygas ir joje susiklosčiusią ekonominę padėtį.

4.12 Kadangi valstybės ir ateityje pačios formuos savo finansų politiką, tai dabartinis bendros ES ekonominės padėties akcentavimas nėra labai svarbus įvertinant atskirose valstybėse narėse vykdomą politiką. Todėl turėtų būti peržiūrėtos bendrosios ekonominės politikos gairės. Naujose bendrosios ekonominės politikos gairėse, siekiant bendrųjų tikslų, turėtų būti apibrėžti atskirų valstybių tikslai, kurie neturėtų būti menkesni už Bendrijos tikslus ir kiekviena šalis turėtų būti vertinama pagal jos apibrėžtų tikslų įgyvendinimo lygį.

4.13 Labiau akcentuojant ekonominę valstybių narių vystymąsi — atsižvelgiant į priemones, kurių buvo imtasi dėl ekonominių sąlygų — ir siekiant jį labiau priartinti prie Lisabonos darbotvarkėje numatytų konkrečių užimtumo politikos tikslų, bendrosios ekonominės politikos gairės galėtų būti glaudžiau siejamos su kitais Lisabonos darbotvarkėje numatytais tikslais. Bendroji ekonominė politika turi būti labiau integruojama į atskirų valstybių reformų programas ir taip paspartintas visuotinis Lisabonos darbotvarkės įgyvendinimas.

5. Darbo užmokesčio formavimas ir ekonominės politikos gairės

5.1 1999 m. buvo įkurtas vadinamasis Kelno procesas. Šis kasmet vykstantis ECOFIN, ECB, Komisijos ir socialinių

partnerių (ETUC, UNICE ir CEEP) diskusijų forumas, kuriame analizuojami aktualūs politiniai klausimai, yra mažai žinomas. Kelno procesas labai padėjo suinteresuotosioms šalims daugiau sužinoti vienos apie kitų vykdomą politiką ir jų požiūrį į ekonominę politiką.

5.2 Šios diskusijos vyksta dviem lygiais: ekspertų ir aukšto lygio grupių. Paprastai kas pusmetį vykstančiuose susitikimuose svarstoma esama ekonominė padėtis ir ją atitinkanti politika.

5.3 2005 m. vykusios diskusijos ir pateiktos išvados patvirtino, kad tiek analizuojant, tiek ir pateikiant pasiūlymus dėl priemonių įgyvendinimo, egzistuoja skirtingos nuomonės. Komisija atkreipia dėmesį į ekonominės padėties gerinimą. ECB pabrėžia darbo užmokesčių nedidindinimo svarbą, tam, žinoma, pritaria ir Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE). CEEP įvardija viešųjų investicijų būtinybę. Europos amatų, mažųjų ir vidutinių įmonių asociacijai (UEAPME) svarbios ne tik mažos įmonės, ji pasisako ir už galbūt didesnės infliacijos toleravimą. EGB nurodo, kad siekiant padidinti paklausą vidaus rinkoje būtina iš esmės spartinti ekonomikos augimą, ji taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad darbo užmokesčiai sietini ne tik su išlaidomis, bet jie yra ir svarbiausia paklausos didinimo sąlyga. Darbuotojai jau daugelį metų pasisako už žemo infliacijos lygio palaikymą, nors jų darbo užmokesčių didinimas ne visai sutapdavo su gamybos pelno augimu.

5.4 Atsižvelgiant į šį aprašymą, kyla klausimas, ar Kelno procesui nereikalingas naujas postūmis. Kaip tą būtų galima įgyvendinti? Iki šiol Kelno proceso dialogas buvo susitikimų ir pasikeitimo nuomonėmis vieta. Laikotarpiu tarp Kelno proceso susitikimų galėtų būti atliekami bendrieji ekonominių sąsajų, įvairių politinių priemonių poveikio ir panašūs tyrimai. Tai padėtų suartinti skirtingus požiūrius apie aktualią ekonominę padėtį, kuri turi tapti išeities tašku. Šis pasiūlymas gali būti siejamas ir su EESRK pateiktu pasiūlymu dėl nepriklausomų ekonomikos analizių rengimo (¹).

5.5 Ideologiškai ne toks reikšmingas, bet svarbus pasirenkant politiką, yra statistinių duomenų patikimumo klausimas. Visos valstybės narės, savaime suprantama, turėtų laiku pateikti reikalingus statistinius duomenis. Jeigu politinės priemonės bus pasirinktos remiantis klaidingais duomenimis, tai turės neigiamų padarinių. Galbūt Kelno procesas yra politiškai pakankamai svarus ir gali pasirūpinti, kad visos suinteresuotosios šalys tinkamai pateiktų statistinius ekonominius duomenis. Europos Parlamentas taip pat dar kartą pareikalavo tikslesnių statistinių duomenų.

5.6 Galbūt ir formalių struktūrų kaita galėtų paskatinti guvesnes diskusijas. Galėtų būti sustiprinta Europos Parlamento įtaka. Europos Parlamentas galėtų ne tik formaliai dalyvauti, bet ir prieš kiekvieną susitikimą pateikti rezoliuciją apie ekonominę

(¹) OL C 2006/88/68 Ekonominio valdymo stiprinimas — Stabilumo ir augimo pakto reforma.

padėtį ir siektiną politiką. Ją galima būtų palyginti su oficialiąja, galbūt Komisijos atlikta analize. Čia turėtų dalyvauti ECOFIN ir euro grupė, kad į darbą būtų įtraukta ne tik jungtinė finansų ministrų institucija, bet ir tiesiogiai už finansų politiką, kurią būtina derinti su ECB vykdoma pinigų politika, atsakingi finansų ministrai.

5.7 Nors visos suinteresuotosios šalys, tai ECB, finansų ministrai ir socialiniai partneriai, savarankiškai vykdo savo politiką, tačiau būtina siekti mūsų pritarimo sulaukusio geresnio bendradarbiavimo. Nepriklausomybė nereiškia, kad galima nedalyvauti bendrosiose diskusijose ar ignoruoti gerus patarimus. Autonomijai nepakenks viešas kalbėjimas ir tai, kad nuolatos nebus pabrėžiama savarankiško ir visiškai nepriklausomo sprendimų priėmimo galimybė. Finansų ministrai turi į tai atsižvelgti ir savo šalyse laikytis Briuselyje deklaruotų įsipareigojimų. ECB turėtų remtis Jungtinės Karalystės ir Švedijos centrinių bankų praktika ir skelbti savo posėdžių protokolus.

6. Koks ryšys tarp infliacijos ir augimo?

6.1 Europos Parlamento 2005 m. gegužės 26 d. pranešime dėl Integruotų gairių dėl augimo ir užimtumo skatinimo teigiama: *kadangi augimas euro zonoje ir 25 Europos Sąjungos valstybėse narėse nesiekia potencialaus lygio ir vis dar yra per mažas, ypač keturiose svarbiausiose euro zonos šalyse; kadangi namų ūkių vartojimo lygis vis dar yra menkas, o ekonominės 2005 ir 2006 metų perspektyvos vis dar yra nepatenkinamos ir toliau lemia aukštą nedarbo lygį, kuris mažės labai lėtai; kadangi nepaisant mažiausių nuo Antrojo pasaulinio karo palūkanų normų noras investuoti yra menkas;*

6.2 Ekonominėje literatūroje infliacija ir nedarbas laikomi klasikiniiais priešais. Statistiniu požiūriu jų rodikliai priešpriešiniai. Remdamasis pranešimais, pvz., Europos Parlamento pranešimu, Komitetas nutarė analizuoti infliacijos ir augimo santykį.

6.3 Susiklosčius tam tikrai ekonominei padėčiai, augimas šalyse, kuriose vyrauja žemas infliacijos lygis, gali būti lyginamas su šalių, kuriose infliacija yra aukšta, augimu. Taip pat būtina suvokti, kaip keičiasi augimas šalyje dėl skirtingo infliacijos lygio kintant ekonominei padėčiai šalyje. Komiteto lentelėse pateikti duomenys nėra itin moksliskai pagrįsti, bet jie dar kartą patvirtina, kad, pasirenkant tinkamą politiką, svarbu suvokti infliacijos ir augimo santykį.

6.4 Kai paaiškėja, kad yra šalių, kurioms būdinga gana aukšta infliacija ir spartus augimas, ir šalių, kurioms būdingas žemas infliacijos lygis ir lėtas augimas, tai turėtų paskatinti išsiaiškinti,

ar tarp infliacijos ir augimo egzistuoja ne vien tik statistinės sąsajos. Siekiant nustatyti, ar tai tikrai priežastiniai ryšiai, pirmiausia būtina atlikti išgryninimą, nes gali skirtis ekonominė padėtis, o ypač išsivystymo lygis (BVP). Taip pat reikia išanalizuoti, ar būtinos specialios ekonominės ir politinės priemonės, kurios, esant kitokiam infliacijos lygiui, galėtų paspartinti arba sulėtinti augimą. Taip pat būtina dažnai stebėti tam tikras šalis ir galbūt padaryti išvadas apie bendruosius infliacijos ir augimo ryšius.

6.5 Augimo tempai yra rimta problema, bent jau penkiolikoje „senųjų“ ES valstybių narių. Remiantis statistiniais Komisijos pateiktais duomenimis, augimas šiose šalyse buvo labai lėtas ir, palyginti su kitomis pramoninėmis šalimis, kasmet (1995-2005 m.)⁽²⁾ sumažėdavo apie pusę procentinio BVP punkto. Tuo pačiu laikotarpiu paklausa šių šalių vidaus rinkose sumažėdavo beveik vienu procentu, kaip ir kitose pramoninėse šalyse. Gana gerą padėtį šio šimtmečio pradžioje lėmė išaugusi Europoje pagamintų produktų paklausa užsienio šalyse. Siekiant, kad ateityje būtų vykdoma geresnė politika, būtina išanalizuoti priežastis, lėmusias beveik katastrofiškus augimo tempus.

6.6 Žemos infliacijos „sąnaudų“ traktavimą galima palyginti su ECB prezidento Wimo Duisenbergo rašte Europos Parlamentui apibūdintomis aukštos infliacijos išlaidomis: *Kiekybinis ECB kainų stabilumo apibrėžimas pagrįstas stabiliais ir tvariais ekonomikos kriterijais. Kadangi leidžiamas tik nedidelis pabrangimo lygis, sumažinami visuomenei gerai žinomos ir specialioje literatūroje nuodugniai aprašytos infliacijos sąnaudos.*

6.7 Nustatant optimalią siektiną infliacijos ribą, būtina stengtis išvengti aukštos infliacijos ir spartaus augimo nulemtų išlaidų. Taip pat reikia pripažinti, kad infliacija nėra nei išeitis, nei problema. Daug svarbiau yra ekonominis lankstumas, kuris įmanomas esant tam tikram infliacijos lygiui, arba katastrofiški aukšto infliacijos lygio padariniai pasitikėjimui, ilgalaikei veiklai ir pajamų paskirstymui.

6.8 Priede pateikti duomenys apie ES valstybių narių infliaciją (SVKI ir bazinę infliaciją) ir augimą (realųjį BVP augimą). Duomenys pateikti nuo ECB įsteigimo metų.

6.8.1 Šiam laikotarpiui būdinga žema infliacija ir nedidelis augimas. Šiek tiek spartesnis augimas buvo pastebimas tik 2001 m. ir 2002 m., o kai kuriose šalyse — nuo 2004 m. Beveik visose šiose šalyse infliacijos ir augimo tempai sutampa. Paklausa ES vidaus rinkoje negalėjo tinkamai paveikti augimo tempų, kad jie prilygtų ankstesnių metų (1999-2000 m.)

⁽²⁾ Komisijos duomenų bazė AMECO (http://ec.europa.eu/economy_finance/indicators/annual_database/ameco_en.htm). Lyginamas ES 15 ir išsivysčiusių šalių grupės (kurių sudaro JAV, Kanada, Japonija, Korėja, Australija, Naujoji Zelandija, Norvegija ir Šveicarija) BVP augimas.

augimo tempams, kuriuos nulėmė didelė paklausa pasaulio rinkoje. Nurodytu laikotarpiu ir pastaraisiais metais dėl ekonominio pakilimo infliacijos lygis pakilo vos virš 2 proc.

6.8.2 Skirtingas šalis galima apibūdinti skirtingai, tačiau turi būti apsiribojama šiais komentarais:

Daugelyje šalių esanti žema infliacija ir lėtas augimas būdingas ne visoms šalims. Airija, pasižyminti sparčiu augimu ir aukšta infliacija, sugebėjo išlaikyti spartesnį augimo tempą ir sumažinti infliacijos lygį. Graikijoje spartūs augimo tempai sietini su aukšta infliacija. Italijai ir Portugalijai būdinga šiek tiek per aukšta infliacija ir beveik nulinis augimas. Ispanijoje augimo tempai yra patenkinami, o infliacija šiek tiek viršija 2 proc. Ispanijoje vykstanti diskusija rodo, kad augimą pastebi visuomenė, o didelė infliacija rūpi tik ekonomikos ekspertams. Ypatinga situacija susiklostė Suomijoje, kurioje 2004 m. esant spartiems augimo tempams infliacija buvo beveik nepastebima (tai iš dalies lėmė sumažinti alkoholio mokesčiai). Slovėnijai pavyko nuosekliai sumažinti infliacijos lygį ir kartu išlaikyti gana sparčius augimo tempus. Lietuvai būdingas spartus augimas ir žema, tačiau didėjanti infliacija. Čekijoje buvo pastebimas augimas nedidėjant infliacijai, o Estijoje augimas buvo dar didesnis, tiesa, didėjo ir infliacija. Latvijoje augimo tempai pasiekė aukščiausią Europoje lygį, tačiau infliacijos lygis taip pat labai aukštas. 6.8.3 Kai infliacija ekonomikoje buvo laikoma bendrojo paklausos lygio kriterijumi, galima teigti, kad, išskyrus nedideles išimtis, abu rodikliai buvo per maži. Dėl atsiradusių problemų, infliacija, nors ir esant nedideliems kainų pokyčiams, stabdė augimą. Nepaisant populiaros nuomonės, kad tam tikras infliacijos lygis spartina ekonomikos augimą, toks teiginys laikomas politiškai netinkamu. Šiandieninėje globalioje ekonomikoje dinamiškumas laikomas tarptautinio konkurencingumo sąlyga.

6.8.4 Stabilumas ir pasitikėjimas pinigų politika susijęs ne tik su mažesniu nei 2 proc. infliacijos lygiu. Šiek tiek aukštesnis lygis, kaip kainų stabilumo matas, neturėtų pakenkti stabilumui. Siekiant tikslo daug svarbiau ryžtas ir galimybė kontroliuoti infliaciją.

6.9 Kitas tyrimas galėtų remtis bazinės infliacijos palyginimu tam tikrais laikotarpiais. Išskyrus 2005 m., skirtumas tarp vartotojų kainų indekso ir kainų (išskyrus energijos kainas) raidos yra nedidelis. Lyginamoji analizė (angl. *Benchmarking*) ateityje turėtų remtis nuodugnesne politinių priemonių, kurios buvo įgyven-

dintos šalyse ir kurioms būdingas tinkamas žemos infliacijos ir augimo tempų santykis, studija.

6.10 Priede taip pat pateikti duomenys apie darbo našumą per darbo valandą. Duomenys atskleidžia ne kiekvienos atskiros šalies vystymąsi, bet padeda palyginti atskirų šalių raidą ir vidutinį ES 15 šalių būdingą našumą. Taigi remiantis lentelėje pateiktais duomenimis, galima spręsti, ar šalis priartėjo prie vidutinio lygio.

6.10.1 Kaip patvirtina daugelio šalių patirtis, per šešerius metus padėtis negali labai smarkiai pasikeisti. Tačiau yra išimčių: Graikija, kuriai buvo būdingas žemas našumas, greitai susilygino su kitomis šalimis. Airija viršijo vidutinę ribinę vertę ir našumas joje toliau didėja. Italija šiuo metu atsilieka nuo kitų šalių. Tai būdinga ir Portugalijai, kuriai laikotarpio pradžioje buvo būdingas labai žemas gamybos lygis.

6.10.2 Čia tyrimai turėtų padėti išsiaiškinti, kaip, pvz., skirtingi augimo tempai veikia gamybos našumą. Kaip skirtingi našumo augimo tempai veikia investicijas ir inovacijas? Kokį poveikį daro mokymo sistemų skirtumai naujovių diegimo skirtumams? Kaip dar būtų galima padidinti našumą? Todėl EESRK norėtų paraginti Komisiją išanalizuoti pagrindinius augimo ir užimtumo tikslus, atsižvelgiant, pvz., į našumo augimą ir infliacijos lygį.

6.11 Pirmoji išvada pagrįsta statistiniais duomenimis apie infliaciją ir augimą: būtina geriau koordinuoti pinigų ir finansų politiką. Visi priimančys ekonominius ir politinius sprendimus, tai ECB, Komisijai, ECOFIN, socialiniams partneriams, turi siekti svarbių tikslų: kainų stabilumo augimo ir užimtumo. Jeigu visos suinteresuotosios šalys sieks tų pačių tikslų, tai privalės atsižvelgti ir į visus šių savo pasiūlymų padarinius. Priemonės kainų stabilumui užtikrinti, tinkančios esant vienokiai ekonominei padėčiai, susiklosčius kitokiai ekonominei padėčiai, gali visai netikti. Priklausomai nuo aplinkybių, jos gali skatinti arba stabdyti augimą ir užimtumą.

6.12 Naujos ECB patirties pavyzdys, kuris galėtų pasitarnauti įgyvendinant naują koordinuotą politiką, pristatytas ECB leidinio „Monthly Bulletin“ 2004 m. vasario mėn. numeryje. Jame nurodyti svarbiausi investicijų pritraukimo veiksniai, tai tinkamas rentabilumas, pakankamai prieinamos finansavimo galimybės ir tinkamos pamatinės sąlygos paklausai.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos centriniam bankui „Trečiasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai“

COM(2006) 322 final

(2006/C 324/22)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. liepos 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos centriniam bankui „Trečiasis pranešimas apie praktinį pasirengimą būsimai euro zonos plėtrai“*

2006 m. liepos 4 d. Komiteto biuras pavedė Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 430 plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., pagrindine pranešėja paskyrė Metka Roksandić ir priėmė šią nuomonę 120 narių balsavus už, 1 — prieš ir 4 susilaikius.

1. Santrauka

1.1 EESRK mano, kad Komisijos komunikate tiksliai ir išsamiai išdėstytas dabartinis pasirengimo įvesti eurą Slovėnijoje procesas ir kitų dešimties valstybių narių, kurios eurą įsives, kai bus įvykdžiusios reikalaujamas sąlygas, pasiekta pažanga. Todėl jis pritaria Komisijos komunikatui.

1.2 EESRK rekomenduoja Komisijai kruopščiai apmąstyti šį klausimą ir, jeigu galima, atsižvelgti į Komiteto rekomendacijas būsimuosiuose pranešimuose ir rekomendacijose.

2. Komisijos komunikatas

2.1 Komisijos dokumentas yra reguliariai rengiamas metinis pranešimas apie vienuolikos valstybių narių ⁽¹⁾, kurios siekia įsivesti eurą ir tapti euro zonos narėmis, kai bus įvykdžiusios visas reikalaujamas sąlygas, padarytą pažangą. Nuo 2004 m. tai jau trečiasis toks pranešimas. Atsižvelgiant į tikėtiną Slovėnijos prisijungimą prie euro zonos 2007 m. sausio 1 d., šis pranešimas parengtas anksčiau nei nustatytas įprastas terminas, kuris yra lapkričio mėn. ⁽²⁾; jame pateikiama išsami dabar vykstančio tos valstybės narės pasirengimo apžvalga. Pranešime taip pat aptariamas tebevykstantis nacionalinio lygio kitų dešimties valstybių narių praktinis pasirengimas.

2.2 Atsižvelgdama į euro zonos plėtros procesą, už kurį politinė ir ekonominė atsakomybė tenka valstybėms narėms, Komisija pabrėžia kruopštaus ateities planavimo ir išsamaus bei visapusiško pasirengimo, kuriame turėtų dalyvauti valstybinis ir privatus sektoriai bei plačioji visuomenė, svarba. Pranešimo išvadoje išvardijami veiksmai, kurių dar reikia imtis Slovėnijoje. Jame taip pat pabrėžiama būtinybė paspartinti pasirengimą

⁽¹⁾ Visoms naujoms valstybėms narėms, kurios į ES įstojo 2004 m. gegužės 1 d., taikoma leidžianti nukrypti nuostata pagal Steigimo sutarties 4 straipsnį. Švedija tapo valstybe nare, kuriai 1998 m. gegužės mėn. buvo taikoma leidžianti nukrypti nuostata.

⁽²⁾ 2006 m. liepos 11 d. Tarybos sprendimas 2006/495/EB ir 2006 m. liepos 11 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1086/2006.

kitose valstybėse narėse ir konsoliduoti daugumą nacionalinių planų, atsižvelgiant į euro įvedimą.

3. Bendros išvados

3.1 Tai pirmasis Komisijos pranešimas, kurį EESRK turės nagrinėti dėl praktinio pasirengimo būsimai euro zonos plėtrai, nors jis jau trečiasis pranešimas nuo 2002 m., kai buvo sukurta euro zona. Nepaisant to, reikėtų pabrėžti, kad euro įvedimas neturi būti laikomas ir įgyvendinamas kaip paprasčiausias techninis projektas; tai didžiausia permaina, lemianti didelius ekonominius, piniginius ir socialinius padarinius.

3.2 Be jokios abejonės, valstybės narės atsako už sėkmingą įvedimo procesą. Tačiau reikėtų pabrėžti, kad būtinas visų pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimas, atsižvelgiant į tai, kad jos atstovauja atskiroms interesų grupėms ir užtikrina aktyvų tokių grupių dalyvavimą tame procese valstybėse narėse, kurios siekia įsivesti eurą. Dabartinė plėtra vyks atskirose valstybėse narėse, o ne dvylikoje iš karto, kaip įvyko 2002 m. įvedus eurą. 2001 m. EESRK atkreipė dėmesį, kad ne tik didelė lėšų suma buvo skirta tam procesui, bet ir visos suinteresuotos šalys aktyviai dalyvavo pereinant prie euro, o visuomenė buvo tinkamai tam pasirengusi ir visapusiškai dalyvavo ⁽³⁾. Itin svarbu ir iš tikrųjų būtina kuo skubiau užtikrinti, kad tos pačios sąlygos vyrų būtų Slovėnijoje, atsižvelgiant į tai, kad ši šalis šiek tiek anksčiau nei po trijų mėnesių įsives eurą.

3.3 Nuomonių apklausos ⁽⁴⁾ rodo, kad Slovėnijos visuomenė iš visų valstybių narių, kurios siekia prisijungti prie euro zonos, geriausiai informuota apie eurą. Prie to svariai prisidėjo informavimo kampanija, vykdoma nacionalinėmis ir Europos lėšomis. Nepaisant to, nerimą kelia tai, kad Slovėnijos visuomenė,

⁽³⁾ OL C 155 2001 5 29.

⁽⁴⁾ Trečiojo Komisijos pranešimo priedas, darbo dokumentas, SEC(2006) 785, 25 str.

naujausiais 2006 m. balandžio mėn. Eurobarometer atliktos apklausos duomenimis, yra ir skeptiškiausiai nusiteikusi dėl poveikio infliacijai, kuri lemtų euro įvedimas; netgi labiau nei tos valstybės narės, kurios laikomos labiausiai abejojančiomis dėl euro įvedimo. ⁽⁵⁾

3.4 Prekių ir paslaugų, pirmiausia valstybinio sektoriaus paslaugų, kainų stebėseną prieš įvedant eurą ir po to nustatytą laikotarpį gali gerokai padėti sumažinti visuomenės skepticizmą dėl neigiamo poveikio įvedus eurą. Ji taip pat sumažina nepateisinamą kainų kilimo ir „apvalinimo“ galimybę konvertuojant valiutą ir dėmesys į panašias problemas atkreipiamas Europos Parlamento rezoliucijoje dėl euro zonos plėtros ⁽⁶⁾.

3.5 Savanoriškas vartotojų organizacijų ir prekybininkų bendradarbiavimas yra tinkamas, bet nepakankamas. Atsižvelgiant į kas tris mėnesius publikuojamas prekių kainų stebėsenos apžvalgas paskutinį laikotarpį prieš įvedant eurą, neatrodo, kad visuomenės nusiteikimas prieš euro įvedimą būtų sumažėjęs.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

4. Konkrečios rekomendacijos

4.1 Komitetas siūlo Komisijai rekomenduoti, kad valstybės narės, rengdamosi įsivesti eurą ir organizuodamos būtinas informavimo kampanijas, ypatingą dėmesį skirtų visų interesų grupių dalyvavimui procese, pilietinės visuomenės organizacijoms padedant. Todėl valstybės narės ir ES turėtų skirti finansinius išteklius įvairioms interesų grupėms mokyti ir jas parengti, kaip dirbti ir gyventi įsivedus naująją valiutą eurą.

4.2 Reikėtų rimtai apvarstyti, ar nevertėtų įvesti tvarkos, pagal kurią valstybinio sektoriaus paslaugų kainos ir apskritai prekių ir paslaugų mėnesinių kainų pokyčiai būtų stebimi šešis mėnesius prieš euro įvedimą ir dar bent vienerius metus po to. Todėl ateityje valstybės narės galėtų išvengti trūkumų, kurie buvo aptikti 2002 m. įvedus eurą ir vėliau, išplėtus euro zoną.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ Ibid. 31.

⁽⁶⁾ 2006 m. birželio 1 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl euro zonos plėtros 12 punktą.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką

COM(2006) 16 final — 2006/0006 (COD)

(2006/C 324/23)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 149 straipsniu, 2006 m. vasario 24 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 6 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Wolfgang Greif.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindiniu pranešėju paskirti Wolfgang Greif.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 118 narių balsavus už, nė vienam prieš ir 3 susilaikius.

1. Svarbiausios EESRK politinės nuostatos

1.1 EESRK palankiai vertina parengtą reglamentą dėl naujojo Reglamento 883/2004 dėl valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarkos kaip svarbų žingsnį siekiant pagerinti laisvo asmenų judėjimo sąlygas Europos Sąjungoje.

1.2 EESRK nuomone, būtent šiais „Europos darbuotojų judumo metais“ būtų pats laikas paraginti valstybes nares dėti visas pastangas, kad kuo skubiau įsigaliojūt įgyvendinimo reglamento projektas. Tai būtina sąlyga, leidžianti pradėti taikyti naująjį Reglamentą 883/2004 ir jame numatytus tvarkos patobulinimus ir supaprastinimus.

1.3 Skubus dokumento priėmimas būtų daugiau negu simbolinis žingsnis, jei iš tikrųjų siekiama priimti konkretų teisės aktą, pagerinantį Europos piliečių judumo galimybes. Pradėjus taikyti Reglamentą 883/2004 ir nuomonėje aptariamą įgyvendinimo reglamentą, visi jo taikytojai pajus supaprastintos, aiškesnės ir patobulintos socialinės teisės normų koordinavimo privalumus.

1.4 EESRK ypač palankiai vertina tai, kad buvo išplėsta taikymo sritis asmenų atžvilgiu ir dalykinė taikymo sritis, bei visas nuostatas, gerinančias socialinės apsaugos įstaigų bendradarbiavimą.

1.5 EESRK ragina Komisiją nedelsiant imtis visų būtinų priemonių siekiant suderinti visus reglamentus ir susitarimus, kurie išplečia socialinės apsaugos sistemų koordinavimo taikymo sritį įtraukiant EEE, Šveicariją, Grenlandiją ir trečiųjų šalių piliečius. Visi minėti reglamentai ir susitarimai yra susiję su Reglamentu 1408/71 ir jo įgyvendinimo reglamentu 574/72. Su naujuoju Reglamentu 883/2004 susiję atitinkami pakeitimai turi būti padaryti vėliausiai prieš pradėdant jį taikyti.

1.6 Geresnės ir greitesnės keitimosi duomenimis tvarkos įgyvendinimo klausimu EESRK pripažįsta, kad tokia tvarka

leidžia sumažinti administracines išlaidas ir pagreitinti apdraustiesiems taikomas procedūras sprendžiant tarpvalstybinius klausimus. Tačiau EESRK pabrėžia, kad vien greitesnis duomenų perdavimas nebus lemiamas žingsnis į priekį. Pageidaujamą veiksmingą dokumentų tvarkymo trukmę valstybių narių socialinės apsaugos įstaigose galima pasiekti tik kartu užtikrinant pakankamus ir aukštos kvalifikacijos žmogiškuosius bei techninius išteklius.

1.7 Atsižvelgdamas į tai, kad ateityje duomenys bus perduodami pirmiausia elektroniniu būdu, EESRK turi tam tikrų abejonų dėl to, kad dalis šios informacijos yra ypatingi asmens duomenys (pvz., apie sveikatą, profesinį nedarbingumą, nedarbą). Todėl būtina užtikrinti, kad šie duomenys bus tinkamai apsaugoti ir nebus neteisėtai perduodami.

1.8 Be to, įvedant Europos sveikatos draudimo kortelę, EESRK ragina pasinaudoti sukaupta patirtimi nepamirštant atsižvelgti ir į praktinio taikymo pavienėse valstybėse narėse trūkumus. Valstybėms narėms rekomenduojama imtis atitinkamų priemonių, kad Europos piliečiai visų pirma sveikatos draudimo srityje galėtų pasinaudoti naujųjų teisės aktų teikiama privalumais.

1.9 EESRK itin palankiai vertina visas įgyvendinimo reglamente numatytas priemones, kurios visiems naujojo koordinavimo reglamento taikytojams užtikrina didesnę teisinę saugumą ir skaidrumą, kadangi anksčiau kai kuriose valstybėse narėse pasitaikydavo atvejų, kai metų metus nebūdavo padengiamos skolos, susidariusios dėl socialinės apsaugos įstaigų tarpusavio atsiskaitymų. EESRK tikisi, kad labai pagerės tarpvalstybinių mokėjimų terminų laikymasis. Tačiau socialinės apsaugos įstaigos vis dar nepakankamai išreikalauja skolas tarpusavio pretenzijoms patenkinti.

1.10 EESRK kyla klausimas, ar reglamento ir įgyvendinimo reglamento nuostatos, ypač į taikymo sritį įtraukus asmenis, nevykdančius aktyvios ūkinės veiklos, negalėtų susilpninti gerai organizuotų ES socialinio draudimo sistemų ir paskatinti mažinti išmokas. Atsižvelgdamas į tai, EESRK mano, kad būtina parengti palyginamus ir išsamius duomenis, kurie atspindėtų tarptautinių sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų judėjimą ES dabar ir ateityje. Šiuo požiūriu ypač svarbūs su Reglamento 883/2004 taikymu susiję pakeitimai.

1.11 Galiausiai, EESRK ragina Komisiją ir valstybes nares sustiprinti priemones siekiant visus potencialius reglamento naudotojus supažindinti su socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatomis ir privalumais. Komiteto nuomone, reikėtų nedelsiant pradėti tam reikalingus parengiamuosius darbus.

2. Įžanga

2.1 Šiuo metu Bendrijos nuostatos, reglamentuojančios valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimą, įtvirtintos Reglamente (EEB) Nr. 1408/71 ir jo Įgyvendinimo reglamente (EEB) 574/72. Per daugelį metų abu šie reglamentai buvo ne kartą keisti ir atnaujinti. Reglamentą 1408/71 turi pakeisti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004, kuris buvo priimtas dar 2004 m. balandžio 29 d.

2.2 Šių reglamentų dėl valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo paskirtis — nustatyti būtinas priemones siekiant, kad asmenys, kuriems taikomi reglamentai ir kurie keliauja į kitą valstybę narę, laikinai joje būna arba gyvena, neprarastų savo teisės į socialinę apsaugą. Šiuose reglamentuose numatomi įvairūs teisių užtikrinimo būdai atsižvelgiant į skirtingų socialinės apsaugos sričių specifinius poreikius ir koordinavimo principus. Taigi kalbama apie sistemų koordinavimą, o ne jų suderinimą.

2.3 Remiantis naujojo Reglamento 883/2004 89 straipsniu, jo įgyvendinimo tvarka nustatyta kitame reglamente. Tik priėmus šį įgyvendinimo reglamentą, kurio projektas pateiktas 2006 m. sausio 31 d. ir kuris yra šios EESRK nuomonės objektas, gali būti pradėtas taikyti naujasis įsigaliojęs Reglamentas 883/2004. Iki jo priėmimo toliau be apribojimų galioja Reglamentas 1408/71 ir jo Įgyvendinimo reglamentas 574/72.

2.4 Skirstymas į pagrindinį reglamentą ir įgyvendinimo reglamentą ištvirtino Bendrijos teisės požiūriu analizuojant valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo klausimą. Pagrindiniame reglamente nustatomi principai, o įgyvendinimo reglamente — „techniniai“ aspektai.

2.4.1 Taigi šis įgyvendinimo reglamento projektas gali būti laikomas tarsi Reglamento (EB) Nr. 883/2004 taikymo „instrukcija“. Jame turi būti išaiškinti visi neišspręsti administraciniai ir procedūriniai klausimai ir aptarti tam tikri koordinavimo Bendrijos lygiu aspektai, kuriems turi būti taikomos specialios procedūros.

2.4.2 Pavyzdžiui, kalbant apie senatvės pensijas, reikėtų konkrečiau nurodyti, kokių veiksmų turi imtis apdraustasis norėdamas paprašyti skirti jam pensiją, kuriai įstaigai jis turi pateikti prašymą tuo atveju, jei jis dirbo keliose valstybėse narėse, koku būdu įstaigos pasikeis informacija, kad būtų atsižvelgta į visą suinteresuotojo asmens darbo stažą, ir koku būdu kiekviena iš jų apskaičiuos pensijos dalį, kurią ji turi mokėti.

2.5 Vis dėlto praktikoje nepavyksta taip aiškiai atskirti „pagrindinius“ ir „techninius“ aspektus. Šiame įgyvendinimo reglamente yra keletas punktų, kurie sistemos požiūriu turėtų būti išdėstyti pagrindiniame Reglamente 883/2004.

2.5.1 Laimė, 2004 m. balandžio mėn., t. y. prieš pastarąjį ES plėtros etapą, buvo sėkmingai užbaigtos šešerius metus trukusios derybos dėl Reglamento 883/2004 ir taip buvo užkirstas kelias galimybei dar kartą atidėti jo svarstymą. Dėl to kai kurios Reglamento 883/2004 dalys liko neužbaigtos (pvz., kai kurie priedai, visų pirma XI priedas, yra tušti). Dėl šių priežasčių kai kurie materialinio pobūdžio klausimai, visų pirma socialinės apsaugos įstaigų finansinės tarpusavio kompensacijos aspektai, turi būti sureguliuoti pateiktame įgyvendinimo reglamente, nors sistemos požiūriu jie turėjo būti nustatyti pagrindiniame Reglamente 883/2004. Piliečių teisių klausimu nėra neaiškių materialinių aspektų.

2.5.2 Šioje EESRK nuomonėje ypatingas dėmesys bus skiriamas minėtiems materialinio pobūdžio klausimams.

3. Pagrindinės įgyvendinimo reglamento nuostatos

3.1 Šiuo įgyvendinimo reglamentu siekiama:

- supaprastinti ir sutrumpinti teises ir administracines nuostatas;
- apibrėžti visų socialinės apsaugos sistemų koordinavimo dalyvių (socialinės apsaugos įstaigų, kompetentingų institucijų, darbdavių ir apdraustųjų, darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų) teises ir pareigas;
- stiprinti socialinės apsaugos įstaigų bendradarbiavimą siekiant išvengti, kad didžiausia procedūrų našta tektų apdraustiesiems;

- supaprastinti procedūras, kurias turi atlikti apdraustieji, išmokoms susigrąžinti arba gauti, kai sprendžiami tarpvalstybiniai klausimai, ir sutrumpinti laiką, per kurį kompetentingos institucijos pateikia atsakymą ir sutvarko dokumentus;
- patobulinti ir paspartinti keitimosi duomenimis procedūras (ypač skatinti naudotis elektroninio keitimosi informacija būdais ir dirbti su elektroniniais dokumentais);
- sumažinti administracines išlaidas (pvz., veiksmingiau organizuojant socialinės apsaugos įstaigų tarpusavio pretenzijų tenkinimą);
- siekti pažangos kovojant su sukčiavimu ir piktnaudžiavimu (pvz., taikant veiksmingus tarpvalstybinio pretenzijų tenkinimo mechanizmus).

3.2 Naujojo įgyvendinimo reglamento struktūra labai skiriasi nuo Reglamento 574/72, įgyvendinančio Reglamentą 1408/71, struktūros. Taip visų pirma yra dėl to, kad naujojo įgyvendinimo reglamento struktūra grindžiama naujuoju pagrindiniu Reglamentu 883/2004, kurio tam tikri punktai iš esmės skiriasi nuo pagrindinio Reglamento 1408/71. Pirmiausia paminėtini skirtumai, susiję su taikymo sritimi asmenų atžvilgiu ir dalykine taikymo sritimi, kurios naujajame Reglamente 883/2004 apibrėžiamos plačiau nei šiuo metu galiojančiame Reglamente 1408/71. Naujajame Reglamente 883/2004 dėmesys skiriamas bendrosioms nuostatomis ir apibrėžtims, o Reglamento 1408/71 skyriuose, skirtuose įvairioms draudimo rūšims, — konkrečioms nuostatomis.

3.2.1 Iš pat pradžių Reglamentas 1408/71 buvo skirtas tik pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams. 9-ojo dešimtmečio pradžioje jo taikymo sritis asmenų atžvilgiu buvo išplėsta ir pradėta taikyti ir savarankiškai dirbantiems asmenims, o 10-ojo dešimtmečio pabaigoje — valstybės tarnautojams ir studentams.

3.2.2 Taikymo srities asmenų atžvilgiu prielaida — turėti vienos iš valstybių narių pilietybę arba būti asmeniu be pilietybės ar pabėgėliu, turinčiu gyvenamąją vietą vienoje iš valstybių narių. Į šią sritį taip pat patenka šeimos nariai ir maitintojo netekę asmenys.

3.2.3 Reglamentas taikomas ir maitintojo netekusiems asmenims, jei jie turi vienos iš valstybių narių pilietybę, o asmens, iš kurio kildinamos šios teisės, pilietybė šiuo atveju nėra svarbi.

3.2.4 Šiuo metu Reglamentas 883/2004 galioja visiems ES piliečiams, apdraustiems nacionalinių įstatymų nustatyta tvarka, nes jis be apribojimų apima ir nedirbančius asmenis.

3.2.5 Dalykinė taikymo sritis taip pat apibrėžiama plačiau nei Reglamente 1408/71: naujajame Reglamente 883/2004

greta esamų taip pat numatomos priešpennės ir motinystės išmokoms lygiavertės tėvystės išmokos. Tačiau priešingai nei Reglamente 1408/71, į Reglamento 883/2004 galiojimo sritį nėra įtrauktos išankstinės išlaikymo išmokos.

3.2.6 Taigi Reglamentas 883/2004 taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis: a) ligos išmokas; b) motinystės ir lygiavertes tėvystės išmokas; c) invalidumo išmokas; d) senatvės išmokas; e) maitintojo netekimo išmokas; f) išmokas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų; g) išmokas mirties atveju; h) bedarbio išmokas; i) priešpennės išmokas; j) išmokas šeimai.

3.3 Išplėtus taikymo sritį, iškilo būtinybė numatyti tam tikras naujas taisykles ir procedūras, skirtas konkrečioms asmenų grupėms. Iš jų būtų galima paminėti nuostatas dėl teisės aktų, taikomų įskaityti laikotarpius, kuriuos asmenys, gyvendami įvairiose valstybėse, niekada nedirbė nei pagal darbo sutartį, nei savarankiškai, skyrė vaikų auginimui.

3.4 Šio įgyvendinimo reglamento struktūra panaši į pagrindinio Reglamento 883/2004 struktūrą: 1-oji antraštinė dalis skirta bendrosioms nuostatomis, 2-oji — taikytiniams teisės aktams, 3-ioji — specialioms nuostatomis, susijusioms su įvairiomis išmokų kategorijomis, taip pat aptariamoms finansinės nuostatos (5-oji antraštinė dalis) bei pereinamojo laikotarpio ir baigiamosios nuostatos. Pastabose dėl konkrečių reglamento straipsnių Komitetas daugiausia dėmesio skirs ne paviniams konkrečių išmokų aspektams, o bendrosioms nuostatomis ir taisyklėms.

3.4.1 Įgyvendinimo reglamento priedai kol kas yra tušti ir turi būti parengti. Prieduose išdėstytos: tebegaliojančios bei naujos dvišalių konvencijų taikymo nuostatos (1 priedas), valstybės tarnautojams taikytinos specialios sistemos (2 priedas), valstybės narės, kompensuojančios išmokų išlaidas vienkartinėmis išmokomis (3 priedas) ir jau minėtas kompetentingų valdžios institucijų ir įstaigų sąrašas (4 priedas).

3.5 Be to, šiame reglamente numatyta daugybė priemonių ir procedūrų, kuriomis siekiama suteikti skaidrumo kriterijams, kuriuos valstybių narių įstaigos turi taikyti pagal Reglamentą Nr. 883/2004.

3.5.1 Reglamento 883/2004 1-ojoje antraštinėje dalyje „Bendrosios nuostatos“ pateikiamos įvairios sąvokų apibrėžtys, kurios Reglamente 1408/71 išskiriamos į atskiras socialinio draudimo kategorijas ir kai kuriais atvejais nevienodai reglamentuojamos. Naujajame reglamente akcentuojami bendri apibrėžimai, mažiau jų minima paviniuose skyriuose. Tad naujajame reglamente ne kiekviena draudimo kategorija yra „atskiras pasaulis“, kurio kontekste įgyvendinamos konkrečios nuostatos.

3.5.2 Nepaprastai svarbus yra 5 straipsnis (Vienodas faktų vertinimas). Remiantis tokiu požiūriu, kitoje valstybėje narėje įvykę faktai ar įvykiai vertintini kaip savos šalies teritorijoje įvykę faktai ar įvykiai.

3.6 Pagrindinio reglamento ir įgyvendinimo reglamento nuostatos reglamentuoja tik tarptautinius, ne mažiau kaip tarp dviejų valstybių narių iškilusius klausimus. Tik tokiais atvejais apdraustiesiems arba darbdaviams taikomi papildomi reikalavimai, pvz., pranešti socialinės apsaugos įstaigai apie darbuotojų išsiuntimą į kitą valstybę. Valstybės narės ir toliau pačios nustato kitus apdraustajam arba darbdaviui konkrečioje valstybėje narėje taikomus reikalavimus, kurių nereguliuoja pagrindinis reglamentas ir įgyvendinimo reglamentas.

4. Bendrosios pastabos

4.1 EESRK palankiai vertina parengtą reglamentą dėl naujojo Reglamento 883/2004 dėl valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarkos. Šis pasiūlymas yra žingsnis į priekį siekiant geresnių laisvo asmenų judėjimo Europos Sąjungoje sąlygų. Jis nekelia didesnių problemų įvairiems teisinių ir administracinių nuostatų, susijusių su socialinės apsaugos koordinavimu, taikytojams valstybėse narėse ir nenumato nuostatų, akivaizdžiai keliančių sunkumų apdraustiesiems.

4.2 Reglamento projekte veikia numatyta daug nuostatų, supaprastinančių, aiškiau apibrėžiančių ir patobulinančių tvarką. EESRK ypač palankiai vertina tai, kad buvo išplėsta taikymo sritis asmenų atžvilgiu ir dalykinė taikymo sritis, taip pat visas nuostatas, gerinančias socialinės apsaugos įstaigų bendradarbiavimą.

4.2.1 Išplėsta taikymo sritis asmenų atžvilgiu iš esmės pakeis asmenų, patenkančių į dokumento taikymo sritį, skaičių visų pirma tose šalyse, kuriose draudimo paslaugos susietos su gyvenamąja vieta. Tose šalyse, kuriose draudimo paslaugos susietos su darbine veikla, nebus tokio didelio poveikio; jose praktiškai neatsiras naujų asmenų grupių, kurioms būtų taikomas reglamentas.

4.3 Todėl EESRK pakartoja valstybėms narėms skirtą ir dar ankstesnėse nuomonėse iškeltą reikalavimą labiau paspartinti įgyvendinimo reglamento projekto svarstymą ir siekti kuo skubiau jį įgyvendinti. Naujasis koordinavimo reglamentas ir jo pakeitimai, patobulinantys ir supaprastinantys tvarką, turėtų kuo greičiau įsigalioji.

4.4 Šis reglamento, įgyvendinančio Reglamentą 883/2004, projektas pasirodė kiek pavėluotai, praėjus beveik pusantų metų

nuo Reglamento 883/2004 priėmimo. Jis buvo parengtas 2006 m. pradžioje. Kadangi šiame dokumente aptariami ne tik kompleksiški, labai platūs, bet ir įvairūs neišspręsti klausimai, nekyla abejonių, kad prirėks dar šiek tiek laiko, kol Tarybos ir administracinių komisijų lygiu bus detalai išaiškinti visi dokumento ir jo procedūrų taikymo valstybėse narėse ir institucijose aspektai.

4.4.1 Numatoma, kad įgyvendinimo reglamentas turėtų įsigalioji 2008 m. pradžioje. Kaip nustatyta 91 straipsnyje, reglamentas įsigalioja praėjus šešioms mėnesiams nuo jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Atrodo, kad šis laikotarpis reikalingas, o kartu ir pakankamas pritaikyti sistemas naujosioms taisyklėms. Bet kuriuo atveju turėtų būti vengiama pratęsti šešių mėnesių laikotarpį nuo reglamento paskelbimo iki jo įsigaliojimo.

4.4.2 Todėl EESRK, siekdamas, kad kuo greičiau būtų pradėtas taikyti pagrindinis reglamentas, ragina valstybes nares jau dabar aprūpinti nacionalines socialinės apsaugos įstaigas būtinais žmogiškaisiais ir techniniais ištekliais, kad būtų galima kuo greičiau atlikti reikiamus pakeitimus. Nacionalinės subjektų ir naudotojų priemonės, visų pirma esami TRESS tinklai (?), valstybių narių lygiu susiejantys suinteresuotus sluoksnius ir subjektus, turėtų būti pasitelkiamos į pagalbą siekiant įvertinti, kaip valstybės narės praktikoje taiko šį įsigaliojusį reglamentą. EESRK ragina Komisiją remti tokias priemones. Bet kuriuo atveju turėtų būti vengiama pratęsti šešių mėnesių laikotarpį nuo reglamento paskelbimo iki jo įsigaliojimo.

4.5 Vis dar tobulinamas ir pats Reglamentas 883/2004. Atskirai reikėtų paminėti XI priedą. 2004 m. priimant reglamentą, šis priedas buvo paliktas tuščias ir dabar kartu su įgyvendinimo reglamento projektu aptariamas arba nagrinėjamas Tarybos darbo grupėje.

4.5.1 XI priedas susijęs ne tik su Reglamentu 883/2004, bet ir su pačiu įgyvendinimo reglamentu. Šių dokumentų negalima vertinti atskirai. XI priede numatytos „Specialios nuostatos dėl valstybių narių teisės aktų taikymo“. Priedo tekstą kartu parengs Europos Parlamentas ir Taryba. Tai turi būti atlikta iki įgyvendinimo reglamento įsigaliojimo.

4.5.2 Šiame priede galėtų būti apibrėžti tam tikrų teisės aktų taikymo būdai. Valstybės narės stengiasi išsaugoti kai kurias nacionalines nuostatas. Dėl potencialiai didelio nuostatų skaičiaus XI priedas yra ypač problemiška reglamento dalis. EESRK ketina, priėmus šią nuomonę, nedelsiant išdėstyti savo požiūrį šiuo klausimu.

(¹) EESRK nuomonė dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir savarankiškai dirbantiems asmenims (pranešėjas Rodríguez García-Caro -Caro, OL C 24, 2006 1 31.

(²) Training and Reporting on European Social Security (taip pat žr.: www.tress-network.org).

4.6 Dėl savų interesų siekimo, ypač turint omenyje, kad 2006 metus Komisija paskelbė darbuotojų judumo metais, negali būti vilkinamas naujojo koordinavimo reglamento 883/2004 įsigaliojimas, o kartu ir visų priimtų pataisų taikymas. Skubus dokumento priėmimas būtų daugiau negu simbolinis žingsnis, jei iš tikrųjų siekiama priimti konkretų teisės aktą, pagerinantį Europos piliečių judumo galimybes ⁽³⁾.

4.7 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad net ir įsigaliojus šiam įgyvendinimo reglamentui bei pradėjus taikyti Reglamentą 883/2004, Reglamentas 1408/71 ir jo įgyvendinimo reglamentas 574/72 ir toliau lieka galioti tam tikroms asmenų grupėms, jei nebus pakeisti kiti reglamentai ar susitarimai (žr. pagrindinio reglamento 90 str. ir įgyvendinimo reglamento 90 str.).

4.7.1 Per daugelį metų Reglamente 1408/71 į socialinės apsaugos koordinavimo taisyklių taikymo sritį buvo įtrauktos papildomos asmenų grupės. Tačiau papildomos asmenų grupės buvo įtraukiamos ne į Reglamentą 1408/71 ar Reglamentą 574/72, o priimant specialius papildomus reglamentus ar susitarimus.

4.7.2 Viena vertus, tai susiję su koordinavimo taisyklių taikymu trečiųjų šalių piliečiams, jų šeimos nariams ir maitintojo netekusiems asmenims, nustatytu Reglamente 859/2003. Nuo 2003 m. birželio 1 d. trečiųjų šalių piliečiams, kurie nuolat gyvena kurioje nors valstybėje narėje, taip pat kaip ir ES piliečiams, taikomos koordinavimo taisyklės. Reikia paminėti, kad trečiųjų šalių piliečių įtraukimas į reglamento taikymo sritį galimas tik sprendžiant tarpvalstybinius apdraustųjų reikalus tarp ne mažiau kaip dviejų ES valstybių, o ne tarp jų kilmės šalies ir kitos ES valstybės.

4.7.3 Kita vertus, jau nuo 1994 m. Reglamentų 1408/71 ir 574/72 nuostatos taikomos EEE valstybėms ir EEE piliečiams. Su Šveicarija pasirašyta sutartis dėl laisvo asmenų judėjimo, įsigaliojusi 2002 birželio 1 d., taip pat atitinkamai išplečia koordinavimo taisyklės. Be to, Reglamentu 1661/85 buvo įtraukta Grenlandija ir jos piliečiai.

4.7.4 Dėl šių permainų teritorinė taikymo sritis išsiplėtė ir ES piliečių atžvilgiu. EEE valstybės ir Grenlandija buvo prilygintos ES valstybėms. Tokia padėtis turi išlikti siekiant socialinėje srityje įgyvendinti vienodo požiūrio principą Bendrijos ir trečiųjų valstybių piliečių atžvilgiu. Jei siekiama, kad būtų išplėsta Reglamento 883/2004 taikymo sritis, reikia padaryti atitinkamus minėtų reglamentų pakeitimus.

4.8 Tuo remdamasis, EESRK ragina kuo skubiau, bet ne vėliau kaip pradėjus taikyti naująjį koordinavimą, pakeisti atitinkamus reglamentus ir susitarimus, kurie yra susiję su Reglamentu 1408/71. Nuo tada turėtų būti sudarytos sąlygos taikyti

Reglamentą 883/2004 didesnei teritorijai ir didesniam asmenų skaičiui. Priešingu atveju, reglamentas nesaugos atitinkamų trečiųjų šalių, EEE, Šveicarijos ir Grenlandijos piliečių, be to, sprendžiant su šiomis šalimis tarpvalstybinius klausimus, ES piliečiai gali susidurti su tam tikromis nepalankiomis sąlygomis. Tokiais atvejais ir toliau reikėtų taikyti Reglamentą 1408/71.

4.8.1 Komisijai rekomenduojama šioje srityje nedelsiant imtis reikalingų priemonių. Viena vertus, nevienodai vertinami tam tikri ES gyvenamąją vietą turintys piliečiai. Kita vertus, jei vienu metu reikėtų taikyti tokius du sudėtingus reglamentus, valstybių narių socialinės apsaugos įstaigos patirtų pernelyg didelę naštą.

4.8.2 Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad tuo atveju, jei ir toliau liktų galioti Reglamentas 1408/71 ir jo įgyvendinimo reglamentas 574/72, juos reikėtų nuolat atnaujinti ir pritaikyti pokyčiams, net jei jie taikomi tik nedidelei išmokų gavėjų grupei. Tai Europos Sąjungos administracinėms institucijoms ir visiems reglamento taikytojams reikštų milžinišką papildomą naštą.

4.9 Reglamente 883/2004 numatoma įgyvendinti greitesnio ir patikimesnio keitimosi duomenimis tarp valstybių narių socialinės apsaugos įstaigų tvarką, visų pirma skatinant naudotis elektroninio keitimosi informacija būdais ir dirbti su elektroniniais dokumentais.

4.9.1 Iki šiol buvo dirbama su popieriniais dokumentais ir tik dviejų susijusių valstybių narių sutarimu numatyta galimybė dirbti su elektroniniais dokumentais, o ateityje duomenų keitimasis tarp institucijų turėtų vykti elektroniniu būdu.

4.9.2 Taip tikimasi ne tik sumažinti administracines išlaidas, bet ir paspartinti procedūras, kurias turi atlikti apdraustieji, sutrumpinti terminus, per kuriuos kompetentingos įstaigos pateikia atsakymą ir peržiūri dokumentus, ir paspartinti išmokų susigrąžinimą ir gavimą sprendžiant tarpvalstybinius klausimus.

4.9.3 Reglamento pasiūlyme jokių būdų nenumatyta, kad visos socialinės apsaugos įstaigos su visomis ES įstaigomis privalo bendrauti elektroniniu būdu. Visiškai pakanka kiekvienos valstybės narės atsakingoje įstaigoje paskirti po vieną prieigos tarnybą, kurios paskirtis — elektroninėmis priemonėmis siųsti ir gauti socialinio draudimo duomenis bei perduoti juos atsakingai nacionalinei socialinės apsaugos įstaigai. Tačiau, kad būtų galima identifikuoti komunikacijos partnerius, 83 straipsnyje numatyta sukurti visuomenei prieinamą duomenų bazę. Joje nurodomos reglamentuose apibrėžtos „kompetentingos valdžios institucijos“, „kompetentingos įstaigos“, „gyvenamosios vietos įstaigos“ ir „buvimo vietos įstaigos“, „prieigos tarnyba“ ir „susizinojimo tarnyba“. Turint prieigą, ankstesnius reglamentų priedus galima pakeisti atnaujintais institucijų sąrašais.

⁽³⁾ Taip pat žr. Nuomonės dėl Reglamento Nr. 1408/71 pakeitimo projektą (SOC/213, CESE 920/2006, pranešėjas Rodríguez García-Caro, 5 punktas).

4.9.4 Atsižvelgdamas į tai, EESRK ragina pasinaudoti patirtimi, sukaupta įvedant Europos sveikatos draudimo kortelę įvertinant praktinio taikymo pavienėse valstybėse narėse trūkumus. Pirmiausia reikėtų išsiaiškinti, kokia apimtimi galima būtų pasinaudoti sveikatos draudimo įstaigų duomenų bazėmis. Administracinė komisija turės nustatyti duomenis, kurie yra būtini bendraujant su įstaigomis. Be to, valstybėms narėms teks imtis atitinkamų priemonių, kad Europos piliečiai visų pirma sveikatos draudimo srityje galėtų pasinaudoti naujųjų teisės aktų privalumais.

4.10 EESRK pripažįsta, kad elektroniniu būdu perduodant informaciją galima paspartinti formalumų tvarkymą, todėl apdraustieji tokią naująją vertina teigiamai. Vis dėlto EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad daugelis šių asmens duomenų (apie sveikatą, profesinį nedarbingumą, nedarbą) priskiriami ypatingoms kategorijoms. Todėl būtina užtikrinti, kad jie bus tinkamai apsaugoti ir nebus neteisėtai perduodami.

4.10.1 Nors šiuo atveju taip pat galioja visos garantijos, numatytos Bendrijos teisės aktuose dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo duomenų judėjimo, kurios nustatytos Reglamento 1408/71 84 straipsnyje ir Reglamento 883/2004 77 straipsnyje, EESRK reikalauja, ypač atsižvelgdamas į tai, kad elektroninis duomenų perdavimas valstybių narių socialinės apsaugos įstaigoms tampa įprasta praktika, įgyvendinimo reglamente aiškiai pabrėžti ypatingą duomenų pobūdį ir ieškoti tinkamų mechanizmų jų apsaugai užtikrinti.

4.10.2 EESRK apgailestauja, kad nėra panašios nuostatos, kaip numatyta Reglamento 1408/71 84 straipsnio 5 dalies b punkte, aiškiai draudžiančios naudoti duomenis kitiems nei socialinės apsaugos tikslams. Įgyvendinimo reglamento 4 straipsnyje tokią nuostatą reikėtų įrašyti.

4.11 Vis dėlto nereikėtų pervertinti elektroninio duomenų keitimosi tarp socialinės apsaugos įstaigų teikiamų privalumų. Nėra abejonių, kad duomenys bus perduodami greičiau, tačiau tam dažnai reikės pertvarkyti atsakingas nacionalines institucijas.

4.11.1 Lieka neaišku, ar trumpesnė duomenų perdavimo trukmė iš tiesų yra labai naudinga apdraustiesiems, nes, palyginti su visa dokumentų tvarkymo trukme, duomenų perdavimas paprastai neužtrunka ilgai. Tam tikrais atvejais sudėtingiems klausimams (pvz., pensinio draudimo srityje tarpvalstybinės dalinės išmokos, proporcinio principo *pro rata* laikymasis apskaičiuojant pensiją ir t.t.) taikomos specifinės procedūros, kurių neįmanoma atlikti be kompiuterinių programų arba jos pareikalauja nepaprastai didelių sąnaudų. Tokius dokumentus ir toliau turės tvarkyti administratoriai.

4.11.2 Todėl EESRK mano, kad vien spartesnis duomenų ir informacijos perdavimas nebus lemiamas žingsnis į priekį. Pageidaujama tinkamą dokumentų tvarkymo trukmę valstybių narių socialinės apsaugos įstaigos gali pasiekti tik kartu užtikrinamos pakankamus ir aukštos kvalifikacijos žmogiškuosius bei techninius išteklius.

4.11.3 EESRK ragina valstybes nares nedelsiant pradėti teikti socialinės apsaugos įstaigų darbuotojams informaciją apie naujas pagrindinio reglamento ir įgyvendinimo reglamento taisykles. Tokie darbuotojų mokymai yra būtini. EESRK ragina Komisiją, neperžengiant savo kompetencijos ribų, imtis atitinkamų iniciatyvų valstybių narių pastangoms remti. Visų pirma Bendrija turėtų skirti lėšų mokymo programoms ir prirėkus dalyvauti pačiuose mokymuose.

4.12 Kadangi socialinės apsaugos sistemos, kurioms taikomas Reglamentas (EB) Nr. 883/2004, grindžiamos visų apdraustųjų solidarumu, reikėtų numatyti mechanizmus, leidžiančius veiksmingiau tenkinti pretenzijas dėl neteisėtai gautų išmokų arba dėl apdraustųjų ar įgaliotųjų atlikti mokėjimus nesumokėtų įmokų.

4.12.1 EESRK pritaria Komisijos nuomonei, kad griežtesnės procedūros, skirtos valstybių narių įstaigų skolų tarpusavio apmokėjimo laikui sutrumpinti, yra esminės siekiant išlaikyti pasitikėjimą bendraujant.

4.12.2 Pavyzdžiui, įgyvendinimo reglamentas nustato bendrus kai kurių pareigų atlikimo arba tam tikrų administracinių procedūrų terminus, kurie apdraustųjų ir socialinės apsaugos įstaigų santykiams turėtų suteikti aiškumo ir apibrėžtumą.

4.12.3 Be to, remiantis Direktyva 76/308/EEB dėl savitarpio paramos patenkinant pretenzijas, kylančias dėl tam tikrų rinkliavų, mokesčių bei muitų susigrąžinimo, numatoma nustatyti socialinės apsaugos įstaigų tarpusavio pagalbos teikimo tvarką. Taip pat numatomos palūkanos už įmokų išsiskolinimus, kurios turėtų paskatinti laikytis mokėjimų terminų.

4.12.4 EESRK itin palankiai vertina visą įgyvendinimo reglamente numatytas priemones, kurios visiems naujojo koordinavimo reglamento taikytojams užtikrina didesnę teisinį tikrumą ir skaidrumą, kadangi anksčiau kai kuriose valstybėse narėse pasitaikydavo atvejų, kai metų metus nebūdavo padengiamos skolos, susidariusios dėl socialinės apsaugos įstaigų tarpusavio atsiskaitymų. EESRK tikisi, kad gerokai pagerės tarpvalstybinių mokėjimų terminų laikymasis. Tačiau socialinės apsaugos įstaigos vis dar nepakankamai išreikalauja skolas tarpusavio pretenzijoms patenkinti.

4.13 EESRK taip pat palankiai vertina tai, kad naujasis įgyvendinimo reglamentas yra kur kas lankstesnis nei Reglamentas 574/72, nustatantis Reglamento 1408/71 įgyvendinimo tvarką. Jis suteikia valstybėms narėms galimybę remiantis dvišaliu susitarimu imtis griežtesnių priemonių negu reikalaujama įgyvendinimo reglamente, jei tik nepažeidžiami išmokų gavėjų interesai ir nekyla pavojaus koordinavimo veiksmingumui. Tačiau EESRK, vadovaudamasis šiuo prioritetu, neleidžiančiu siekti lankstumo išmokų gavėjų sąskaita, labiau pritaria kitai, griežtesnei nei 9 straipsnyje nustatyta formulotei, teigiančiai, kad procedūros negali pažeisti „išmokų gavėjų teisių“. Reikėtų aiškiai pabrėžti, kad, taikant bet kurią kitą procedūrą, negalima reikalauti, pvz., pratęsti terminą ar taikyti kitus administravimo būdus.

4.14 EESRK ragina Komisiją ir valstybes nares sustiprinti priemones, skirtas supažindinti reglamento naudotojus su socialinės apsaugos sistemų koordinavimo taisyklėmis ir privalumais bei pokyčiais, atsiradusiais pradėjus taikyti Reglamentą 883/2004. Informacija turi pasiekti įmones ir visus apdraustuosius, pirmiausia asmenis, dirbančius įvairiomis užimtumo formomis, pradedant dirbančiais pagal darbo sutartį ir baigiant nereglamentuojamais sektoriais. Komiteto nuomone, reikia nedelsiant pradėti tam reikalingus parengiamuosius darbus.

4.15 Reglamentas 883/2004 numato, kad procedūros turi atitikti proporcingo naštos pasiskirstymo tarp valstybių narių reikalavimą. Tačiau Komitetui vis dėlto kyla klausimas, ar reglamento ir įgyvendinimo reglamento nuostatos negalėtų susilpninti gerai organizuotą ES socialinio draudimo sistemų ir paskatinti išmokų mažinimo. Atsižvelgdamas į tai, kad ūkinės veiklos nevykdantys asmenys buvo įtraukti į reglamento taikymo sritį asmenų atžvilgiu ir į laisvą asmenų judėjimą Europos Sąjungoje, EESRK mano, kad koordinavimo siekiai neturi lemti nacionalinių teisės aktų suvienodinimo švelninant reikalavimus ir mažinti socialinių standartų.

4.15.1 Atsižvelgdamas į tai, EESRK mano, kad būtina parengti palyginamus ir išsamius duomenis, kurie atspindėtų tarptautinį sveikatos apsaugos ir socialinių paslaugų judėjimą ES dabar ir ateityje. Šiuo požiūriu ypač svarbūs su Reglamentu 883/2004 susiję pakeitimai.

5. Konkrečios pastabos dėl tam tikrų straipsnių

5.1 2 straipsnis. Įstaigų keitimosi informacija tvarka

EESRK reikalauja, kad būtų nustatyti aiškūs terminai atsakymui pateikti ir formalumams sutvarkyti. Pažeidus nustatytą terminą, apdraustajam turi būti suteikta galimybė gauti žalos atlyginimą,

jei patiriama žala. Būtina sukurti teises priemones, leidžiančias apdraustiesiems pasinaudoti savo teisėmis, kad jie nebūtų priversti patirti galimų nepatogumų. Žalą turi atlyginti ta įstaiga, kurios kompetencijos sričiai ji priklauso. Tokia nuostata reikėtų papildyti įgyvendinimo reglamento 2 straipsnį.

5.2 3 straipsnis. Įstaigų ir išmokų gavėjų keitimosi informacija mastas ir tvarka

3 straipsnio 4 dalis. Norint paspartinti procedūras, reikia skatinti dokumentus, o pirmiausia laiško gavimo patvirtinimą, siųsti elektroniniu būdu. Popieriniai dokumentai turėtų būti naudojami tik išimtiniais atvejais.

5.3 4 straipsnis. Keitimosi duomenimis formatas ir būdas

Kalbant apie elektroninį bendravimą, pažymėtina, kad greta 3.10.2 punkte minėtos duomenų apsaugos taip pat reikia užtikrinti, kad su apdraustaisiais elektroniniu būdu būtų bendraujama tik jiems sutikus. Ypač pensinio draudimo srityje daugelis apdraustųjų didžiąją gyvenimo dalį nesusidūrė su bendravimu elektroniniu būdu. Dabar jų negalima versti bendrauti elektroninėmis priemonėmis, prie kurių jie neturi prieigos. Be to, reikėtų atsižvelgti ir į kitų grupių, turinčių nedideles ar ribotas galimybes naudotis kompiuteriais (pvz., asmenys su negalia), poreikius. Reikėtų skatinti viešą ir kuo laisvesnę prieigą prie atitinkamų technologijų.

Atsižvelgdamas į tai, EESRK ragina reglamento 4 straipsnio 2 dalį papildyti tokia nuostata: „Visoms duomenų keitimosi elektroniniu būdu priemonėms ir būdams turi būti taikomas visuotinės prieigos reikalavimas“. Be to, 4 straipsnio 3 dalies formulotė, numatanti, kad, bendraujant su išmokų gavėjais, pirmenybė turėtų būti teikiama elektroninėms priemonėms, EESRK nuomone, kelia tam tikrų keblumų. Komitetas reikalauja šią nuostatą papildyti sakiniu „išmokų gavėjams sutikus“.

5.4 5 straipsnis. Kitoje valstybėje narėje parengtų dokumentų ir patvirtinamųjų dokumentų teisinė galia

5 straipsnio 2 dalyje numatoma, kad valstybės narės įstaiga gali kreiptis į dokumentą išdavusią kitos valstybės narės įstaigą su prašymu suteikti reikiamos tikslesnės informacijos apie dokumentą. Jei tai yra mokesčių administratoriaus dokumentas, kaip nurodyta 5 straipsnio 1 dalyje, kyla klausimas, ar dėl jo patikslinimo valstybės narės socialinės apsaugos įstaiga turi kreiptis į kitos valstybės narės mokesčių administratorių? Tokia tvarka yra nepraktiška ir sudėtinga.

Kokia tuomet „susizinojimo tarnybų“ paskirtis? EESRK rekomenduoja stiprinti susizinojimo tarnybų įgaliojimus teikti informaciją ir pagalbą, kad jos galėtų tinkamai atlikti savo funkcijas. Tada socialinės apsaugos įstaigos, norėdamos išsiaiškinti rūpimus klausimus, kreiptųsi tik į susizinojimo tarnybas.

Kalbant apie 5 straipsnio 3 dalį, neatrodo, kad socialinės apsaugos sistemų koordinavimo tvarka yra supaprastinama ir patobulinama, jei Administracinė komisija turi per šešis mėnesius išspręsti dviejų ar daugiau įstaigų iš dviejų ar daugiau valstybių narių ginčus. Šis terminas yra pernelyg ilgas. EESRK reikalauja prašymo svarstymui, įskaitant visas įstaigų administracines procedūras, numatyti ne ilgesnį kaip trijų mėnesių terminą.

5.5 8 straipsnis. Dviejų arba daugiau valstybių narių administraciniai susitarimai

Valstybėms narėms suteikiama teisė sudaryti tarpusavio susitarimus, jei jie nepažeidžia išmokų gavėjų susitarimų ir teisių. Kad išmokų gavėjams būtų užtikrinamas skaidrumas ir teisinis tikrumas, EESRK reikalauja apie šiuos susitarimus pranešti Komisijai ir palikti juos jai saugoti. Įgyvendinimo reglamento priede pateiktas tokių susitarimų sąrašas padėtų užtikrinti didesnę teisinį tikrumą.

5.6 11 straipsnis. Gyvenamosios vietos nustatymo kriterijai

11 straipsnio 1 dalies a–e punktuose nurodyti objektyvūs faktai, pagal kuriuos nustatoma gyvenamoji vieta, prilyginami asmens išreikštam pageidavimui, kuris gali tapti lemiamu gyvenamosios vietos nustatymo kriterijumi. EESRK nuomone, gyvenamoji vieta turėtų būti nustatoma visų pirma vadovaujantis objektyviais faktais. Tik tuomet, kai tai yra neįmanoma, turėtų būti vadovaujama asmens pareikštu pageidavimu, t. y. 2 dalyje nurodytu antraeiliu kriterijumi.

Be to, EESRK kyla abejonių, ar aiškinantis asmenines gyvenamosios vietos keitimo priežastis, nėra neteisėtai kišamasi į asmeninį piliečių gyvenimą.

5.7 12 straipsnis. Laikotarpų sumavimas

12 straipsnio 3 dalyje nustatoma, kad, jei privalomo draudimo laikotarpis, įgytas vienoje valstybėje narėje, sutampa su savanoriško draudimo laikotarpiais, įgytais kitoje valstybėje narėje, sumuojami tik tie laikotarpiai, kurie buvo įgyti pagal privalomą draudimą. EESRK manymu, dėl tokio skaičiavimo metodo negali būti visiškai nuvertinamos galimos savanoriško draudimo įmokos. Tokiu atveju įgyvendinimo reglamente reikėtų patik-

linti, kad apdraustojų sumokėtos įmokos grąžinamos nesumažinant jų vertės.

5.8 16 straipsnis. Reglamento (EB) Nr. 883/2004 12 straipsnio taikymo tvarka

Darbuotojo išsiuntimo dirbti į kitą valstybę atveju reikalaujama, kad darbdavys „kai įmanoma, iš anksto“ apie tai turi pranešti kompetentingai valstybės narės įstaigai. EESRK prašo išbraukti sakinių „kai įmanoma, iš anksto“, nes jis gali būti pernelyg plačiai interpretuojamas.

Reikia užtikrinti, kad kompetentinga įstaiga paprastai iš anksto būtų informuojama siekiant didesnio teisinio tikrumo į kitą valstybę išsiunčiamam dirbti apdraustajam ir norint išvengti problemų, galinčių kilti draudiminiu atveju komandiruotės metu, jei valstybės narės, į kurią siunčiamas darbuotojas, kompetentinga įstaiga nėra informuojama.

5.9 21 straipsnis. Darbdavio pareigos

21 straipsnyje numatyta galimybė darbuotojui atlikti pareigą mokėti socialinio draudimo įmokas, jei darbdavys neturi filialo valstybėje narėje, kurios teisės aktai yra taikytini darbuotojui. Darbdavys ir darbuotojas turi dėl to susitarti.

EESRK svarbu, kad tokiais atvejais nebūtų panaikinta darbdavių atsakomybė. Galimybė perleisti pareigą mokėti įmokas neturi sudaryti darbdaviams sąlygų galimas įmokas perkelti darbuotojams, dėl ko sumažėtų jų atlyginimas atskaičius mokesčius. Darbdavys turi grąžinti darbuotojui visą įmokų, kurias privalo sumokėti darbdavys, sumą.

EESRK reikalauja, kad 21 straipsnio 2 dalyje minimas susitarimas būtų sudaromas raštu siekiant užkirsti kelią teisiniams netikrumui. EESRK nuomone, reikėtų labiau pabrėžti darbdavio pareigą kompetentingai įstaigai pranešti apie susitarimą. Pranešama turėtų būti nedelsiant (per tam tikrą trumpą nustatytiną laikotarpį) ir raštu.

5.10 25 straipsnis. Buvimas valstybėje narėje, kitoje nei kompetentinga valstybė narė

25 straipsnio A dalies 1 punkte numatoma, kad gyvenimui kitoje nei kompetentinga valstybė narė turi būti išduodamas dokumentas, įrodantis asmens teisę gauti išmokas natūra. EESRK norėtų patikslinti, kad Europos sveikatos draudimo kortelė atitinka šiuos reikalavimus ir papildoma pažyma nėra reikalinga. Jei ateityje reikėtų pateikti kitą įrodymą, šį straipsnį visuomet bus galima pakeisti.

Iš 25 straipsnio B dalies formuluotės nėra aišku, ar apdraustasis turi teisę pasirinkti, ar dėl išlaidų kompensavimo jam kreiptis į buvimo vietos įstaigą, ar į kompetentingą įstaigą.

5.11 26 straipsnis. Planinis gydymas

EESRK nuomone, 26 straipsnio B dalies formuluotė „Išmokų natūra išlaidų apmokėjimas planinio gydymo atveju“ gali būti klaidingai interpretuojama ir turėtų būti papildyta. Vadovaudamasis Komisijos ketinimais, EESRK siūlo sakinį pradėti taip: „Kai leidimas išduotas ir apdraustasis pats padengia gydymo išlaidas, kompetentinga įstaiga užtikrina išlaidų apmokėjimą, taikydama didžiausius tarifus, ir išmoka apdraustajam atitinkamą sumą...“.

Kitu atveju būtų galima suprasti taip, kad kompetentinga įstaiga padengia paslaugą teikiančios įstaigos išlaidas, o apdraustasis vėliau gali reikalauti išmokėti galimą skirtumą. Tačiau tai nėra planinio gydymo išlaidų perėmimo tikslas.

5.12 88 straipsnis. Priedų daliniai pakeitimai

Kaip jau buvo minėta 4.5 punkte, valstybės narės Tarybos lygiu kartu su įgyvendinimo reglamentu svarstomame, šiuo metu dar

tuščiame XI priede turi apibrėžti tam tikras procedūras, susijusias su konkrečių nacionalinių teisės aktų taikymo nuostatomis. Valstybės narės stengiasi išsaugoti tam tikras nacionalines nuostatas. Dėl potencialiai didelio nuostatų skaičiaus XI priedas yra ypač problemiška Reglamento 883/2004 dalis.

EESRK pasisako už tai, kad, rengiant priedą, būtų griežtai vadovaujama būtinumo principu. Šiuo klausimu Komitetas parengs atskirą nuomonę.

5.13 91 straipsnis. Baigiamosios nuostatos

Kaip jau minėta 4.4 punkte, EESRK, atsižvelgdamas į skubaus reglamento įgyvendinimo svarbą piliečiams, ragina valstybes nars aiškiai nustatyti terminą, iki kurio Taryboje turi būti užbaigtos derybos dėl įgyvendinimo reglamento. Rengiant Europos sveikatos draudimo kortelės koncepciją, taip pat buvo naudinga ir įmanoma politiniu lygiu susitarti dėl tokio termino. Pagrindinis reglamentas 883/2004 turi kuo greičiau įsigalioti.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl naujos daugiakalbystės pagrindų strategijos

COM(2005) 596 final

(2006/C 324/24)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. lapkričio 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl naujos daugiakalbystės pagrindų strategijos*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. rugsėjo 6 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja An Le Nouail Marlière.

Atsižvelgdama į naują Komiteto narių sudėtį, plenarinė asamblėja nusprendė šią nuomonę nagrinėti spalio mėn. plenarinėje sesijoje ir pagal Darbo tvarkos taisyklių 20 str. pagrindine pranešėja paskirti An Le Nouail Marlière.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 26 d., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 105 nariams balsavus už, 1 — prieš ir 5 susilaikius.

1. Išvados

1.1 Komiteto rekomendacijos:

- Komisija raginama informuoti *valstybes nares*, tiksliai joms nurodant, kokius ryšius *ar papildomas priemones reikia įgyvendinti nacionaliniuose planuose* ir aiškinant, kad daugiakalbystė ir įvairiakalbystė yra potencialus indėlis į kultūrinę ir politinę ES integraciją ir savitarpio supratimo bei socialinės sanglaudos faktorius.
- *Mokymo pasiūlos mastus* reikia derinti Europos lygiu, jei norima gauti tvarų rezultatą ir, potencialių atsargų neapriboti tik keletu kalbų.
- Skatinti ir remti daugiakalbystę visose profesinės veiklos, kultūros, politikos, mokslo ir socialinio gyvenimo srityse.
- Įtraukti į veiklą ne vien socialinių ar mokslinių disciplinų ekspertus, bet ir pagal specialybę dirbančius lingvistus, vertėjus žodžiu ir raštu, dėstytojus ir kalbų specialistus.
- Komisija, kai ji pradės programavimo etapą, privalo tinkamai ir dėmesingiau atsižvelgti į *dabartinę jaunųjų ir vyresnių žmonių kartą*, orientuojant juos į *visą gyvenimą trunkantį mokymą ir kultūrinių teisių įsisąmoninimą*.
- Komisija turi remtis ne vien universitetuose atliekamais darbais, bet ir *asociacijų, kurios veikia šioje srityje*, veikla ir remti iniciatyvas, kurias siūlo pilietinės visuomenės organizacijų tinklai.

2. Įžanga: svarbiausios Komisijos komunikato nuostatos

Šiame komunikate Komisija pateikia naują daugiakalbystės pagrindų strategiją ir atnaujina savo įsipareigojimą skatinti daugiakalbystę. Tai yra pirmas Komisijos komunikatas, kuriame nagrinėjama ši politikos sritis. Komisija aptaria įvairius Europos politikos šiuo klausimu aspektus ir siūlo taikyti konkrečias priemones.

Valstybės narės raginamos atlikti savo užduotis ir skatinti užsienio kalbų mokymą ir mokymąsi bei jų taikymą. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Komisija įsteigė naują institucijų konsultacijų portalą 20-čia kalbų.

Šiame pirmajame politiniame dokumente daugiakalbystės klausimu Komisija pateikia naują pagrindų strategiją, numatančią konkrečias priemones visuomenės, ekonomikos ir santykių su piliečiais srityse. Strategija siekiama trijų tikslų: skatinti mokytis kalbų ir propaguoti visuomenėje kalbų įvairovę, skatinti gyvybingą daugiakalbę ekonomiką ir suteikti piliečiams galimybę susipažinti su Europos Sąjungos teisės aktais, procedūromis ir informacija jų gimtąja kalba. Komisija primena, kad 2002 m. Barselonos Vadovų Taryba pabrėžė būtinybę skatinti mokytis ne mažiau kaip dviejų užsienio kalbų, ir ragina valstybes nares priimti daugiakalbystės veiksmų planus, skirtus gerinti užsienio kalbų mokytojų rengimą, bei skirti tam tinkamą finansavimą, kad būtų sudarytos sąlygos nuo pat ankstyvos vaikystės mokytis kalbų ir dėstyti kitas disciplinas užsienio kalbomis. Europos įmonėms reikia darbuotojų, mokančių Europos Sąjungos ir mūsų prekybos partnerių iš viso pasaulio kalbų, ir kadangi tie ekonomikos sektoriai, kuriuose kalbų žinioms tenka

svarbus vaidmuo, daugelyje Europos valstybių sparčiai vystosi, Komisija siūlo daug priemonių daugiakalbystės aspektui ES ekonomikoje stiprinti. Atsižvelgdama į savo daugiakalbę komunikacijos politiką, Komisija ketina pateikti naujomis kalbomis nemažai savo interneto tinklalapių ir jomis leisti publikacijas, taip pat sukurti vidaus tinklą, turintį užtikrinti, kad jos tarnybos nuosekliai laikysis kalbų režimo. Komisija taip pat siūlo įsteigti aukšto lygio daugiakalbystės grupę, kurią sudarytų nepriklausomi ekspertai ir kuri padėtų įvertinti valstybių narių pažangą. Be to, netrukus turėtų įvykti ministrų konferencija daugiakalbystės klausimais, kurioje valstybės narės turės galimybę pranešti apie šioje srityje pasiektą pažangą. Galiausiai turėtų būti parengtas naujas komunikatas, kuriame būtų toliau plėtojamas globalus daugiakalbystės Europos Sąjungoje aspektas.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Komitetas pritaria pasiūlymui ir nurodo, kad tai yra „nauja“ pagrindų strategija, o komunikatas — „pirmasis politinis dokumentas daugiakalbystės klausimu“. Todėl norint aiškiai suprasti apibendrinančias išvadas, nepakanka vien daugybės sąsajų su senosiomis pagrindų strategijomis ⁽¹⁾. Komitetas mano, kad būtų naudinga, jei Komisija apibendrintų ir aiškiai nurodytų, kokios papildomos naudos turėtų duoti nauji pagrindai ir kokio lyginamojo poveikio galima tikėtis. Ar bus atlikta poveikio analizė, kuri yra apibrėžta tarpinstituciniame Komisijos ir EESRK susitarime ⁽²⁾ ir ketinimuose supaprastinti teisėkūros bei valdymo procesą? Komitetas mano, kad vien komunikato veikiausiai nepakanka norint valstybės nares įtikinti priimti programas, kurios, be kita ko, dar būtų privalomos. Nors Taryba reikalauja parengti pagrindų strategiją, tam būtina suderinti reikiamus teisės aktus, siekiant optimaliai panaudoti išteklius, kuriuos prireikus skiria valstybės narės ir Europos Sąjunga. Suderinti teisės aktus galima tik tiksliai žinant, kokias priemones jau yra įgyvendinusios valstybės narės arba ES.

3.2 Komisija dar kartą patvirtina savo įsipareigojimus: Komitetas iš to daro išvadą, kad jau būta ir ankstesnių įsipareigojimų. Jis pastebi, kad daugiakalbystės srityje Komisijos taikytos priemonės netenkina nei jos vidaus tarnybų, nei santykių su išorės subjektais.

3.3 Komitetas pastebi disproporciją vertinant institucijas ir visų formų Europos pilietinę visuomenę (nepriklausomas socialinis dialogas ir pilietinis dialogas). ES teisės aktų rengimui, konsultavimuisi ir diskusijoms naudingos ir reikalingos pastabos, tyrimai ir dokumentai pernelyg dažnai rašomi ir skelbiami anglų kalba. Tai dar labiau būdinga Komisijos vidaus arba jos organizuotiems posėdžiams. Todėl Komisijos ekspertas, taip pat kaip ir pilietinės visuomenės atstovas Briuselyje, faktiškai turi kalbėti angliškai. Praktiškai dauguma statistinių duomenų arba kokybės studijų, kuriomis remiamasi šioje nuomonėje, taip pat parengtos tik anglų kalba ⁽³⁾.

3.4 Taigi, kai kurie dokumentai nėra parengti institucijos pranešėjo ar nuolatinio konsultanto gimtąja kalba, o tai rodo, kad dar toli iki tikrojo susitarimo dėl trijų pagrindinių ES institucijose vartojamų darbo kalbų laikymosi bendraujant joms tiek oficialiai, tiek neoficialiai. Atskirai reikia pažymėti, kad taip lengva užkirsti kelią kai kuriems dalyviams dalyvauti daugelyje diskusijų. Tad nenuostabu, kad įvairių pateiktų statistinių apklausų respondentai pabrėžia, jog norėtų studijuoti anglų kalba, kadangi tai yra kalba, kuri jiems *de facto* bus naudingiausia daugumoje reikšmingų atvejų. Būtent dėl šios priežasties ne viena tėvų ir vyriausybių karta pirmenybę teikė anglų kalbos mokymuisi ir taip padėjo susiklostyti esamai padėčiai.

3.5 Komunikato priede taip pat pabrėžiama, kad „svetima“ kalba, kuria dažniausiai kalbama ES, nėra didžiausią gimtakalbių skaičių turinti kalba. Šia kalbą potencialiai yra įvaldę (potencialiai — nes Eurostatas nenurodė, kokio lygio ir kokios apimties turi būti žodynas, kad galima būtų pripažinti, kad kalba įvaldyta) 47 proc. respondentų, o tik 13 proc. iš jų ji yra gimtoji kalba.

3.6 Komiteto nuomone, tai kliūtis ES piliečiams ir jiems atstovaujantioms institucijoms — Parlamentui ir Komitetams (EESRK ir RK) — demokratiškai, tiesiogiai ar netiesiogiai, dalyvauti kuriant teisės aktus, kurie tiesiogiai susiję su jų gyvenimu. Institucijų pranešėjai, pilietinės visuomenės atstovai, su kuriais konsultuojasi demokratinės ir oficialios institucijos ar instancijos, dažnai tik didelėmis pastangomis, kartais net neteisingai interpretuodami, gali numanyti Komisijos pasiūlymus. Galima neabejoti, kad daugeliu atvejų piliečiai patys *ex ante* turėjo galimybę tinkamai susipažinti su šia informacija. Tokia padėtis visiškai nelogiška ypač komunikato šia tema atveju. Todėl reikalinga politinė valia ir priemonės, kuriomis būtų pašalintas šis bendras intelektinis, kultūrinis ir ekonominis priklausomumą sąlygojantis prieštaravimas, trukdantis tinkamai dalyvauti.

Todėl Komitetas džiaugiasi, kad Komisija ketina pašalinti šiuos trūkumus ir sukurti veiksmingesnį portalą. Tačiau šis portalas susijęs su daugiakalbyste, o ne su institucijomis. Komisijos užsibrėžti tikslai nėra visiškai aiškūs: komunikate yra skyrius, pavadintas „Daugiakalbystė komisijai palaikant ryšius su piliečiais“ — ar tai reiškia, kad šis komunikatas yra D plano tęsinys? Bendravimas 20-čia oficialių kalbų visiškai nekeičia institucijų bendravimo praktikos, kuris vyksta tik priėmus sprendimus, kurių svarstyme piliečiai nedalyvauja, ir tai nesuteikia piliečiams daugiau galimybių dalyvauti šiame procese.

3.7 Daugelis stebėtojų nurodo, kad pirmieji institucijų portalų ar tinklalapių puslapiai atrodo daugiakalbiai, tačiau pradėjus detalesnę paiešką paaiškėja, kad galima rasti dokumentus tik anglų kalba.

⁽¹⁾ COM(2002) 72, COM(2003) 449, 2005 m. vasario 2 d. COM(2005) 24, 2005/29/EB, COM(2005) 356, COM(2005) 229 ir 465.

⁽²⁾ Europos Komisijos ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto bendradarbiavimo protokolas (2005 m. lapkričio mėn.).

⁽³⁾ Komunikato COM(2005) 596 2, 12, 17, 19, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 37 ir kt. išnašos.

3.8 Komitetas pabrėžia, kad kiekviena kalba turi teisę užimti deramą vietą žmonijos kultūros pavelde, ir pastebi, kad anglų kalba būtų skurdinama, jei ji, net ir gerai jos neįvaldžius, būtų nuolat naudojama tik kaip reikalingas techninis įrankis ir mažiau vertinama kultūros lygmeniu. Su šiuo tvirtinimu susijusios ir toliau pateikti konkretūs Komiteto pastebėjimai dėl statuso ir įprastinio naudojimo.

3.9 Komitetas pastebi, kad ekonominiu aspektu (vartojimas, informacija, profesija ir pramonė, žiniomis grindžiama ekonomika) grindžiamas požiūris į daugiakalbystę yra vienpusiškas, todėl siekiant darnos derėtų atsižvelgti ir į jos socialinius ir sociologinius, kultūrinius ir politinius aspektus. Jei, kaip buvo pažymėta šio komunikato paskelbimo proga surengtoje spaudos konferencijoje, kalba ir jos pagrindu kuriamas bendravimas yra pagrindiniai dalykai, skiriantys žmogų nuo beždžionės, tuomet komunikate turėtų būti tinkamai atsižvelgta į tai, kad žmonių tarpusavio ryšiai nėra vien prekybinio ar komercinio pobūdžio arba skirti vien savo teritorijai ir ištekliams ginti. Kad komunikate būtų suformuluoti konstruktyvūs pasiūlymai, tikriausiai, būtų naudinga remtis Unesco darbais, atliktais šioje srityje (*).

3.10 Komitetas pritaria sąsajai tarp Lisabonos strategijos, jos įgyvendinimo, Europos užimtumo strategijos ir šios naujos pagrindų strategijos, tačiau jis siūlo komunikate pagilinti konkrečius reikiamus nurodymus (darniau bendradarbiaujant su Komisijos vidaus tarnybomis ir generaliniais direktoratais — užimtumo, kultūros ir kt.). Komitetas rekomenduoja Komisijai informuoti valstybes nares, tiksliai joms nurodant, kokius ryšius ar papildomas priemones reikia įgyvendinti ir aiškinant, kad daugiakalbystė ir įvairiakalbystė yra potencialus indėlis į kultūrinę ir politinę ES integraciją ir savitarpio supratimo ir socialinės sanglaudos faktorius. Ataskaitoje apie jo poveikio atskiriems sektoriams tyrimą turi būti nurodytas išsaugotų ar naujai sukurtų darbo vietų skaičius ir jų lygis bei laukiamas realus poveikis atlyginimams.

Komitetas pritaria valstybėms narėms adresuotam raginimui „įgyvendinti nacionalinius planus, kurie nurodytų, suderintų ir orientuotų priemones, skatinančias daugiakalbystės vystymą...“ bet pastebi, kad mokymo pasiūlos mastus reikia derinti Europos lygiu, jei norima gauti tvarų rezultatą ir potencialių atsargų neapriboti tik keletu kalbų.

Siekiant įgyvendinti „strategiją, kurios tikslas — paversti Europos žiniomis paremtą ekonomiką konkurencingiausia pasaulyje“, reikia numatyti, kad bendras Europos Sąjungoje reikalingų kalbų skaičius turėtų būti didesnis negu vidaus rinkoje turimų ir naudojamų kalbų — tik taip Europos Sąjunga išvengs pavojaus užsidaryti savo kalbų ribojamoje teritorijoje.

(* 2001 m. lapkričio 2 d. Visuotinė UNESCO deklaracija dėl kultūrinės įvairovės, 2005 m. gruodžio 10 d. Konvencija dėl kultūrinės raiškos įvairovės apsaugos ir skatinimo, kuriose primenama kalbų įvairovės būtinybė ir raiškos formos, siekiant įgyvendinti įvairovę ir kultūrinį pluralizmą kaip neatimamas ir tarpusavyje susijusias pagrindines teises. Taip pat reikia paminėti 1996 m. birželio 6-8 d. Barselonos pasaulinėje kalbinių teisių konferencijoje priimtą *Pasaulinę kalbinių teisių deklaraciją*, kurią pasirašė 66 nevyriausybinės nacionalinės ir tarptautinės organizacijos bei teisininkų tinklai.

Kartu su imigrantų teise mokytis juos priimančios šalies kalbos, jiems turi būti užtikrinama teisė išsaugoti savo gimtąją kalbą ir kultūrą (?). Europos Sąjunga, siekdama „konkurencingumo pasaulio lygiu“, turi vertinti šias kalbas kaip papildomus žmogiškuosius išteklius. Kai kuriose įmonėse tai jau suvokta, bet reikia dar kartą priminti, kad į šią sąveiką reikia įtraukti dirbančiuosius ir jų atstovus profesinėse sąjungose bei tikslinių vartotojų organizacijas. Taip pat reikėtų semtis patirties iš vietos ir regionų valdžios institucijų, kurios iniciavo konkrečių veiksmų, pavyzdžiui, siekdamos integracijos neseniai atvykusius imigrantus skatina mokytis populiariausių kalbų.

3.11 Kita ekonomikos sritis, kurią komunikate reikia išsamiau apsvarstyti, yra darbuotojų poreikiai ir motyvacija užsiimti profesine veikla arba veikti konsultaciniuose organuose, pvz., Europos darbo tarybose. Komitetas apgailestauja, kad pagal šį komunikatą gali būti siūlomos suderintos programos, kuriose neatsižvelgiama į šiuos ypatingus poreikius. Atsižvelgiant į socialinio dialogo aprėptį ir į pagrindines teises, tokio masto komunikate turėtų būti siūlomos temos, kurios įmonėms ir darbuotojams nurodo perspektyvas ir priemones, kad jie taptų svarbiausiais žiniomis pagrįstos, pasauliniu mastu konkurencingiausios ekonomikos dalyviais (*).

3.12 Komitetas pripažįsta daugiakalbės Europos unikalumą (?). Tačiau Europa — ne vienintelis žemynas, politinė sąjunga ar šalis, kur kalbama daugeliu skirtingų kalbų.

4. Kai kurie konkretūs pastebėjimai

4.1 Diskusijos bei Europos regionų ir mažumų kalbų chartija (*) neturi užgožti kitų svarbių sričių, pvz.:

- a) Kalbų statuso. Kalbos gali būti skirstomos į oficialias, darbo, Bendrijos, mažumų, vyraujančias, kultūrinių mainų, mokslo arba verslo kalbas, administracinę, diplomatijos, šnekamąją ir profesinę kalbą (sveikatos apsaugos, švietimo, statybų, pramonės, mados ir kt. sektoriai). Europos Sąjunga skelbia ir laikosi kalbų įvairovės principo, kuris reikalauja skirtingomis aplinkybėmis siūlyti įvairius atitinkamai pasirinktus sprendimus, siekiant neleisti, kad vienintelis pasiūlymas verstų, sprendžiant kalbos klausimą, elgtis pagal formulę „kalbos

(*) 2006 m. birželio 14 d. 65-ojoje sesijoje priimta RK nuomonė Cdr 33/2006, 1.10 punktas. Parnesėjas Seamus Murray.

(*) Europos Sąjungos Pagrindinių teisių chartijos 21 straipsnyje draudžiama diskriminacija dėl kalbos, 22 straipsnyje numatyta, kad ES gerbiama kultūrinė, religinė ir kalbinė įvairovė. Jau galima pateikti pavyzdžių ginčų, kylančių dėl pažeistų teisių, numatytų nacionaliniuose teisės aktuose (Byla dėl General electric medical systems GEMS, Prancūzijos Versalio apeliacinio teismo 2006 m. kovo 2 d. sprendimas).

(?) Komunikato IV.2 punktas.

(*) 1992 m. lapkričio 5 d. Europos regionų bei tautinių mažumų kalbų chartija, kurią ratifikavo 21 ET nariai, iš jų 13 ES valstybių narių.

mokymas — galimybės — įsadarbinimas“ arba „kalbos įvaldymas — naujų gaminių rinka — vidaus rinka“, kuri neįsiekta, kad kiekvienas (-a) ES pilietis (-ė) mokėtų, be savo gimtosios kalbos, dar dvi svetimas kalbas; taip mažėtų kalbų, kuriomis iš tikrųjų bendraujama Europos kultūrinėje erdvėje, įvairovė. Komitetas rekomenduoja skatinti ir remti profesinį, kultūrinį, mokslinį ir kt. kalbos naudojimą konkrečioje jos erdvėje ir pritaria įvairioms pilietinės visuomenės iniciatyvoms šioje srityje. Skatinant ir puoselėjant asmenų bendravimą raštu ar žodžiu gimtosiomis kalbomis, kurios nebūtinai turi būti verčiamos, yra didinama viešosios laisvės erdvė. Taigi, naudojamų kalbų skaičiaus klausimo sprendimas nepriklauso nuo šios kalbos vertimo ar jos mokymo išlaidų.

b) Tam tikrą socialinę galią suteikia vienos ar kelių užsienio kalbų mokėjimas ir galimybė naudoti ir skirstyti finansinius išteklius daugiakalbių pamokų rengimui. Tam tikru mastu tai apsprendžia ir socialinės atskirties ar integracijos bei materialaus ir kultūrinio skurdo lygį, nes kalbos mokėjimas sudaro galimybę tapti socialinio ir profesinio tinklo nariu ir užmegzti kultūrinius bei solidarumo ryšius. Būdamas *tinklo nariu* asmuo gali padidinti savo individualią autonomiją, kartu labiau integruodamasis į šiuolaikinę visuomenę. Jei jau dabar nebus užtikrinta daugiakalbystė visais visuomenės lygiais, įtraukiant ir labiausiai pažeidžiamas ir ribotas galimybes turinčias grupes, tam tikri gyventojų sluoksniai gali atsidurti atskirtyje.

c) Demokratijos: Komitetas pritaria siekiant išmokyti kiekvieną pilietį, be jo gimtosios kalbos, kalbėti ar naudotis dvejomis svetimomis kalbomis, tačiau kyla klausimas, kiek piliečių šiandien turi realias galimybes per savo gyvenimą įgyvendinti šį tikslą? Tiek mūsų dienų suaugusiųjų piliečių kartos profesinei, politinei ir ekonominei „elitai“, įgyvendinant 2004-2006 m. kalbų mokymosi ir daugiakalbystės skatinimo veiksmų planą ir vykdant programą *Kultūra 2007-2013 m.* ⁽⁹⁾, tiek Europos ir nacionalinėms institucijoms šį tikslą pasiekti bus labai sunku, todėl Komitetas gerai suvokia, kokio didelio masto užduotis yra išmokyti kalbų kiekvieną pilietį. Pavyzdžiui, visiems žinoma, kuri kalba įsitvirtino kaip pirmoji užsienio kalba. Retesnėmis arba ne taip įprastomis kalbomis ⁽¹⁰⁾ kalba mažiau žmonių, kadangi jos pradedamos dėstyti tik aukštesnėse klasėse arba universitetuose. Komitetas taip pat pritaria rekomacijai kuo anksčiau suteikti vaikams galimybę išmokyti užsienio kalbos su sąlyga, kad siūlant pasirenkamas kalbas bus atsižvelgiama į bendrą kontekstą, kuris turėtų būti pagrindiniu komunikato objektu. Tai lemia būsimų kartų visuomenės pobūdį ir ateitį.

d) Kalbų kaip Europos kalbinio paveldo išsaugojimas. Siekis skatinti kuo daugiau piliečių mokytis antros ar trečios kalbos nėra tapatus siekiant išsaugoti Europos kalbų gausą pačioje Europoje ar visame pasaulyje. Šie tikslai vienas kitam neprieštarauja, tačiau jiems taikomi skirtingi sprendimai ir

įgyvendinimo formos. Atsižvelgdama į šį specifinį aspektą, Komisija, teikdama iniciatyvą dėl teisės akto, kuriuo siekiama suderinti kalbų vartojimą ir naujasias informacines ir ryšių technologijas, priėmimo, turėtų nepamiršti kalbų skurdinimo pavojaus, jei šioje specifinėje srityje pastangos bus netolygios ⁽¹¹⁾. Komitetas rekomenduoja ekspertais pasirinkti ne vien socialinių bei mokslo sričių specialistus, bet įtraukti ir praktikuojančius lingvistus, vertėjus žodžiu bei raštu ir kalbos specialistus. Pirmiau pateikti pranešimai ir Unesco konvencijos, pavyzdžiui, aiškiai rodo, kad, palyginti su pasaulio kalbų įvairove, internete sklaidžiama informacija nedaugeliu kalbų, o ribotas kitų kalbų vartojimas turi įtakos dar egzistuojančių kalbų kokybei ir gausai;

e) Europos tautinių mažumų ir (arba) regionų arba atskirų vietovių kalbų išsaugojimas neturėtų būti vertinamas vien pagal jų mokymui skiriamų išlaidų lygį. Jų mokymasis nuo ankstyviausios jaunystės ne tik lavina intelektą (tai patvirtinta gausia mokslinė literatūra) ir vysto suvokimo gebėjimus, lengvinančius tolesnį mokymąsi, bet ir suteikia sąsajų su giminingomis ar artimomis kalbomis. Todėl ilgai paveldui išsaugoti nepakanka tik išmokyti asmenį kalbos ankstyvoje jaunystėje ar naudoti ją privačioje ar viešojoje aplinkoje, būtina atsižvelgti į tai, jog kalba, kad ji išliktų gyva, turi būti naudojama bendravimui aplinkoje, palankioje jos viešam, tai yra, socialiniam egzistavimui; juk nėra tikslo mokyti kalbos pradinėse klasėse, žinant kad, trūkstant dėstytojų, jos nebus toliau mokomasi vidurinėje mokykloje ⁽¹²⁾. Į ekonominio aspekto dinamiką mokymo sistemose galima atsižvelgti, jei jose kuriami reikalingi kalbiniai ryšiai su kitomis kalbomis ir jei išmokta tautinės mažumos ar regiono kalba vėliau mokantis bus pasinaudota kaip pagalbine priemone antrajai svetimai kalbai išmokyti. Šiuo požiūriu kalbinių sąsajų mokymasis yra tiek pat svarbus, kaip ir kalbų, kuriomis galima kalbėti, skaičius ⁽¹³⁾.

f) Artumas reiškia ne tik tai, kad turi būti sudarytos sąlygos internete rasti oficialių ir institucijų dokumentų, bet ir tai, kad Europos piliečiams turi būti suteikta galimybė geriau pažinti greta, kitapus sienos gyvenančius kaimynus ir jų kalbas bei jomis bendrauti. Kalba yra bendravimo priemonė, o kartu ir pasaulio atspindys. Šiuo atžvilgiu ji prilyginama įvairioms raiškos formoms: tapybai, muzikai, grafikai, mimikai ir šokiui, vaizduojamajam menui ir t.t. Piliečiams turi būti suteikta galimybė susipažinti su kitoms kalbų šeimoms priklausančiomis kalbomis ir jomis bendrauti, taip

⁽⁹⁾ COM(2004) 469.

⁽¹⁰⁾ mažiau paplitusios.

⁽¹¹⁾ *Kalbų dėstyti suaugusiems klausytojams proceso modernizacija*, Judith Barna disertacija, Charles de Gaulle universitetas — Lille 3, Prancūzija, 2005 m.

⁽¹²⁾ Aquitaine-France regiono ESRT nuomonė *Aquitaine regiono kalbos ir kultūros formos*, priimta jos plenarinėje asamblėjoje, įvykusioje 2005 m. gruodžio 14 d. Pranešėjas Ščrgi Javaloyes.

⁽¹³⁾ Tarybos išvados dėl Europos kalbinės kompetencijos rodiklio (OL 2006/C172/01).

išreiškiant pagarbą kitų šalių kultūrai ir savimonei, esančioms Europos identiteto (ar Europos vertybių) sudedamąja dalimi. Komitetas įsitikinęs, kad mainai ir dvynių projektai, kuriuos mini Regionų komitetas ⁽¹⁴⁾, atlieka labai teigiamą vaidmenį, ir pabrėžia kad, kaip besivadintų strategija, kalbų mokymo srityje paklausa taip pat būtina, kaip ir pasiūla. Motyvacija mokytis kalbų taip pat turėtų būti vertinama ne vien naudos (ekonomikai ir užimtumui) požiūriu.

- g) Poreikiai sanglaudos ir Europos identiteto srityse nėra susiję vien su prekyba ar tapatybe. Asmenys, priklausantys konkrečioms įvairioms geografinėms, socialinėms ir kultūrinėms sritims, kurių likimai istorijos bėgyje buvo panašūs arba skirtingi, jaučia realų poreikį suprasti vieni kitus. Nėra atliktas poveikio vertinimas, kuriame labiau būtų atsižvelgiama į šalutinius aspektus, kurie ilgainiui gali tapti svarbūs. Kalbų dėstymo srityje pasiūlai ir paklausai nustatyti reikalingas laikas skaičiuojamas metais ir kartomis;

Apskritai, Komisijos išpareigojimai komunikate nėra apibrėžiami laiko požiūriu: nurodomos ankstesnės ir būsimos, trumpo ir vidutinio laikotarpio priemonės, išpareigojimai ateities kartoms.

Tas pats pasakytina ir apie humanitarinius bei kultūrinius aspektus, pabėgėlių ir imigracijos klausimus, vietos valdžios institucijų poreikius ir vaidmenį šioje srityje ir ekonominius bei socialinius klausimus. Lygiomis teisėmis turėtų būti konsultuojamasi su ekonomikos ir socialiniais partneriais — Europos pramonės asociacija (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP), Europos profesų jungių konfederacija (CES) ir NVO, veikiančiomis žmogaus teisių, socialinių ir kultūrinių teisių srityje, taip pat su universitetais bei administracijomis, siekiant, kad strategija būtų parengta kartu su šiomis organizacijomis ir įgyvendinta jų pastangomis. Tai būtų geriausia garantija, kad bus atsižvelgta į tai, jog šiems ambicingiems planams būtinos didelės pajėgos. Tarybos strategijai „1+2“ ⁽¹⁵⁾ sėkmingai įgyvendinti reikalingos tokios priemonės, kurių nepajėgs mobilizuoti vien institucijos, todėl būtina, kad šioje veikloje jaustų pašaukimą ir pareigą dalyvauti bei realiai prisidėtų kuo daugiau Europos Sąjungos piliečių ir gyventojų.

Komitetas pritaria kalbų dėstymui ir mokymui skirtų veiksmų planui ir pastebi, kad jo sėkmę nulems labiausiai suinteresuotų asmenų, tai yra, viena vertus, pačių dėstytojų bei, kita vertus, norinčiųjų mokytis, dalyvavimas.

Prieš imdamiesi naujų veiksmų, Komisija ir Taryba turėtų sutvirtinti savo strategijos pagrindus, nuodugniau išaiškindami piliečiams ir jaunimui akivaizdžias priežastis, dėl kurių jie pasirinko šią įvairovę vietoje vienos — šiuolaikinės ar neįvykusios, gyvosios ar dirbtinai sukurtos — kalbos skatinimo.

Glaustai ir bendrais bruožais šias gilumines priežastis galima reziumuoti taip:

- Vienos vyraujančios gyvosios kalbos naudojimo ir plėtos skatinimas suteikia nelygiavertį ekonominį pranašumą šios kalbos kilmės šaliai ir gali nuskurdinti pasaulio kultūros ir teisės paveldą;
- Dirbtinai mokslo priemonėmis suplanuotos ir sukurtos Europos kalbos, tokios kaip *esperanto*, mokymo ir sklaidos sąnaudos būtų mažesnės (mokymo trukmė ir esamosios pritaikymas) ⁽¹⁶⁾ nei gyvosios kalbos, tačiau iki šio šimtmečio pradžios Europos Sąjungoje taip ir nepavyko sukurti reikiamų politinių ir kultūrinių sąlygų šiam projektui įgyvendinti ⁽¹⁷⁾.
- Tarpinis variantas, kurio esmė — Europos politinėje ir geografinėje erdvėje *padidinti mokamų ir naudojamų kalbų gausą* — turi būti įtvirtintas didinant gyventojų, kalbančių jomis, skaičių.

Todėl Komitetas rekomenduoja Komisijai, kai ji pradės programų rengimo etapą, nustatant gaires tinkamai ir dėmesingiau atsižvelgti į dabartinę jaunųjų ir vyresnių žmonių kartą, orientuojant juos į visą gyvenimą trunkantį mokymą ir kultūrinių teisių įsisąmoninimą.

Jaunimas turėtų būti raginamas ir skatinamas su 21-ojo amžiaus komunikacijomis susijusias profesijas įvaldyti daugiakalbystės ir įvairiakalbystės pagrindu ⁽¹⁸⁾. Specialybės, kurioms būtinas profesionalus ir nuodugnus kalbų žinojimas (lingvistai, vertėjai žodžiu, vertėjai raštu ir dėstytojai) turėtų būti labiau ar geriau vertinamos, ir pirma priemonė, kuri tikrai padės tai pasiekti yra jų socialinio vaidmens pripažinimas, suteikiant praktikuojantiems specialistams atitinkamą statusą.

⁽¹⁴⁾ *L'enseignement des langues étrangères comme politique publique* (Svetimų kalbų mokymas kaip valstybinė politika), François Grin, 2005 m.

⁽¹⁵⁾ François Grin pirmiau minėtoje knygoje, 59 ir 84 pastraipos: „Atrodo, visi pamiršo, kad Tautų Lygos laikais daugelis valstybių rėmė pasiūlymą naudoti esperanto kaip tarptautinio bendravimo kalbą, o UNESCO savo 1954 ir 1985 m. įvykusiose plenarinėse asamblėjose priėmė rezoliucijas, pritariančias esperanto naudojimui. Savo laiku (1922 m. rugsėjo mėn.) šiam sprendimui prieštaravo Prancūzija, kuri „uždraudė dėstyti ir propaguoti šią kalbą, kurią laikė pavojingu internacionalizmo veiksmu, gresiančiu tapti prancūzų kalbos konkurentu pasaulio mastu“. Galima taip pat cituoti Umberto Eco, 1992 m. ėjusio Collège de France Europos katedros vadovo pareigas, įžanginę paskaitą „Tobulos kalbos paieškos Europos kultūros istorijoje“.

Cia Komitetas siekia paaiškinti, kad senųjų, vadinamųjų mirusių, kalbų dėstymo palaipsniui beveik visai atsisakoma. Tačiau *lingua franca* (visiems suprantamos kalbos), kuri geriausiai tiktų šiuolaikinei Europai, beiškant tenka pripažinti, kad šios kalbos lengvino europiečių tarpusavio bendravimą, nes jos davė pradžios daugeliui Europos kalbų (skirstomų į indoeuropiečių ir finougrių grupių kalbas), ir kad asmenys, įvaldę šias kalbas, greičiau išmoksta kitų kalbų.

⁽¹⁸⁾ Yra keletas daugiakalbystės ir įvairiakalbystės sąvokų apibrėžimų. Anot vieno, daugiakalbystė yra asmeninis gebėjimas įvaldyti keletą kalbų, o įvairiakalbystė — socialinė tam tikros geografinės erdvės aplinka, kurioje kalbama keletu kalbų (*Assises européennes du plurilinguisme*, Europos daugiakalbystės pagrindai, 2005 m.). Kiti šias sąvokas aiškina atvirkščiai (Grin, 2005 m.). Komisija laikosi nuostatos, kad įvairiakalbystės sąvoka apima abu aspektus — tiek individualių kalbų mokėjimą, tiek keleto jų naudojimą kolektyvinėje aplinkoje.

⁽¹⁴⁾ Pirmiau minėta nuomonė Cdr 33/2006.

⁽¹⁵⁾ Viena gimtoji kalba ir dvi svetimos gyvosios kalbos, *Barcelonos Europos Vadovų Taryba, 2002 m. kovo 15-16 d., Prezidiumo išvados, 43 straipsnio I dalis.*

Komisijos rekomenduojamam ankstyvam kalbų mokymuisi būtinos, kaip ji pati pripažįsta, lėšos ir tinkamai parengti dėstytojai, bet ne mažiau svarbu, kad tėvai palankiai priimtų jiems siūlomą orientaciją į pasirinkimo įvairovę.

Be to, Komitetas pripažįsta teigiamą šeimos vaidmenį lengvinant ankstyvojo kalbų mokymosi procesą ir pabrėžia didelį mišrių šeimų, kurių nariai kilę iš skirtingų šalių, kultūrinį įnašą. Tokiose šeimose kultūrinės atvirumo ir tolerancijos tradicijos perduodamos keletui kartų — tai patvirtina Europoje ir Kanadoje atlikti moksliniai tyrimai.

- h) Vertėjų žodžiu ir raštu reikalams skirtame skyriuje Komitetas pabrėžia, kad poreikiai yra ne tik institucinio, profesinio ar ekonominio pobūdžio ir konsultuotis reikia ir su kitais suinteresuotais diskusijų partneriais. Į socialinius ir kultūrinius poreikius turėtų būti atsižvelgiama dviem aspektais: pagrindinių žmogaus teisių ir vidaus rinkos įgyvendinimo požiūriu.

Kadangi neretai teigiama, kad, pvz., vertimo žodžiu ir raštu srityje poreikių negalima patenkinti iš dalies dėl vertėjų žodžiu ir raštu stokos, iš dalies dėl finansinių priežasčių, Komitetas siūlo apsarstyti valstybių narių ir ES atsakomybės klausimą atsižvelgiant į šiuos aspektus: nepakankamas paruošiamų specialistų skaičius, kalbų įvairinimas, parengimo sąnaudos, atlyginimai ir įstatai. Komitetas atkreipia dėmesį į visus pirmiau paminėtus aspektus ir priduria, kad ši sritis nėra vienintelė, kurioje jaučiamas specialistų trūkumas, o demografinė kaita negali būti įvairių specialistų stokos priežastimi. Akivaizdu, kad pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą šiame darbo rinkos sektoriuje iš anksto buvo neteisingai įvertinta, nepaisant to, kad Europos integracijos procesas, sėkminga plėtra ir prekybos globalizacija sudarė sąlygas pasimokyti iš praeities.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Apibendrinamas Komitetas rekomenduoja valstybėms narėms aktyviai dalyvauti kuriant šios srities ateitį ir šiuo klausimu remia Komisiją.

4.2 Galiausiai Komitetas pageidauja, kad Komisija įvertintų informaciją apie ankstesnės valstybių narių kalbos politikos įgyvendinimo priemones, kuria ji disponuoja arba galėtų disponuoti. Tik taip galima įvertinti priemones, kurias taikyti Komisija įpareigojo valstybes nares.

4.3 Komitetas pripažįsta Komisijos dedamas pastangas, palankiai vertina naują siūlomą požiūrį ir pritaria kalbų įvairovei, kuri yra kultūrų, socialinės ir politinės įvairovės varomoji jėga, bet ir suvokia, kad yra pavojus įtvirtinti ribotą vartojamų kalbų skaičių. Komitetas tikisi, kad kitame komunikate, kurį šia tema Komisija ketina priimti, bus pateikti konsultacijų su pilietine visuomene rezultatai.

4.4 Komitetas pritaria Komisijos iniciatyvai didinti paramą aukštojo mokslo universitetuose atliekamiems septintosios bendrosios mokslinių tyrimų programos darbams ir rekomenduoja remtis ne vien universitetų darbais, bet ir asociacijų, kurios dirba šioje srityje, susivienijimų veikla ⁽¹⁹⁾.

Šios nuomonės priede Komitetas cituoja pranešimus, skaitytus „Europos daugiakalbystės pagrindų“ konferencijoje, kurią 2005 m. lapkričio mėnesį surengė pilietinės visuomenės asociacijos ⁽²⁰⁾ kartu su Kultūros institutų forumu ⁽²¹⁾. Šioje konferencijoje priimta „Daugiakalbystės chartija“, kurią pateikia aptarimui savo tinklavietėje asociacija ASEDIFRES. Ji taip pat siūlo pateikti šią chartiją susipažinti Europos Parlamento ir institucijų atstovams. Komitetas, atlikdamas „tilto tarp pilietinės visuomenės ir Europos institucijų“ vaidmenį, remia ir skatina tokias iniciatyvas, vertindamas jas kaip geros praktikos pavyzdį.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽¹⁹⁾ Pavyzdžiui: Lingua Mon, Casa de les llengües, projektas „Kalbų rūmai pavojuje“, linguamon@linguamon.cat; Pasaulio ir regionų forumuose dirbančių vertėjų žodžiu ir raštu laisvanoriškas susivienijimas Babel, arba asociacija ASEDIFRES, viena iš 2005 m. lapkričio mėn įvykusios „Europos daugiakalbystės pagrindų“ konferencijos rengėjų, www.europe-avenir.com.

⁽²⁰⁾ Visą dalyvių sąrašą, išvada ir išsamius pranešimų protokolus rasite pirmiau minėto tinklalapio 21 punkte.

⁽²¹⁾ Šio forumo nariai: Alliance française, Švedijos kultūros centras, Italijos kalbos ir kultūros centras, Londono universiteto institutas Paryžiuje, Camoes institutas, Servanteso institutas, Suomijos institutas, Getės institutas, Vengrijos institutas, Nyderlandų institutas. <http://www.forumdeslangues.net>.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Žaliosios knygos „Europos skaidrumo iniciatyva“

COM(2006) 194 final

(2006/C 324/25)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. gegužės 12 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Žaliosios knygos „Europos skaidrumo iniciatyva“

Komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 19 straipsnio 1 dalimi, nusprendė įsteigti pakomitetį, kuriam pavedė organizuoti darbą šiuo klausimu.

Plenarinė asamblėja, atsižvelgdama į Komiteto sudėties atnaujinimą, nusprendė išsakyti pastabas dėl šios nuomonės spalio mėn. plenarinės sesijos metu ir, vadovaudamasi Darbo tvarkos taisyklių 20 straipsniu, pagrindine pranešėja paskyrė María Candela Sánchez Miguel.

430-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. spalio 25–26 d. (2006 m. spalio 26 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 132 narių balsavus už, 7 — prieš ir 12 susilaikius.

1. Kontekstas

1.1 Europos Komisija pripažįsta, kad būtini teisės aktai, užtikrinantys didesnę ES institucijų ir lobistinių organizacijų santykių skaidrumą, kartu siekiant geriau informuoti visuomenę apie ES fondų, kuriuos ji skirsto įgyvendindama įvairias Bendrijos politikos kryptis, lėšų gavėjus.

1.2 Todėl Komisija paskelbė „Europos skaidrumo iniciatyvą“, kurios siekiai anksčiau buvo apibrėžti baltojoje knygoje apie Europos valdymą, o po to pradėti konkrečiai įgyvendinti šiomis priemonėmis:

- Reglamentu Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais.
- Specializuotu dokumentų, susijusių su Komitetų darbu, registru.
- Duomenų bazėmis, kuriose sukaupia informacija apie Komisijai patarimą ekspertų grupes ir patariamąsias įstaigas.
- Komisijos tarnybinės etikos kodeksu, nustatančiu jos ryšių su visuomene standartus.

1.3 Žaliojoje knygoje apibrėžti trys elementai, į kuriuos būtina atsižvelgti viešai konsultuojantis su visuomene dėl ES institucijų veiklos skaidrumo:

- Būtinybė sukurti labiau struktūruotą interesų grupių veiklos pagrindą.
- Poreikis gauti grįžtamąją informaciją — nuomonės dėl minimalių standartų taikymo vykdant Komisijos pradėtas konsultacijas.
- Privalomas informacijos skelbimas apie ES lėšų gavėjus pagal pasidalijamojo valdymo principą.

2. Žaliosios knygos tikslų santrauka

2.1 Skaidrumas ir interesų atstovavimas

2.1.1 Komisijos nuomone, siekiant tinkamiau įvertinti nustatytų standartų taikymo rezultatus ir padidinti jos santykių su lobistinėmis organizacijomis arba bet kuriuo piliečiu, kuris kreipiasi į Europos institucijas, skaidrumą, būtina tiksliai apibrėžti „lobisto“ ir „lobizmo veiklos“ sąvokas.

2.1.2 Komisija mano, kad institucijų ir lobistinių organizacijų santykius reguliuojančiame teisiniame pagrinde turi būti numatytos nuostatos, kuriomis, pripažįstant šių organizacijų veiklos teisėtumą, būtų užtikrinamas santykių skaidrumas. Neleistina jokia abejotina įtaka nei joks ekonominis spaudimas priimamiems sprendimams ir jokiomis aplinkybėmis negalima finansinė, materialinė ar asmeninė parama. Būtina užkirsti kelią abejotinos, sąmoningai dviprasmiškos ar klaidingos informacijos sklaidai. Bendrijos bendras interesas visada turi būti svarbesnis už atskirų lobistinių organizacijų interesus.

2.1.3 Neteisėta turi būti laikoma pirmiausia tokia lobizmo praktika, kuri sukuria sąlygas sukčiavimui ir korupcijai, arba kai lobistai klaidina visuomenę tiek teikdami informaciją, tiek teigdami savo narių įgaliojimus esant teisėtais. Todėl labai svarbus aspektas yra šių organizacijų gebėjimas atstovauti.

2.1.4 Šiuo metu taikomomis priemonėmis, ypač susijusiomis su išorės analize, institucijų ir lobistinių organizacijų santykius galima padaryti skaidresnius. Ryšiams pagerinti buvo priimti „konsultavimosi su suinteresuotomis šalimis bendrieji principai ir minimalūs standartai“. Duomenų apie pilietinės visuomenės organizacijas bazėje CONECCS sukaupia informacija leidžia nustatyti, kam atstovauja šios organizacijos.

2.1.5 Bet kuriuo atveju būtina sustiprinti išorės analizę. Todėl jau dabar daugelyje valstybių narių yra taikomos tam tikros Komisijos rekomenduotos priemonės. Pirma pasiūlyta priemonė yra susijusi su lobistinių organizacijų teikiama informacija apie savo veiklą. Specialus klausimynas, skelbiamas Komisijos tinklalapyje, leistų sukaupti išsamesnę informaciją.

2.1.6 Pagrindinė priemonė yra savanoriška elektroninė registracijos sistema, kurioje būtų kaupiami duomenys, leidžiantys nustatyti siekiamus tikslus ir finansavimo šaltinius. Reikia pastebėti, kad daugelis Europos Komisijos generalinių direktoratų jau turi akredituotų organizacijų atpažinimo sistemą, kuri padeda sklandžiai bendrauti su jomis.

2.1.7 Kitas svarbus aspektas susijęs su elgesio kodeksais, kurių taisyklės būtų privalomos visoms lobistinėms organizacijoms bei visų kategorijų jų atstovams. Šiuose neprivalomuose kodeksuose, net kai juos rengs pačios lobistinės organizacijos, bus pateikti tam tikri bendri minimalūs reikalavimai.

2.2 Nuomonės apie minimalių konsultavimosi standartų taikymą

2.2.1 Reikia pabrėžti, kad Komisija, vykdydama metines darbo programas ir siekdama tobulinti teisės aktų projektus, nustatė konsultavimuisi taikomus minimalius standartus. Todėl galutiniai konsultavimosi rezultatai labai svarbūs poveikio vertinimams. Tačiau tam tikri sprendimai priimami ir be šių konsultacijų; tai atvejai, kai taikoma komitologijos procedūra ir vyksta socialinis dialogas (EB steigimo sutarties 137 ir 139 straipsniai), kurie šiame dokumente bus aptarti toliau.

2.2.2 Įvedus šią tvarką, Komisija pripažino teigiamą jos poveikį ne tik todėl, kad buvo konsultuotasi (ypač internetu) dėl didesnio skaičiaus teisės aktų projektų, bet ir dėl to, kad konsultacijos leido patobulinti teisės aktų projektus.

2.3 Informacijos apie Bendrijos lėšų gavėjus paskelbimas

2.3.1 Jau šiandien dauguma valstybių narių turi informacijos skleidimo priemonės, kuriuos naudoja ES ir jų pačių bendrai finansuojamų fondų lėšų gavėjų sąrašams viešinti. Žinomiausias pavyzdys — BŽŪP lėšų gavėjų sąrašo paskelbimas. Tačiau skirtingų valstybių narių pateikti duomenys, kaip ir informacija apie fondų panaudojimą įgyvendinant ES tiesiogiai finansuojamas politikos kryptis, skiriasi tarpusavyje.

2.3.2 Todėl siūloma, kad Komisija užsiimtų centralizuotu šių duomenų kaupimu ir jų teikimu. Tačiau lieka neišspręstas sudėtingas skirtingų lėšų gavėjų klasifikavimo pagal kategorijas ir šios operacijos administravimo sąnaudų klausimas. Viena iš sprendimo galimybių galėtų būti minimalių reikalavimų pateikiamai informacijai nustatymas nepažeidžiant duomenų apsaugos reikalavimų.

3. Pagrindiniai klausimai, užduoti žaliojoje knygoje

3.1 Dėl pirmojo aptariamo punkto, t. y., dėl skaidrumo ir interesų atstovavimo, užduoti šie klausimai:

3.1.1 Kokiomis priemonėmis galima padidinti lobistinių organizacijų veiklos skaidrumą?

3.1.2 Ar būtina automatiškai konsultuotis su visomis užsiregistravusiomis lobistinėmis organizacijomis?

3.1.3 Ar registras turi būti viešai prieinamas be jokių apribojimų? Kas turėtų tvarkyti šį registrą?

3.1.4 Ar reikalingi pakeitimai šiuo metu galiojančiuose elgesio kodeksuose?

3.1.5 Ar būtina kontroliuoti, kaip laikomasi elgesio kodeksų, ir ar reikėtų taikyti nuobaudas už kiekvieną jų pažeidimą?

3.2 Dėl nuomonių apie minimalių konsultavimosi standartų taikymą užduotas tik vienas klausimas:

3.2.1 Ar Komisija patenkinamai laikosi bendrųjų konsultavimosi principų ir minimalių standartų?

3.3 Dėl informacijos apie Bendrijos lėšų gavėjus viešinimo užduoti šie klausimai:

3.3.1 Ar valstybės nares reikia įpareigoti pateikti informaciją apie lėšų gavėjus?

3.3.2 Jei taip, ar šią informaciją reikia pateikti nacionaliniu lygiu ir ji turi būti tam tikro turinio?

4. Bendros pastabos

4.1 EESRK palankiai vertina Europos Komisijos pristatytą žaliąją knygą dėl skaidrumo. Kadangi interesų, kurie bando daryti įtaką Bendrijos politikai, yra labai daug, Komisija privalo nustatyti normas, reguliuojančias tiek sąlygas, kuriomis galima daryti šią įtaką, tiek ir reikalavimus, kurių privalo laikytis šiems interesams atstovaujantys asmenys ir institucijos.

4.2 Vis dėlto reiktų iš anksto ir tiksliai apibrėžti „lobistinių organizacijų“ sąvoką ir kokie turėtų būti šių organizacijų santykiai su Komisija.

4.2.1 Žaliojoje knygoje pateiktas „lobistinių organizacijų narių“ sąvokos apibrėžimas⁽¹⁾ nepakankamai aiškus, nes į jį patenka profesinių sąjungų, NVO, profesinių susivienijimų ir kt. atstovai, kurių veikla „siekiama daryti įtaką Europos institucijų politikos formavimo ir sprendimų priėmimo procesams“. EESRK jau yra apibrėžęs „pilietinės visuomenės organizacijų“ sąvoką⁽²⁾, siekdamas, kad jos būtų skiriamos nuo lobistinių organizacijų. Be to, Europos bendrijos steigimo sutarties 137 — 139 straipsniuose yra nustatytos dialogo su „socialiniais partneriais“ sąlygos⁽³⁾. Organizacijų, vykdančių lobizmą ES, tikslai, struktūros ir interesų grupės, kurioms jie atstovauja, yra labai skirtingi. Taigi, organizacijos, pavyzdžiui, pramonės federacijos,

⁽¹⁾ Žalioji knyga, II.1., 4 p.

⁽²⁾ Žr. 1999 m. rugsėjo 23 d. Komiteto nuomonę dėl Organizuotos pilietinės visuomenės vaidmens ir įnašo kuriant Europos Sąjungą (1999 m. lapkričio 17 d. OL C 329), 2001 m. balandžio 26 d. Komiteto nuomonę dėl Organizuotos pilietinės visuomenės ir Europos valdymo (2001 m. liepos 10 d. OL C 193), 2002 m. kovo 21 d. Komiteto nuomonę dėl Europos valdymo 2002 m. gegužės 27 d. OL C 125), 2006 m. vasario 14 d. Komiteto nuomonę dėl Europos pilietinės visuomenės organizacijų gebėjimo atstovauti pilietiniame dialoge (2006 m. balandžio 11 d. OL C 88).

⁽³⁾ Reikėtų atsižvelgti į Sutarties dėl Konstitucijos Europai I-48 straipsnį, kuriame apibrėžtas socialinių partnerių vaidmuo ir savarankiškas socialinis dialogas atskiriant jį nuo konsultacijų su suinteresuotomis šalimis, apie kurias kalbama ankstesniuose straipsniuose.

darbdavių arba profesinės sąjungos, kurios atstovauja tūkstančių ar net milijonų Europos įmonių arba darbuotojų interesams, neturėtų būti priskiriamos lobistinėms organizacijoms, turinčioms savų grynai komercinių ar kitokių interesų, nes jos atstovauja įvairiems, kolektyviniams ir viešiesiems visuomenės interesams bei skatina pramonės ir verslo plėtrą, ekonominę ir socialinę pažangą. Šios organizacijos nesiekia pelno. Jų veiklą, skirtą bendram labui, palankiai vertina plačioji visuomenė, apie ją plačiai informuojama spaudoje, ir jos pačios siekia, kad apie jų veiklą būtų pateikiama kuo daugiau informacijos. Minėtos organizacijos yra socialiniai partneriai, kurie kartu su valdžios institucijomis dalyvauja socialiniame dialoge Europos lygiu.

4.2.2 Todėl reikėtų tiksliai apibrėžti, kokias organizacijas galima laikyti lobistinėmis ir (o tai ypatingai svarbu) pripažinti, kad jos egzistuoja kaip ES dalyvaujamosios demokratijos elementas.

4.2.3 Sutarties dėl Konstitucijos Europai projekto I-46 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad, siekiant užtikrinti atstovaujamosios demokratijos principą, „kiekvienas pilietis turi teisę dalyvauti demokratiname Sąjungos gyvenime. Priimant sprendimus, siekiama kuo didesnio viešumo ir artimesnio bendravimo su piliečiais“. O I-47 straipsnio 3 dalyje teigiama, kad, „siekdama užtikrinti Sąjungos veiksmų nuoseklumą ir skaidrumą, Komisija plačiai konsultuojasi su suinteresuotomis šalimis“.

4.2.4 Kalbant apie „lobistinių organizacijų“ veiklą, galimybės susipažinti su informacija reikėtų nepainioti su konsultavimusi. Gauti informaciją yra kiekvieno ES piliečio teisė, atitinkanti skaidrumo reikalavimą ir taikoma visoms Bendrijos institucijoms. O konsultuojamasi tik su tais, kurie turi teisėtų interesų, susijusių su Bendrijos vykdoma politika.

4.2.5 Komisija priėmė „konsultavimosi su suinteresuotomis šalimis minimalius standartus“⁽⁴⁾, siekdama sukurti bendrą skaidrią, suderintą ir lankstią sistemą, užtikrinančią galimybę konsultuotis dėl politikos, vykdomos konkrečiose srityse, ypač tose, kur reikalingas poveikio įvertinimas. Žaliojoje knygoje persvarstomos ir patikslinamos kai kurios suinteresuotųjų šalių dalyvavimo ir konsultavimosi su jomis sąlygos taip suteikiant šiam procesui daugiau skaidrumo.

5. Konkretios pastabos dėl Žaliojoje knygoje pateiktų klausimų

5.1 **Registras.** Suinteresuotųjų šalių įrašymas į registrą turėtų būti privalomas, kad jos įgytų teisę konsultuoti su jomis susijusiu

siais klausimais. Todėl EESRK mano, kad privaloma registracija yra būtina sąlyga siekiant užtikrinti konsultacijų, vykdomų įgyvendinant Bendrijos politiką, skaidrumą ir ypač stebėti, kad jų tikslas nebūtų siekti naudoti, nesuderinamos su bendru interesu.

5.1.1 Neginčijamai visi registrai turi būti vieši. Be to, ši registrą turėtų valdyti Komisija, kadangi jo viešas pobūdis yra nesuderinamas su bet kokia kita valdymo forma. Galiausiai, nepriklausomai nuo pasirinktos privalomos registracijos sistemos, duomenų, kuriuos privalės pateikti suinteresuotosios šalys, apimtis turės atitikti siekiamą tikslą, tai yra, suteikti Europos piliečiams galimybę gauti informaciją apie lobistines organizacijas, kurios siekia daryti įtaką Europos Sąjungos politikai ir sprendimams.

5.1.2 Todėl turėtų būti aiškiai nurodyta, koks yra lobistinių organizacijų indėlis į ES institucijų ir įstaigų veiklą, kam jos atstovauja, kokių tikslų siekia ir kaip yra finansuojamos. Be organizacijos pavadinimo ir būstinės adreso, turi būti pateikta informacija apie jos veiklos sritį, kadangi tai leidžia spręsti apie šios organizacijos siekiamus tikslus, apie įgaliojimus jai atstovauti ir jos vardu pareikšti nuomonę narius bei kita būtina informacija, leidžianti susipažinti su jos įstatais ir audituota finansine atskaitomybe.

5.2 **Elgesio kodeksas.** Elgesio kodekse turėtų būti pateikti minimalūs reikalavimai, kuriuos būtina atitikti norint gauti tam tikrą profesinį arba politinį statusą. Ši sąlyga turėtų būti susieta su privaloma registracija. Šio kodekso besilaikančios lobistinės organizacijos, kurios pageidauja būti įrašytos į registrą, būtų užtikrintos, kad su jomis konsultuosis Komisija ir kitos Bendrijos institucijos.

5.2.1 EESRK mano, kad Komisijai reikėtų priimti privalomą elgesio kodeksą, **toku būdu teisiskai ir faktiškai užtikrinant vienodas sąlygas visoms suinteresuotoms šalims.** Šis kodeksas būtų susietas su privalomos registracijos sistema ir būtų analogiškas nustatytam Europos Parlamento⁽⁵⁾, pritaikant jo nuostatas konsultavimo veiklai ir numatant galimas jo nesilaikymo pasekmes.

(⁵) EP Darbo tvarkos taisyklės. IX priedas, 3 straipsnis: Elgesio kodeksas

1. Asmenys, įtraukti į 9 straipsnio 4 dalyje numatytą registrą, santykiuose su Parlamentu privalo:
 - a) laikytis 9 straipsnyje ir šiame priede numatytų nuostatų,
 - b) Parlamento nariams, jų personalui ar Parlamento pareigūnams nurodyti interesus, kuriems jie atstovauja,
 - c) susilaikyti nuo nesąžiningų informacijos išgavimo būdų,
 - d) bet kokiuose santykiuose su trečiaisiais asmenimis nesiremti savo formaliais ryšiais su Parlamentu,
 - e) pasipelnymo tikslais neperduoti trečiosioms šalims Parlamente gautų dokumentų kopijų,
 - f) griežtai laikytis I priedo 2 straipsnio antroje pastraipoje numatytų nuostatų,
 - g) užtikrinti, kad bet kokia pagalba, suteikta remiantis I priedo 2 straipsnio nuostatomis, būtų tinkamai deklaruota atitinkamame registre,
 - h) laikytis Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų įdarbinant buvusius institucijų pareigūnus,
 - i) laikytis visų Parlamento priimtų nuostatų dėl buvusių narių teisių ir įsipareigojimų,
 - j) siekiant išvengti interesų konflikto, gauti išankstinį atitinkamo(-ų) parlamento nario(-ių) sutikimą dėl bet kokių sutartinių santykių su Parlamento nario asistentu sukūrimo ar bet kokie padėjėjo įdarbinimo bei užtikrinti, kad tai būtų tinkamai deklaruota 9 straipsnio 4 dalyje numatytame registre,
2. Dėl bet kokie nusizengimo šiam elgesio kodeksui gali būti atimtas asmeniui arba įmonei išduotas leidimas lankytis Parlamente patalpose.

(⁴) 2002 m. gruodžio 11 d. – COM(2002) 704 final.

5.3 Informacija apie nuomones dėl minimalių konsultavimo standartų. Kiekvienas GD privalo atlikti konsultavimo poveikio vertinimą ir pridėti asmenų, su kuriais buvo konsultuojamasi, sąrašą. Šiuo metu šis reikalavimas taikomas tik strateginiams Komisijos pasiūlymams. EESRK mano, kad visi pasiūlymai, dėl kurių vyksta viešos konsultacijos, turi būti vertinami ir kaupiama informacija apie nuomones. Kad konsultacijos vyktų kuo sklandžiau, Komisija turėtų atsižvelgti į kai kuriuos labai svarbius aspektus:

- vartojamas kalbas,
- klausimų neutralumą,
- skirtingą pozicijų ir pastabų, kurias išdėsto konsultacijose dalyvaujančios organizacijos, svarbą, atsižvelgiant į tai, kas atstovauja šioms organizacijoms.

5.3.1 Mūsų nuomone, konsultuojantis nepakanka pateikti bendro pobūdžio informaciją. Kiekviena organizacija, su kuria konsultuojamasi, turi gauti konkrečią informaciją tam tikru klausimu ir turėti pakankamai laiko diskusijoms organizacijos viduje. Jei pernelyg didelė konsultacijų dalis bus vykdoma internetu, kils pavojus, kad vienodai reikšmingomis bus laikomos nuomonės tiek negebančių atstovauti asmenų bei struktūrų, tiek ir organizacijų, kurių pozicija atitinka bendrą organizacijų narių iš įvairių valstybių požiūrį.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

5.4 Informacijos apie Bendrijos lėšų gavėjus paskelbimas. EESRK siūlo reikalavimą skelbti informaciją apie Bendrijos lėšų gavėjus, kuris dabar taikomas tik Komisijos valdomiems fondams, taikyti visiems Europos institucijų fondams ir visiems valstybių narių fondams, kurių lėšos skirstomos vadovaujantis pasidalijamojo valdymo principu, kadangi šiuos fondus finansuojančios valstybės narės pačios turi pakankamai informacijos šiuo klausimu.

5.4.1 Vienos valstybės narės pavyzdinai laikosi įsipareigojimo skelbti informaciją apie lėšų gavėjus (galioja ir ES pagalbos žemės ūkiui srityje), kitos — mažiau. EESRK pritaria, kad visoms valstybėms narėms turi būti privaloma teikti informaciją apie Bendrijos lėšų gavėjus skirstant lėšas pasidalijamojo valdymo principu ir skelbti tuos duomenis internete.

5.5 EESRK pageidauja, kad Komisija apsvarstytų galimybę konsultavimo procedūros rezultatų kontrolės metodus taikyti tiems Komisijos nariams, kuriems pavesta eiti šias pareigas pagal ESS 231 straipsnio 2 dalį; ji taip pat ragina griežtai taikyti Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatų 11 ir 16 straipsnius. Siekiant užtikrinti skaidrumą ir sklandžią institucijų veiklą, būtina atsižvelgti į visas šalis, dalyvaujančias konsultavimo procedūroje ir priimančias sprendimą.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, nustatantį Bendrijos muitinių veiksmų programą (Muitinė 2013)

COM(2006) 201 final — 2006/0075 (COD)

(2006/C 324/26)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. birželio 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Bendrijos muitinių veiksmų programą (Muitinė 2013)*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto biuras pavedė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriui organizuoti darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nusprendė savo 430-ojoje plenarinėje sesijoje, kuri įvyks 2006 m. spalio 26 d., pagrindiniu pranešėju paskirti Laure Batut ir priėmė šią nuomonę 108 nariams balsavus už ir 4 susilaikius.

1. Įžanga

1.1 Muitinė visose šalyse gina nacionalinius ekonominius interesus ir tradiciškai nedelsiant konfiskuoja tranzitu gabenamas prekes ir taiko skubios intervencijos procedūras. Septintajame dešimtmetyje įvedus bendrą muitų tarifą, 1993 m. sukūrus vidaus rinką ir panaikinus ES valstybių narių pasienio kontrolę, buvo sudaryta laisvo prekių ir paslaugų judėjimo galimybė. Bendrijos vidaus prekyba, kurios apimtis panaikinus vidaus sienas išaugo beveik dvigubai, sudaro didžiąją dalį valstybių narių prekybos.

1.2 Per daugelį metų šalių muitinių administracijos, veikiančios ES, beveik nekito. Visos valstybės narės turėjo savo atskiras nacionalines muitinės ir darbuotojų struktūras.

1.3 Tačiau, susikūrus Europos Sąjungai, įvykus skaitmeninei revoliucijai ir plėtojant tinklus, kuriems negalioja sienos, muitinės veikla tapo ne taip aiškiai apibrėžta. Komisijos pasiūlymu Muitinė 2013 siekiama labiau integruoti muitinių praktiką atsižvelgiant į Lisabonos strategijos tikslus, tačiau neketinama integruoti pačių muitinių administracijų, kadangi jų vaidmuo išlieka labai svarbus valstybių lygiu. Vis tik svarbiausia apsaugoti Europos Sąjungos, jos piliečių ir vartotojų interesus.

2. Pasiūlymo priimti sprendimą pagrindas

2.1 Muitinė 2000

2.1.1 Jau **1995 m.** Europos Komisija pasiūlė penkerių metų programą **Muitinė 2000**, kuri vėliau buvo pratęsta programa *Muitinė 2002*. Jas įgyvendinus, nacionalinės muitinės taikant procedūras turėjo pradėti veikti kaip „viena administracija“: sukūrus bendrą, sienų neturinčią penkiolikos ES valstybių narių prekybos erdvę, buvo būtina visoje muitų teritorijoje lygiaverčiams sandoriams taikyti vienodas muitinės procedūras. Pagrindinės priemonės šiam tikslui pasiekti buvo bendradarbiavimas,

vienodas muitų teisės aktų taikymas Bendrijoje ir visame jos pasienyje, ryšių tinklo prieinamumas visiems ekonominiams dalyviams, administracijos tobulinimas ir pareigūnų mokymas, kompiuterizuotos sistemos kūrimas ir kompiuterizuotas muitinės formalumų tvarkymas. ⁽¹⁾

2.2 Muitinė 2002

2.2.1 Pagal **Muitinė 2002** buvo įsteigta Muitų politikos grupė ir Muitinė 2002 komitetas, kurie sujungė Komisijos atstovų ir valstybių narių taikomus metodus, priemones, vertinimus, investicijas, informacijos ir technologijų sistemas, procedūrų modernizavimą, vienodą stebėseną, bendradarbiavimą kovojant su padirbinėjimu, šalims kandidatėms teikiamą paramą ir pareigūnų mainus.

2.2.2 EESRK tada pritarė kompiuterizuotos muitinių ryšių sistemos sukūrimui Europos Sąjungoje aktyviai dalyvaujant ekonominiams partneriams (suinteresuotoms įmonėms, asociacijoms, Muitinės konsultaciniam komitetui ir ekonomikos ir socialinių reikalų taryboms) priimant administracinius sprendimus. Tai skatina tarpusavio supratimą ir padeda išvengti įgyvendinimo sunkumų. Komitetas atkreipė dėmesį, kad ši sistema padės supaprastinti procedūras. Tuo metu jis laikėsi nuomonės, kad Komisija turėtų centralizuotai sukaupti informaciją, per vidutinės trukmės laikotarpį įsteigti Europos Bendrijos kovos su sukčiavimu biurą (EUROMUITINĖ, kaip EUROPOLAS), atsižvelgiant į nepaneigiamą būtinybę vienodai rengti valstybių narių muitinių pareigūnus muitų teisės ir procedūrų taikymo srityje laikantis ne tik subsidiarumo principo, bet ir atsižvelgiant į muitinių pareigūnų karjeros galimybes ⁽²⁾. Sprendimus priimančios institucijos neatsižvelgė į Komiteto rekomendacijas.

⁽¹⁾ OL L 33, 1997 2 4 ir OL L 13, 2000 1 19.

⁽²⁾ OL C 174/14 1996 6 17.

2.3 Muitinė 2007

2.3.1 Patvirtinta nauja penkerių metų programa **Muitinė 2007** ⁽³⁾, kuri atnaujina ir papildo ankstesnę programą. Jos tikslas ne tik prekyba ir muitinės veikla, bet ir Europos Sąjungos finansinių interesų apsauga bei saugios ir pavojaus piliečiams nekeliančios aplinkos kūrimas. Pasaulio ekonomikos globalizacija sukelia permainas. Muitinės gali atlikti svarbų vaidmenį reglamentuojant verslo aplinką. Spartus skaitmeninių technologijų vystymasis leido integruoti muitinės procedūras. Muitinės 2007 tikslas — pasiekti, kad Bendrijos muitų politikos teisės aktai visose ES valstybėse narėse būtų taikomi nuosekliai ir profesionaliai. Todėl gera praktika, keitimasis pareigūnais, seminarų rengimas ir veiklos stebėseną vaidina lemiamą vaidmenį intensyviau diegiant informacines technologijas.

2.3.2 Komitetas savo ruožtu rekomendavo, kad Komisija aktyviau dalyvautų stebint, ar ES valstybėse narėse laikomasi kontrolės standartų, ir visoje Bendrijos teritorijoje paskirtų muitinių inspektorius siekiant iš dalies įgyvendinti šį tikslą. ⁽⁴⁾

2.3.3 Savo nuomonėje EESRK pripažino, kad gerinant muitinės paslaugas galima būtų siekti pagerinti įmonių konkurencinę aplinką ir skatinti užimtumą bei remti teisėtą veiklą prekybos mainų srityje. Jo manymu, reikėtų sukurti priemonę, kuri leistų įvertinti pradiniuose etapuose pasiektą pažangą ir atlikti būtinus pakeitimus. Į šią nuomonę buvo atsižvelgta ⁽⁵⁾.

2.3.4 **Pažangos ataskaita** parodė, kad operatoriai ir suinteresuoti subjektai iš esmės teigiamai vertina programą Muitinė 2007, tačiau reikėtų suderinti Europos bendrijos išpareigojimus saugumo srityje su siekiu palengvinti prekybą. Be to, buvo nuogaštaujiama dėl muitinių kompiuterizavimo. Programa labai padėjo įgyvendinti nacionalinių muitinės administracijų tikslą veikti kaip viena administracija.

2.4 2006-ieji metai

2.4.1 2006 metais parengti trys svarbūs Europos dokumentai dėl muitinių;

- pasiūlymas priimti reglamentą dėl *Atnaujinto muitinės kodekso*,
- pasiūlymas, susijęs su *Kompiuterizuota muitinė*,
- ir pasiūlymas, kuris nagrinėjamas šioje EESRK nuomonėje.

2.4.2 **Bendrijos muitinės kodeksas**, kuris bus atnaujintas EP ir Tarybos reglamentu ir apie kurį EESRK pateikė nuomonę 2006 m. liepos 5 d., yra pamatinis dokumentas, labai svarbus siekiant suvokti Muitinė 2013 programą, kurios tikslas — pritaikyti teisės aktus prie pokyčių rinkose ir technologijų pažangos bei prie tolesnių ES plėtros etapų. Muitinės automatizuojamos, todėl ir administravimas turėtų būti operatyvus (vykdomas

realiuoju laiku); naujajame kodekse numatyta, kad procedūros *privalės* būti automatizuotos — iki šiol tai nebuvo privaloma — siekiant palengvinti stambiųjų operatorių darbą ir galbūt mažųjų sąskaita. Be to didelę svarbą įgavo netarifinės priemonės, būtent, kova su klastojimu, saugumas, nelegalios imigracijos kontrolė, pinigų plovimas, prekyba narkotinėmis medžiagomis, higiena, sveikata, aplinkosauga ir vartotojų apsauga, taip pat PVM ir akcizo surinkimo priemonės. Valstybės narės išlieka pagrindinėmis varančiomis jėgomis įgyvendinat šias priemones. Jos padengia sąnaudas, ypač susijusias su, IT sąveikumo užtikrinimu, jų muitinės gali atlikti įvairaus pobūdžio kontrolę, bet Komisija plečia savo reglamentavimo galias (siūlomo reglamento 196 straipsnis), ypač muitinės sistemų, valstybių narių, tarptautinių susitarimų srityse. Atnaujintas kodeksas iš naujo apibrėžia visų muitinės procedūroje dalyvaujančių subjektų vaidmenis ir statusą.

2.4.3 Būtina sąlyga dirbti operatyviau (realiuoju laiku) būdu, savaime aišku, nulemia **kompiuterizuotos aplinkos sukūrimą**.

2.4.3.1 Pasiūlyme priimti sprendimą dėl elektroninių muitinių numatomos konkrečios priemonės ir terminai, leisiantys suderinti valstybių narių elektronines muitinių sistemas ir taip sukurti vieną, visų naudojamą informacinį portalą. Tokiu būdu operatorių ir muitinės komunikacija taps veiksmingesnė, ir jie greičiau keisis informacija. „Popieriniai“ dokumentai turi tapti išimtimi. Komisija taip pat numato įdiegti *vienos sąsajos* sistemą, kuri leistų „patikimiems“ operatoriams (dalyvaujančioms šalims ir „pripažintiems operatoriams“ — Reglamente dėl *Atnaujinto* muitinės kodekso projekto 2, 4, 13 ir 16 straipsniai) visus reikalus tvarkyti su viena įstaiga, o ne su įvairiomis pasienio kontrolės institucijomis, kaip yra dabar. Tokiu atveju informaciją, šiuo atveju muitinės, reikėtų pateikti tik vieną kartą. O prekes muitinės ir kiti (policijos, pasienio, veterinarijos ir aplinkosaugos tarnybų) pareigūnai patikrintų tuo pačiu metu ir toje pačioje vietoje — pagal „vieno langelio“ principą.

2.4.4 2006 m. rugsėjo 13 d. pateiktoje EESRK nuomonėje teigiama, kad muitinių valdymas Bendrijos lygiu turėtų tapti vienu iš ilgalaikių ES tikslų: toks valdymas yra *pranašesnis paprastumo, patikimumo ir sąnaudų požiūriu, taip pat suteikia galimybę tarpusavyje sujungti kitas ES ir trečiųjų šalių sistemas*.

3. Programa Muitinė 2013

3.1 Sąveikumas, sąnaudų mažinimas, geriausia praktika — šiuo metu nagrinėjama programa Muitinė 2013 yra pirmiau minėtų ankstesnių programų, įskaitant Muitinę 2007, tęsinys. Jos tikslas yra padėti esamoms aplinkybėmis, kurių aptariame tik atskirus, tarpusavyje labai susijusius aspektus, įdiegti

⁽³⁾ COM(2002) 26 final — 2002/0029 (COD).

⁽⁴⁾ OL C 241/8 de 2002 10 7.

⁽⁵⁾ Ten pat. 4 išnaša.

modernios muitinės nuostatas, kuriomis siekiama, nepanaikinant kontrolės, padidinti prekių judėjimo greitį, palengvinti mainus ir padaryti prekybą laisvesnę. Europos Komisija ⁽⁶⁾ teigia, kad muitinė yra vienintelė struktūra, turinti bendrą, išsamų ekonomikos vaizdą. Padėtis tapo gerokai sudėtingesnė, atsirado asmenų ir prekių srautų tarpusavio sąveika. Pasak Komisijos atstovų, norint valdyti šią sudėtingą padėtį, reikia rasti lanksčius sprendimus ir priemones, kurie užtikrintų ES įmonių konkurencingumą vidaus ir pasaulio rinkose.

3.1.1 Ši naujoji programa bus vykdoma šešerius metus — nuo 2008 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 12 d. — siekiant jos trukmę suderinti su daugiamečių finansinės programos trukme.

3.1.2 Pasiūlymo 4.1 straipsnyje išdėstyti programos tikslai, kurių bus siekiama teikiant paramą:

- a) užtikrinti, kad muitinės veikla atitiktų vidaus rinkos poreikius, įskaitant tiekimo grandinės saugumą;
- b) toks muitinės administracijų tarpusavio bendradarbiavimo ir pareigų vykdymo efektyvumas tarsi jos būtų viena administracija;
- c) pakankamai užtikrinti būtiną Bendrijos finansinių interesų apsaugą;
- d) stiprinti piliečių saugumą ir saugą;
- e) pasirengti plėtrai, įskaitant keitimąsi patirtimi ir žiniomis su susijusių šalių muitinių administracijomis.

3.1.3 Priemonės: bendri veiksmai ir automatizavimo užbaigimas

Programai įgyvendinti bus pasitelktos Muitinė 2007 taikytos priemonės (žr. 2 str.), kurios bus įgyvendinamos plačiau, ir bus imamasi veiksmų dviejose srityse — įrangos (kompiuterinė įranga ir programinė įranga) ir asmenų (bendri veiksmai, mokymai):

- a) ryšių ir informacijos mainų sistemos;
- b) lyginamoji analizė;
- c) seminarai ir praktiniai užsiėmimai;
- d) projektų grupės ir iniciatyvinės grupės;
- e) darbo vizitai;
- f) mokymai;
- g) stebėseną;
- h) bet kuri kita veikla, būtina programos tikslams pasiekti.

Jais siekiama sukurti kompiuterizuotą paneuropinę muitinės aplinką.

3.1.4 Programoje visų pirma **dalyvauja** (žr. 3 str.) valstybės narės ir, atsižvelgiant į muitinių vaidmens reikšmę pasaulio

ekonomikai, skirtingu lygiu dalyvauja ES šalys kandidatės, potencialios šalys kandidatės, šalys, kurias su ES sieja EKP (Europos kaimynystės politika) ir trečiosios šalys.

3.1.5 **Suinteresuotieji subjektai** yra įvairūs ir jie apibrėžiami daugelyje pasiūlymo straipsnių.

3.1.5.1 6-oje konstatuojamojoje dalyje ⁽⁷⁾ teigiama, kad „muitinių administracijos turi stiprinti Bendrijos muitinių administracijų ryšius, taip pat ryšius su **verslo, teisės bei mokslo atstovais** ir su kitais užsienio prekybos **dalyviais**“. 2013 m. programa minėtoms struktūroms ar subjektams, jei jie egzistuoja, atstovaujantiems asmenims turėtų suteikti galimybę dalyvauti programos veikloje.

3.1.5.2 Pagrindiniai suinteresuotieji subjektai yra nacionalinės administracijos, kurios 2 straipsnio antrojeje pastraipoje apibrėžiamos, kaip „dalyvaujančių šalių valdžios institucijos ir kitos įstaigos, kurioms pavesta administruoti muitinės ir su muitine susijusių veiklą“. Bendrijos lygiu — **Komisija, Muitų politikos darbo grupė**, susidedanti iš atsakingų nacionalinių pareigūnų, taip pat, kaip teigiama 14 straipsnyje, **tarptautinių organizacijų, trečiųjų šalių administracijų, ekonominių operatorių ir jų organizacijų atstovai** gali dalyvauti pagal programą organizuojamoje veikloje, kai to iš esmės reikia siekiant konkrečių programos tikslų (žr. 4 ir 5 str.). Pagaliau Komisija gali leisti, kad ryšių ir informacijos mainų sistemomis muitinės arba su ja nesusijusiais tikslais naudotųsi ir **kitos viešosios tarnybos**, jeigu jos prisideda prie programos finansavimo (7.6 str.). Taigi, turint omenyje muitinei tenkantį tarptautinę prekybą reguliuojančios institucijos vaidmenį, yra labai daug suinteresuotųjų subjektų.

3.1.5.3 Bet Komisija pasilieka galimybę ateityje nuspręsti, ar atskirų Bendrijos programos veiksmų įgyvendinimą būtų galima „patikėti vykdomajai agentūrai“ ar „samdyti paslaugų teikėjus sudarant techninės ir administracinės pagalbos sutartis“ ⁽⁸⁾. O tai galėtų kelti problemų atskirų valstybių narių administracinių procedūrų požiūriu.

3.1.6 *Biudžetas*

3.1.6.1 Sąveikumas įvairių šalių valdžios institucijoms suteiks galimybę keistis informacija; sukurdamas sąsajas su prekybos operatoriais, Muitinė 2013 prisideda prie dviejų sprendimų — *Atnaujinto muitinių kodekso* ir *Kompiuterizuotos muitinės* — įgyvendinimo. Kai naujosios kompiuterizuotos sistemos diegimo darbas bus užbaigtas, ši sistema baigs vienyti vidaus rinką, kurioje tik sienos liks išorinės. 2013 m. programoje atsižvelgiama į bendrą rinkų apimtį ir ryšius su trečiosiomis šalimis, kurios gali būti „dalyvaujančiomis šalimis“ ir joms gali būti skiriama parama.

⁽⁶⁾ TAXUD — A/2 — Europos Komisijos Mokesčių ir muitų sąjungos generalinio direktorato 2006 m. rugsėjo 18 d. surengtas klausymas.

⁽⁷⁾ COM(2006) 201 final, 11 p.

⁽⁸⁾ Žr. Aiškinamojo memorandumo 4 dalį „Poveikis biudžetui“.

3.1.6.2 Pagrindinė atsakomybė įgyvendinant šią programą tenka būtent dalyvaujančioms šalims (11 konstatuojamoji dalis). Bendra išlaidų suma, kuri bus finansuojama iš Bendrijos biudžeto, siekia 323,8 mln. eurų (aiškinamojo memorandumo 4 punktą ir 16.1 straipsnį), bet tai nėra visa išlaidų suma, kurios didžiąją dalį padengs valstybės narės. Muitinė 2013 programos teikiama parama teoriškai sudarytų 2 milijonus eurų ES valstybei narei per metus ir būtų teikiama šešerius metus, bet „dalyvaujančių šalių“ bus daugiau nei 27 valstybės narės.

3.1.6.3 ES ir dalyvaujančios šalys išlaidas pasidalija taip (17 str.):

— „2. Bendrija apmoka šias išlaidas:

- a) 7 straipsnio 3 dalyje nurodytų ryšių ir informacijos mainų sistemų Bendrijos sudėtinių dalių įsigijimo, kūrimo, diegimo, techninės priežiūros ir naudojimo išlaidas;“

taip pat bendrai veikai organizuoti būtinų posėdžių rengimo išlaidas;

— „6. Dalyvaujančios šalys dengia šias išlaidas:

- a) 7 straipsnio 4 dalyje nurodytų ryšių ir informacijos mainų sistemų ne Bendrijos sudėtinių dalių įsigijimo, kūrimo, diegimo, techninės priežiūros ir naudojimo išlaidas;
- b) savo pareigūnų pradinio ir tęstinio mokymo, įskaitant kalbų mokymą, išlaidas.“

3.1.7 Darbuotojai

3.1.7.1 Siekiant sėkmingo projekto vykdymo, ypač pabrėžiama, kad būtina rengti profesionalius mokymus ir suteikti konkrečių žinių. Nacionalinių muitinių pareigūnų mokymas svarstomas 12 projekto straipsnyje. Tik *struktūriškai* bendradarbiaujant nacionalinėms muitinės pareigūnų rengimo įstaigoms galima tikėtis veiksmų nuoseklumo: ES lygiu parengtos mokymo programos ir nustatytų *mokymo reikalavimų* siekiant, kad būtų sukurtas *bendras pareigūnų mokymo pagrindas, apimantis visas muitų taisykles ir procedūras, kad tie pareigūnai įgytų būtinų profesinių įgūdžių ir žinių*. Kitų šalių pareigūnai galėtų dalyvauti rengiamuose kursuose (12 straipsnio b punktas), o tų šalių muitinės institucijos turės integruoti mokymo muitų srityje infrastruktūrą į jų nacionalines mokymo programas (12 straipsnio 2 dalis) ir stebėti, kad jų *pareigūnams būtų suteiktas pradinis ir tęstinis mokymas, būtinas bendriems profesiniams įgūdžiams* (12 straipsnio 2 dalis) bei užtikrintas kalbinis mokymas (12 straipsnio 2 dalis).

3.1.7.2 Todėl tai nebus Bendrijos mokykla, nors mokymo turinys bus glaudžiai susijęs su Bendrija. Komisija parenka mokymo struktūrą ir, *prireikus*, sukurs *būtiną bendro mokymo muitų srityje ir tokio mokymo valdymo infrastruktūrą ir priemones* (12 straipsnio 1 dalies c punktas).

3.1.7.3 Be to, siekiant papildomumo, kurio reikalavo EESRK, projekte nurodomos *galimybės rengti mokymus kartu su kitomis viešosiomis tarnybomis* (12 straipsnio d punktas). Todėl programoje numatoma padengti mokymo sistemų ir modulių įsigijimo, kūrimo, diegimo ir priežiūros išlaidas tuo atveju, jei tos sistemos ir moduliai yra bendri visoms dalyvaujančioms šalims (17 straipsnio d punktas).

3.1.8 Komisijos vaidmuo

3.1.8.1 Komisijos vaidmuo šioje struktūroje yra pagrindinis. Nors ir nėra struktūros Bendrijos lygiu, Komisija užima svarbiausią padėtį kitų subjektų atžvilgiu. Ji, remdamasi kriterijais, kurie dar nėra patikslinti (Atnaujinto muitinės kodekso 196 straipsnis), nustato, kas yra operatoriai, kurios viešosios tarnybos, išskyrus muitinę, galės ne su muitine susijusiais tikslais (7 straipsnio paaiškinimas) naudotis konfidencialiais duomenimis, dalyvauti mokymuose, ir kokie nauji privataus sektoriaus operatoriai galėtų būti įtraukti (teisės ir mokslo sritys).

4. Bendros Komiteto pastabos

4.1 Komitetas apgailestauja, kad, nepaisant to, kad pirmiau nagrinėtos temos yra susijusios viena su kita ir yra labai svarbios tiek administracijai, tiek joje dirbantiems asmenims, Komisija per 2006 m. jas pristatė nenuosekliai, o keliami klausimai nėra nei labai skubūs, nei visai nauji nors ir glaudžiai susiję.

4.2 Jis apgailestauja, kad turėjo labai skubiai parengti šią nuomonę, dėl priežasčių, susijusių su biudžeto rengimo darbotvarka, nors atsižvelgiant į tai, kad pasiūlyme nagrinėjama sritis yra labai plati, buvo galima numatyti, kad prireiks daugiau laiko.

4.3 EESRK yra įsitikinęs, jog žala būtų neišvengiama, jei muitų sąjunga, kuri buvo Europos ekonominės integracijos iniciatorė, atsilikytų nuo tarptautinės prekybos, kurią ji turėtų reglamentuoti ir kuri nuolat keičiasi, raidos. Kompiuterizuota sistema yra jos priemonių dalis ir atveria daug galimybių, kuriomis operatoriai ir kontrolės tarnybos privalo naudotis. Todėl Komitetas pritaria programai Muitinė 2013 ir biudžeto padidinimui, kuris visų pirma suteiktų galimybę programoje dalyvaujančioms šalims atnaujinti savo sistemą, padidinti operatorių atsakomybę ir mokyti pareigūnus.

4.4 Dalijimasis žiniomis, bendrai vykdomi veiksmai, stebėseną užtikrina veiksmingą sąveiką ir abipusį operatorių supratimą, tačiau tai bus prieinama tik nedideliame muitinių administracijų darbuotojų skaičiu.

4.5 EESRK pastebi, kad, jam išreiškus pageidavimą nuomone dėl ankstesnių programų, buvo sukurta vertinimo procedūra. Komitetas teigiamai vertina šį žingsnį, tačiau apgailestauja, kad iki šiol nebuvo pateikta jokios informacijos apie rodiklius, į kuriuos bus atsižvelgiama.

4.6 Tačiau Komitetas išreiškia abejones, kad:

4.6.1 *Būtina, kad muitinių veiksmais pirmiausia būtų siekiama gerinti muitinį tikrinimą ir kovą su sukčiavimu, mažinti ekonominių operatorių išlaidas, kurias jie patiria laikydamiesi muitų teisės aktų, veiksmingai administruoti prekių tikrinimą prie išorės sienų ir apsaugoti Bendrijos piliečių interesus, susijusius su tarptautinės tiekimo grandinės sauga ir saugumu (3 konstatuojamoji dalis).*

4.7 Vis dėlto EESRK mano, kad:

4.7.1 Tikslas lygiavertiškai apsaugoti Bendrijos piliečius ir ekonominius operatorius visose Bendrijos muitų teritorijos vietose (žr. 2 konstatuojamąją dalį) yra sveikintinas, tačiau to nepakanka mokesčių mokėtojui, operatoriui ir ypač piliečiui, jei šis lygiavertiškumas nebus neprikaištingai taikomas. Saugumą reikėtų suprasti taip: pavyzdžiui, prieš patekdamas į Bendrijos rinką, pliušinis meškiukas turi būti tikrinamas atsižvelgiant į Bendrijos standartus ir muitinės darbuotojai turi patvirtinti, kad vaikas negalės išimti jo akių — detalės, kuria jis galėtų užspringti. Pasiūlyme iš esmės keliamas kontrolės ir saugumo tikslas nesileidžiant į smulkmenas. Visuose Bendrijos muitinės postuose jis turėtų būti vienodas ir kaip galima geriau įgyvendinamas.

4.7.2 Tikslas sumažinti administracinę naštą ir kompiuterizuoti darbą diegiant daug kainuojančias informacines sistemas drauge su valstybių narių biudžeto valdymo institucijoms keliamu reikalavimu laikytis Sutartyse numatytų išpareigojimų dėl valstybės biudžeto deficito ir valstybės skolos gali priversti nacionalines administracijas sumažinti darbuotojų skaičių. Dėl to gali kilti įvairių bendradarbiavimo sunkumų ir (arba) gali tekti mažinti išlaidas patikint kai kurias užduotis privatiems paslaugų teikėjams, tačiau tai gali sukelti teisinį neapibrėžtumą operatoriams ir piliečiams dėl paslaugų, kurias turėtų teikti specialios tarnybos.

4.7.3 Siekis palengvinti prekybą gali padidinti sukčiavimo atvejų (legalios prekės) ir neteisėtą prekybą (nelegalios prekės), kadangi sumažės jų fizinė kontrolė; būtų tikslinga įrodyti, ar

elektroniniu būdu vykdoma kova su sukčiavimu gali būti veiksminga ir ar turint mažai darbuotojų galima užtikrinti vienodas sąlygas visose dalyvaujančiose šalyse. Komitetas mano, kad kontrolė visuomet priklausys nuo politinio pobūdžio sprendimų ir nuo santykio, kurį norima nustatyti, tarp prekybos laisvės ir piliečių saugumo, tačiau supranta, kad kontrolės vykdymas priklausys nuo pareigūnų ir jų veiklos priemonių. Be to, nėra pusiausvyros tarp laisvės ir saugumo, jei siekis palengvinti prekybą realiai mažinant kontrolę ir ją vykdančių darbuotojų skaičių yra svarbesnis už, EESRK nuomone, projekte mažai nagrinėjamą saugumo reikalavimą. Europos Sąjunga apibrėžia muitų politiką, tačiau nacionalinėms administracijoms paliktas spręsti struktūrų, kurias jos galėtų naudoti perorientuoti jų nepanaikindamos, kūrimo klausimas.

4.7.3.1 Komitetas pabrėžia, kad, paskelbus anksčiau minėtus dokumentus dėl muitinių, EESRK jau du kartus pasisakė už tam tikrą veiksmų ir struktūrų sutelkimo laipsnį; tačiau Europos Komisija nuo 2005 m. ⁽⁹⁾ pradėjo kurti glaudesniu muitinių IT sistemų bendradarbiavimu grindžiamą koncepciją, teigdama, kad vėliau vienu metu bus įgyvendinamas kontrolės stiprinimas ir procedūrų supaprastinimas. Sąveikios ir kompiuterizuotos procedūros lemia dideles muitinės tarnybų struktūrų reformas nacionaliniu lygiu: deklaravimo tarnybų panaikinimas sumažina muitinės pajėgumus kilus sveikatos (galvijų spongiforminė encefalopatija) arba saugumo pavojui (terorizmas) ir susijęs su dideliu personalo pokyčiais.

4.7.3.2 Komitetas taip pat pakartoja ankstesniems dokumentams ⁽¹⁰⁾ pareikštą kritiką dėl nepakankamo įvairaus viešojo valdymo institucijų tarpusavio priklausomybės kovojant su nusiikalstamumu suvokimo. Tai būtų galima spręsti tik perduodant kitoms viešosioms tarnyboms (7 straipsnio 6 punktas).

4.7.3.3 Apskritai esminio muitų sąjungos ir nacionalinių administracijų, kurios yra šios sąjungos nurodymų vykdytojai, vaidmens pripažinimas reglamentuojant pasaulio prekybą galėtų padėti Europos Komisijai patikslinti, kad toks vaidmuo gali būti skirtas tik viešosios valdžios institucijoms.

4.7.3.4 Muitinė 2007 laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitoje pabrėžiama opi kalbos problema, dėl kurios muitinės darbuotojai negali dalyvauti tarptautinėje veikloje. EESRK manymu, programoje 2013 į šią problemą nėra deramai atsižvelgta ir ji paliekama spręsti dalyvaujančioms šalims, nors šis klausimas turėtų būti sprendžiamas Europos lygiu.

⁽⁹⁾ Europos Komisijos komunikatas dėl „Fiskalis 2013“ ir „Muitinė 2013“. COM(2005)111 final, 2005 4 6.

⁽¹⁰⁾ COM(2005) 608 final.

4.7.3.5 Atsižvelgdama į ekonomikos globalizaciją, Europos Komisija galėjo užsiminti apie trečiųjų šalių švietimą ir pabrėžti prevencijos reikšmę ir kai kurių šalių, kuriose klesti sukčiavimas (visų pirma klastojimas), valdžios atstovų apmokymo svarbą, kad jie suvoktų, kaip tai kenkia jų ekonomikai ir išmoktų šio reiškinio vidaus kontrolės technikas.

5. Konkrečios pastabos

5.1 Pasiūlymo 3 straipsnis. Dalyvavimas programoje (dalyviai)

5.1.1 Komisijos pasiūlyme numatomi veiksmai, susiję tiek su buvusiomis, tiek su naujomis Sąjungos sienomis bei su Europos kaimynystės politikoje dalyvaujančiomis šalimis, ir siekiama suaktyvinti bendradarbiavimą su Bendrijai nepriklausančiomis šalimis. Tam tikromis sąlygomis jos galėtų būti įtrauktos į kai kurias veiklos sritis. Komiteto nuomone, tai labai svarbu siekiant kuo greičiau pradėti taikyti vienodo požiūrio principą numatant galimą šių šalių narystę Europos Sąjungoje. Tačiau pagalbos gavimo pagal Muitinė 2013 programą sąlygos dokumente tiksliai nenurodomos.

5.2 5 straipsnio 1 dalies i punktas. Bendradarbiavimo vystymas

5.2.1 Komisija teisingai siūlo „toliau stiprinti tarptautinių ES muitinių administracijų ir trečiųjų šalių muitinių bendradarbiavimą“. Galbūt ji galėjo paminėti, kurios iš tarptautinių organizacijų, galėtų dalyvauti Pasaulio muitinių organizacijos programoje (14 str.).

5.3 3, 10, 14, 19 straipsniai, 6 konstatuojamoji dalis

5.3.1 Juose nurodyti už šios programos įgyvendinimą atsakingi suinteresuoti subjektai, kurie, bendradarbiaudami su Komisija, Muitinė 2013 komitetu (19 str.) ir nacionalinėmis administracijomis, turėtų tęsti jau pradėtą veiklą. Jų indėlis ir tarpusavio santykių forma dokumente tiksliai neapibrėžtas. Nepaisant keitimosi profesine patirtimi, kai kurie iš jų lieka „išsiskolinusiais“ naudotojais; ne visų dalyvaujančių šalių padėtis yra vienoda. Tarptautinių organizacijų, trečiųjų šalių administracijų, ekonominių operatorių ir jų organizacijų atstovai (14 str.) gali dalyvauti pagal programą organizuojamoje veikloje, tačiau tik valstybių narių atstovai dalyvauja projektų grupių ir iniciatyvinių grupių, [atsakingų] už veiksmų koordinavimą, veikloje (10 str.).

5.3.2 Kadangi dokumentuose trūksta konkretumo, sprendimus priima Komisija. Pagal Atnaujintą muitinės kodeksą, Komisija nustatys sąlygas, kuriomis tampa patvirtintu operatoriumi, taikant kodekso 194 straipsnį, ji vienintelė galės priimti sprendimą dėl muitinės sistemų sąveikos taisyklių pakeitimo ir apibrėžti atvejus, kuriais valstybių narių bus prašoma pakeisti

savo sprendimus. Komisija spręs, kurios viešosios ir privačios tarnybos turi teisę dalyvauti Muitinė 2013 programoje ir už užmokestį ar nemokamai gali naudotis jos duomenų bankais, ir kokias sąlygas šalys turi atitikti, kad joms būtų skirta programa numatyta pagalba (dalyvaujančiosios šalys)

5.3.3 Suprasdamas, kad tam reikalingas veiksmingas vadovavimas, Komitetas abejoja dėl piliečių kontrolės galimybių integruotoje sistemoje ir siūlo imtis visų priemonių, kad ši sistema netaptų itin kvalifikuotų technikos specialistų valdomu tinklu, kuris būtų toks painus, jog jo nebepajęgtų „kontroliuoti“ nei piliečiai, nei jų atstovai. Komitetas mano, kad muitinės organizacijų išformavimas ir jų užduočių patikėjimas nepriklausomoms ar privačioms organizacijoms, pvz., agentūroms ar subrangovams, būtų dar vienas rizikos faktorius.

5.4 17 straipsnis. Biudžetas

5.4.1 Pagrindinė atsakomybė siekiant šios programos tikslų visų pirma tenka dalyvaujančiosioms šalims (11 konstatuojamoji dalis). Visa išlaidų suma, kuri bus finansuojama iš Bendrijos biudžeto, siekia 323,8 mln. eurų (aiškinamojo memorandumo 4 punktą ir 16 str. 1 dalis). Kaip jau buvo minėta, ši parama kiekvienai ES valstybei narei sudaro 2 mln. eurų per metus ir ji bus mokama šešerius metus. Valstybės narės, valdančios personalą ir infrastruktūrą, labiausiai prisidės prie galutinio integruotos Europos muitinės sukūrimo susiejant viešąjį ir privatų sektorius.

5.4.2 Komitetas atkreipia dėmesį, kad dokumento projekte neaiškinama, kaip techniškai bus paskirstytos lėšos, apie kurias kalbama *Poveikio vertinimo* ⁽¹⁾ tyrime nurodant, kad 259,6 mln. eurų skiriama kompiuterinėms sistemoms ir tik 57,4 mln. eurų veiksmams, susijusiems su žmogiškaisiais ištekliais.

5.5 8 straipsnis, 12 straipsnio d punktas. Darbuotojų mokymas

5.5.1 EESRK mano, kad valstybėse narėse įmonių darbuotojai, operatoriai ir muitinių administracijos susidurs su spartesniu jau pradėtų reformų įgyvendinimu ir todėl, jei, nepaisant specialių mokymų, šiems asmenims (įskaitant ir pareigūnus) nepavyktų prisitaikyti prie restruktūrizacijos, jiems turėtų būti suteikta galimybė pereinamuju laikotarpiu naudotis tam tikrais socialiniais planais, kaip yra buvę praityje (*baby-boomer* kartos pasitraukimas iš darbo rinkos).

5.5.2 Be to, siekiant papildomumo, kurio jau reikalavo EESRK, projekte nurodomos „galimybės rengti mokymus kartu su kitomis viešosiomis tarnybomis“ (12 str. d punktas). Būtų naudinga, jei Komisija patikslintų, kokios tarnybos ir kokie programos dalyviai turėtų mokytis.

⁽¹⁾ Komisijos darbo dokumentas *Muitinė 2013 — Poveikio vertinimas*, 30 p. — Komisijos dokumentas SEC(2006) 570.

5.6 13 straipsnis. Stebėseną

5.6.1 Kadangi išorės santykių srityje partnerių pažinėjimas suteikia daugiau pasitikėjimo ir lemia didesnę veiksmingumą, Komitetas mano, kad tokiuose bendruose vizituose turėtų aktyviai dalyvauti ne tik muitinių vadovai, kaip buvo nustatyta Mattheus programoje, bet ir kiti eiliniai darbuotojai.

6. Komiteto rekomendacijos

6.1 2005 m. Europos Komisijos komunikate dėl Muitinės 2013 programos buvo teigiama, kad „tolesnėse programose reikėtų numatyti bendrą finansavimą pagal pirmojo ir trečiojo ramsčio programas“, kadangi buvo neįmanoma muitinės veiklą priskirti konkrečiam ramsčio veiklai. Tačiau taip nėra Muitinė 2013 atveju. Tai panašu į prieštaravimą, kadangi iš dalies muitinei tenka uždavinys kovoti su didelio masto neteisėta prekyba, užtikrinti žmonių ir teritorijų saugumą, o tai yra teisingumo ir vidaus reikalų srities uždavinys. Komitetas pageidauja, kad būtų apsvarstyta ir finansavimo pagal trečiojo ramsčio programą galimybė siekiant palengvinti kovos su sukčiavimu tarnybų papildomumą ir išvengti dvigubų išlaidų.

6.2 EESRK mano, kad būtina išnagrinėti, kaip plėtoti teisinės muitinės sąvokas (kai nepakanka bendrosios teisės sąvokų), kad jos atspindėtų muitinės dabartinę veiklą, ypatingą dėmesį skiriant elektroniniams nusikaltimams, piratavimui ir sankcijoms: Sąjunga turės bendrą rinką, sąveikų muitinių tinklą, darniai dirbančias administracijas, vienodas pažeidimų apibrėžtis, bet vis dar skirtingas muitinės sankcijas, ir todėl prekybos srautai būtų nukreipti kitais keliais, o tai lemtų skir-

tingas, nuo atvykimo į muitinės teritoriją punkto priklausančias, procedūras ir prieštarautų visos sistemos tikslui.

6.3 Programos Mattheus pakeitimas darbo vizitais liudija, kad atsisakoma pareigūnų „tarpusavio pakeičiamumo“ Europos teritorijoje, o tai ir buvo ankstesnės programos tikslas. Šiuo metu mobilumas yra tinklo viduje, bet darbo vizitai, Komiteto manymu, neturėtų trukti trumpiau, negu anksčiau vykę mainai. Be to, juose turėtų aktyviau dalyvauti kuo daugiau pareigūnų, kad jie galėtų geriau susipažinti su analogiškas pareigas einančiais pareigūnais ir darbo metodais.

6.4 EESRK mano, kad reikia išnagrinėti, kaip programa galėtų prisidėti pereinamuoju 2008-2013 m. laikotarpiu teikiant pagalbą su „restruktūrizacija“, kurią lems visiškai kompiuterizuotos muitinės paslaugų įdiegimas valstybėse narėse, susijusiems darbuotojams, o prireikus socialinių planų forma.

6.5 Komitetas pageidauja, kad visuomenei būtų paaiškinti šie Muitinė 2013 programos aspektai:

- a) muitinės veiksmų padėtis, patikslinant, kokios viešosios tarnybos turės prieigą prie komercinių ir kitų duomenų nemokamai ar kitaip,
- b) jos padėtis kitų pasaulio muitinių sistemų atžvilgiu (kalbant apie saugumą);
- c) kokio tikimasi potencialių šalių kandidačių, kaimyninių šalių ir trečiųjų šalių bendradarbiavimo masto (kokybinio ir kiekybinio) ir kokia tam bus skirta biudžeto dalis;
- d) tarptautinių organizacijų, galinčių dalyvauti programoje, pobūdis ir numatomas vaidmuo.

2006 m. spalio 26 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS